

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta architektury
Ústav urbanismu**

**Nové obytné soubory
jako potenciální vnitřní periferie města**

Případová studie pražských obytných souborů postavených v letech 1990 - 2010

**Current Residential Areas
as a potential Inner Periphery of the City**

CASE STUDY OF PRAGUE RESIDENTIAL AREAS BUILT IN PERIOD 1990-2010

DISERTAČNÍ PRÁCE

Ing. arch. Jaromír Hainc

Doktorský studijní program: Architektura a urbanismus

Studijní obor: Urbanismus a územní plánování

Školitel: doc. Ing. arch. Jan Jehlík

PRAHA, 2015

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta architektury

Thákurova 9, 166 34 Praha 6 - Dejvice

PROHLÁŠENÍ

Jméno doktoranda: **Jaromír Hainc**

Název disertační práce: **Nové obytné soubory jako potenciální vnitřní periferie města**

Prohlašuji, že jsem uvedenou doktorskou disertační práci vypracoval samostatně pod vedením školitele doc. Ing. arch. Jana Jehlíka.

Použitou literaturu a další materiály uvádím v seznamu použité literatury.

Disertační práce vznikla v souvislosti s řešením projektu:

Grantové agentury ČR č. GA ČR 103/09/H095 „Udržitelná výstavba budov a udržitelný rozvoj sídel“ a grantem Studentské grantové soutěže Českého vysokého učení technického v Praze č. SGS10/303/OHK1/3T/15.

V Praze dne.....

.....

podpis

ABSTRAKT

Disertační práce zkoumá soudobé obytné soubory z hlediska kvality jejich veřejných prostorů. Kvalita veřejného prostoru spočívá v míře propojení veřejných prostranství a jejich srozumitelnosti. Zájem o tuto problematiku vychází z aktuální situace, kdy je výstavba města v převážné míře uskutečňována pomocí stavebních celků – souborů staveb. Práce se zaměřuje na obytné soubory, které dotvářejí image města a mohou přispívat k jeho kvalitě. Práce si klade otázku, zdali jsou nově vystavěné části měst adekvátně napojené na okolní strukturu veřejných prostranství, nebo naopak vykazují prvky odpovídající vnitřním periferiím. Vnitřní periferie jsou v této práci chápány ve strukturálním a fyzickém pojetí a jejich definice je založena na popisu souborů staveb podle B. Hilliera. Znalost urbánní morfologie a konfigurační teorie prostoru je využita k porozumění uliční sítě a jejího potenciálu. Na vzorku pražských obytných souborů postavených mezi roky 1990 – 2010 je proveden výzkum metodou srovnávací analýzy a opatřen komentářem k výstupům. Jsou porovnávány mezi sebou referenční soubory dobré praxe s novými obytnými soubory. Na několika vzorcích je experimentálně vyzkoušeno, jestli dojde ke změně parametrů při úpravě stávající situace.

Klíčová slova:

veřejné prostranství, vnitřní periferie, Space Syntax, Praha, srozumitelnost prostředí, napojení a propojení

ABSTRACT

Dissertation thesis researches current residential complexes in terms of quality of their public spaces. The quality of public space is characterized by the level of integration of public places and their intelligibility. Interest in this domain is based upon the current situation, when the development of the city is mostly delivered by the building ensembles or complexes. The dissertation thesis is focused on residential complexes, because they partly constitute image of the city and can bring qualities to the city life. This thesis states the question, whether recently built-up areas of our cities are adequately connected to the surrounding public places, or in contrary, if they perform like inner peripheries. The inner periphery is here understood by its structural and physical base, and is defined by Bill Hillier's description of building complexes characteristics. Urban morphology and Configurational theory of space are used to understand the street pattern and potential of places. The sample of Prague complexes, built between 1990 and 2010, is researched by the comparative analyses method and the results are commented. Currently built-up residential complexes are compared to the areas which are considered generally as cases of a good practice. Samples of recently built-up complexes are part of the experiment, in which change of layout changes performance.

Key words:

Public space, inner periphery, Space Syntax, Prague, intelligibility, connectivity and integration

„Nejde tedy jen o metaforu, přirovnává-li někdo – jak bylo často činěno – město k symfonii nebo k básni: jsou to objekty stejné povahy. A město, v němž se stýká příroda i lidský um, je snad skutečností ještě drahocennější než umělecká díla. Jakožto seskupení živočichů, kteří uzavírají svou biologickou historii do jeho hranic a zároveň ji jako myslící bytosti modelují vědomými záměry, město ztělesňuje svou genezi i svou podobou zákonitosti biologického plození, organického vývoje i umělecké tvorby. Je zároveň přírodním objektem i kulturním objektem, individuem i skupinou, skutečností žitou i skutečností sněnou: je věcí povýtce lidskou“ - Claude Lévi. Strauss: Smutné tropy

(in Laudová, 1978, str. 5)

Tato práce byla podpořena doktorským grantem Grantové agentury ČR č. GA ČR 103/09/H095 „Udržitelná výstavba budov a udržitelný rozvoj sídel“

a grantem Studentské grantové soutěže Českého vysokého učení technického v Praze č. SGS10/303/OHK1/3T/15.

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování za neutuchující podporu patří především mému školiteli panu docentu Janu Jehlíkovi, dále děkuji kolegyním a kolegům a jejich vedoucím zapojeným do grantů na Fakultě architektury i Fakultě stavební ČVUT v Praze, kolegům z doktorandského klubu Ústavu urbanismu, se kterými jsem mohl řešit a diskutovat dílčí problémy, i paní docentce Ireně Fialové za mezinárodní kontakty. Poděkování za trpělivost patří kolegyním a kolegům nejen z Kanceláře metropolitního plánu IPR Praha pod vedením Romana Kouckého ale i z dřívější kanceláře Jiran Kohout architekti. A v neposlední řadě děkuji přátelům, rodičům i bratrovi za podporu během celého studia.

OBSAH

Prohlášení	3
Abstrakt	5
Abstract	7
Poděkování.....	9
1. Předmluva	13
2. Úvod.....	16
3. Vymezení oblasti výzkumu	23
3. 1. Oblast výzkumu.....	23
3. 2. Zdroje.....	25
3. 2. 1. Urbánní morfologie	28
3. 2. 2. Prostorová skladebnost (konfigurační teorie prostoru) - Space Syntax (Configurational Theory of Space)	30
3.2.3. Veřejný prostor a veřejné prostranství	34
3. 2. 4. Soudobé studium obytných souborů v českém prostředí.....	41
4. Vymezení tématu a vztah k sousedním tématům.....	44
4. 1. Důvody pro vymezení tématu	44
4. 2. Definování rozhraní tématu a vztah se sousedními tématy.....	46
5. Výzkumné otázky a hypotézy	48
5. 1. Základní výzkumná otázka a hlavní hypotéza	50
5. 2. Dílčí hypotézy.....	55
5. 3. Základní pojmy a klíčová slova.....	59
6. Metody a nástroje	62
6. 1. Komparativní analýza.....	63
6. 2. Metody zobrazení.....	65
6. 2. 1. Zobrazení půdorysného průmětu staveb v obytném souboru	66
6. 2. 2. Zobrazení parcelace.....	69
vztah k majetku a nakládání s ním – parcelace	69
6. 2. 3. Zobrazení veřejného prostranství (v měřítku 1:5000)	70
6. 2. 4. Význam naplánovaného rozvržení (v měřítku 1:5000).....	73
6. 3. Metody a nástroje analýzy	74
6. 3. 1. Analýzy pomocí osových linií - transformace zobrazení veřejného prostranství na axiální mapu	75
6. 3. 2. Analýza pomocí plošného rastrování veřejného prostranství.....	76

6. 3. 3. Míra napojení – „ConnectivityValue/Depth (Mean Depth)“	77
6. 3. 4. Míra propojení – Integration Value	77
6. 3. 5. Srozumitelnost prostředí - Intelligibility	78
6. 3. 6. Zobrazení výsledků a jejich prezentace	79
7. Absolvované procesy	80
7. 1. Stanovení rozsahu území pro výzkum lokalit.....	81
Území pro výzkum: Hlavní město Praha.....	81
Velikost zkoumané oblasti	82
7. 2. Výběr vzorků	84
Databáze soudobých obytných souborů	85
Kritéria pro výběr zkoumaných soudobých obytných souborů	87
7. 3. Obytný soubor a postup jeho zkoumání	88
7. 4. Výsledky.....	91
7. 5. Experimentální ověření dílčích aspektů	100
8. Dokazovací proces a jeho limity	106
8. 1. Teze – antiteze - syntéze	106
8. 2. Vztah mezi abstrakcí/zobrazením a reálným prostředím/skutečností.....	109
9. Průkaz hypotéz.....	111
9. 1. Průkaz vedlejších hypotéz	111
9. 2. Průkaz hlavní hypotézy	117
10. Závěry a doporučení.....	118
11. Použitá literatura.....	121
12. Přílohy	125
12. 1. Slovník pojmů	126
12. 2. Originální citace	131
12. 3. Space Syntax analýza centra Prahy	133
12. 4. Seznam zdrojů použitých digitálních dat	138
12. 5. Seznam pražských obytných souborů.....	140
12. 6. Přehledová mapa Prahy s vyznačením obytných souborů	151
12. 7. Krycí listy obytných souborů	173

1. PŘEDMLUVA

„Fyzická urbánní kvalita spočívá v měřítku, ve správném pochopení hranic prostoru. Jakmile prostor definujeme, vydělujeme ho. Dobrý veřejný prostor hranice nemá, nebo nejsou ostře definované a zůstávají víceznačné a kolísavé. Protože je místem vztahovým, jsou jeho odkazy k celku města důležitější než odkazy k vlastní identitě, a přesto, je jeho identita právě těmito vztahy k celku posilována. Jen se podívejte, co tvoří obvod veřejného prostoru. Tady tkví hlavní téma i prubířský kámen urbánní kvality.“

Manuel de Sol-Morales: Nemožný projekt veřejného prostoru (in Kratochvíl, 2012)

Jsou nebo mohou vykazovat nové obytné soubory vlastnosti a charakter tzv. vnitřních periferií? Vnitřní periferie, tento oxymóron a dnes již zcela běžně používaný termín, zjednodušeně a ve zkratce nazývá složitou situaci, která vznikla v řadě míst. Po předchozím, v historii vrstveném a postupném rozrůstání měst¹, dochází v průběhu dvacátého století k jevům jako vyliďňování center měst, suburbanizaci², degradaci a nevyužívání rozsáhlých areálů výroby (brownfields³) a s tím vznikají nelineární a nejednoznačné vztahy. Vnitřní periferie jsou názvem, který lze použít pro dvojí označení: jsou to části měst, která, ačkoliv mají spíše pozici ve středu města, mají periferní charakter ve vztahu k jádru a ačkoliv by měly být dobře propojeny a napojeny na své okolí, uzavírají se do sebe a jsou na okraji svojí mírou propojení nejen cest, ale i zájmu obyvatel⁴. V českém prostředí je termín vnitřní periferie používán dle popisu a definice prof. Musila (Musil, 2002; Musil, 2008 a Váně, 2012) jako oblasti státu (regiony), které vykazují socioekonomický úpadek.

Práce se zabývá tím, jak jednotlivé části – konkrétně obytné soubory, přispívají k celku, a jak celek jest posilován skrze kvalitu jeho částí. Protože celek je silný, čitelný a provázaný, jsou-li silné, čitelné a provázané i jeho části (Jehlík a Plos, 2015).

Zvykli jsme si pohlížet na architekturu jako na stavbu, která se “umísťuje”, už není dále stavěna (Inventura urbanismu, FA ČVUT v Praze, 2014). Obdobně nestavíme ani město.

¹ Srovnaj vývoj měst v knize Jiřího Hrůzy – Svět měst (Hrůza, 2014)

² Suburbanizace je souhrnné označení procesů a změn zázemí velkých měst, kde dochází k výstavbě bydlení na periferii nebo až ve venkovském zázemí, zatímco příležitosti pro práci, vzdělání a kulturu s relaxací se soustřeďují ve městě a jeho centru. Dochází tak k nárůstu dopravy mezi zdroji a cíly, které jsou od sebe vzdáleny. Suburbanizace je často spojována s výstavbou nízkopodlažních rodinných domů v zázemí města a jedním z příčin je cenová dostupnost pozemků v zázemí města.

³ Brownfields – tento termín, převzatý z anglického jazyka, označuje, dle české praxe územního plánování (např. použití v Územně analytických podkladech měst a krajů ČR), území bývalé průmyslové výroby, skladování nebo sloužící pro stavby a zařízení dopravní či technické infrastruktury. Brownfield je oblast, region nebo část území bývalých produkčních ploch a průmyslových areálů, které již dožily. Jedná se zpravidla o území uvnitř měst vhodné pro přestavbu nebo úpravu, neboť již nemohou plnit svoje původní využití

⁴ HILLIER, Bill, HANSON, Julliene, 1984, str. 29

Práce se nezabývá příčinami takového počínání, ale analyzuje jeden segment projevů - obytné soubory a jejich parametry (pomocí vybraných nástrojů a metod), které jsou důsledkem dnešních způsobů stavby měst. K uchopení a popsání tématu práce je téma zúženo na dvourozměrnou reprezentaci veřejného prostoru a zkoumá veřejné prostranství.

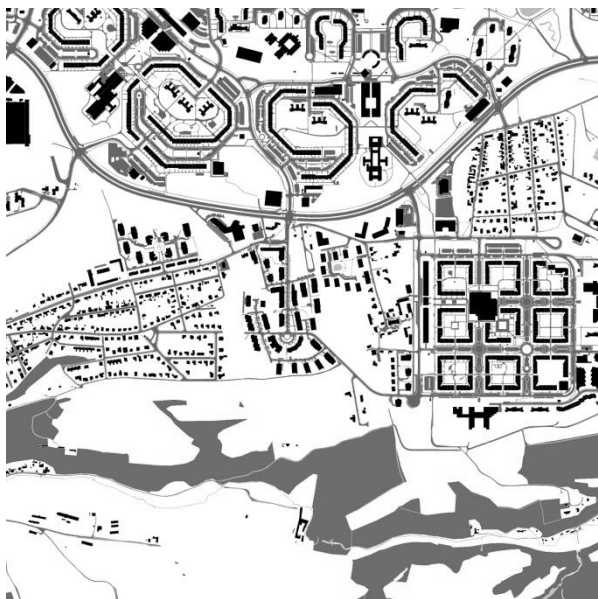
Nepřijdeme-li na to, jak správně propojovat nové se starým, ztratíme mnoho z kvality našich měst. Není tím míněno kopírování starých vzorů, ale umění reinterpretovat staré a vystavět nové v kontextu se zděděným městem i jeho okolím. Vztah mezi uživateli – lidmi a místy je možné vnímat jako příspěvek k udržitelnému a zodpovědnému rozvoji. Slovy Ch. Daye z jeho knihy *Consensus Design: „- Žádné místo, které je považováno za ekologické, nebude udržitelné, pokud se o něj nebudou chtít lidé starat, nebudou v něm chtít žít a vtisknout mu část sebe. - ”* (Day, 2003, 32). Tímto výrokem je zdůrazněna skutečnost, že často zapomínáme v našich návrzích **„propojit člověka s místem.“** (Day, 2003, 32). Tento poznatek je možné převést do abstraktnější roviny a tvrdit, že často zapomínáme (architekti) místa propojit s okolím, začlenit je do struktury města. Není tím míněno kopírování starých vzorů, ale umění reinterpretovat staré a vystavět nové v kontextu se zděděným městem i jeho okolím.

Obrázek č. 1: Švejcárovo náměstí,
Stodůlky, Praha 13 (Zdroj: Autor, 2015)

Obrázek č. 2: Prostor mezi Velkou Ohradou
a obytným souborem nad Dalejským údolím,
Stodůlky, Praha 13 (Zdroj: Autor, 2015)

Obrázek č. 3: Zobrazení staveb a hmot vegetace, část sídliště Luka, Lužiny na severu, Nová Ohrada na východě a obytný soubor Nad Dalejským údolím uprostřed. (Zdroj: Autor na základě mapového podkladu MTVU, IPR Praha, 2010)

Obrázek č. 4: Veřejné prostranství, část sídliště Luka, Lužiny na severu, Nová Ohrada na východě a obytný soubor Nad Dalejským údolím uprostřed. (Zdroj: Autor na základě mapového podkladu MTVU, IPR Praha, 2010)

2. ÚVOD

Česká republika prošla po roce 1989 změnou a transformací, která se netýkala jen společenských, ekonomických či politických vztahů ale projevila se i v obrazu sídel a způsobu výstavby v nich. Tématem práce je výzkum souborů staveb, které byly vytvořeny po roce 1989, a to z pohledu kvality veřejných prostranství a napojení na uliční síť. Práce se snaží odpovědět na otázku, jaká je kvalita veřejných prostranství vymezených novými stavbami a soubory staveb? Do jaké míry jsou nové, resp. soudobé soubory staveb začleněny do struktury města? Nevznikají místa, jež mohou vykazovat znaky vnitřních periferií?

Problematiku soudobých souborů sleduje také B. Hillier a poukazuje, že nové soubory jsou vyčleněny ze struktury města, nevytvářejí podmínky pro diferenciaci prostorů a tím eliminují děje v nich se odehrávající (Hillier a Hanson, 1984). Spolu s J. Hanson popisují i kritiku stavění v druhé polovině dvacátého století, založenou na některých člancích athénské charty⁵, na organizaci míst a segregaci vedoucí k lepšímu uspořádání i společenskému životu obyvatel. (Hillier a Hanson, 1984, 28):

“Poprvé máme problém s navrženým prostředím, které nefunguje sociálně, ba naopak generuje sociální problémy, které by v jiných souvislostech vůbec neexistovaly: problémy izolace, fyzicky pociťovaného nebezpečí, úpadek komunit a ghetoisace. Existence těchto patologií, která byla manifestována, zpochybnila všechny předpoklady, na nichž nová urbánní transformace byla založena: předpoklad že separace je dobrá pro komunitní život, že hierarchizace prostoru přispěje ke zlepšení vztahů mezi různými skupinami, a že prostor je důležitý pro společenství je když je identifikován s určitou, nejlépe malou skupinou, která preferuje uzavření svého prostoru před případnými návštěvníky.“

B. Hillier otvírá polemiku a diskusi o tom, jak moc ovlivňuje prostor naše chování a naopak. Tedy otevírá diskusi o vztahu mezi společností a prostorem. Autor upozorňuje na skutečnost, že dnes máme „**moral science of design**“ (volně přeloženo jako morální vědecký přístup pro design, Hillier a Hanson, 1984, s. 28), ve vztahu mezi společností a prostorem. K popisu používá následující termíny: „Přehnaně analytické a vysoce konsensuální s vysokou mírou analytické objektivity“ (Hillier, 1984, s. 28); existuje tak prostředí, které nevytváří teorie k zajištění vyváženého vztahu mezi prostorem a společností. Autor popisuje, kam tato morální

⁵ V tzv. Athénské chartě jsou obsaženy i následující body:

„88. Základním článkem urbanismu je bytová buňka (byt) a její začlenění do celku, který bude efektivním obytným souborem

89. Z těchto obytných souborů vycházejí v městském prostoru vztahy mezi bydlením, pracovišti a zařízením pro volný čas.“

(HRŮZA, Jiří, Charty moderního urbanismu, 2010)

věda dospěla, ve snaze vytvořit svět ze solitérních objektů stojících v krajině. Volně přeloženo: „podpořilo to patologii prostředí neočekávaných rozměrů, nikoliv zlepšení prostředí“ (viz citace, Hillier a Hanson, 1984, s. 28).

Vnitřní periferie, označující také regiony nebo území na hranici jádrových oblastí, vykazující periferní charakter a socioekonomický úpadek (např. Musil, 2002 nebo Musil, 2008i). Vnitřní periferie obdobně definuje výzkum ESPONu⁶ (Espon and University of Geneva, 2010, s. 22-24) jako oblasti, které geograficky jsou v centru, vykazují vlastnosti periferií – sociální, ekonomické ukazatele včetně ukazatelů kvality prostředí jsou pod průměrné. Studie upozorňuje, že je potřeb a vnímat rozdílnost a širokou škálu situací, v nichž lze tento termín použít (Espon and University of Geneva, 2010, s. 22). Pro svůj výzkum uvádějí důležité zjištění, že je potřeba vnímat tento termín jako prostorově závislý, nikoliv odvozovat charakteristiku vnitřních periferií jen ze sociálních a ekonomických ukazatelů. „ *Místo toho (míněno sociální a ekonomické ukazatele), definující charakteristiky vnitřních periferií mají zahrnovat lokální rozdíly v přístupnosti, míře napojení a možná také sledovat hustotu zalidnění.*“ (Espon and University of Geneva, 2010, s. 24)

Pro potřeby této práce je oblast výzkumu soustředěna na město. Práce pracuje s tímto termínem v měřítku města a snaží se porozumět tendencím a hledá společné prvky veřejných prostorů v soudobých obytných souborech.

Stavba měst a jejich utváření pomocí stavebních souborů je tématem, které navazuje na téma tzv. panelové sídlištní výstavby ve středoevropském regionu i na evropské projekty nových měst, předměstí, satelitních měst a regenerací center měst (VINEX v Nizozemí⁷, Garden cities⁸ ve Velké Británii, ohlasy IBA v Německu⁹, Plán Velké Paříže¹⁰), a v neposlední řadě na aktuální tendence celosvětové v propojování urbánního a venkovského rozvoje (OECD, 2015). Přesto práce setrvává v měřítku a prostředí města, soustřeďuje se na fenomény pracující s hmotou, prostorem a ději (Jehlík, 2013).

⁶ ESPON - European Observation Network for Territorial Development and Cohesion (<http://www.espon.eu>)

⁷ VINEX – projekt nizozemské vlády z 90. let 20. století, jehož cílem byla výstavba desítek tisíc bytů na území celého Nizozemí. Výsledkem byly nové čtvrti a mnoho obytných souborů, jejichž mnohá řešení se stala vzorem pro obdobné projekty v Evropě.

⁸ Garden cities – znamenají zahradní města, termín od E. Howarda: Garden cities of To-morrow z roku 1902.

⁹ IBA (v němčině Internationale Bauausstellung) je známý projekt výstavby s cílem přinést nové podněty, typy i formy zástavby, uskutečněný poprvé v Berlíně v 80. letech 20. století.

¹⁰ Plán Velké Paříže – Plan du Grand Paris –projekt propojení města Paříže s regionem pomocí husté a efektivní sítě veřejné dopravy.

Obrázek č. 5: Zástavba replikující historické město, autor Rob Krier, Brandenvoort, Nizozemí
(Zdroj: Autor, 2011)

Obrázek č. 6: Intenzivní zástavba v Rotterdamu, Nizozemí od Neutelings Riedijk Architecten
(Zdroj: Autor, 2011)

Obrázek č. 7: Řadové rodinné domy v obytném souboru Botanica, Praha 13
autor: A.D.N.S.
(Zdroj: Autor, 2015)

Obrázek č. 8: Ulice a náměstí v obytném souboru U Kříže, Praha 5
autor: arch. Karel Prager
(Zdroj: Autor, 2015)

Následující body obsahují nejdůležitější důvody k výběru tématu, snaží se objasnit směřování práce a začleňují téma do kontextu situace v České republice. Nejde o vyčerpávající výčet, ale o postižení nejpodstatnějších aspektů:

- **Způsoby prezentace architektury v České republice**

Kontextu staveb je věnována malá pozornost při jejich prezentaci v médiích i odborné literatuře. I přehlídky Grand Prix Architektů a do nich přihlášené projekty se převážně soustřeďují na solitérní stavby¹¹ a zároveň je při přihlášení do přehlídky na uvážení přihlašovaného, jak zobrazí kontext a širší urbanistické souvislosti soutěžního návrhu. Proto je důležité hovořit o vztazích domů vůči sobě navzájem i vůči městu a zkoumat vztahy v sousedství a ve čtvrti. Někdy i stavby, oceněné v různých přehlídkách a žebříčcích, mají velmi diskutabilní urbánní kvality. Např. kancelářská budova Main Point Karlín, kde sídlí rakouská pojišťovací společnost oceněná jako Nejudržitelnější stavba roku 2013, má velmi problematické ztvárnění parteru a úpravu před domem v podobě domu stojícího jako solitér s vegetačními prvky zabraňující vzniku parteru¹² a přístupu k objektu. Obdobně jako okolní Danube House)

- **Předpokládaný nízký růst populace v České republice (demografická prognóza)**

Díky malému přírůstku obyvatelstva, tvořeného nyní převážně migrací, neexistuje výrazná potřeba ani poptávka po intenzivním rozvoji měst, s výjimkou center regionů, včetně Prahy¹³.

Výstavba by v ideálním případě měla probíhat uvnitř města, uvnitř existujících struktur. To se neděje automaticky a ani to ne ní pravidlem, při zvyšování standardu a plošné výměry na jednoho obyvatele dochází k výstavbě mimo existující vystavěné struktury. Tyto nové části svým rozsahem a velikostí jsou aditivně přidávány k existujícím městům. Málokdy již vytváříme zcela nová osídlení. Dochází, resp. mělo by docházet, ke zlepšování kvality a zvyšování standardu, včetně kvality veřejných prostranství ve městě.

- **Relativně vysoký transformační potenciál měst v ČR**

V České republice jsme zdědili velké množství nevyužívaných objektů, areálů a částí měst, které zanechaly za svou činností výrobní podniky, zemědělská velkovýroba, družstva, státní dráhy apod.¹⁴ Restituce majetku nevyřešila zdaleka ve všech případech neutěšený vztah vyplývající z vnitřního dluhu a diskontinuální péče o vlastnictví a z něj plynoucí zodpovědnost

¹¹ Kategorie urbanismu je zatupena vždy o řád nižšími počty přihlášených než kategorie novostaveb, viz Grand prix Obce architektů, katalogy jednotlivých ročníků soutěže, dostupné na <http://www.architekt.cz>

¹² Parter je část stavby, kterou vnímáme při pohybu v našem zorném poli a zpravidla jde o přízemí objektů orientovaných do ulice a mající spojení s veřejným prostorem pomocí výkladce, dveří, oken apod.

¹³ Zdroj informací: Český statistický úřad a jeho projekce počtu obyvatel, dostupné informace na portálu <http://czso.cz> (Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100)

¹⁴ Srovnej např. Průzkum a databáze brownfieldů dostupných z Czechinvestu

vůči prostředí. V souvislosti s vysokým transformačním potenciálem je tak možno na problém nahlížet jako na výzvu a na příležitost, jak zlepšit stav prostředí našich měst a na ně navazujícího okolí. Obdobné tendence se projevují i v ostatních zemích Evropy.

- **Celosvětový trend zvyšujícího se podílu obyvatel měst**

Součástí každé práce by měl být přesah a snaha o začlenění do globální diskuze a diskursu nad současnou podobou měst – i když je jasné, že priority „třetího světa“, který už není třetím světem, jsou jiné. Země jižní Ameriky, Afriky a jihovýchodní Asie řeší potřeby nových obydlí pro miliony lidí, zpravidla vládními programy pro výstavbu. Paralelně k tomu existuje neformální způsob zajišťování přístřeší, některé odhady hovoří v roce 2050 až o 1 mld. lidí bydlících v neformálním obydlí (UIA Kongres Durban, 2014) a to převážně v městských aglomeracích seskupených do metropolitních regionů (OECD, 2015). Veřejný prostor často není tématem a tím hlavním, co je při zajištění obydlí sledováno. Přesto, nebo právě proto, je důležité zabývat se kvalitou veřejných prostranství a propojením jednotlivých částí města.

Přestavba části měst a vkládání nových celků do měst bude tím hlavním, vedle oprav a adaptací stávajícího nejen bytového fondu a jeho obnovy, co bude profese architekta/urbanisty řešit. Odpovědností a posláním profese architektů/urbanistů je činit tyto přestavby a vkládání nových celků smysluplně a s ohledem na jedinečný charakter sousedství, lokality i města jako celku tak, aby byla podpořena kontinuita veřejných prostranství a tím posílena kvalita městského prostředí v jeho propojenosti, což má pak vliv i na sociální soudržnost společenství (Hillier, 1984; Maier, 2012).

Cílem disertační práce je nalezení podstatných skutečností ovlivňujících propojení veřejného prostoru města na výzkumném vzorku soudobých nových obytných celků – souborů staveb. Je zkoumáno napojení na veřejná prostranství města pomocí vzorků na případové studii Prahy. (Důvody pro výběr pražských příkladů jsou uvedeny v kapitole 7.2. Výběr lokalit pro případové studie). Práce zkoumá, jakým způsobem přispívají obytné soubory ke kvalitě veřejného prostranství města pomocí míry jejich přístupnosti, propojení a čitelnosti. Předmětem zkoumání je veřejný prostor, který „*by měl být nástrojem srozumitelnosti sídla, a proto sám srozumitelný*“. (Jehlík, 2010)

Je evidentní, že ve dvacátém století narostla míra komplexity i množství různých charakterů prostředí a různých jednotek, ze kterých je obytné prostředí vystavěno; dochází v čase k nárůstu složitosti systému (IPR Praha, 2014, s. 504-505). Odhalení alespoň některých prostorových souvislostí nové výstavby ke stávající struktuře utvářející město, je hlavním

tématem této práce spolu s hledáním adekvátních nástrojů a postupu pro porozumění napojení částí na celek.

Práce rozebírá a soustředí se na takové fenomény, prvky a problémy, jež jsou v kompetencích a se kterými pracuje architekt/urbanista/plánovač. V současné době je velká pozornost ve výstavbě měst věnována technologiím a kvalitě vnitřního prostředí, jež souvisí s důrazem na udržitelný rozvoj¹⁵. Zároveň se však pozornost přesouvá i k umístění objektů, jejich vztahy k městu a napojení na infrastrukturu (Hájek, 2013). Pozornost této práce není věnována procesům, které spoluutvářejí výsledek - architektonické dílo/stavbu. Je nasnadě, že je důležité podchytit první fáze přípravy návrhu stavby, kdy dochází k rozhodování a vytváření konceptu spolu s umístěním a uspořádáním hlavních hmot a prostorů. V této části procesu, v první, popřípadě druhé výkonové fázi podle výkonových fází České komory architektů (Česká komora architektů, 2012) dochází ke klíčovým rozhodnutím mezi architektem/urbanistou a klientem /investorem /developerem a městem/obcí/veřejností. Následné kroky v dalších fázích projektu i řízeních jsou rámovány a pevně ukotveny v konceptu a schématu, vytvořeném na začátku procesu. Pozdější vstupy vstříc udržitelnější výstavbě jsou účinné jen do té míry, do jaké jsou limitovány rámem prvotního konceptu a schématu. Snahou této práce je upozornit na to, že nejen technicky a technologicky zvládnuté budovy jsou zárukou kvalitního prostředí, ale že velmi záleží na propojení nových částí města s těmi stávajícími, o čemž se rozhoduje na počátku přípravy každého projektu.

Práce je založena na fyzické interpretaci města a jeho vývoje, včetně použití zobrazovacích metod a prostředků, které jsou v této práci převážně zachyceny pomocí reprezentací fyzického prostředí města. Práce analyzuje stav vybraných vzorků výstavby obytných souborů a realizovaných po roce 1989 a metodou komparativní analýzy na případové studii Prahy používá Konfigurační teorii prostoru (Hillier, 2007)¹⁶ a metody skladby prostoru (Space Syntax). Je evidentní, že veřejný prostor mění svůj charakter dle kontextu, přesto propojuje město a spoluvytváří obraz města (K. Lynch, 2004); Veřejný prostor je komunikačním prostředím a pro naši společnost je jeho kontinuita a přístupnost vlastností, jež přispívá k jeho větší kvalitě. Přičemž kvalitou veřejných prostranství se pro účely této práce rozumí míra jejich propojení a čitelnost jejich prostředí.

Smysl práce je možné naléznout ve vedlejším cíli, kterým je poskytnutí zpětné vazby architektům, stavebníkům, investorům, zadavatelům a uživatelům města; zpětnou vazbu, která by byla schopna identifikovat ty skutečnosti, pomocí níž jsme schopni do budoucna zlepšit stav našeho obytného prostředí pomocí nástrojů architektury a urbanismu. V této souvislosti je možné hovořit o termínu obytnosti města (Jehlík, 2013).

¹⁵ srovnaj jednotlivé parametry, které jsou zjišťovány v procesu certifikace objektů – např. SB Tool, LEEDS.

¹⁶ Konfigurační teorie prostoru – překlad autora termínu Configurational Theory of Space z textu B. Hilliera.

*Obrázek č. 9: Detail řešení veřejných prostranství, obytný soubor Nad Dalejským údolím
Zeleně nezpevněné volné, zdánlivě přístupné plochy, šedě zpevněné povrchy silnic a
chodníků. Bíle je zobrazen neveřejný prostor.
(Zdroj: Autor na základě podkladu IPR Praha, 2015)*

3. VYMEZENÍ OBLASTI VÝZKUMU

3. 1. OBLAST VÝZKUMU

Soudobá města tvoří životní prostředí pro více než polovinu obyvatel naší planety¹⁷ a výhled do roku 2050 hovoří až o 66% světové populace (OSN, 2015 a 2015). Téma stavby měst a jejich plánování, které souvisí s kvalitou života v nich, se stává tématem nejen architektury a urbanismu, ale zahrnuje technické, přírodní, sociální a samozřejmě filosofické a teologické vědní obory. Oblastí, ve které se pohybuje tato práce při výzkumu soudobého města a jeho utváření, je fyzické vystavěné prostředí města a jeho parametry. Zaměření na fyzické prostředí města je vybráno záměrně, protože lze zobrazit a pospat také parametricky, pomocí matematických vztahů a tyto vztahy dále zkoumat. Oblast výzkumu se zabývá především utvářením prostředí města a jeho skladbou. Utváření prostředí pomocí hmoty a prostoru mezi touto hmotou, někdy nazývanou prázdňem, je vlastní oboru architektury. Záměrně není předmětem zkoumání této práce přímý vztah vystavěného prostředí k chování obyvatel (sociální vědy), ačkoliv existuje řada studií a prací zabývajících se i pražským prostředím (Ouředníček, 2012) a kvalitou života ve smyslu komunitního plánování např. publikované Ch. Dayem, kvalitou života (QOL= „Quality of Life“) či k environmentálním aspektům tvorby, např. formy tzv. chytrých měst - „smart cities“. Ačkoliv i tato témata souvisejí s utvářením prostoru, nebudou hlavním bodem zkoumání, ale bude k nim samozřejmě v jednotlivých částech práce přihlédnuto (Hillier a Hanson, 1984). Města jsou některými autory popisována pomocí analogií ke složitým organismům (Read a Castro, 2006), často jsou vysvětlována pomocí systémů - N. Salingaros - anebo pomocí hledání optimálních funkčně prostorových vazeb (např. Hrůza, 2015; Sedlák in Plos, 2015; Maier 2012).

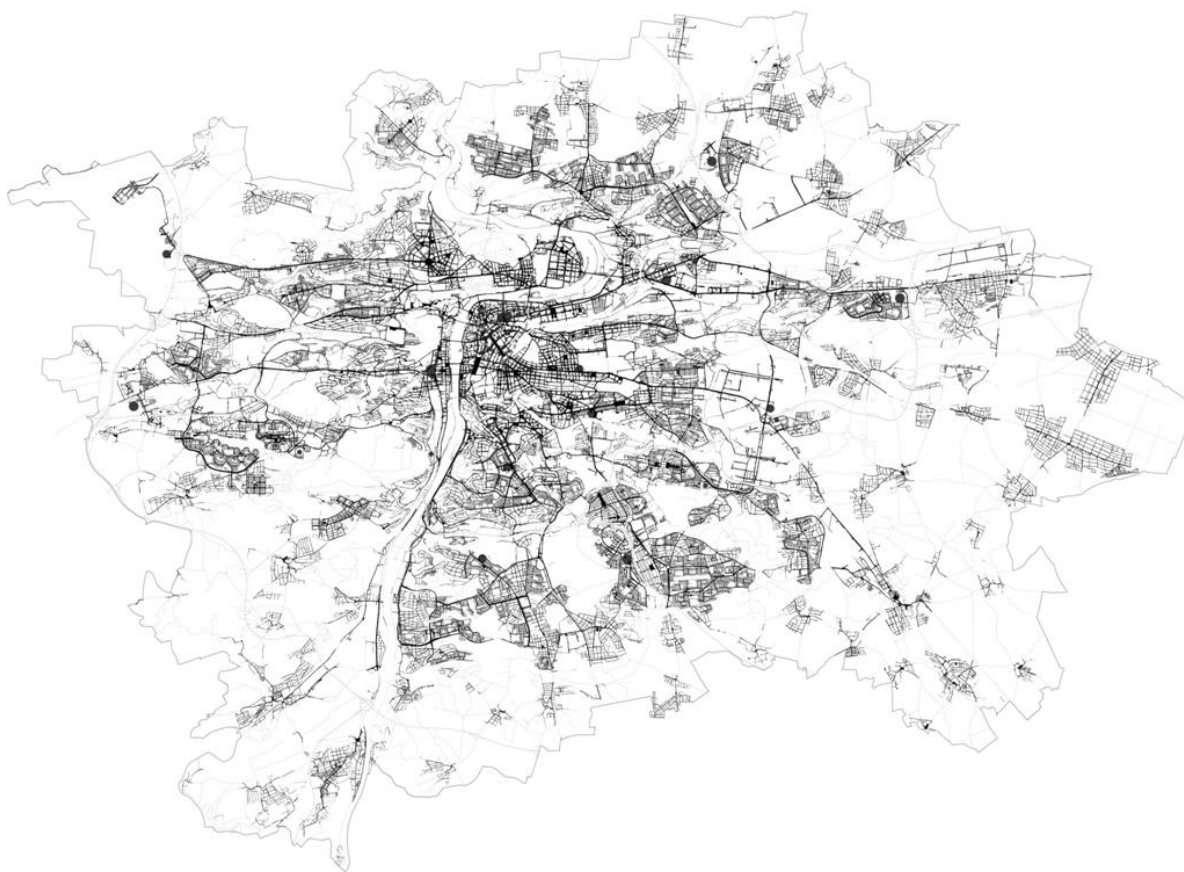
Disertační práce směřuje k oblasti, která popisuje města skrze jejich prostorové uspořádání. Nejstarší a nejdéle působící školou v tomto směru je urbánní morfologie, s hlavními směry a školami v Itálii, Anglii a Německu. Urbánní morfologie¹⁸ zobrazuje základní jednotky (ulice a náměstí, domy a parcely) a v čase sleduje jejich vztahy a proměny. K zobrazení používá zpravidla dvourozměrné promítání půdorysných průmětů domů, liniové zobrazení parcel (lze hovořit o jejich granularitě – velikost, proporci a tvaru) a černobílé – kontrastní – zobrazení uliční sítě (Urban Morphology, 1997) Známý Nollého plán¹⁹ je předobrazem snah urbánní

¹⁷ Konkrétně 54%, data OSN – UN Habitat III, dostupné na <https://www.habitat3.org/the-new-urban-agenda/about>

¹⁸ Urbánní morfologie – morfologie zabývající se městským prostředím, škola a směr vědeckého bádání (zdroj: autor)

¹⁹ Nollého (od Giambattista Nolli) plán Říma, 1748, zobrazuje veřejný prostor v půdoryse, včetně přístupných interiérů veřejných budov a kostelů (zdroj: autor).

morfologie postihnout a čitelným způsobem zobrazit proměny měst. Mnohé snahy vyústily ve vydávání urbánních atlasů měst. Českému prostředí je tato tradice blízká, jednak díky kvalitní geografii, ale také propojením s německým kulturním prostředím v minulosti, pojetím deskriptivní geometrie a zobrazovacích metod²⁰. Práce setrvává v úzkém vymezení a soustřeďuje se na zkoumání reprezentace fyzického vystavěného prostředí města. Práce se opírá o Konfigurační teorii měst B. Hilliera a J. Hanson (Hiller a Hanson, 1984; Hillier, 2007) a pracuje se syntaktickým pojetím prostoru ve městě. Napojení a propojení jednotlivých částí veřejného prostoru je hlavním tématem zkoumání. Tématem je zkoumání vztahu částí k celku, vztah uspořádání jednotlivých částí do ústrojného uspořádání města a tkáně veřejných prostranství (upořádání prázdna mezi hmotou). Téma se dotýká soudobé výstavby města a zkoumá nové stavební počiny po roce 1989. Protože téma je velmi široké, bylo v průběhu práce přistoupeno k postupné redukci okruhu možných zkoumaných prvků a k vymezení tématu na obytné soubory, jako jistý fenomén výstavby konce i začátku milénia v českém prostředí.

Obrázek č. 10: Hl. m. Praha a její veřejná prostranství (Zdroj: Koncept odůvodnění Metropolitního plánu, IPR Praha, Kancelář metropolitního plánu, Koucký et al., 2014)

²⁰ Deskriptivní geometrie a její zobrazovací metody mají u nás dlouhou tradici –zobrazování v Mongeho promítání, axonometrii, perspektivě nebo kosoúhlých promítáních.

3. 2. ZDROJE

V soudobé architektuře a urbanismu existuje mnoho teorií, systémů, škol a způsobů jakými jsou jevy a zákonitosti v sídlech popisovány, zkoumány a tříděny. **Neexistuje shoda na tom, co je podstatné a důležité.** Proto se vyskytují a díky informačním technologiím rychle rozvíjejí rozdílné teorie a školy. Je otázkou, do jaké míry umí dnešní urbanismus reagovat na měnící se svět a procesy probíhající v sídlech. Územnímu plánování, urbanismu a problémům sídel se dnes věnují různé profese a přinášejí rozdílný úhel pohledu na témata.

V této kapitole jsou popsány východiska a teorie několika různých přístupů, které spojuje zájem o fungování města v jeho fyzickém (vystavěném) prostředí a které jsou východisky pro přístup a postup této práce. Popis začíná školou a metodami vypracovanými pod souborným názvem „Urban Morphology“, které reprezentují práci geografů a urbanistů, pro ně je důležité jasné a jednoduché zobrazení města pomocí několika prvků. Práce Urban Morphology jsou reprezentovány různými školami, ta nejznámější je anglická Conzenova (Moudon, 1997). Na základě uspořádání prvků, obrazu a jejich změn v průběhu času nebo také k sobě navzájem, lze dovozovat vlastnosti města a jeho uspořádání. Pro práci bylo důležitým východiskem ukotvení pohledu přes fenomenologii a konkrétně pak přes nauku doc. Jehlíka, popisující jednotný princip v přístupu k architektuře přes různá měřítka a vracející důraz na fyzickou skladebnost (Jehlík, 2013), ovšem při vědomí činností a dějů, pro které architektura vytváří předpoklady. Urbanismus v interpretaci doc. Jehlíka je architektura veřejného prostoru.

Pouhé zobrazení nepostihuje všechny vazby a vztahy, bylo nutné hledat další zdroje pro zkoumání města, resp. jeho fyzické skladby hmot. Teorie anglického autorů Billa Hilliera a Juliette Hansonové o konfiguraci prostoru (Configurational Theory of Space) se zabývá uspořádáním jednotek (zejm. domů, ulic, náměstí) vůči sobě navzájem i vůči celku.

Oprošťuje se od sledování jakýchkoliv jiných aspektů než těch, které vycházejí z geometrie a uspořádání prostoru. Použitý přístup je rozsáhle obhájěn a argumentován v práci The Social Logic of Space. Zjednodušeně lze říci, že uspořádání prostoru představuje v abstrahované ale zároveň materializované formě uspořádání a organizaci společnosti. Nebo -li, že porozumění skladebnosti prostoru umožní rozumět i sociálním vazbám a vztahům, za předpokladu vyhodnocení těchto vztahů, což Hillier učinil a argumentuje ve svých pracích. Je tedy postačující správné čtení prostoru k pochopení vazeb a interpretaci významů společenských. Teorie nedává jasný návod jak navrhovat nebo přesně analyzovat prostředí měst, ale umožňuje porozumět síti ulic a náměstí, uspořádání jednotek (domů, vstupů, bloků) vůči sobě navzájem i vůči celku – čtvrti nebo městu. Poskytuje široký instrumentář nástrojů, jakými lze rozklíčovat prostorové vazby ve městě. Samozřejmě odhlíží od celé řady aspektů a za to je, lze říci v některých aspektech, oprávněně kritizována. Na druhou stranu je nutné

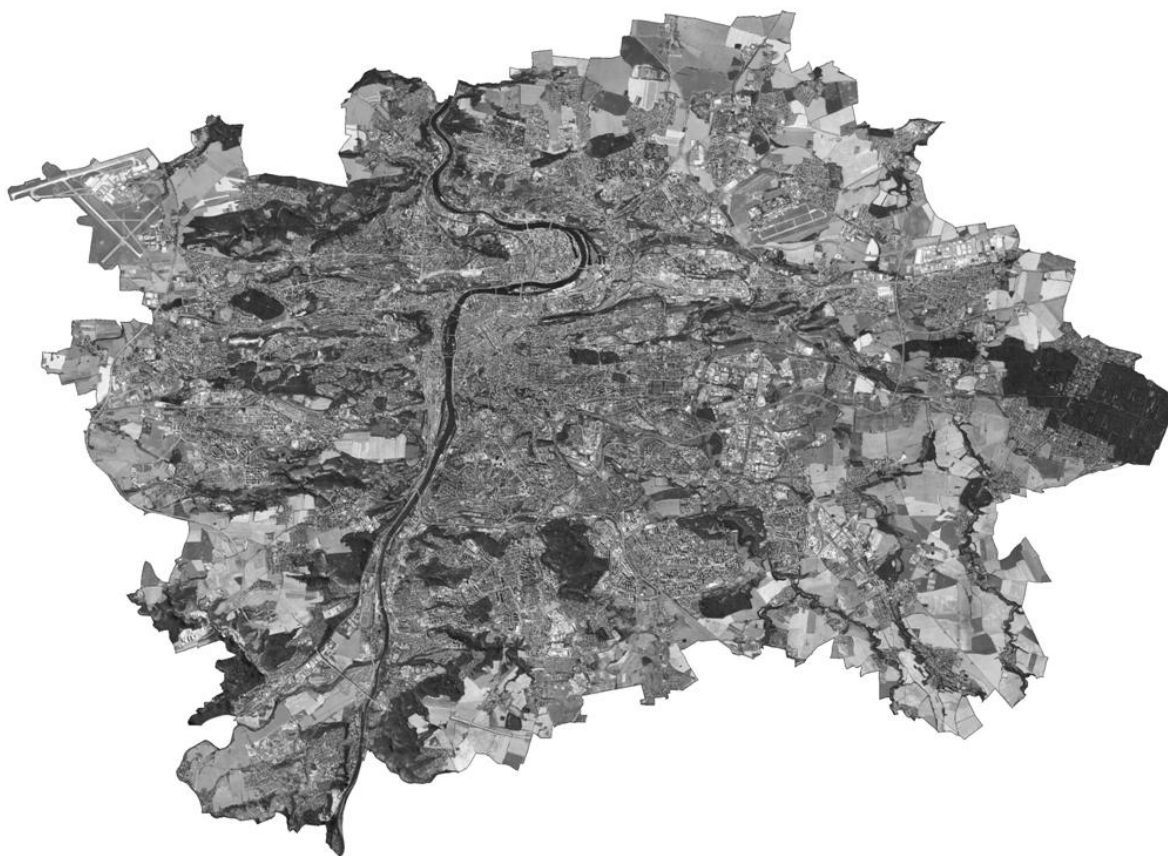
uvést, že bez odhlédnutí od mnohohrstevnatých problémů současného města a bez důrazu na fyzickou skladebnost by nebylo možno tak přesvědčivě a dobře postihnout skryté formy uspořádání prostoru a tak dobře je prezentovat nejen mezi odborníky. Tato teorie slouží v disertační práci jako vodítko a inspirační zdroj pro provedení zkoumání samotného tématu.

Na složitost a neuchopitelnost mnohých městských prostorů a prostředí upozorňuje práce S. Reada a C. P. Castra, nazvaná trefně *Zobrazování (vizualizace) neviditelného* (Read a Castro, 2006) a část jejich delfské laboratoře Space Lab²¹. Autoři nezapomínají na důležitost obchodu (výměny zboží), informací a obecně všech toků²², ovšem vždy zdůrazňují jejich ukotvení ve fyzických strukturách našich měst a důležitost rozlišování různých měřítek (Read a Castro, 2006). Závěr této kapitoly uvádí několik důležitých poznatků, nejen od J. Ghela a jeho celoživotní snahy o poznání skrze empirii a měření, popisujícího jasně atributy veřejného prostoru. Zkoumáním veřejného prostoru jsme schopni definovat a identifikovat velkou sadu nástrojů kvality urbánního prostředí. V této disertační práci jde právě o zkoumání vztahu vystavěného prostředí soudobých obytných souborů k městu – k jeho veřejným prostranstvím, k uliční síti, vztahu částí k celku a vztahy jednotlivých částí k sobě navzájem.

Disertační práce, ačkoliv omezena ve svém zacílení na jednu oblast, si je vědoma, že kvalita vnitřního prostředí souvisí s typologií obytných domů, vnitřním uspořádáním bytů, uspořádáním traktů a chodeb, uspořádáním privátních a společných částí a jejich vzájemnými vztahy. Výše popsaným kategoriím se věnuje pozornost v teorii i historii architektury, i u studia obytných souborů, uvedu kolegu A. Ewiga a pracoviště fakulty architektury pod vedením M. Kohouta a Davida Tichého a kol.; zároveň jsou tyto kategorie prezentovány v oborových publikacích i řekněme v ostatních médiích.

²¹ Space Lab, TU Delft, Fakulta architektury, informace dostupné na:

²² Toky jako název pro výměnu zboží, lidí a informací užívá Roman Koucký ve své praxi, publikováno v jeho knihách (*Elementární urbanizmus*)

*Obrázek č. 11: Ortorektifikovaný satelitní snímek Prahy z roku 2014.
(Zdroj: IPR Praha, 2015)*

Pro účely této práce jsou popsány následující teorie a směry: urbánní morfologie, prostorová skladebnost (konfigurační teorie prostoru), pojetí veřejného prostoru a veřejného prostranství a soudobé studium obytných souborů.

3. 2. 1. URBÁNNÍ MORFOLOGIE

Urbánní morfologie se vztahuje k architektuře, geografii a historii. Existují tři hlavní školy urbánní morfologie (podle Moudona, 1997): anglická škola a geografové reprezentovaní Conzenem – teorie výstavby měst, italská škola reprezentovaná Muratorim – teorie městského designu a francouzská škola vycházející z předchozích teorií designu výstavby města a dopadu na budovy. Studium teorie morfologie vychází ze společného základu, jímž je čtení a analýza města skrze vyjádření formy pomocí tvaru.

Morfologická analýza je založena na třech principech (podle Moudona, 1997, str.7-8):

Urbánní forma je definována třemi základními hmotnými prvky:

- Stavbami a k nim přináležejícími otevřenými prostory, parcelami a ulicemi
- Urbánní forma může být chápána v různém měřítku a rozlišení
- Urbánní forma může být v historických souvislostech chápána tak, že její prvky procházejí neustálým vrstvením a přeměnou.

Podle Moudona jsou forma, měřítko a čas základními prvky morfologického výzkumu, a uplatňují se v různých disciplínách nebo oborech. Důležité je, aby se zkoumané téma vztahovalo od ulic k parcelám nebo buňkám, z nichž je město složeno. Důležité také je, aby se faktor času a rozdílné využití vázali ke kultuře, ekonomii a jejich cyklech (Moudon, 1997).

Urbánní morfologie pracuje se zobrazením tří základních jednotek – jsou to veřejný prostor, parcely a objekty v čase. Zobrazením měnící se struktury je možné přecházet jistě vazby v uspořádání města. K důležitosti vazeb, jasnosti zobrazení a jejich určitým zákonitostem odkazuje i B. Hillier. Urbánní morfologie pracuje také s pojmem „Generic models²³“, jež v jisté obměně můžeme nalézt i B. Hilliera. Morfologie se snaží o jistou evaluaci měst, pracuje s pojmem „City pattern“ - tedy městský vzorec. Hledání vzorce a zákonitostí uspořádání veřejných prostranství je jedním z klíčových témat této práce. Pohlédneme-li na vývoj Prahy, uvidíme vrstvení ale i neustálé přetváření a dotváření struktury. Porovnání obdobných jednotek a porovnání počínů s různého období jsou těmi prostředky, které využívá disertační práce a které jsou odrazem odkazu školy urbánní morfologie. Zapojení nových obytných souborů je zkoumáno ve vztahu k celku a zároveň je zkoumána kvalita vzorců veřejných prostranství. Důležitým aspektem je deskriptivní charakter této práce, která se snaží zaznamenat a z mnoha různých pohledů zobrazit nové obytné soubory, obdobně jako to činí urbánní atlasy.

²³ Generic models – modely, které uvažují o vztazích mezi formou a využitím ve městech jako o generických (ve významu vztažených ke genu – genotyp) nikoliv specifických.

The third is that the relations between form and function in cities are **generic, not specific**.

*Obrázek č. 12: Zobrazení půdorysného průmětu domů, hl. m. Praha
(Zdroj: IPR Praha, 2015)*

3. 2. 2. PROSTOROVÁ SKLADEBNOST (KONFIGURAČNÍ TEORIE PROSTORU) - SPACE SYNTAX (CONFIGURATIONAL THEORY OF SPACE)

Pojem Space Syntax zahrnuje dnes již celou škálu autorů, analytických metod, nástrojů, projekční kanceláře a výzkumné laboratoře. Je založen na kvantitativních analýzách a aplikuje se v GIS²⁴ prostředí; poskytuje metody a analýzy pro různá měřítka. Space Syntax byl založen v 70. letech 20. století profesorem Bille Hillierem, prof. Julienne Hansonem a jejich kolegy na Bartlett University College London. Dnes je Space Syntax rozšířen na stovkách univerzit a vzdělávacích institucích stejně tak jako je používán v praxi na celém světě. University College London je výzkumným pracovištěm, na kterém byly položeny základy teorie a ověřeny její postuláty. Je hlavním inkubátorem myšlenek a inovací pro Space Syntax. Pro potřeby jiné než pouze univerzitního výzkumu byla v roce 1995 v Londýně založena laboratoř Space Syntax. Po roce 2000 se začala teorie i její nástroje šířit postupně do celého světa (Hillier, 2007, 1-4). Mezi jedno z mnoha pracovišť, které tuto teorii i nástroje využívá, je katedra urbanismu Fakulty architektury na Technické univerzitě v Delftu, kde jsem s ní také poprvé seznámil a použil při práci.

„Space Syntax během výzkumu dokázal, že:

- *vzorci pěšího pohybu jsou vymezeny a determinovány uspořádáním prostoru*
- *rozmístění oblastí bezpečí a oblastí rizika kriminality jsou ovlivněny kvalitou veřejných prostorů a jejich uspořádáním; lze tvrdit, že existuje vztah mezi výskytem kriminality a ztvárněním prostoru.*
- *vztah mezi prostory vytváří podmínky pro vznik center a sub-center, která jsou důležitá pro města plná života.*
- *prostorová segregace souvisí se sociálním znevýhodněním ve městech.*
- *stavby (a jejich uspořádání) mohou ovlivnit vznik více komunikujícího kulturního prostředí. „*

(Volně převzato a přeloženo z: www.spacesyntax.com)

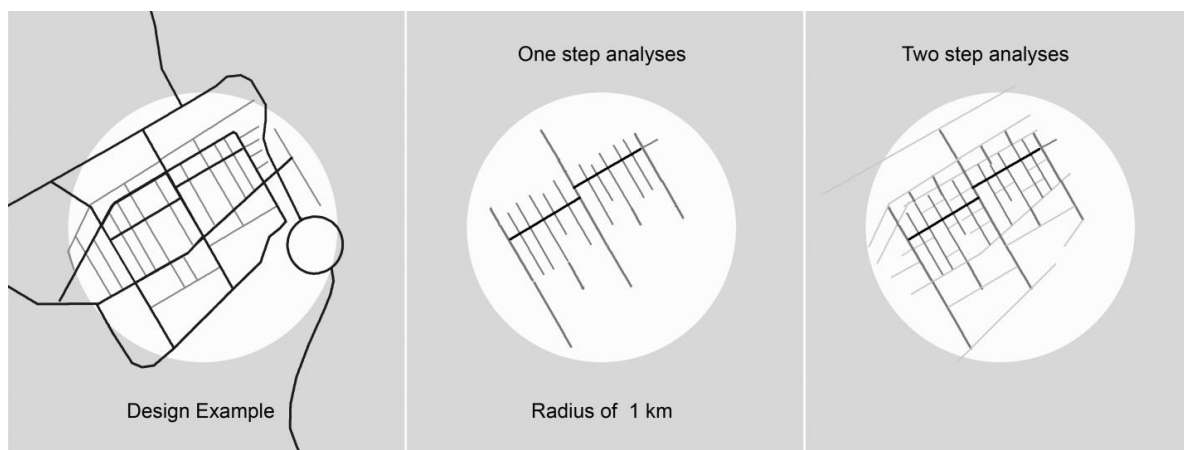
S rozvojem informačních technologií koncem 90. let 20. století a začátkem 3. milénia se rozvíjí i nástroje a metody Space Syntax rychlým tempem. Jsou vytvořeny aplikace pro použití ve výpočetní technice. Software – programy a nadstavby nebo moduly do rozvíjejících se programů (včetně GIS prostředí) umožnily ověřit a zpracovat teoretické předpoklady teorie na konkrétních případech a do jisté míry pomohly poukázat na význam fenoménu veřejného prostoru a důležitost jeho utváření pro způsob, jakým v sídle – v městě nebo stavbě – žijeme. Tento zpětný přesun k důležitosti utváření prostoru je vidět v mnoha

²⁴ GIS – zkratka pro Geographical Informational Systems – geografické informační systémy – zpravidla se tak označují nástroje pro tvorbu a reprezentaci dat pomocí mapových výstupů a k provádění analýz s těmito daty

aktivitách a projektech v celém světě (regenerace veřejných prostranství, manuály a strategie pro veřejná prostranství, ale i v novele českého stavebního zákona z roku 2012 je zmíněna nutnost vymezit v územních plánech veřejná prostranství).

Metody a nástroje Space Syntax umožňují analyzovat a velmi přehledně prezentovat jak město funguje ve svém prostorovém uspořádání. To se zdá být často na první pohled jasné a srozumitelné, ale současné návrhy nových částí měst tomu mnohdy nenasvědčují. I když Space Syntax často může potvrdit to, co je známé anebo tušené, umožňuje v případě nových návrhů analýzu s cílem odкрыtí vazeb prostorového uspořádání. Neboť se prokázalo, že záleží na každém domě, jeho velikosti, orientaci a postavení ve struktuře města (Hillier, 2007, 94-98).

Souhrnem analýz a jejich porovnáním lze dospět ke komplexnějšímu pohledu a porozumění stavby měst.

Obrázek 15: Příklady uliční sítě a analýzy pomocí metody Space Syntax „od ruky“. První obrázek zobrazuje uliční síť. Tmavší linie na druhém a třetím schématu představuje navrženou obchodní ulici a plochu, kterou jsme schopni z ní dosáhnout pomocí tzv. jedno a dvou-krokové analýzy.

B. Hillier kritikou výstavby modernistické i postmoderní a definicí nových souborů jako míst vykazujících vlastnosti periferií, přitom umisťovaných uvnitř města si připravuje prostor pro svůj pohled na řešení problému spočívající v kritice sociologie a vymezení nového přístupu – syntaxe - k porozumění prostoru. Hillier formuluje kritiku sociologie, z pohledu formování prostoru: záměny cíle a prostředku. Uvádí, že proti sobě stojí „dogmatická racionalita a prostorově – časová skutečnost, kterou zažíváme. „ (Hillier, 1984, s. 32) Vytěsnili jsme z vnímání i polemiky jakoukoliv diskuzi o věcech, které nejsou fyzické, uvěřitelné. Dále se věnuje popisu logice „discrete systems“. Definovány jsou následovně: „Discrete systems are

composed of global object from locally ruled process“ (Diskrétní systémy sestávají z globálních prvků ale pomocí lokálních sil a pravidel. (Hillier, 1984, s. 33).

Vysvětlení pojmu syntaxe: Syntaxe je „imperfect mathematics of the artificial“ (imperfektní matematika umělého). Syntaxe je „set kombinatorických principů/ zákonitostí“ (a set of combinatorial principles, Hillier, 1984, s. 48). Dále Hillier píše o relativně bohatém lexikonu u jazyků oproti přesně opačné situaci u matematiky – kde je lexikon co nejmenší a syntaxe co největší!

Hillier operuje s důležitými pojmy uzavírání a otevírání, vztahu boundary (ohraničení) k okolnímu prostoru, způsobu, jak moc propustné (permeabilní) jsou hranice (border) vymezující prostor a jaký je vztah vstupů a propojení ke svému okolí. (Hillier, 1984, s. 69).

Mezi nejdůležitější postuláty patří, že každý prostor sestává z buněk – jednotek, k rozlišení celého prostoru je použita kategorizace uvnitř a vně spolu s označením obojího rozhraní (formule X-x-y-Y: bipolární označení – lokální – globální). Dále každý prostor má určitý popis v systému.

Hillier se také věnuje použití vhodných měřítek a rozlišení pro transformaci plánu sídla do axiální nebo konvexní mapy. Uvádí, že ze zkušenosti vychází nejlépe měřítko 1:1250 (pro ruční znázornění a snadnou čitelnost) až po měřítko 1:10000.

Konfigurační teorie prostoru - Configurational Theory of Space se zabývá prostorem a jeho vztahy k chování, pohybu a životu člověka ve společenství – v sídle. Teorie předpokládá, že orientace člověka ve městě je závislá na délce pohybu a směru pohybu (trajektorie pohybu) a jeho zapamatovatelnosti pro člověka. Teorie je založena na třech postulátech **nondiskursivní technice, isovistickém přístupu a transformaci zobrazení území na axiální a konvexní mapy** (Hillier, 2007). Teorie uspořádání prostoru je založena na reprezentaci prostoru jako reálného objektu s rozměry a proporcemi ve vzájemných vztazích; vzdálenost, orientace, tvar a místo samotné hrají významnou roli.

Teorie předpokládá, že společenské a sociální chování je již obsaženo v konfiguraci prostorů, jak uvnitř města, tak v rámci našich obydlí. Uspořádání našich obydlí dokládají, že prostor byl a je formován sociálními významy, vazbami a chováním a naopak že se v jistém prostředí nějakým způsobem chováme.

Aby bylo možné tyto vazby a vztahy sledovat, zkoumat a odvozovat z nich souvislosti, byl vytvořen teoretický konstrukt založený na viditelnosti a orientaci člověka v prostoru a byly vytvořeny tzv. axiální a konvexní mapy (B. Hillier, 2007).

Nondiskursivní technika je souhrnný název pro techniky uchopující velmi těžce popsitelné a sdělitelné skutečnosti vzorec a konfigurace formy či prostoru (Hillier, 2007, s. 59).

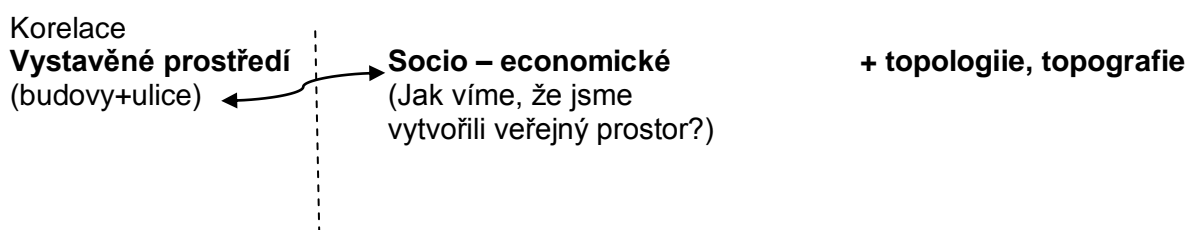
Isovistický přístup je založen na vnímání prostředí a prostoru konvexně uzavřeného ale majícího lineární hroty. Člověk se pohybuje lineárně, ale setkává a reaguje s jinými lidmi v konvexním prostoru. Obojí může tvořit základ pro vytváření analýz (Hillier, 2007).

Transformace zobrazení na axiální a konvexní mapy slouží k transformaci dvourozměrného zobrazení na osovou (axiální) a plošnou (konvexní) reprezentaci veřejného prostranství. Linie mluví o pohybu člověka v prostoru, plochy hovoří o možnosti setkávání a navazování kontaktů v prostoru. Je potřeba vnímat města a jejich formu jako generickou, tedy formu odvinutou z genu (genotyp) přesto umožňující nespočet variací – fenotypy.

Je evidentní, že města jsou ovlivněna lokální morfologií, vývojem, hospodářstvím, demografickými změnami a tím, proč vznikla a co je jejich hnacím motorem.

Ale je potřeba hledat co je společné, co umožňuje čtení a hledání společného propojení struktury – můžeme tedy hovořit o hledání vzorce města - „pattern“, resp. veřejných prostranství a veřejná prostranství tvořící základnu veřejného prostoru nás vedou k tomu, že veřejný prostor je charakterizován propojením, ve smyslu generických měst (Hillier, 2007, s. 264). Zároveň ale víme, že veřejný prostor má funkce a aktivity (J. Gehl). Ty jsou ale obsaženy v něm a ovlivňují se určitým způsobem.

Každý prostor lze z prostoru vydělit. Proto lze zkoumat jednotlivé aspekty v různých úrovních (tedy různém měřítku podrobnosti). Přístupnost, propojení, segregace a další vlastnosti prostoru jsou v podstatě vztahové.

3.2.3. VEŘEJNÝ PROSTOR A VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ

Veřejný prostor je velmi široký pojem, který je zpravidla uchopován a popisován různými způsoby. Veřejný prostor může být chápán ve formě abstraktní jako prostor pro vyjádření a zasahuje tak do veřejné sféry života obyvatel v nejširším smyslu slova a je termínem z politologie a sociologie. Prostory města a jejich přístupnost souvisí s životem v polis, v obci. Roli veřejného prostoru pro demokratický způsob vlády a emancipované obyvatelstvo zdůrazňuje Richard Sennet: „ – Atraktivita centra sama o sobě nestačí k vytvoření městského politického života; politika potřebuje i další místa, kde vládne kázeň, soustředění a trvalost. Zejména decentralizovaná politika vyžaduje taková místa, kde se lidé mohou na něco koncentrovat. „ (Kratochvíl, 2012, str. 32) Pokud toto tvrzení vztáhneme k městu jako celku, je možné dedukovat, že obytné soubory by právě mohly být místy, kde by bylo možné se koncentrovat – avšak mají takové vlastnosti? O vztahu celku k jeho částem pak v téže části R. Sennet dodává, „ - Jednat lokálně v kontextu města s sebou nese ztrátu širších souvislostí, smíření se s fragmentárností. Za demokracii něco – v psychologické rovině – platíme. – „ (Kratochvíl, 2012, str. 32)

Pro urbanismus je stejně důležité vnímání veřejného prostoru jako elementu ohraničeného pevně nebo volně hranicí veřejně a neveřejně přístupných území a to s různou mírou přístupnosti a různým režimem. Přesněji tuto skutečnost popisuje Metodika zadávání územních plánů (ČVUT v Praze, 2015):

„ Veřejným prostranstvím se bez ohledu na vlastnictví k pozemkům rozumějí všechny ulice, náměstí, parky a ostatní prostory přístupné každému bez omezení, sloužící obecnému užívání, z jejichž užívání nelze nikoho vyloučit, a to včetně veřejných prostranství, u kterých je stanoven časový, polohový nebo činnostní režim užívání.“ (Plos a Jehlík, 2015, díl A, str. 148, 149)

Od veřejného prostoru k veřejnému prostranství – různé definice pojmů veřejný prostor a veřejné prostranství

„Veřejné prostranství jako půdorys veřejného prostoru.“
(Koucký et al., 2014).

Veřejná prostranství jsou definována v zákoně o obcích (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích v platném znění, § 34) následovně:

„Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. „

Legislativní popis veřejných prostranství v zákoně o obcích je vágní a umožňuje širší výklad při uplatňování v územně plánovací praxi. Pro pochopení šíře termínu veřejného prostoru a popis jeho atributů i kvalit, je uveden přehled několika autorů a jejich vklad k tématu veřejného prostoru.

V pražském, resp. v českém kontextu je nutné zmínit práce týmu arch. Pavly Melkové, zabývající se návrhem, regulací a strategiemi pro veřejná prostranství v Praze. Pracoviště IPR Praha publikovalo Manuál tvorby veřejných prostranství a Strategii tvorby veřejných prostranství. Jedná se o aktuální práce pracující s řešeršemi tématu z ostatních měst naší kulturní oblasti.

Veřejný prostor je jejím týmem definován takto:

„Pojem veřejný prostor je používán pro veřejně přístupnou komplexní fyzickou část prostředí, kterou je kromě veřejných prostranství také například veřejně přístupný prostor exteriéru města, vnitrobloků i vnitřního prostoru budov. Veřejná přístupnost rovněž vylučuje omezený režim užívání vyjma režimu časového. Zároveň je pojem veřejný prostor používán pro nehmotnou rovinu prostředí, zahrnující vztahy, myšlenky, děje, média apod. Pojem veřejný prostor lze současně vnímat jako celek či kontinuum.“

(IPR Praha /Melková et al./, 2014, s. 16)

Veřejné prostranství pak takto:

„Pojem veřejné prostranství je v tomto dokumentu používán pro fyzickou část prostředí, kterou je veřejně přístupné prostranství. Je jím především plocha, neboli „podlaha“ exteriéru města, jejíž nedílnou součástí jsou ale také veškeré prvky vybavení veřejných prostranství. Veřejné prostranství je podmnožinou veřejného prostoru.“

(IPR Praha /Melková et al./ 2014, s. 16)

Z výše popsaných definic je pro disertační práci stěžejní vnímání kontinuity veřejného prostoru. Vymezení jeho hranic a další charakteristiky jsou uvedeny v kapitole věnující se metodě zobrazení a vymezení veřejných prostranství pro účely výzkumu. Definice, která byla vytvořena pro účely této práce je následující:

Pro účely této disertační práce je veřejný prostor definován: „jako prostor, který je veřejně přístupný s případným režimem dle času a užití, jinak ale bez omezení. Vlastnictví není pro určení veřejného prostoru určující. Veřejný prostor je třírozměrný, kdy třetí rozměr (výška) je chápán jako v jednom směru nekonečný a orientovaný směrem od zemského povrchu do výšky.“

V disertační práci bude definice veřejného prostoru vycházet z definice veřejných prostranství ze zákona o obecním zřízení, tedy veřejný prostor bude každý prostor ve městě, který svým charakterem a užíváním umožňuje volné užívání bez omezení nebo segregace, a nezáleží přitom na druhu vlastnictví pozemků a ploch, na nichž se nachází.

Různé pohledy na význam a obsah pojmu veřejný prostor

Hans Paul Bahrdt pracuje s pojmy uzavřenosti a otevřenosti veřejné a soukromé sféry. Oproti uzavřeným (vesnickým) – předvídatelným a dokonale znalým prostředím staví prostředí města (Kratochvíl, 2012, str. 37-38). Chování obyvatel ve městě popisuje **H. P. Bahrdt** následovně (Kratochvíl, 2012, str. 40-41): „- Navenek viditelné formy chování zde (míněno ve městě) proto nejsou ani tak spontánním výrazem nitra jako spíše sebestylizací nebo jen abstraktním, s věcí nesouvisejícím vysíláním znamením. Parafráze z textu na str. 42: *„Neúplná integrace zapříčiňuje nebezpečí, že jedinci si musí neustále vytvářet mosty komunikace, ale jejich stav a základy jsou vždy chatrné a proměnlivé. Dochází k dynamickému zrychlení a oslabení společenských (tradičních) vazeb.“* To má podle autora své výhody i nevýhody. Jak je tomu v případě možností setkávání a navazování kontaktů V soudobých obytných souborech?

Proměna vztahu člověka k místu a vnímání rozdílných míst v globalizovaném světě je tématem pro mnoho autorů. Zajímavý postřeh k tomu uvádí Paul Golderberg (Kratochvíl, 2012, str. 74): „ *Každé místo je úplně stejné jako jakékoliv jiné místo. Všechna jsou pouze uzly v síti – a totéž jsme ve stále rostoucí míře i my.*“ Existují tedy procesy ve společnosti a v chování lidí, které stojí mimo architektonickou sféru, resp. nesouvisejí přímo s tím, jak je architektura formována, ale spíše formují architekturu. Nerezonuje v nás potřeba nalézání řádu na jednom místě a oproti tomu na jiných shledání s chaosem? Jinými slovy zakoušet diferenciaci prostorů a prostředí, umět se identifikovat s místem, nalézt k němu vztah. Nalezení vztahu k místu popisuje Ch. Day tak, že je důležité, hovoříme-li o udržitelném rozvoji mít na paměti vytvoření vztahu člověka k místu. Teprve poté, co přijmou obyvatelé místa za svá a budou se o ně chtít starat, můžeme hovořit o skutečně udržitelném prostředí (Ch. Day, 2003, s. 27-32).

Jestliže Manuel de Sola-Morales hovoří o správném pochopení hranic prostoru, upozorňuje na vzájemný protiklad, kdy prostor (veřejný) má být zároveň propojený, ale také má vytvářet určitou míru vlastního charakteru a zároveň upozorňuje, že jde především o to, co tvoří hranici veřejného prostoru – jedná se o stavby – objekty. „*Fyzická urbánní kvalita spočívá v měřítku, ve správném pochopení hranic prostoru*“. (Pozn.: Ořechovka, Dejvice a další starší čtvrtě vlastně nemají ohraničení svých veřejných prostorů – tvoří kontinuum města, přesto jejich charakteristika i charakter prostředí jsou jiné a tím specifické k lokalitě (různé poměry uličních profilů, charakteru zástavby atd.)

Manuel de Sola-Morales:

„Jakmile prostor definujeme, vydělujeme ho. Dobrý veřejný prostor hranice nemá, nebo nejsou ostře definované a zůstávají víceznačné a kolísavé. Protože je místem vztahovým, jsou jeho odkazy k celku města důležitější než odkazy k vlastní identitě, a přesto je jeho identita právě těmito vztahy k celku popisovány. Jen se podívejte, co tvoří obvod veřejného prostoru. Tady tkví hlavní téma i prubířský kámen urbánní kvality. „ (Kratochvíl, 2012, str. 109) Pallasmaa upozorňuje na nebezpečí oddělování pěti lidských smyslů; je třeba si uvědomit, že jejich vnímání je propojené a lidský mozek s nimi nepracuje odděleně, je to spíše vědecký a filozofický konstrukt. (Kratochvíl, 2012, s. 117-118)

Ztráta sociální soudržnosti:

„ – Jsou snad problémy, jež ovlivňují formování veřejného prostoru, zcela mimo dosah a možnosti architektonické kontroly a vědomých záměrů architektů? Jsou důvody ztráty veřejné dimenze skryty v neviditelných mechanismech a strukturách modernizace, globalizace, masové výroby a spotřeby, mobility, neustálé změny, mocenských ekonomických sil a vypočítavé ziskuchtivosti? Nejsou...problémem lidského myšlení? - Nepůsobí i dnešní plánovací regulativy, projekční pravidla rozšiřující se legislativa stavební praxe velmi zásadní ochuzení architektova slovníku, který má k vytváření pestrého a stimulujícího prostředí – jen si připomeňme, jak ze současné městské krajiny mizí intimní měřítko a drobné velikosti, proměnlivé úrovně přízemí, schodišť, teras? Stali jsme se spíše sluhy dnešních kulturních procesů, než abychom tyto procesy sami řídily? – „

(Kratochvíl, 2012, s. 115)

Práce se věnuje problematice veřejného prostředí, ale nezkoumá a nerozebírá legislativní a normativní pravidla, která musí architekt/urbanista/ projektant respektovat. I když je zřejmé, že výskyt protihlukových stěn, slepých fasád do významných ulic, nivelizace terénu, resp. umělé svahování z důvodů absolutní podřízenosti různým požadavkům souvisí s rámcem, v němž je projekční praxe prováděna.

Peter Markuse přímo hovoří o ohrožení veřejného prostoru. Uvádí šest příčin (citováno):

- „Dynamika proměn města
- Finanční tlaky vyplývající z proměn města
- Ideologické tlaky
- Rozšiřování sociální kontroly
- Privatizace
- Architektonické/Urbanistické chyby“

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, tako práce se dotýká architektonických a urbanistických chyb, a to v měřítku čtvrti a jejího plánu a vzorce veřejných prostranství.

Obdobně jako J. Jehlík a P. Markuse popisuje ve svých formulacích k formám využívání veřejného prostoru, že plní i roli reprezentace, komunikace a bezpečí a přidává aspekty sociální a ekonomické (J. Jehlík, 2013)

Jan Gehl uspořádal a popsal jednotlivé vlastnosti/atributy veřejného prostoru. Jedná s o soupis, který by měl splňovat veřejný prostor k podpoře kvalitní pěšího pobytu a pohybu. Lze dovodit, že kvalita pěšího pobytu a pohybu je u obytných souborů jednou z nejdůležitějších vlastností/jedním z nejdůležitějších atributů.

Ochrana		
Ochrana proti dopravě	Ochrana proti kriminalitě a násilí	Ochrana proti nepříjemným smyslovým vjemům
Vybídnutí		
Vybídnutí k chůzi	Vybídnutí k zastavení a pobývání	Vybídnutí k usednutí
Vybídnutí k vizuálním kontaktům	Hry, rekreace a interakce	Denní / večerní / noční aktivity
Zvukové podněty a verbální kontakt		Proměny sezónních aktivit
Potěšení		
Lidské měřítko	Pozitivní stránky podnebí	Estetika avnání

Tabulka č. 1: Zjednodušená tabulka J. Gehla vyjadřující kritéria, které by mlo městské prostředí splňovat (podle Gehla in Kratochvíl, 2012, s. 144 – 145)

Chápání veřejného prostranství ve vztahu k jádru a periferii

Podle autorů S. Read a C. P. Castra je město v našich představách spjato s historií, je to lineárně vytvářející se prostor pomocí vrstvení. Náš konstrukt města a jeho fungování je ale již překonaný. Město vzniká na křižovatkách obchodních tras, tam kde existují centrifugální energie, ne pouze jako akumulace obyvatel a přeměna osady. Pro založení města a fungování jeho centrality²⁵ je nutné mít fungující síť cest a komunikací. (S. Raed a C. Pinilla Castro: Visualizing the Invisible. Towards an Urban Space, Stephen Read: A Brief History of Flights to the Periphery and other movement matters). Proto i práce klade velký důraz na propojení a napojení veřejných prostranství nových obytných souborů na okolní síť města.

Autoři popisují proces vzniku uliční a cestní sítě, která determinovala vznik sídel v průběhu historie. Příkladá velký důraz na formování centrality jako možnosti dosáhnout co nejširší oblasti skrze síť nadřazeného měřítka. Centralita není geometrickým středem, naopak při vývoji sídel docházelo k odsunu oblastí s centrálním charakterem na okraj, neboť odtud byl lepší přístup k silniční a uliční síti. K opravdovému rozvoji urbánního prostředí podle autorů došlo až v 19. století, kdy vznikla síť tzv. středního měřítka, jež propojila lokální struktury s těmi globálními a umožnila zvětšit rozsah území, které spadá do okruhu určité diferencované centrality. I Hillier a Hanson uvádějí dva typy vztahů: mezi (místními) obyvateli a mezi obyvateli a návštěvníky. Každé osídlení – sídlo je ovlivněno oběma typy vztahů a vazeb. Vlastnosti každého prostoru nazvěme axialitou a konvexitou, sledujme jeho integraci versus segregaci (Hillier a Hanson, 1984, str. 96). K vymezení veřejného prostoru pak uvádějí rozlišování mezi primárními a sekundárními hranicemi (Hillier a Hanson, 1984, s. 95)

V disertační práci bude definice veřejného prostoru vycházet z definice veřejných prostranství ze zákona o obecním zřízení, tedy veřejný prostor bude každý prostor ve městě, který svým charakterem a užíváním umožňuje volné užívání bez omezení nebo segregace, a nezáleží přitom na druhu vlastnictví pozemků a ploch, na nichž se nachází. Přesná definice veřejného prostranství pro potřeby této práce je uvedena v kapitole 5.3. Základní pojmy a klíčová slova. Definice vychází z výše popsaných definic, ale odráží v sobě i pospané přístupy v práci zmíněných autorů k veřejnému prostoru.

²⁵ “-Centrality is in the first place distributed rather than centred, and dominant centralities have at various times in our histories and in line with changes in the capacities of humans from mobilize themselves, their goods, ideas and money, shifted to other distributive grids. -The centrality is an effect of interface between different scaled grids, and is never simply an historical and geographical given .¹³ -” (Stephen Read, 2006, *A Brief History of flights to the Periphery and Other Movement Matters*, p. 80)

Příklad: Centralita je především distribuována, nikoliv pouze umístěna ve středu a dominantní centrality mají v různém období naší historie a v souladu se změnami v kapacitách člověka možnost mobilizovat sebe, své zboží, nápady a peníze, a zajistit přesun do jiných distribučních sítí. - Centrálnost je účinek rozhraní mezi různými měřítky sítí, a nikdy není jen historickým a geografickým určením -

3. 2. 4. SOUDOBÉ STUDIUM OBYTNÝCH SOUBORŮ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

Obytné soubory tvoří významnou část stavební aktivity nejen v České republice ale i v Evropě. Zejména nizozemská, dánská, švýcarská a rakouská architektonická tvorba produkuje zdařilé realizace obytných souborů. Disertační práce nebude zkoumat ani popisovat zahraniční příklady, i když by bylo možné čerpat jednak z publikací a také z autorových studijních cest.

Práce se zaměřuje na kontext Prahy a je nutné uvést, že bez znalosti kontextu a souvislostí je analýza obdobných příkladů ze zahraničí možná, ale musel by být proveden podrobný rozbor města i základního legislativního rámce, v jakém se obytný soubor plánuje. V českém prostředí je zpravidla stavba ale i soubor staveb povolován v územním řízení, v jehož průběhu se provádí posouzení souladu navrhované stavby nebo souboru s územním plánem. Český legislativní rámec je dán povinností zpracování územně plánovací dokumentace – územního plánu v měřítku 1:10000, resp. 1:5000 pro každou obec do konce roku 2020, resp. právní úprava platná do konce roku 2012 uváděla konec roku 2015 (zákon č. 183/2006 Sb. v platném znění i ve znění z roku 2006). Stavební zákon dále uvádí mezi územně plánovací dokumentace regulační plán, pořizovaný zpravidla v měřítku 1:2000, nebo 1:1000, jehož pořizování ale v současné legislativní úpravě a při složitosti procesu pořizování není využívaným nástrojem. V Praze, jejíž rozloha činí 496 km² je pořízen jediný regulační plán – Regulační plán zóny Anenská (Ing. Arch. Jan Sedlák, zdroj: databáze evidence územně plánovací činnosti Ústavu územního rozvoje v Brně, dostupné online na www.uur.cz). Územní plány i regulační plány stanovují, přiměřeně svému měřítku, podmínky pro výstavbu a určují rozsah i charakter veřejných prostranství. Územní i regulační plány mohou vymezit území, v nichž je rozhodování podmíněno zpracováním územní studie nebo zastavovacího plánu. Územní studie není ve stavebním zákoně ani v navazujících vyhláškách jasněji specifikována co do struktury a obsahu, na rozdíl od plánů. Stojí proti sobě zcela přesně specifikovaný plán, který má stanovit v menším měřítku základní koncepci utváření, tj. využití a uspořádání území (Plos a Jehlík, 2015) oproti volnější formě územní studie, která není vždy nutná a nemusí být vyžadována, a která by naopak měla být ve větším měřítku podrobnější. Dochází tak k situaci, kdy je ne vždy řešen detail území a jeho vazby na okolí a územní plán musí suplovat nižší úroveň, protože nižší úroveň nejsou využívanými nástroji s ohledem na celkovou ekonomii investičního záměru a doby jeho uskutečnění. Proto se práce zaměřuje na obytné soubory, které vznikají v kontextu současného legislativního rámce. Práce se nezaobírá příčinami spočívající v legislativě ani nehledá přímé souvislosti mezi legislativní úpravou a možnými návaznostmi. Obdobně se

nevěnuje výčtu omezení danými pro bydlení platnými právními předpisy v ČR a z tohoto výčtu plynoucí řešení pro typologii staveb pro bydlení a upořádání prostředí ve městě.

Studiem typologie bydlení se zabývá přímo na Fakultě architektury ČVUT v Praze doc. Kohout a jeho tým. Zkoumají řadu let obytné soubory z pohledu kvality bydlení, typologického rozčlenění a třídění a zajímá je interiér objektů. Pracují s poloveřejnými a polosoukromými vymezeními prostorů. Soustředí se na exaktní popis uspořádání jednotek (bytů, domů, urbanistických bloků) a určení jejich parametrů, které pak zobrazují v přehledných grafech. Kromě studia soudobých forem stavění a analýz se zabývají i koncepty a tvorbou nových typů domů („townhouse“, „co-housing“) a současně věnují pozornost modernistické zástavbě panelových domů jak v Praze, tak v dalších větších městech Čech a Moravy. Třídí jejich struktury a věnují pozornosti veřejnému prostoru. Upozorňují, že existuje ztráta vztahu komunikační sítě a hmotové struktury (Kohout, Tittl, in STAVBA, 2013), jinými slovy že orientace v prostředí, uspořádání ulic a poloha náměstí neodpovídají hmotové struktuře domů v těchto celcích a oslabují orientaci v prostředí i jeho čitelnost. Přesto jsou sídliště svébytným prostředím města, zajímavícím v Praze rovnoměrně rozložený prstence kolem vnitřního kompaktního města a žije v nich přibližně 40% obyvatel hlavního města. To je důležité pro uvědomění si referenčního bodu, ze kterého se velká část obyvatelstva dívá na město a vztahuje se tak i ke kvalitám/vlastnostem současných obytných souborů. Donedávna přitom panoval mezi odbornou i laickou veřejností spíše nezáměr o celistvé řešení a pohled na sídliště. Ostatně procesy tzv. revitalizace sídlišť a podpora zlepšení jejich tepelně izolačních vlastností a zvýšení standardu infrastruktury dokazují úzký pohled společnosti na toto téma. Nabízí se otázka, jak jsou na tom soudobé obytné soubory.

Tématu vztahu města a jeho suburbánního zázemí, periferie a regionálním vztahům se v českém prostředí zabývá a na pražském případě často výzkumy prezentuje doc.

Ouředníček a jeho tým z Urbánní a regionální laboratoře Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Věnují se studiu změn území i proměny jejich obyvatel. Ve sborníku Sociální proměny pražských čtvrtí (Temelová a Ouředníček (eds.), 2012) je popsán vývoj struktury města pro potřeby zachycení jeho charakteristik, který není založen jen na administrativních, statistických či katastrálních hranicích. Je analyzována skladba obyvatel, distribuce bydlení ve městě, vztah obyvatel k centru a také k veřejnému prostoru. Konkrétně pak Markéta Vyhnálková analyzuje kvalitu veřejných prostranství v nových obytných souborech, které rozděluje na celky s převážně rodinnými domy a bytovými domy. Zkoumá rezidenční lokality zjištěné pomocí stáří objektů a z nich vybírá oblasti (celkem 39), v nichž provádí terénní průzkum zjišťující přítomnost prvků přispívajících ke kvalitě veřejného prostoru (hřiště, lavičky, vegetace apod.) Na čtyřech lokalitách pak bylo provedeno detailní pozorování sledující pobyt obyvatel v prostoru a jeho využívání. Závěry jsou takové, že v bytových

rezidenčních oblastech je veřejný prostor dostatečně vybaven potřebnými prvky a že je spíše na obyvatelích jednotlivých lokalit, jak využijí možnosti, které jim jejich místo poskytuje (Temelová a Ouředníček, 2012, str. 250 – 267).

4. VYMEZENÍ TÉMATU A VZTAH K SOUSEDNÍM TÉMATŮM

4. 1. DŮVODY PRO VYMEZENÍ TÉMATU

Česká a moravská města, včetně Prahy rostla od poloviny 19. století na velikosti a rozloze. V případě Prahy docházelo k postupnému slučování hlavního města s přilehlými obcemi. Od konce 19. století docházelo ke vzniku velkých měst a dalšího rozšiřování vlivu a působnosti českých a moravských měst ve svém venkovském zázemí. Cílem bylo plánování a podchycení rozvoje i v příměstských oblastech a se vznikem Československé republiky nastupuje vlna sjednocení obcí kolem měst s německou menšinou (Velká Praha, Velká Olomouc, Velké Brno, slučování měst ostravských).

V rámci rozvoje docházelo až do poloviny 20. století k pozvolnému růstu a srůstání původních jader obcí a měst s novou výstavbou, prováděnou „tradičním“ způsobem pomocí bloků, zpravidla stavební blok odpovídal bloku urbánnímu.

Urbánním blokem se rozumí část ucelená územně vymezená část lokality tvořená souborem pozemků (Plos a Jehlík, 2015, s. 146).

Lze uvést hypotézu, že šlo o kontinuální rozšiřování města a tvorbu kontinuálního veřejného prostoru. Poválečná architektura navázala na teoretické práce a východiska modernismu meziválečné avantgardy a v průběhu 2. poloviny 20. století byly aplikovány postupy a metody výstavby města založené na doktríně athénské charty (Hrůza, 2002), avšak jen jejich vybraných částech²⁶, navíc v prostředí Československa ovlivněnými státní politikou a směřováním země do svazku socialistických zemí východního bloku, tak jak tuto skutečnost vyzdvihuje C. E. Zarecor. Byla vystavěna velká sídliště; na území Slovenska a v menší míře i v českých zemích docházelo k výrazným asanacím a zásahům do historických stavebních struktur, souvisejících také se změnou územního rozložení obyvatelstva v důsledku poválečných odsunů.

Ukončení výstavby prefabrikovaných sídlišť a změna paradigmatu doby přišla se změnou politického uspořádání země po roce 1989. Došlo k uvolnění plánování a po dlouhých dekádách se plánování města dostalo do rukou legitimně zvolené samosprávy. Architektura, zejména ta česká, hledala nové ukotvení a směr. Jako výchozí pozici si vybrala odkaz na architekturu meziválečnou, příklon k purismu a strohosti, který R. Švácha nazývá českou

²⁶ Athénská charta, 1929: bydlení, práce, rekreace – tato tři hesla se stala reprezentací athénské charty a vedla desinterpretaci celého obsahu charty v následujících desetiletích Zdroj: Hrůza, 2002

přísností v architektuře (Švácha, R. Česká architektura a její přísnost. 2004). To bylo v kontrastu s tím, co laická veřejnost očekávala od nadcházející dekády v architektuře – nahromaděná sešňěrovanost minulých desetiletí se uvolnila a přišla volnost forem, výrazu i objemového tvarování. Pro tento výzkum ale není formální ani výrazová stránka stěžejní. Zároveň nastalo uvolnění i v oblasti urbanismu a výstavby měst, především došlo k odklonu od plánování. Regionální prostorové plánování bylo odmítnuto zpočátku úplně. Nejenže se nepodařilo plně navázat na kontinuitu tvorby architektury v meziválečném období, ale nedošlo vůbec k vytvoření mostu mezi minulými plánovacími schématy a nebyly vytvořeny modely a procesy pro zvládnutí nové situace související s restitucí majetku a plnému navrácení majetkových a vlastnických práv (téměř pro všechny vrstvy a skupiny společnosti). V nové situaci tak vznikaly nové části měst a obcí bez poučeného rozhodování i správy.

Nutno připomenout, že tuto překotnou změnu jsme zaznamenali a zažili dohromady s měnění se celosvětovou scénou architektury. Post moderna byla překonána, jak o to sděluje např. O. Ševčík či R. Koolhaas a nastoupil globální trh i pro architekturu (Koolhaas, 2000). Vzorce minulosti nebylo možné aplikovat, nestálost vývoje nabídky a poptávky a relativně globálně konjunkturální charakter 90. let 20. století zapříčinili „stavební boom“, reprezentovaný výstavbou na okrajích měst, suburbanizací a jen pozvolnou rehabilitací zničených a zanedbaných částí vnitřních měst. Architektura se soustředila na reprezentaci jednotlivých objektů. Celek se vytratil a byly adorovány jednotlivé solitérní stavby²⁷. Taková je situace i dnes, ačkoliv po celou dobu vznikaly stavební celky - soubory staveb.

Společnost, její chod a mechanismy lez ovlivňovat velmi obtížně, navíc to není role, která by měla příslušet architektuře, architektura spíše dobu petrifikuje (termín petrifikuje je převzat od O. Ševčíka z fakulty architektury ČVUT v Praze). Architektura má mít své působení především v uspořádání a začlenění těchto souborů do struktury města. Ústředním tématem práce je vztah nových celků k městu, provázání těchto souborů s okolím a zjišťování, jaké znaky vykazují. Zaměření práce spočívá ve sledování míry konektivity, čitelnosti a prostupnosti území obecně; ve městě konkrétně veřejným prostorem a na vztah nově utvářených a stavěných celků ke svému okolí.

²⁷ Srovnej s časopisem ARCHITEKT, přehlídky Grand Prix

4. 2. DEFINOVÁNÍ ROZHRANÍ TÉMATU A VZTAH SE SOUSEDNÍMI TÉMATY

V soudobé architektonické praxi i teorii je věnováno hodně energie popisu, zkoumání a systematizaci obytných či rodinných domů a jejich typologie, což souvisí s hledáním optimálních forem a způsobu bydlení pro společnost, jež ztratila historickou kontinuitu i tradiční stavitelství. Zároveň je věnován velký prostor odborné i laické debatě o plánování města, metodice a metodě tvorby plánů na všech úrovních, způsobech komunikace a participace²⁸ v plánování měst i jejich částí. Mimo pozornost ovšem zůstává téma ukryté mezi vrstvami a měřítky – výstavba souborů staveb: průmyslových, skladových a obytných celků. Protože průmyslové i skladové celky tvoří zpravidla uzavřené areály, práce se zaměřuje na prostředí obytných celků – v práci označovaných jako obytné soubory.

Práce si neklade za cíl sledovat procesy vzniku obytných souborů, ale analýzu a porovnání jejich prostorového uspořádání ve vztahu ke kvalitě veřejného prostranství, tj. napojení na sousední části města i napojení na celek.

Jak definice obytných souborů, tak hypotézy i základní výzkumné otázky jsou podrobně popsány v následující kapitole.

Sousedícím tématem práce je studium vývoje samotné typologie bytových domů, rodinných domů, obecně domů ve městě (např. tzv. Townhouse, projekty Cohousingu, hledání alternativních způsobů pro využití nevyužívaných objektů apod. Doplnkovým tématem je suburbanizace a téma výstavby tzv. satelitních měst rodinných domů, kterými se v českém prostředí zabývá mj. P. Hnilička (Sídlní kaše), J. Stempel, J. Tesař (100 rodinných domů). Disertační práce se těchto sousedních oblastí a témat dotýká jen okrajově. Ačkoliv je možné v případě Prahy i ostatních českých měst dovozovat, že malá nabídka kvalitních městských realizací řadových rodinných domů v rámci tzv. zahradních měst spolupůsobila při vytváření tlaku na zástavbu v krajině – a k fenoménu tzv. suburbanizace, zdá se, že hlavním aspektem byla ekonomie stavění a ceny pozemků. Hospodárnost stavění, provázání s udržitelností ve všech třech základních pilířích vede k dalšímu sousednímu oboru - urbánní ekonomii. I téma obytných souborů a jejich začlenění je ovlivněno hospodárností a ekonomickými požadavky na výstavbu. Doba trvání (J. Gehl, 1987) uliční struktury je řádově vyšší než doba trvání domu, s jistotou tak lze hovořit v evropském kontextu.

Ovšem to, co je zkoumáno v této disertační práci, je uspořádání a samotný návrh uspořádání veřejného prostoru, z něhož a do něhož jsou umístěny objekty/hmoty. Toto základní a

²⁸ Participace – zapojování různých aktérů v průběhu procesu plánování i navrhování, na aktéry je přenesena různá míry zásahu a zodpovědnosti (Maier, 2012)

jednoduché rozdělení a dualita prostoru a hmoty je primárně doménou oboru architektury /urbanismu. Zde je plná zodpovědnost architekta/urbanisty, míněno tím všech, kteří projektují a spolupůsobí v širokém týmu při vytváření návrhu včetně investora, reprezentovaného různými skupinami a zájmy a města, reprezentovaného odbornými složkami a samosprávnou politickou reprezentací. Architekt /urbanista je v tomto trojúhelníku vztahů tím, kdo je zodpovědný za správnou artikulaci požadavků do odpovídající formy a uspořádání, včetně uspořádání veřejného prostoru.

*Obrázek 16: Změny využití v okolí prahy v letech 1989 -2006, Land Use atlas
Tmavší místa ukazují na změny využití (na bydlení, produkci, rekreaci) Z obrázku je patrné,
že ke změnám (tedy výstavbě) docházelo především mimo kompaktní část Prahy a e velké
míře za její správní hranicí v obcích Středočeského kraje.
(Zdroj: IPR Praha, 2014)*

5. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

Město je postaveno z domů a zařízení – staveb a mezi nimi vzniká volný prostor ztvárněný do podoby náměstí, ulic, parků. Město je tvořeno základními stavebními kameny: hmota, prostor a děje. Každý z těchto základních stavebních kamenů je možné charakterizovat pomocí měřítka, proporcí a vazeb (J. Jehlík, 2013). Všechny tři výše popsané kategorie jsou velmi důležité pro možnost uchopení, popsání, studování, analýzu a vyhodnocení prostředí ve městě, tvořeného hmotou a vytvářející prostor pro děje. Pro práci je důležité hledání odpovědi na vztahy mezi částmi a celkem. Jak uvádí J. Jehlík: „- *Jde nejen o vzájemné ovlivňování, ale též o posilování či oslabování celku, principiálně jde u každé jednotlivosti vždy o celek.* - “ (J. Jehlík, 2013) a dále přímo říká, že tématem urbanismu je veřejný prostor, v pojetí architektonickém. Je třeba vnímat toto uchopení prostoru vymezeného převážně fyzickými elementy pro potřeby architektonického uchopení a odlišit jej od veřejného prostoru v médiích, v politice či v jiných sociálních vědách.

Tématem fungování města a zákonitostmi uspořádání jeho jednotek (jednotlivých obydlí) se zabýval B. Hillier. Zkoumal vztahy a zákonitosti, které byly určující pro uspořádání prostředí a vycházel z analýz vesnic ve Francii. Dokládá, jak jsou důležitá pravidla, která formují uspořádání jednotek vůči sobě navzájem a jak tato pravidla jsou propojena/svázána se samotným fungováním společnosti. Bezpečí, reprezentace a komunikace hrají významnou roli při formování veřejného prostoru. Na základě dalšího výzkumu a s přispěním svých dalších kolegů vznikla postupně teorie o uspořádání prostoru, která popisuje vztahy ve veřejném prostoru vztažené na fyzické prostředí, dalo by se říci záměrně redukované. Nejde o systémové uchopení prostoru a analýzu fungování města. Jde o pochopení syntaktické skladby prostorů a jejich vzájemné provázanosti, srozumitelnosti a čitelnosti. Z této perspektivy také tato práce nazírá na problém soudobých obytných souborů a jejich zapojení do struktury města a návaznosti veřejného prostoru, reprezentovaného vymezením veřejných prostranství. Veřejný prostor je hlavním tématem celoživotní práce a empirického výzkumu Jana Gehla a jeho týmu z Kodaně. Jeho práce a jeho výsledky jsou v oboru architektury, urbanismu a územního plánování všeobecně známe; při svém výzkumu vychází z pozorování, měření a porovnávání různých situací člověka ve městě. Porovnává chování člověka v jednotlivých situacích s tím, jaké parametry a kvality má prostor, v němž se jednotlivé aktivity a činnosti odehrávají. Problematika „masové“ výstavby bydlení je celoživotním tématem prof. Habrakena z Nizozemí. Jeho zajímá možnost individualizace bydlení v rámci výstavby velkých obytných celků. (Habracken, 2014) Pro tento výzkum je z toho podnětný přístup, který byl zvolen jak v projektech, tak v teoretických pracích k vytvoření struktur pro individualizaci obytného prostředí.

Obrázek 17: Metropole Zličín

5. 1. ZÁKLADNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA A HLAVNÍ HYPOTÉZA

Pro potřeby stanovení přesné výzkumné otázky je nutné definovat přesněji obor, v němž se práce pohybuje. Výzkum se zabývá proporcemi a parametry fyzického prostředí na úrovni jednotlivých částí – domů, bloků, malých objektů vč. skupin vegetačních prvků, jejich hmotovým uspořádáním a členěním veřejných prostranství.

Jde o konkrétní parametry veřejných prostranství a veřejné prostranství je zpravidla vymezeno stavbami - objekty, ploty, předzahrádkami, a dalšími prvky fyzicky reprezentovanými a zobrazitelnými. Výzkum odhlíží od hodnocení atributů architektury – tj. od estetických hodnocení kvality architektury, použitých výrazových prostředků a řekneme stylu či inspirace. Práce se soustředí na prostorové vymezení i omezení veřejných prostranství jejich skladbou a skladebností v obytném souboru i v návaznosti do okolí.

Soudobé obytné soubory (celky, nebo také často soubory staveb) tvoří na první pohled jeden ucelený soubor (celek ale je nutné rozlišit celek souboru od celku města), zpravidla vystavěný v jednom období na základě jednotného plánu a často s obdobnou architekturou. Tyto obytné soubory (celky) jsou pak umístěny ve městě a napojeny na stávající strukturu i infrastrukturu města. Dotvářejí v konkrétní lokalitě veřejný prostor a spoluutvářejí tak i obraz místa a města.

Práce se táže, jaká je kvalita veřejných prostranství nových obytných souborů ve vztahu k okolní struktuře veřejných prostranství.

Obrázek 17: Nad Dalejským údolím

Kvalita veřejných prostranství je pro účely této práce chápána jako míra napojení a propojení na předivo veřejných prostranství, na strukturu veřejného prostoru. Kvalitní veřejné prostranství je často definováno jako takové, které má návaznost na tkáň veřejných prostranství města a splňuje v dostatečné míře parametry pro napojení a propojení, čitelnost, obsahuje hierarchii prostorů a rozlišení jejich významu a podporuje orientaci v něm. V této práci je zdůrazněn aspekt navázání obytných souborů na město, ať už v konkrétní lokalitě vazby na čtvrť a město, nebo vazby uvnitř souboru.

Jsou nově vystavěné části měst adekvátně napojené na okolní strukturu veřejných prostranství?

Soudobé obytné soubory se zdají být uspořádány tak, že využívají v okolí stávajících hmot, které obsahují stávající potřebnou vybavenost i infrastrukturu, na niž se nové celky napojují. Toto tvrzení vychází z databáze 140 obytných souborů v Praze, kde jen u několika z nich je součástí výstavby prvek mající význam pro lokalitu, nebo čtvrť – může se jednat o školu, obchody a zároveň o náměstí, park nebo areál pro rekreaci. Lze tedy předpokládat, že nové obytné soubory využívají existenci stávajících elementů města. Lze dovozovat, že mohou využívat i kvality okolního prostředí v tom, jak je napojeno na hlavní městské třídy a významné ulice a náměstí. Práce se soustředí na skladbu a skladebnost veřejných prostranství, objektem zkoumání je pak prostor formovaný okolní hmotou. Do vnitřního řádu celku vstupují nové věci, které mohou vykazovat známky vnitřních periferií tak, jak je definuje B. Hillier (Hillier a Hanson, 1984)

Otázky, které si práce klade, spočívají v hledání odpovědi na správnou míru propojení a čitelnosti veřejných prostranství jednotlivých souborů vůči městu v dané lokalitě, případně čtvrti.

HLAVNÍ HYPOTÉZA

Soudobé obytné soubory nepřispívají ke zvyšování kvality veřejného prostoru města. Kvalita veřejného prostoru spočívá v míře propojení veřejných prostranství a jejich srozumitelnosti.

Aby bylo možné stanovit míru propojení a čitelnosti veřejných prostranství, pracuje a používá tento výzkum reprezentace objektů a vztahů pomocí dvourozměrného zobrazení (popsáno v následující kapitole o Metodách a nástrojích - kapitola 6).

Práce předpokládá takový přístup k veřejnému prostoru, který je založen na evropské kulturní tradici a vychází z obecně uznávaných hodnot osobní svobody a základních lidských práv a v němž se odráží tradice, vývoj i společné rysy evropských regionů (s odkazem na Hilliera, Read a Gehla a další).

Práce vychází z předpokladu platnosti konfigurační teorie prostoru (Configurational theory of space), jejíž postupy a nástroje uplatňuje na konkrétních lokalitách, jejichž výběr je popsán v kapitole 7.

Hlavní hypotéza je zkoumána porovnáním parametrů propojenosti referenčních souborů, zkoumáním propojení souborů mezi sebou navzájem a porovnáním situace skutečného potenciálu propojené zkoumané lokality od plánovaného a realizovaného stavu (souvisí s hierarchií veřejných prostranství, orientací a také s čitelností, která je provedena hodnocením a porovnáním vzorků lokalit na analýze použitím nástroje metody Space Syntax. Pro vyhodnocení bude použito porovnání mezi hodnotou míry propojení (Integration value) a čitelností (Intelligibility) mezi zkoumanými vzorky a referenčními soubory.

Popis postupu je popsán v kapitole č. 7 Absolvované procesy, průkaz hypotéz je popsán v kapitole 9.

Cílem disertační práce je ověřit, zdali nové obytné soubory přispívají ke kvalitě veřejného prostoru města nebo naopak využívají stávajícího veřejného prostoru a jeho kvalit; do jaké míry jsou obytné soubory a jejich veřejná prostranství oddělená, kontrolovaná a jsou v nich pečlivě naplánovány trajektorie pohybu, jinými slovy ověřit, jestli ve městě existují místa s potenciálem obdobného charakteru uzavřenosti a malé propojenosti o kterých píše B. Hillier - tendující k pojmenování vnitřní periferie.

Cílem je také zjistit, zdali vzorec, který reprezentuje jejich rozvržení, je možné považovat za opakující se a tudíž existují ve městě sice různá prostředí, ale která mají ve svém kódu obsaženu podobnost k ostatním částem.

Jako vedlejší cíl práce je vhodné vzít zobrazení a popis stavu obytných souborů na případové studii v Praze a tím také nepřímo přispět k odborné diskuzi nad dalším vývojem, nejen bytové, výstavby v hlavním městě a poskytnout pro tuto diskuzi relevantní podklady.

K ověření hlavní hypotézy a naplnění cílu jsou sestaveny a dále popsány vedlejší hypotézy.

5. 2. DÍLČÍ HYPOTÉZY

Téma propojení a čitelnosti obytných souborů souvisí s dalšími parametry a aspekty veřejného prostoru reprezentovaného a zobrazeného ve formě veřejného prostranství. Jedná se o následující aspekty, k nimž je vždy přiřazena dílčí hypotéza.

Míra propojení

Míra propojení je různá pro různé typy vystavěného prostředí. Obecně lze říci, že platí: čím větší míra propojení částí k celku i k jednotlivým částem, tím je pravděpodobnost zvyšující se kvality veřejného prostoru větší.

Axiom (A1):

Kontinuální prostor, který dává možnost volby a výběru cesty má větší předpoklady k spoluvytváření kvalitního prostředí (středo)evropské společnosti.

Dílčí hypotéza (DH1):

Nové obytné soubory jsou limitovány v množství napojení na tkáň veřejných prostranství.

Tato dílčí hypotéza DH1 je zkoumána zobrazením vzorků a určením napojovacích bodů jak situace plánované a realizované tak pomocí analýzy metodou space syntax.

Pozn. 1: Propojení vs. uzavření

Existují však situace, u kterých lze argumentovat jistou nutností menšího propojení (S. Read, 2006), např. čtvrti různých minoritních vyznání či specializovaných obchodníků – dříve uzavřená ghetta, dnes mohou být centry obchodu – přístupné, avšak jen pro znalé). Jsou to situace, u kterých vzniká segregace i různá míra propojení jednoho území k druhému a dochází k podpoře rozmanitosti města a jeho veřejných prostorů: ulic, náměstí a parků. To ale zpravidla není případ obytného města tvořeného kontinuem veřejného prostoru.

Neformální propojení

Napojení na městskou tkáň a předivo uličních prostorů je u tradičních forem města evidentní, u nových obytných souborů je hledání propojení komplikovanější. Právě zkoumáním tohoto jevu se práce zabývá

Axiom (A2):

Je-li napojení nedostatečné, lze očekávat kompenzaci neformálními cestami a propojeními mimo vyznačené a vybudované cesty, chodníky a stezky.

Dílčí hypotéza (DH2):

Neformální napojení veřejných prostranství na okolní síť je ve velké míře zastoupeno v nových obytných souborech.

Tato dílčí hypotéza DH2 je zkoumána konfrontací stavu plánovaného od stavu skutečného a bude ilustrována na fotografiích, případně na ortogonálních rektifikovaných satelitních snímcích.

Možnost volby

Přijmeme-li tezi, že svobodná demokratická společnost je východiskem pro naše uvažování o městě a společnosti v ní, pak je pro ni důležitým aspektem svoboda volby a volný pohyb osob. Města a život v nich jsou založeny na koncentraci a možnosti využívat služby a přítomnost ostatních. Evropská města často vznikala jako střediska obchodu. Pro obchod a výměnu zboží je nutná přístupnost a volnost pohybu po městě. Tyto vlastnosti nejsou důležité jen pro obchod, ale i pro každodenní život obyvatel města.

Axiom (A3)

Volný pohyb a možnost výběru cesty jsou důležitými atributy města ve svobodné evropské společnosti.

Dílčí hypotéza (DH3)

Půdorysné a na něj navazující prostorové uspořádání nových obytných souborů neumožňuje volný pohyb a výběr cesty, ale nutí jak obyvatele, tak návštěvníky jít jen určitou cestou.

Dílčí hypotéza DH3 je zkoumána výskyt různých způsobů napojení a propojení částí veřejného prostranství v jednotlivých lokalitách.

Syntaxe veřejného prostoru

Při analýze veřejného prostoru uvnitř souboru je důležité sledování jeho skladby, tvaru a prostupnosti. I když se zpravidla jedná u nové výstavby o objekty umístěné v kontinuálním veřejném prostoru (po vzoru modernistické výstavby), vykazují analýzy a sledování na místě podíl prostorů (ploch ve dvourozměrném zobrazení), jejichž vnímání lze subjektivně interpretovat jako nepřístupné prostory.

Axiom (A4):

Otevřený prostor vybízí k návštěvě a přístupnosti. Uzavřený a jasně ohraničený prostor ne. Rozhraní veřejného a neveřejného prostoru je důležitým nástrojem pro jasnější čitelnost prostředí v detailu lokality.

Hypotéza (DH4):

U nových obytných souborů je podíl kvalitativně, a na základě pozorování zjištěných subjektivně nepřístupných ploch, řádově vyšší, než v referenčních souborech.

Tato dílčí hypotéza DH4 je ověřována pomocí schémat a doplněna fotografiemi lokalit pro zvýraznění zjištěných a popsaných atributů nepřístupnosti veřejných prostorů.

Jedná se o interpretaci zjištění stavu.

Hlavní a vedlejší průčelí – „Front a back“ (z anglického jazyka vpředu a vzadu)

Rozlišení na „front a back“ je důležité pro orientaci v prostoru a jeho hierarchii, zejména, jedná-li se primárně o typologii bydlení. Také rozlišení na veřejně přístupné, komunitě přístupné a nepřístupné části prostoru má být čitelné. K tomu má hmotové a architektonické řešení objektů napomáhat.

Axiom (A5)

Rozlišení na front a back je důležité pro čitelnost prostředí.

Hypotéza (DH5):

U nových obytných souborů dochází k oslabení vztahu mezi soukromým a veřejným, což má za následek jev nejasného vymezení přední (štítové/vstupní hrany objektu/front) a oproti ní zadní fasády (dvorní části/back).

Tato dílčí hypotéza DH5 je zkoumána pomocí výsledků analýz Space Syntax pomocí plošných jednotek, na něž je aplikován nástroj zjištění jejich míry propojení.

Vzorce veřejných prostranství

Podle předpokladu a na základě zběžného pohledu na opakující se situace při výstavbě nových obytných souborů lze dovozovat, že vzorec jejich uspořádání bude podobný, zejména, pohybujeme-li se v prostředí jednoho města, byť rozděleného na 22 správních obvodů, které rozhodují o povolení stavby a lze dovozovat jistou míru rozdílnosti v postupu i názoru těchto úřadů. Jedná se převážně u nových obytných souborů o opakující se nebo podobné vzorce? Tato otázka souvisí se vztahem společnosti k historii, konkrétně s prefabrikací bytové výstavby v druhé polovině 20. Století, kdy prefabrikace nebyla prvková, ale objektová. Bylo by na zvláštní výzkum zkoumat, nakolik, v jakém měřítku a v jakém rozsahu vytvářejí sídliště obdobné vzorce (ať už v měřítku města, kraje nebo celé ČR, případně i v kontextu středoevropského regionu).

Axiom (A6)

Pro kvalitní a různorodé městské prostředí je nutná nejen hierarchie, ale i rozdílné vzorce jednotlivých částí města a čtvrtí, které podporují rozdílný charakter uspořádání prostoru.

Dílčí hypotéza (DH6)

Nové obytné soubory nevytvářejí prostředí s rozdílným vzorcem veřejných prostranství, tudíž se opakují schémata uspořádání veřejných prostranství.

Dílčí hypotéza je zkoumána porovnáním vzorců veřejných prostranství jednotlivých vzorků ve výřezu.

5. 3. ZÁKLADNÍ POJMY A KLÍČOVÁ SLOVA

Obytný soubor

Obytný soubor je soubor staveb určený převážně k trvalému bydlení, s malým, nebo žádným podílem dalšího nebo jiného využití staveb, doplněné v rámci celku stavbami a objekty pro služby, rekreaci nebo obchod. Soubor značí pojmenování uceleného celku, který byl navržen a zpravidla postaven podle jednoho plánu v relativně uceleném časovém období, případně v na sebe navazujících etapách. Velikost je odvozena od velikosti jednoho bloku, jež je v průměru v našem prostředí střední Evropy cca. 100 x 100 m (Obdobné velikosti bloků uvádějí ve svých pracích J. Jehlík, Koucký, Kohout). Zpravidla se jedná o nové části města nacházející se v intravilánu²⁹ mající rozlohu od velikosti přibližně jednoho hektaru bez rozlišení použité typologie, tedy zahrnující typy výstavby od individuálních rodinných domů až po komplexní soubory bytových domů s dalším využitím např. v parteru.

Obrázek č. 18: Obytný soubor U Kříže, autor: arch. Karel Prager (Zdroj: autor, 2015)

Obrázek č. 19: Obytný soubor Kaskády Barrandov, autor: Artera, Ladislav Opletal (Zdroj: autor, 2015)

Nové obytné soubory (ekvivalent se soudobým obytným souborem)

Novými obytnými soubory jsou pojmenovány soudobé obytné soubory postavené, nebo s jejichž výstavbou bylo započato mezi roky 1990 – 2010.

Vysvětlení pro určení jasného časového vymezení: Časové období je ukončeno rokem 2010, ukončení výzkumu v tomto roce souvisí s nástupem tzv. finanční krize ve Spojených státech amerických v roce 2008 a následné přesunutí finanční krize a oslabení hospodářství

²⁹ Intravilán – definice z metodiky (Plos a Jehlík, 2015): „Intravilánem se rozumí zastavěná a kompaktní/ucelená ohraničená část správního/katastrálního území (obce) zahrnující pozemky a plochy určené k zástavbě.-!“

v zemích Evropské unie, což vedlo k postupnému snižování stavební produkce po roce 2010 a přehodnocení developerských aktivit i záměrů, což se projevilo i na území Prahy. Je tedy možné hypoteticky uvažovat o tom, že s nástupem tzv. finanční krize po roce 2008, která se v našem prostředí projevila s několikaletým zpožděním při realizacích staveb, byla ukončena jedna etapa ve výstavbě našich měst. Zdá se, že se stavební i realitní trh se začíná rozvíjet až s koncem roku 2014.³⁰

Veřejný prostor

Pro účely této disertační práce je veřejný prostor definován jako prostor, který je veřejně přístupný s případným režimem dle času a užití, jinak ale bez omezení. Vlastnictví není pro určení veřejného prostoru určující. Veřejný prostor je třírozměrný, kdy třetí rozměr (výška) je chápán jako v jednom směru nekonečný a orientovaný směrem od zemského povrchu do výšky.

Veřejná prostranství

Legislativní úprava veřejných prostranství upravuje a definuje pojem veřejných prostranství, pro účely této disertační práce je definován odlišně od právní úpravy, i když z ní vychází. Definice veřejných prostranství a zdroje použité k definování jsou obsaženy v kapitole 3.2.3. Veřejný prostor a veřejná prostranství.

Disertační práce definuje veřejné prostranství jako dvourozměrný průmět veřejného prostoru. Je v zásadě prostupné a přístupné bez omezení, s možností stanovení režimu.

Z veřejných prostranství pro potřeby disertační práce jsou vyloučena místa, která jsou ohraničená nebo vnímána jako ohraničená, i když vstup do nich je možný.

Míra propojení veřejných prostranství

Míra propojení veřejných prostranství určuje, jak je určitá část města propojená v rámci uliční sítě čtvrti, resp. města. Její míra je zjišťována pomocí analýzy metodou s využitím konfigurační teorie prostoru a porovnávána s rozvržením veřejných prostranství dle obvykle zobrazovaného stavu významu veřejných prostranství.

Podrobně je metoda, nástroje i postup zkoumání popsán v následujících kapitolách.

³⁰ Lze ověřit na základě údajů ze statistik Českého statistického úřadu

Srozumitelnost veřejných prostranství

Srozumitelnost veřejných prostranství lze vyjádřit vztahem mezi její mírou napojení a propojení dle Hilliera (Hillier, 2006) propojeností. Tuto jednoduchou definici lze doplnit o pomocná kritéria, kterými je určitá hierarchie v prostoru, odpovídající vztah „front a back“ k vymezení přístupnosti. Srozumitelnost prostředí v této práci chápána z hlediska syntaxe veřejných prostranství a jejich struktury, odhlíží od srozumitelnosti forem jednotlivých staveb.

6. METODY A NÁSTROJE

Při přípravě doktorské práce byl zvažován dvojí přístup, buď kvalitativní výzkum a analýzy případových studií s hlubokým poznáním několika lokalit nebo naopak přístup, spíše kvantitativního zaměření, kdy by bylo možné pracovat více experimentálně a s přesnými parametry. Pro tuto práci je zvolen přístup druhý, umožňující porovnání a srovnání různých prostředí města za použití stejné metody a způsobu zobrazení i analyzování. Jedná se o deskriptivní výzkum města ve vrstvě veřejných prostranství

Tzv. design postupu – zvolení metod i průběh práce je podrobně popsán v této a následující kapitole. Jako základní metoda byla zvolena komparativní analýza na vybraném vzorku lokalit. Porovnání využívající dílčí metody a jednotlivé nástroje slouží k průkazu hypotéz.

Práce v sobě zahrnuje i prvky experimentu. Jednotlivé aspekty experimentální povahy dílčích kroků, které byly absolvovány, jsou popsány v následující kapitole absolvovaných procesů.

6. 1. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA

Komparativní analýza je základní metodou doktorské práce a je aplikována na experimentální vzorky případové studie pražských obytných souborů. Komparativní analýza je využita k porovnání příkladů dobré praxe s příklady – vzorky nových obytných souborů. Příklady dobré praxe tvoří obytné soubory čtvrtí a lokalit, které jsou obecně považovány a popisovány jak odbornou tak laickou veřejností jako čtvrtě kvalitního bydlení a dobrého veřejného prostoru.

Zároveň je komparativní analýza použita i mezi jednotlivými soubory s cílem ověření hypotéz a případnému zjištění podobných znaků či vykazovaných charakteristik. Komparativní analýza porovnává metody zobrazení a analýzy stavu (hlavní ulice označená jako hlavní, hmoty domů a přístupnost podle stavu) se zobrazením a analýzou pomocí metod a nástrojů Space Syntax. Dochází tak k porovnání toho, jak by mělo obytné prostředí města být členěno, přístupné a propojené dle návrhu architektů/urbanistů/plánovačů s tím, jaký potenciál v hierarchii, orientaci, přístupnosti a propojenosti přisuzuje zkoumanému obytnému prostředí analýza Space syntax.

Na příkladu Prahy jsou zkoumány obytné soubory ve vztahu k příkladům dobré praxe, jež jsou obecně vnímány jako kvalitní městské prostředí pro život. Jedná se o lokality reprezentované ve výzkumu čtvrtěmi Dejvic a Vinohrad (blokové město přelomu 19. a 20. století), Střešovicemi (zahradní město), sídliště Petřiny (reprezentant modernistické výstavby) řešení města a také Havelské město (středověké rozšíření města). Tyto příklady dobré praxe slouží jako referenční případy, na nichž je možné sledovat vlastnosti a parametry veřejných prostranství ve vztahu k napojení na okolní části města i na jejich čitelnost. Slouží jako reference, vůči nimž bude možné vztahovat a do jisté míry i hodnotit soubory nové.

Obr.č. 16: Ořechovka ve Střešovicích, 20. léta 20. století (Zdroj: autor, 2015)

Obr.č. 17: Malá Šárka v Nebušicích, 90. Léta 20. století (Zdroj: autor, 2015)

V práci je uplatněno graficky komentované zobrazení a jsou porovnány parametry příkladů dobré praxe se souborem vybraných soudobých obytných celků (souborů). Neporovnávají se jen výsledky analýz ale také jednotlivé vzorce a zobrazení půdorysu veřejného prostoru a od něj odvozená schémata reprezentující čtení těchto vzorců pro jejich lepší pochopení. Práce je částečně inspirována prací T. Valeny (Valena, 1991) a vychází v tomto přístupu z praxe a teorie urbánní morfologie podle Conzen, Whiteheanda adalších.

U souborů dobré praxe (realizovaných obytných souborů v minulosti, vybraných na základě parametrů a všeobecně vnímaných jako kvalitní prostředí města) budou identifikovány a popsány klíčové parametry - v uspořádání veřejného prostranství, ve vztahu k uspořádání hmot a orientaci v prostoru tak, aby bylo možné dojít k ověření hypotéz.

U nových souborů je sledováno, jak se tyto parametry liší, nakolik dopovídají parametrům dobré praxe a na kolik je možné sledovat podobnosti.

Vyhodnocení jednotlivých lokalit obsahuje komentář; díky zvolenému počtu vzorků a s ohledem na specifika každé lokality nebude možné závěry z výzkumu generalizovat, avšak bude možné provést závěry vedoucí k průkazu hypotéz ze souboru vzorků.

V průběhu práce bylo ověřeno, že je možné najít znaky, které jsou ve zvolených parametrech a metodách velmi odlišné nebo naopak velmi podobné.

6. 2. METODY ZOBRAZENÍ

Práce pracuje s obvyklými zobrazovacími urbanistickými metodami založenými na planimetrickém zobrazení Euklidovského prostoru, tedy ve dvourozměrném průmětu půdorysu na zobrazovací rovinu.

Pozn.:

Pro práci s analýzami pomocí metod Space Syntax používá vstupy, které jsou založeny a odpovídají přesně urbanistickému zobrazení, tak jak je popsáno níže.

6. 2. 1. ZOBRAZENÍ PŮDORYSNÉHO PRŮMĚTU STAVEB V OBYTNÉM SOUBORU

Základním zobrazením pro potřeby této práce je zvolen půdorysný průmět objektů (zpravidla nadzemních staveb domů a objektů technické infrastruktury), půdorysný průmět komunikací (vozovek a chodníků) a doplnění tvoří významné prvky vegetace.. Zobrazení pracuje se zobrazením objektů v duchu školy urbánní morfologie. „Veřejný prostor je územím, kde průmět hmoty, prostoru i dějů tvoří individuální urbánní kvalitu.“ (Plos a Jehlík, 2015, 149). V tomto zobrazení jde o průmět hmoty.

Situace se stavbami reprezentuje a zobrazuje půdorysný průmět objektů. Zobrazeny jsou stavby domů a objektů nad zemí, pozemní komunikace, místní a účelové komunikace, chodníky a parkoviště³¹. Tato situace podává obraz o tom, kde jsou postaveny fyzické objekty a jak je navrženo a realizováno jejich zpřístupnění a napojení na veřejná prostranství města. Dále jsou zobrazeny lesy a souvislá spojitá stromová vegetace tvořící hmoty. Nejsou zobrazeny v tomto měřítku aleje a stromořadí v ulicích či v krajině.

Tato situace může být podkreslena vrstevnicemi a jedná se tak o topologicko-morfologické zobrazení. Zobrazení je provedeno nad měřítkem mapy 1:5000.

³¹ Pozn.: Zákon o pozemních komunikacích. 13/1997 Sb. v platném znění

§ 2 Pozemní komunikace a jejich rozdělení

(1) Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti.

§ 6 Místní komunikace

(1) Místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce.

§ 7 Účelová komunikace

(1) Účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Příslušný silniční správní úřad může na žádost vlastníka účelové komunikace a po projednání s příslušným orgánem Policie České republiky upravit nebo omezit veřejný přístup na účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto vlastníka. Úprava nebo omezení veřejného přístupu na účelové komunikace stanovené zvláštními právními předpisy tím není dotčena.

(2) Účelovou komunikací je i pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, která slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu. Tato účelová komunikace není přístupná veřejně, ale v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu. V pochybnostech, zda z hlediska pozemní komunikace jde o uzavřený prostor nebo objekt, rozhoduje příslušný silniční správní úřad.

Součástí a příslušenství

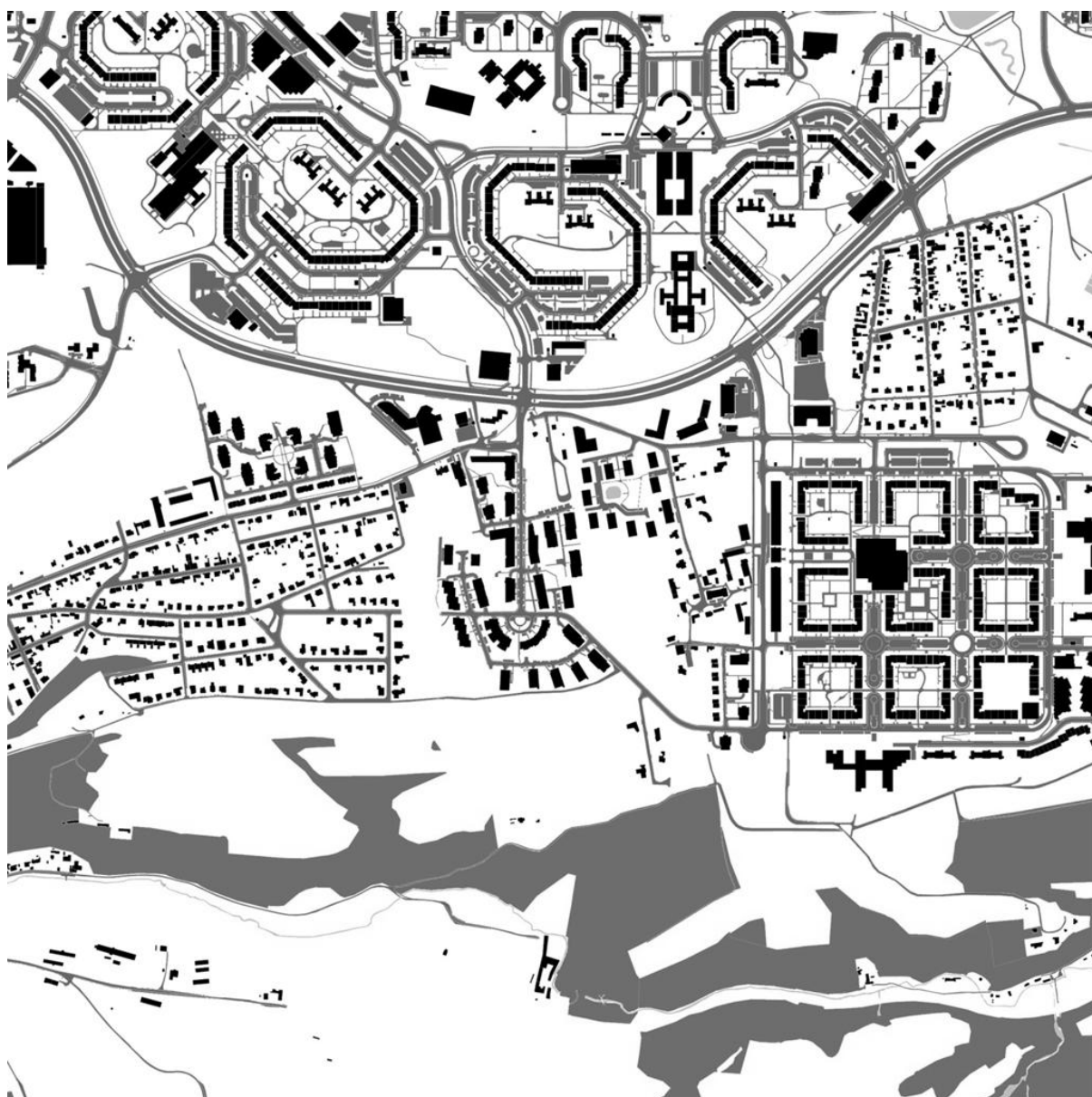
§ 12

(4) Pokud nejsou samostatnými místními komunikacemi, jsou součástí místních komunikací též přilehlé chodníky, chodníky pod podloubími, veřejná parkoviště a obratiště, podchody a zařízení pro zajištění a zabezpečení přechodů pro chodce.

(6) Veřejné parkoviště je stavebně a provozně vymezená plocha místní nebo účelové komunikace anebo samostatná místní nebo účelová komunikace určená ke stání silničního motorového vozidla.

(7) Jízdní pruh nebo pás pro cyklisty je součástí té pozemní komunikace, na jejímž tělese je umístěn. Samostatná stezka pro cyklisty je podle své povahy a umístění buď místní komunikací IV. třídy, nebo účelovou komunikací.

Jako doplňkové zobrazení je provedeno zobrazení objektů staveb spolu se souvislými lesními porosty, případně spojenými skupinami stromů, které vytvářejí velké a objemné objekty ve městě i v krajině za městem.

Legenda:

Černá – půdorysný průmět staveb domů

Šedá – zpevněné plochy komunikací a chodníků

Modrá – vodní plochy a toky

Zelená – lesy nebo souvislá stromová propojená vegetace

Bílá – nezastavěné

	půdorysný průmět staveb domů
	zpevněné plochy komunikací a chodníků
	vodní plochy a toky
	lesy nebo souvislá stromová propojená vegetace
	nezastavěné

6. 2. 2. ZOBRAZENÍ PARCELACE

VZTAH K MAJETKU A NAKLÁDÁNÍ S NÍM – PARCELACE

Zobrazení parcelace je důležité pro zobrazení vztahů v území a vypovídá o vztahu vystavěného prostředí – zdali odpovídá struktura majetková také struktuře vystavěného prostředí. Pokud pomineme výjimečné dějinné zvraty, je v evropském kontextu majetkové právo a kontinuita majetkového rozdělení půdy velmi silná. Jsou to často majetkové vztahy, které také dotvářejí finální podobu sídlišť nebo naopak dotvářejí vztahy v území (například Metropole Zličín je exemplární příklad výstavby uprostřed polí bez vyřešení návazností a s důsledkem neformálního a vynuceného zásahu nových obyvatel do majetkových práv okolních vlastníků půdy). Zobrazujeme-li a porovnáváme zobrazení parcelace s faktickým fungováním prostředí, můžeme být schopni odhadnout množství disproporcí, které souvisejí s vymezením veřejného prostoru, péči o něj a přístupností prostředí.

Pro samotnou práci a ověření hypotéz není parcelace určujícím faktorem, je pouze doplňkovou informací. Zobrazení parcelace bylo proto provedeno na vybraných několika vzorcích a v detailu, který odpovídá velikosti jednotlivých obytných souborů. Jistě zajímavé by bylo zjišťování granularity u jednotlivých typů zástavby, případně i u jednotlivých vzorků nových obytných souborů, neboť by bylo možné hledat souvislosti mezi strukturou zástavby a velikostí a četností parcel. K tomu ale tato práce nepřihlíží a zaměřuje se na veřejné prostranství a jeho zobrazení a analýzu.

6. 2. 3. ZOBRAZENÍ VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ (V MĚŘÍTKU 1:5000)

Vymezení veřejného prostranství

Veřejné prostranství bylo vymezeno tak, že reflektuje objektivní stav vycházející z katastrální situace, plánů a kontextu místa a zároveň k tomuto objektivnímu vymezení přidává subjektivní. To jest propojení veřejných prostranství z pohledu chodce, uživatele nebo návštěvníka neformálními cestami či pěšinami (nejlepším příkladem jsou pak děti – výzkum B. Hillier – zkoumání pohybu dětí na sídlišti). K tomuto Jan Jehlík uvádí, že: „*Charakter je kvalitativním znakem*. Charakter elementu je jeho vlastností v rovině objektivní (jev) i v rovině subjektivní (vliv)“Lze tedy posuzovat jak fyzický tak psychologický dopad. (Jehlík, 2013)

Existuje řada případů (Obytný soubor nad Dalejským Údolím, soubor rodinných domů v Hostivaři, Slunečný Vršek v Hostivaři), kde je evidentní, že vstup do části území není vítaný – typicky toto uspořádání nových sídlišť/obytných souborů umisťuje mezi domy předzahrádky. Mezi předzahrádkami zůstává prostor, avšak tento prostor je uzavřen před vstupem nízkými keřovitými porosty). Je evidentní, že potom nelze hovořit o moderním bydlení v parku, přístupném všem, ale a ni o jasně vymezeném prostředí urbánními bloky a oplocením.

Jako veřejně nepřístupné nejsou součástí vymezení veřejného prostranství následující objekty:

- urbánní bloky (uzavřené)
- samostatně stojící objekty v parkově upravených plochách modernistických sídlišť

Jako veřejně přístupné, nebo takové, které mají charakter veřejné přístupnosti:

- místní a účelové komunikace (bez omezení veřejného přístupu)
- a dále chodníky, pěšiny, cesty a cyklostezky (v nezastavěném území, případně na okraji zastavěného území) vyznačené v mapách a vedené zpravidla jako samostatné místní a účelové komunikace, které nemají omezení veřejného přístupu
- vodní plochy a toky s jejich břehovými částmi
- neformální pěšiny a trasy tam, kde vedou přes zemědělsky a lesnický využívané území mimo značené trasy. (Často jsou tyto trasy zjišťovány až na místě terénním průzkum a zdokumentovány fotograficky. V některých případech je možné tyto cesty vidět z leteckých či satelitních snímků, např. u Metropole Zličín.)

Pozn.:

Zastavěné území (intravilán) – území vymezené souvislou zástavbou, zpravidla vymezené územním plánem tvořící dohromady se sítí veřejných prostranství.

Nezastavěné území (extravilán) – zpravidla tvoří původní krajina pěstební či lesní nebo určená k rekreaci

Použité podklady (zpravidla mapové):

1. mapa Prahy z roku 2010 (zdroj: IPR Praha (tzv. SKP/SKMP 2010))
2. ortorektifikovaný satelitní snímek území / tzv. ortofotmapa Prahy z roku 2010, 2012, s vegetací i bez vegetace, zdroj: IPR Praha / FA ČVUT V Praze)
3. mapa druhu vlastnictví (zdroj: IPR Praha, Územně analytické podklady, aktualizace 2010)
4. v případě potřeby katastrální mapa (zdroj: ČÚZK, webové rozhraní – nahlížení do katastru nemovitostí)
5. pěší trasy v krajině³² - turistická mapa (webové rozhraní, veřejný zdroj, např. www.seznam.cz, dostupné z [http: www.seznam.cz](http://www.seznam.cz))
6. pěší trasy neformální - terénní průzkum (dokumentováno fotografiemi)

³² Zákon o ochraně přírody a krajiny
§ 63

Přístup do krajiny

(1) Veřejně přístupné účelové komunikace, stezky a pěšiny mimo zastavěné území není dovoleno zřizovat nebo rušit bez souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody. Obce vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách v obvodu své územní působnosti.

(2) Každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.

(4) Při oplocování či ohrazování pozemků, které nejsou vyloučeny z práva volného průchodu podle odstavce 3, musí vlastník či nájemce zajistit technickými nebo jinými opatřeními možnost jejich volného průchodu na vhodném místě pozemku.

Zákon o lesích č. 289/1995 Sb. v platném znění - Lesní zákon /přístupnost a vstup do lesa/

§ 19 Užívání lesů

(1) Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců.

§ 20 Zákaz některých činností v lesích

(1) V lesích je zakázáno:

j) mimo lesní cesty a vyznačené trasy jezdit na kole, na koni, na lyžích nebo na saních,

Jak se liší vymezení veřejného prostranství aplikované v této disertační práci od vymezení veřejného prostranství v územně plánovací dokumentaci (ÚP s. ú. hl. m. Prahy, Koncept odůvodnění MPP) a územně plánovacích podkladech (ÚAP hl. m. Prahy)?

Liší se tím, že pro potřeby výzkumu je finální vymezení veřejného prostranství v okolí zkoumaných obytných souborů vymezeno a zobrazeno tak, že vymezuje skutečné užívání a přístupnost, tedy i propojení veřejných prostranství a jejich napojení na celek města.

Ukázka příkladu vymezení veřejných prostranství na nezpevněných plochách v detailu:

Obrázek č. 18: „Objektivní“ stav a stav veřejného prostranství

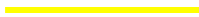

Obrázek č. 19: Subjektivní nepřístupnost

6. 2. 4. VÝZNAM NAPLÁNOVANÉHO ROZVRŽENÍ (V MĚŘÍTKU 1:5000)

Nástroj pro interpretaci stávajícího stavu (normativní), ve kterém je znázorněna síť ulic a pěších propojení v hierarchii podle jejich významu. Zobrazuje se ve shodné barevné škále jako hodnota propojení pomocí nástrojů konfigurační teorie prostoru. Význam plánovaného a uskutečněného stávajícího prostředí je určen dle zařazení do kategorií pomocí hierarchie komunikací a veřejného prostranství. Vyhodnocení je provedeno na základě průzkumu a s přihlédnutím ke kategorizaci komunikací na území hl. m. Prahy.

Cílem tohoto zobrazení je mít možnost srovnání geometrického potenciálu prostředí dle jeho míry napojení a propojení, to znamená jeho pozici a význam v síti veřejných prostranství s tím, jaký je plánovaný a mnohdy chtěný význam různých částí veřejného prostranství.

Legenda

	Červená (úroveň 1) – zobrazuje hlavní městské třídy
	Oranžová (úroveň 2) – zobrazuje na ni navazující hlavní ulice
	Žlutá (úroveň 3) – zobrazuje významné ulice propojující jednotlivé části v rámci čtvrti, dopravně umožňující spíše nižší zátěž
	Světle zelená (úroveň 4) – zobrazují ulice přímo navazující na předchozí a sloužící jako ulice pro obsluhu vymezené části území
	Světle modrá (úroveň 5) – ostatní ulice (všechny místní komunikace)
	Tmavě modrá (úroveň 6) – zobrazuje samostatné pěší propojení, které není součástí jiných místních nebo účelových komunikací

6. 3. METODY A NÁSTROJE ANALÝZY

Analytické metody Space Syntax mohou identifikovat hierarchii veřejných prostorů; oddělená místa, skrytá místa a místa nepřístupná v městské struktuře (Hillier, 2007, 93-107, 139-170).

Nástroje „Space Syntax“ používají transformace mapové reprezentace území (obvykle dvourozměrný půdorys) na liniové, plošné nebo segmentové zobrazení k tomu, aby analyzovaly potenciál a propojení prostoru města ve vztahu k pohybu a orientaci člověka v něm. Analýzy jsou založeny na teorii prostorové skladby (Configurational Theory of Space) a analytické metody a nástroje byly prověřeny korelací výsledků z pozorování, různých databází i realizací (Hillier, 2007).

Pozn.: Vysvětlení základů teorie i nástrojů je provedeno v dis. práci, nebude dokazováno.

Pro potřeby zobrazení a porozumění propojení veřejného prostranství zkoumaných souborů byly použity následující nástroje Space Syntax:

- **Analýzy – „Axial Line Analyses“**
- **Analýza pomocí plošného rastrování veřejného prostranství – „Visibility Graph Analyses“**

U obou analýz byla zjištěna:

- **míra napojení („Connectivity“) jednotlivých částí (linií nebo ploch)**
- **míra propojení („Integration“) jednotlivých částí**

U analýzy pomocí osových linií:

- **srozumitelnost prostředí („Intelligibility“).**

6. 3. 1. ANALÝZY POMOCÍ OSOVÝCH LINIÍ - TRANSFORMACE ZOBRAZENÍ VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ NA AXIÁLNÍ MAPU

Plány měst mohou být překresleny pomocí linií na tzv. axiální mapy., což je možné díky transformaci ulic v síť os (axial lines), které vedou pomyslnou osou ulice a končí tam, kde tato osa narazí na překážku. U oblých ulic nebo u kulatých náměstí dochází k nahrazení křivek sérií segmentů.

Tím je generována axiální mapa uliční sítě. Určením pozice a počtu spojení k jiným úsekům (ulicím) je vytvořen základ pro výpočet geometrie uliční sítě a tvorbu výstupů – map reprezentujících jednotlivé početní výsledky. Pomocí matematických vzorců lze spočítat a určit nejpropojenější anebo naopak nejzapadlejší ulici ve vymezeném území. (Hillier, 2005).

Analýzu je možné provádět tzv. od ruky, kdy nad plánem veřejných prostranství nebo i nad jakoukoliv mapou je nakreslena pomocí protínajících se linií uliční síť a náměstí jsou nahrazena po obvodu a případně ještě úhlopříčně či v dalším směru pohybu jdoucím přes náměstí liniemi. Tímto způsobem vzniknou linie a u každé z nich lze zjistit, s kolika dalšími se protíná. To je ale velmi pracný postup. Pro výzkum byl použit software Depthmap 10 autora A. Penna a jeho týmu z University Collage „London. Jedná se o volně dostupný software, který pracuje na běžných počítačích. Depthmap provádí analýzy automaticky tak, že vyhodnocuje míry propojení a souměrnosti jednotlivých linií až dopěje k repreznataci nejnižšího počtu linií.

Obr. č. 20: Obytný soubor Harmonie, Praha 13
a ukázka kreslení axiální linie

6. 3. 2. ANALÝZA POMOCÍ PLOŠNÉHO RASTROVÁNÍ VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ

Vychází z isovistického přístupu a zobrazuje se jednak pomocí konvexních map – tedy zobrazení přístupného veřejného prostoru – a pomocí úseků/segmentů. Pro potřeby této práce byla zvolena metoda konvexní, založená na použití mřížky y- rastru, pomocí čehož je převeden vektorový záznam veřejného prostranství do plošné reprezentace, se kterou provádí analýzy.

Tento druh analýzy se velmi uplatňuje při analyzování viditelnosti v objektech (např. v galeriích) ale i k rozeznání míry integrace analyzované pomocí ploch.

Globální propojenost v plošné analýze - Integration (n)

Zobrazuje obdobné vlastnosti jako axiální analýza globální integrace a umožňuje zkoumat plošné vazby včetně potenciálu souvisejícího s front/back rozlišením.

6. 3. 3. *MÍRA NAPOJENÍ – „CONNECTIVITYVALUE/DEPTH (MEAN DEPTH)“*

Míra spojení se získá jako matematická hodnota počtu kroků nutných ke spojení jednotlivého místa se všemi ostatními místy dělená sumou všech míst.

Pro snadnější a přehlednější čitelnost jsou hodnoty nahrazeny barevnou reprezentací.

Červená značí největší míru spojení, nižší pak oranžová, dále žlutá, odstíny zelené značí nízkou míru a modrá pak nejnižší.

V reprezentaci zobrazení a následné analýze lze zjistit četnost a velikost míry spojení; vytipování nejvíce propojených a jejich délka, umístění.

Čím větší hodnota napojení linie nebo segmentu, tím větší je potenciál.

6. 3. 4. *MÍRA PROPOJENÍ – INTEGRATION VALUE*

Matematicky se jedná o převrácenou hodnotu míry spojení zobrazující propojení veřejných prostranství v rámci přediva uliční sítě města. Jednoduše lze říci, že počítá, jak blízko je jeden prostor ve vztahu k ostatním prostorům. Čím menší hodnota, tím větší propojení (Hillier a Hanson, 1984, s. 109).

Globální propojenost - Integration (n) - Global Integration

Míra globálního propojení vykresluje potenciálně nejvíce propojená místa s nejvyšším potenciálem pro návštěvnost v rámci sítě veřejných prostranství.

Míra globálního propojení vykresluje potenciálně nejlepší místa pro obchod a život v celoměstském měřítku čtvrti se pak hodnotí rozložení a vztah nejvíce integrovaných ulic.

Lokální propojenost - Integration(3) - Local Integration)

Míra lokálního propojení v lokalitě ukazuje na její potenciál pro místní obyvatele a na dobré spojení do nejbližšího okolí. pro výpočet obvyklým způsobem se u ní omezení na 3 kroky (jeden je hlavní ulice a z ní pak 2 další kroky)

6. 3. 5. SROZUMITELNOST PROSTŘEDÍ - INTELLIGIBILITY

Vztah mezi propojením a globální integrací souvisí s čitelností. Lokalita je více čitelná a lepší pro orientaci, pokud se v grafu hodnoty lokality vyskytují kolem regresní křivky.

Provádí se odečtením z grafu, kdy se v zobrazení vyberou linie náležející do zkoumaného souboru. Reprezentace těchto linií se objeví v grafu zvýrazněna pomocí bodů

Graf dokáže vyjádřit optimální vztah mezi lokálním a globálním propojením. Ideální je stav kolem regresní křivky, kdy soubor (lokalita) i celá zkoumaná oblast vykazují hodnoty co nejbližší regresní křivce. V opačných případech lze hovořit o spíše lokálně integrovaném nebo globálně integrovaném souboru. V případě obytných souborů je výhodnější převažující lokální integrace.

Silná vazba / velká srozumitelnost implikuje možnost číst celek skrze jeho části.(Hillier, 2007)

6. 3. 6. ZOBRAZENÍ VÝSLEDKŮ A JEJICH PREZENTACE

Pro jednoduché a čitelné zobrazení jsou matematické hodnoty vyjádřené pomocí barevné škály duhového (viditelného) spektra od červené vyjadřující nejvíce propojené linie nebo místa s nejvyšším potenciálem k tmavě modré, která reprezentuje místa s nejnižší mírou propojení a nejméně integrovaná.

Obr. č 21. Barevné schéma

Zobrazuje postup, jakým se dopělo k analýze vybraných axiálních linií v postupných krocích. Pro analýzu byl použit program, resp. software, volně stažitelný UCL DepthMap 10 (Turner, 2001-2004).

Pro zobrazení a načtení mapy byly použity hranice veřejného prostranství, které byly ve vektorovém kreslícím prostředí převedeny do formátu dxf, se kterým program pracuje. Tyto mapy (zobrazení veřejného prostranství) byly načteny a v nich provedena analýza k získání axiálních linií i analýzy pomocí plošného vymezení prostoru v mřížce (zobrazeno na konci pro dokreslení analýzy pomocí axiálních linií).

7. ABSOLVOVANÉ PROCESY

Disertační práce zkoumá 14 experimentálních vzorků na území hlavního města Prahy. Z těchto 14 vzorků jsou 4 vzorky referenční – historické a 15 vzorků soudobých obytných souborů. Tyto vzorky jsou zkoumány komparativní metodou mezi situací projektovanou a obvykle zobrazovanou a situací z analýzy metodou Space Syntax použitím nástrojů pro napojenost („Connectivity“) a globální a lokální propojenost („Global and Local Intagration“). Dále byly uplatněny doplňující analýzy významové hierarchie veřejných prostranství, v detailu propojenost a napojenost jednotlivých souborů a v některých případech byly experimentálně ověřeny nové situace upravených obytných souborů na základě výsledků předchozích analýz. Při experimentech byly sledovány jednotlivé parametry, popsané v předchozí kapitole. Analýzy byly doplněny o nástroje určující míru čitelnosti prostředí na základě prostorové konfigurace.

Pro co nejvíce vypovídající analýzu byly vybrány určité typy lokalit k výzkumu, a bylo vymezeno území pro provedení analýz. Popis stanovení rozsahu území pro výzkum lokalit je popsán v následující kapitole, následován podkapitolou výběru vzorků pro experimentální výzkum. Dále jsou popsány postupy u dvou různých typů vzorků obytných souborů. Kapitola je zakončena shrnutím postupu se sumarizací výsledků.

7. 1. STANOVENÍ ROZSAHU ÚZEMÍ PRO VÝZKUM LOKALIT

ÚZEMÍ PRO VÝZKUM: HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Pro výzkum obytných souborů bylo zvoleno správní území hlavního města Prahy³³. Praha byla vybrána z několika důvodů. Prvním a nejdůležitějším důvodem je množství realizovaných obytných souborů na jejím území. Druhým důvodem je, vzhledem k různému charakteru jednotlivých čtvrtí a městských částí v Praze, velká variabilita velikostí i použitých typologií při výstavbě obytných souborů. Třetím důvodem je dostupnost zdrojů ke zkoumaným souborům.

Obr. č. 22: Pražské obytné soubory (zdroj: Autor na podkladě dat IPR Praha, 2015)

³³ Plánování v Praze bylo od r. 1920 řízeno Státní regulační komisí, poté od r. 1939 Plánovací komisí hl. m. Prahy, od 60. let Útvarem hlavního architekta a od 80. let Útvarem rozvoje města, dnes Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Od 20. let až do 90. let 20. století bylo plánování města řízeno a ovlivňováno státem a jeho zájmy, jako hlavního města Československé republiky. V Praze je tedy, na rozdíl od ostatních statutárních měst, dlouhá tradice plánování stojícího vedle, nebo dokonce mimo samosprávné orgány města a jejich vliv (Praha jako protektorátní město). Navíc i v době před průmyslovou revolucí byly v Praze uskutečňovány velké zásahy do struktury města.

VELIKOST ZKOUMANÉ OBLASTI

Při zkoumání jakýchkoliv částí celku je nutné správně rozlišit umístění jednotlivých částí/jednotek na škále měřítek – resp. správně rozumět **granularitě jednotek**, z nichž se skládá celek, na jednotlivých úrovních. Existuje celá řada různých členění, ale v zásadě všechny začínají jednotkou místnosti, jako nejmenším uzavřeným prostorem vnímaným člověkem a končí městem, respektive regionem či superstrukturou nad městem.

Protože se výzkum věnuje vztahu částí k celku a veřejného prostranství vymezenému fyzickými objekty, byť chápanému rozdílně, ale vždy ve vztahu k objektům vymezujícím prostor, bude i uchopení vymezení zkoumaného území viděno skrze **skladbu prostorové struktury**. Prostorovou strukturu popisují a zkoumají ve dvourozměrném průmětu i geografové a celý obor urbánní morfologie. Ten člení a zkoumá území pomocí parcel a jejich změny, fyzických objektů – domů a jejich postupného vývoje a bloky vytvářející základní uliční síť, zejména v historických evropských městech. Důležité je, že „všechny skladebné jednotky lze pospat z hlediska topografie, morfologie a typologie“ (Plos a Jehlík, 2015).

U fyzické prostorové struktury rozeznáváme základní skladebné jednotky: **urbánní blok, parcela a stavební objekt**. (J. Jehlík, 2013). Michal Kohout a Filip Tittl při zkoumání sídlišť uvádějí následující členění: **místo/místnost/jednotka(byt)/dům/blok/lokalita/čtvrť** atd. (Kohout a Tittl, 2013). Jana Zdráhalová užila paralelně metodu Space Syntax při zkoumání pražské čtvrti Holešovic, které se nacházejí ve vltavském meandru, kde jsou jasně odděleny od ostatních částí města řekou Vltavou. Výřez území, na němž provedla analýzu má velikost čtvrti a navíc je tato čtvrť jasně vymezena. (Zdráhalová, 2014)

Tématem práce jsou obytné soubory, definované v kapitole 5, které je možné zařadit do velikostní kategorie sousedství (neighbourhood), zahrnující několik bloků. Hillier, Penn, Turner a další při výzkumu vždy zabírají území dvakrát až třikrát větší než je zkoumaný celek.

Praha je členěna administrativně na městské části různé velikosti, od velikosti statutárního města čítající 100000 obyvatel k velikosti vesnice o několika stovkách obyvatel. Městské části, zejména v centru a na okrajích kompaktního města, neodpovídají původnímu členění na katastry. Z toho vyplývá, že přirozené formování center jednotlivých čtvrtí bylo narušeno a je proto potřeba stanovit optimální velikost, která bude zkoumána ve vztahu k jednotlivým obytným souborům. S přihlédnutím k obecně přijímané zkušenosti, že ve čtvrti (vzdálenost 1km, radius 500 m / J. Jehlík) se odehrávají lokální vazby, bude zkoumáno území nejméně o poloměru 1km vycházející obvykle z geometrického středu zkoumaného souboru, pokud

nebude vzhledem k lokálním souvislostem potřeba výběr území upravit. Tím budou podchyceny vazby uvnitř i přesah těchto vazeb do okolí - prověření provázání na tkáň veřejných prostranství. Na začátku práce byly provedeny analýzy na výřezu 500 na 500 m, ale ty se ukázaly jako nedostačující pro případ globálního propojení a vazeb na okolí. Stačili pro základní analýzu sousedství. Téma práce je o napojení - napojení v místě ale i napojení na kontinuum veřejného prostranství.

Obr. č. 23: Výřez 2000 x 2000 m, obytný soubor Palouk (více v Příloze – Krycí listy obytných souborů)

Obr. č. 24:: Výřez 500 x 500 m, obytný soubor Palouk (Zdroj: autor, 2015)

7. 2. VÝBĚR VZORKŮ

Výběr vzorků byl veden myšlenkou co nejširšího spektra zkoumaných jevů. Hovořili v předchozích kapitolách o parametrech, které mají sloužit k ověření hypotéz, je vhodné tyto parametry a vlastnosti hledat u tak rozdílných obytných souborů, jakými jsou Malá Šárka v Praze - Nebušicích reprezentující suburbánní výstavbu rodinných domů, až po nové sídliště na Zličíně.

Pro výběr případových studií soudobých souborů sloužil seznam obytných souborů připravený v rámci projektu Studentské grantové soutěže na Fakultě architektury ČVUT v Praze v akademickém roce 2011 pod označením SGS10/303/OHK1/3T/15, na němž se autorsky podíleli kolegové Adrian Ewig a Jan Jaroš. Výsledný seznam obytných souborů čítá 140 příkladů, nejedná se o vyčerpávající přehled, ale přehled zahrnující podstatné obytné soubory postavené v Praze. Do tohoto výběru nejsou zahrnuty samostatně projektované a postavené bytové domy jako solitérní stavby, rodinné domy nebo skupiny rodinných domů. Výjimku tvoří soubory rodinných domů většího rozsahu, např. zmiňovaná Malá Šárka v Praze - Nebušicích.

Seznam vybraných vzorků obytných souborů:

Historické referenční soubory:

- 1) Vinohrady
- 2) Ořechovka
- 3) Dejvice - Bubeneč
- 4) Sídlíště Petřiny

Soudobé obytné soubory:

- 1) Hvězda
- 2) Palouk
- 3) U Kříže
- 4) Nová Liboc
- 5) Malá Šárka
- 6) Černý Most
- 7) Sluneční město
- 8) Zelené údolí
- 9) Nad Dalejským Údolím
- 10) Metropole Zličín

Seznam všech obytných souborů je uveden v příloze této práce v tabulce a je doplněn i zobrazením na jednotlivých listech v měřítku 1:25000 nad situací stavebních objektů k roku 2010.

DATABÁZE SOUDOBÝCH OBYTNÝCH SOUBORŮ

Disertační práce čerpá z databáze připravené v rámci výzkumného grantu SGS. Databáze obytných souborů sestavená Adrianem Ewigem tvořila základ, čítala 88 obytných souborů postavených po roce 1989 v Praze. Seznam těchto souborů byl rozšířen a doplněn o další obytné soubory během samotného výzkumného grantu za přispění kolegy Jana Jaroše. Celkem seznam s identifikačními údaji a vybranými daty o souborech čítá 140 položek a byl pro potřeby této disertační práce upraven a upřesněn a bylo k tomuto seznamu vytvořeno přehledné zobrazení všech souborů s popisem.

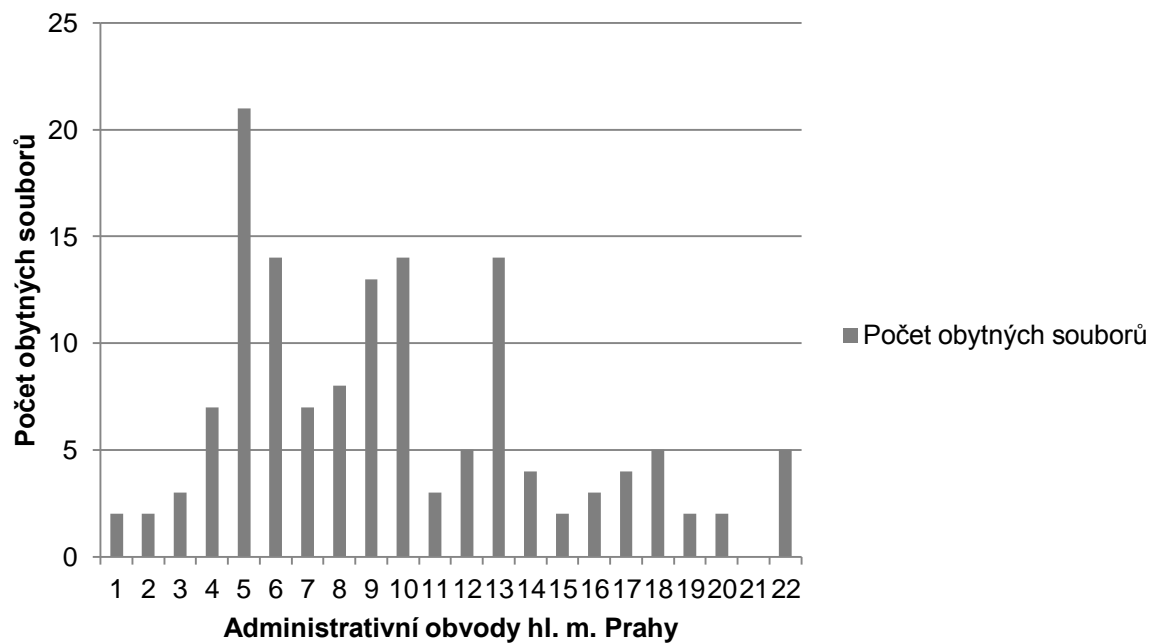
Vytvořená databáze nemůže být kompletní, ale zahrnuje převážnou většinu obytných souborů (dle definice pro potřeby této práce) na území hlavního města. Kritériem pro zařazení obytných souborů byla kromě převažujícího využití objektů pro bydlení také rozloha (plošná velikost souboru ideálně od 1 hektaru výše) a období výstavby (dokončení alespoň jedné etapy mezi roky 1990 – 2010).

Důležitým zjišťovaným údajem byl autor návrhu (architekt, projektant, ateliér či architektonická/projekční kancelář).

Z databáze 140 obytných souborů byla provedena statistika výskytu jednotlivých obytných souborů podle místa, tj. podle umístění v administrativně správních obvodech hl. m. Prahy, kterých je v Praze 22. V těchto obvodech také sídlí stavební úřady, které o umísťování staveb v hlavním městě Praze, resp. v jednotlivých městských částech, rozhodují.

Nejvyšší zastoupení měly administrativně správní obvody Praha 5, Praha 6, Praha 10, Praha 13 a Praha 9.

Počet obytných souborů podle polohy v rámci administrativních obvodů hl. m. Prahy

Graf č. 1: Počet obytných souborů podle polohy v rámci administrativních obvodů hl. m. Prahy (Zdroj: autor)

KRITÉRIA PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH SOUDOBÝCH OBYTNÝCH SOUBORŮ

Byla použita metoda nepravděpodobnostního výběru, založená na výběru „typických případů“ (“Modal instance sampling“) v kombinaci s výběrem cíleným na rozmanitost (“Diversity sampling“).

Protože se jedná o vzorky, které mají za účel zjistit co nejširší škálu fenoménů, ověřit parametry v různých situacích a přinést co nejširší poznání o problematice obytných souborů ve vztahu k celku, bylo snahou vytvořit co nejpestřejší zastoupení obytných souborů mezi vybranými obytnými soubory.

Kritéria pro výběr souborů jsou následující:

- typologická rozmanitost (zastoupení jak obytných souborů tvořených rodinnými domy, přes kombinaci rodinných domů s bytovými domy až po bytové domy solitérního či blokového uspořádání),
- zastoupení v jednotlivých částech města,
- autorství obytného souboru (ve výběru jsou zastoupena jak díla od architektů/architektonických/projekčních kanceláří, tak od projektových kanceláří jednotlivých developerských společností).

Pozn.: Často si investor/stavitel volí architekta/projektanta podle typu projektu a lokality, nelze tedy podle určení projektanta třídit či kategorizovat jednotlivé obytné soubory, ačkoliv u některých souborů s určitou mírou nepřesnosti by bylo možné toto třídění provést.

Zkratka	Název pracovní	Název	Městská část	Správní obvod	Adresa	Autor/autorský tým	Rok výstavby	Velikost (ha)
VIN	Vínohrady	Bloky na Vínohradech	Praha 2	2	Francouzská, Kladská, Slezská	-	1895 - 1925	29,43
ORE	Ořechovka	Zahradní město na Ořechovce (Vořechovce)	Praha 6	6	Střešovická, Slunná, V Průhledu, Pod Ořechovkou	Jaroslav Vondrák, Jan Šenkýř	1919 - 1929	46,98
DEJ	Dejvice - Bubeneč	Bubenečská zástavba podle reg. plánu z 30. let	Praha 6	6	Terronská, Rooseveltova, Českomalinská, Bubenečská	Antonín Engel (regulační plán)	1920 - 1938	19,28
PET	Sídlíště Petřiny	Sídlíště Petřiny	Praha 6	6	Na Okraji, Na Větrníku, Ankerská, Zeyerova alej, Plojharova, Předvoje	Evžen Bedna, Vojtěch Míxa	1959 - 1969	49,07
HVE	Hvězda	Obytný areál Hvězda	Praha 6	6	Předvoje / Na Okraji / Pláničkova / Křenova	Vlado Milunič	1994 - 1999	3,86
PAL	Palouk	Vínice - Palouk	Praha 10	10	Počernická / Návozská / Na Palouku	CASUA, Oleg Haman	1996 - 2003	7,56
UKR	U Kříže	Domy u Kříže	Praha 5	5	U Kříže	GAMA s.r.o. / Karel Prager; Zbyšek Styblo, Zdeněk Janeček	1997 - 2001	7,00
LBC	Nová Libec	Rezidenční čtvrť Nová Libec	Praha 6	6	Naardenská	AA Kosek, s.r.o.	2007	3,87
MSA	Malá Šárka	Malá Šárka	Praha - Nebušice	6	Na Malé Šárce	GAMA s.r.o. & franc. architekti	1995 - 1998	17,74
CEM	Černý Most	Černý Most	Praha 14	14	Ocelkova / Marešova / Arnošta Valenty / Bryksova / Bobkova	HÉTA	1999 - 2005	13,30
SME	Sluneční město	Sluneční Město na Zbraslavi	Praha - Zbraslav	16	Žabovřeská / Paškova / Elišky Přemyslovny / U Včely	Dům a Město, s.r.o.	2002 - 2008	5,35
ZEL	Zelené údolí	Zelené údolí	Praha - Kunratice	4	V Zeleném Údolí	AA Kosek, s.r.o.	2005	9,48
DAL	Nad Dalejským údolím	Rezidence Dalejský park	Praha 13	13	Anny Rybníčkové, Raichlova, Karla Kryla	Central Group, a.s.	2007 - 2009	4,92
MZL	Metropole Zličín	Metropole Zličín	Praha - Zličín	17	Prušánecká	Central Group, a.s.	2007 - 2012	10,28

Tab. č. 2: Seznam zkoumaných obytných souborů

7. 3. OBYTNÝ SOUBOR A POSTUP JEHO ZKOUMÁNÍ

Cílem níže popsaného postupu je získání komplexní informace, která poskytne možnosti pro odpovědi na výzkumné otázky a umožní porovnat jak v jednotlivých dílčích parametrech soubory mezi sebou tak umožní vyhledat společné parametry pro srovnání referenčních historických souborů s novými obytnými soubory.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, reprezentují referenční historické soubory ukázky dobré praxe, zejména s ohledem na charakter veřejných prostranství, jejich proporce a vzájemné vazby.

Zvolený postup a jeho výsledky s komentářem jsou pro jednotlivé obytné soubory jsou doloženy pomocí krycích listů příloze této práce.

Každý soubor byl zkoumán v základním výřezu území o velikosti 2000 x 2000 m, jako doplňkové byly použity výřezy o rozměrech 750 x 750 m pro referenční soubory, resp. 500 x 500 m u nových obytných souborů.

U každého z referenčních souborů bylo zjištěno a zkoumáno následující:

Základní informace o souboru

- pro potřeby identifikace

Fotografie souborů případových studií

- pro potřeby srovnání výstupů z analýz

- byl proveden výběr šesti reprezentativních fotografií

Satelitní ortorektifikovaný a v S-JTSK BpV³⁴ souřadnicovém systému zobrazený snímek souboru

Satelitní ortorektifikovaný snímek s vymezením obytných souborů (vymezení na základě nákresu z vektorových dat)

- provedeno nad snímkem s plnou vegetací z roku 2010

Objektové zobrazení souboru (včetně hmot vegetace)

- provedeno na podkladu MTVU³⁵ větrové reprezentace mapy, která vznikla v roce 2010 a jejíž podrobnost dobře pro použití v měřítku 1:5000.

³⁴ S-JTSK BpV – souřadnicový systém používaný v České republice (tzv. Křovákův) – označení je zkratka pro systém jednotné trigonometrické sítě katastrální – Blat po vyrovnání. Způsobuje pootočení severu o přibližně 6° východním směrem.

³⁵ MTVU reprezentace

Objektové zobrazení souboru se vstupy a vjezdy + popis fungování

Vymezení a zobrazení veřejného prostranství (VP)

Vymezení a zobrazení veřejného prostranství subjektivně vnímaného (SVP)

Bilance veř. /neveřejné plochy (podíl veřejného prostranství dle definice této práce)

Analýzy Space Syntax ve výřezu celé lokality:

- axiální
- axiální analýza globálního propojení (2x – pro VP, SVP)
- analýza lokálního propojení
- plošná analýza globálního propojení

Analýzy Space Syntax ve výřezu detailu (obytný soubor a jeho bezprostřední okolí)

- axiální analýza globálního propojení
- plošná analýza lokálního propojení

Analýzy Space Syntax jsou provedeny v softwaru Depthmap 10, který byl vytvořen na Unioversity Collage London, Bartlett School of Architecture, týmem . Penna a jejich spolupracovníků.

Pro práci jsou použity online dostupné tutoriály a studijní materiály.

Dostupné z:

www.spacesyntax.org

www.spacesyntax.net

Program funguje v běžném prostředí, umožňuje provádět analýzy nad mapami nebo je možné grafickou reprezentaci mapy vytvořit přímo v něm.

Export analýz Space Syntax

- export do rastrové reprezentace

Převod grafického vyjádření do tabulek a čísel

- pro potřeby porovnání a upřesnění grafických výstupů

Převod grafického vyjádření do vektorově citovatelného

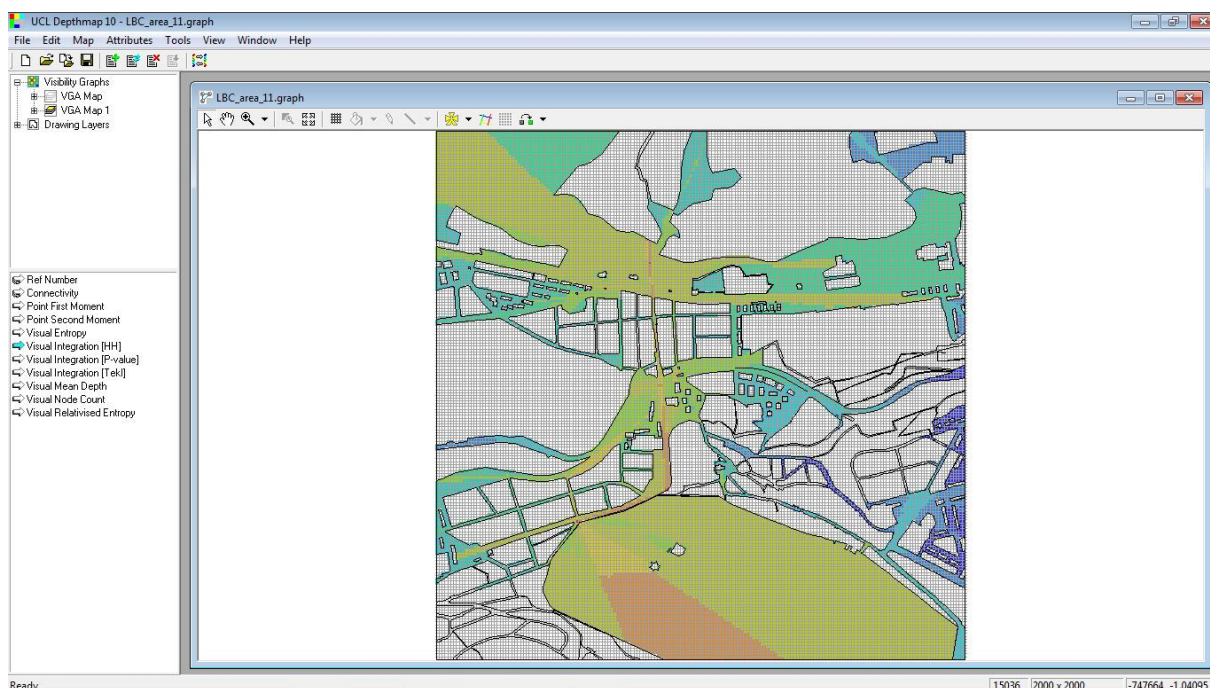
- využito pro případy, kdy je porovnáván výstup z axiální analýzy míry propojení s výstupy analýzy významu naplánovaného zozvržení

Export grafů z programu Depthmap

Export vybraných v mapě (Inteligibility)

Na závěr je proveden souhrn získaných podkladů, zobrazení a analýz a vytvoření krycího listu pro soubory.

Krycí list se základními údaji, fotografiemi, zobrazením a analýzami je uveden, pro výběr zkoumaných vzorků, v příloze této práce.

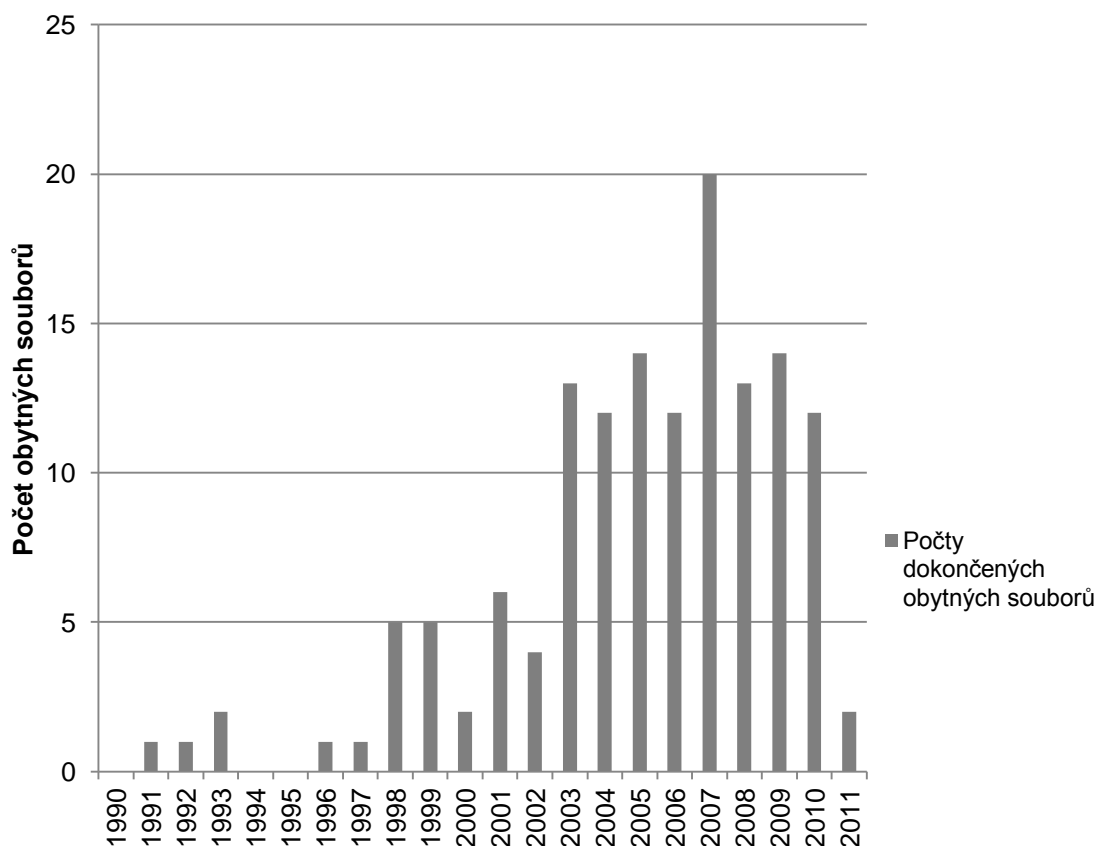

Obrázek č. 25: Rozhraní programu DepthMap 10. Zdroj: autor, 2005)

7. 4. VÝSLEDKY

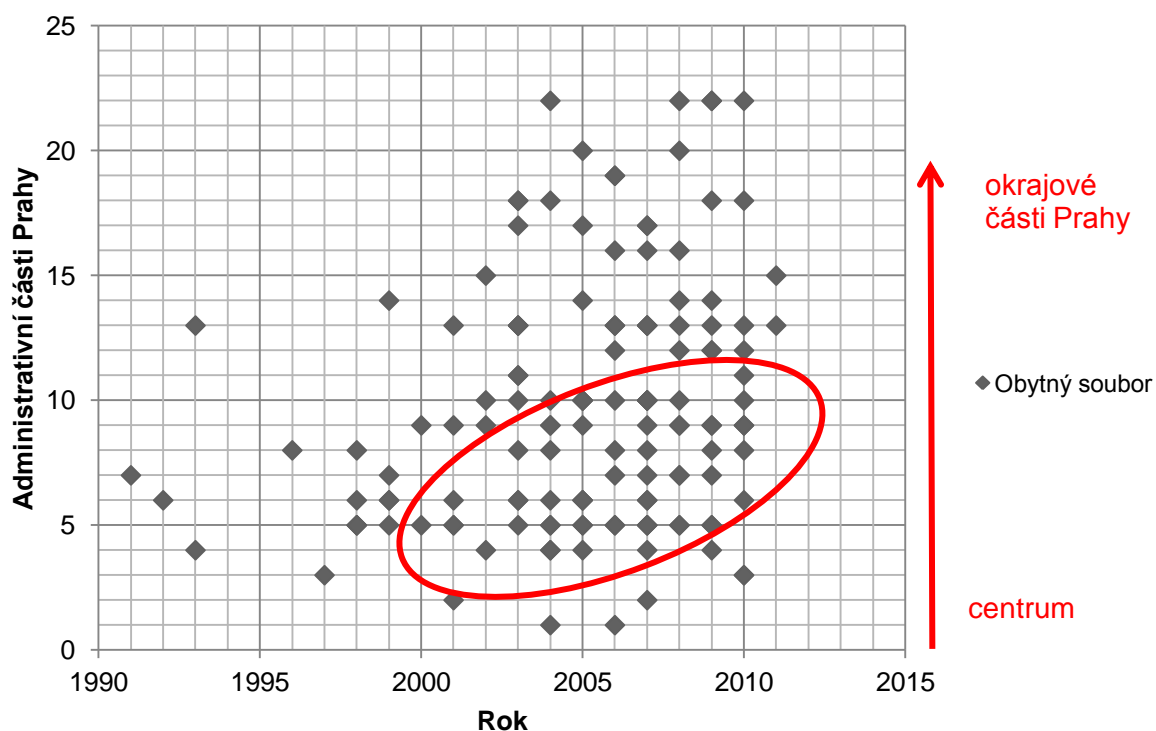
Před shrnutím výsledků zkoumaných čtrnácti obytných souborů je představena statistika počtu postavených nebo zahájených obytných souborů v čase a graf ukazující vztah mezi dobou dokončení a výstavby s umístěním souboru v rámci administrativních obvodů hl. m. Prahy, kterých je celkem 22.

Analýza celkové statistiky obytných souborů z projektu SGS ,ve kterém byl sestaven seznam A. Ewigem, J. Jarošem aj. Haincem v roce 2012.

Graf. č. 2: Počty dokončených obytných souborů, případně v tomto období započatých (z databáze 140 souborů na území hl. m., Prahy mezi roky 1990 - 2010), zdroj: autor, 2015

Časový graf ukazuje, že k rozvoji a fenoménu bytové zástavby prováděnou pomocí obytných souborů dochází v Praze až koncem 90. let 20. století. Ukazuje, že od roku 2003 lze hovořit o konstantním nárůstu projektů obytných souborů.

Graf. č. 3: Vztah polohy a doby vzniku obytných souborů v Praze mezi roky 1990 – 2010. (Zdroj: autor, 2015)

Graf rozložení obytných souborů v čase a podle administrativního členění Prahy ukazuje, že docházelo k výstavbě obytných souborů především v oblasti, kterou lze nazvat širší městské centrum a kompaktní město. Nejvíce výstavby je provedeno na Praze 4 až 10 a Praha 13.

Je evidentní, že v okrajových částech Prahy převažuje zástavba rodinnými domy, menším počtem bytů v obytných domech i absencí velkých celků. Ale nejvíce asi převažuje argument, že je výhodnější stavět za hranicí Prahy rodinné domy než u jejího okraje byty.

Zároveň se prokazuje, že nové obytné soubory tvoří součást města především v historických částech města a čtvrtích s výrazným charakterem.

Referenční soubory

Obytný soubor	Vinohrad y	Ořechovk a	Dejvice - Bubeneč	Sídliště Petřiny	Průměrné hodnoty
Plošná rozloha	29,43	46,98	19,28	49,07	36,19
Podíl veřejných prostranství	43,8	34,3	35,9	67,1	45,275
Hodnota napojení	7,17	7,62	7,24	8,9	7,7325
Hodnota globálního propojení	1,47	1,54	1,68	1,57	1,565
Hodnota lokálního propojení	2,4	2,49	2,44	2,63	2,49
Srozumitelnost	0,71	0,68	0,68	0,34	0,6025

Podíl veřejných prostranství se pohybuje mezi 30-40%, což je pro kompaktní městskou zástavbu obvyklé, vybočují jen Petřiny.

Nové soubory

Obytný soubor	Hvězda	Palouk	U Kříže	Nová Liboc	Malá Šárka	Černý Most	Sluneční město	Zelené údolí	Nad Dalejským údolím	Metropole Zličín	Průměrné hodnoty
Plošná rozloha	3,86	7,56	7,00	3,87	17,74	13,30	5,35	9,48	4,92	10,28	8,34
Podíl veřejných prostranství	67,1	74,1	70,9	78,8	44,2	76,5	72	66	76,1	73,7	69,92
Hodnota napojení	8,9	8,78	5,12	5,98	4,63	12,3	7,07	7,7	6,18	8,9	7,56
Hodnota globálního propojení	1,57	1,74	1,04	1,06	1,32	2,34	1,52	1,1	1,24	1,57	1,45
Hodnota lokálního propojení	2,63	2,62	1,91	2,04	1,9	2,94	2,4	2,3	2,15	2,63	2,35
Srozumitelnost	0,34	0,53	0,49	0,71	0,54	0,78	0,76	0,5	0,34	0,34	0,54

Překvapivě vysoký podíl veřejných prostranství implikuje možnost dedukovat, že se nepodařilo zatím úplně opustit jeden směr stavění – a to stavění v parku pomocí solitérních objektů, kde ulic není tím, co by zprostředkovávalo vztah k prostoru a prostředí.

V případě srozumitelnosti vzniká možnost území tak dochází k možnosti relativního srovnávání hodnot linií v souboru s hodnotami celé čtvrti.

Na druhou stranu ale ostatní hodnoty vycházejí stejně, také se týkají převážně čtvrtí, do kterých jsou obytné soubory začleněny. Tabulky v případě Space Syntax hovoří o charakteristice čtvrti, do které je soubor umístěn.

Při podrobném zkoumání srozumitelnosti prostředí zjistíme, že převažuje slabá propojenost globální a vyšší propojenost lokální linií, které se nacházejí v nových obytných souborech.

Pro odpověď na otázky a ověření hypotéz je nutné sledovat a analyzovat zobrazení a grafické výstupy komparativním způsobem.

Obr. č. 26: Soutisk obytných souborů – satelitní snímky z roku 2010

(Zdroj: autor, 2015)

Vinohrady

Ořechovka

Dejvice - Bubeneč

Sídliště Petřiny

Hvězda

Palouk

U Kříže

Nová Libeň

Malá Šárka

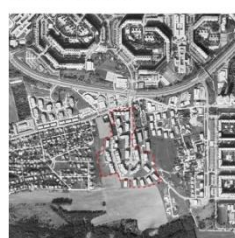
Černý most

Sluneční město

Zelené údolí

Nad Dalejským údolím

Metropole Zličín

I ze satelitního snímku je možné rozeznat soubory staveb, protože zpravidla nenavazují na strukturu zástavby, vytvářejí novou vrstvu veřejných prostranství, která zpravidla nedokáže pracovat s majetkovými či plánovacími omezeními.

Obr. č. 27: Soutisk obytných souborů – zobrazení objektů a významných seskupení vegetace (Zdroj: autor, 2015)

Vinohrady

Ořechovka

Dejvice - Bubeneč

Sídliště Petřiny

Hvězda

Palouk

U Kříže

Nová Libeň

Malá Šárka

Černý most

Sluneční město

Zelené údolí

Nad Dalejským údolím

Metropole Zličín

I kdyby nebyly obytné soubory vyznačeny, je možné je identifikovat díky rozdílné struktuře zástavby, která často utváří otevřené stavební bloky nebo seskupení objektů. Tyto otevřené stavební bloky nemají jasného vymezení ani jako urbánní bloky, s výjimkou Metropole Zličín, Černého Mostu a Malé Šárky.

Obr. č. 28: Soutisk obytných souborů – zobrazení veřejných prostranství

(Zdroj: autor, 2015)

Vinohrady

Ořechovka

Dejvice - Bubeneč

Sídliště Petřiny

Hvězda

Palouk

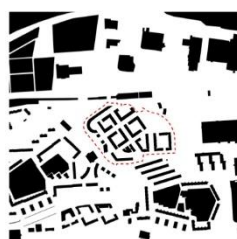
U Kříže

Nová Libeň

Malá Šárka

Černý most

Sluneční město

Zelené údolí

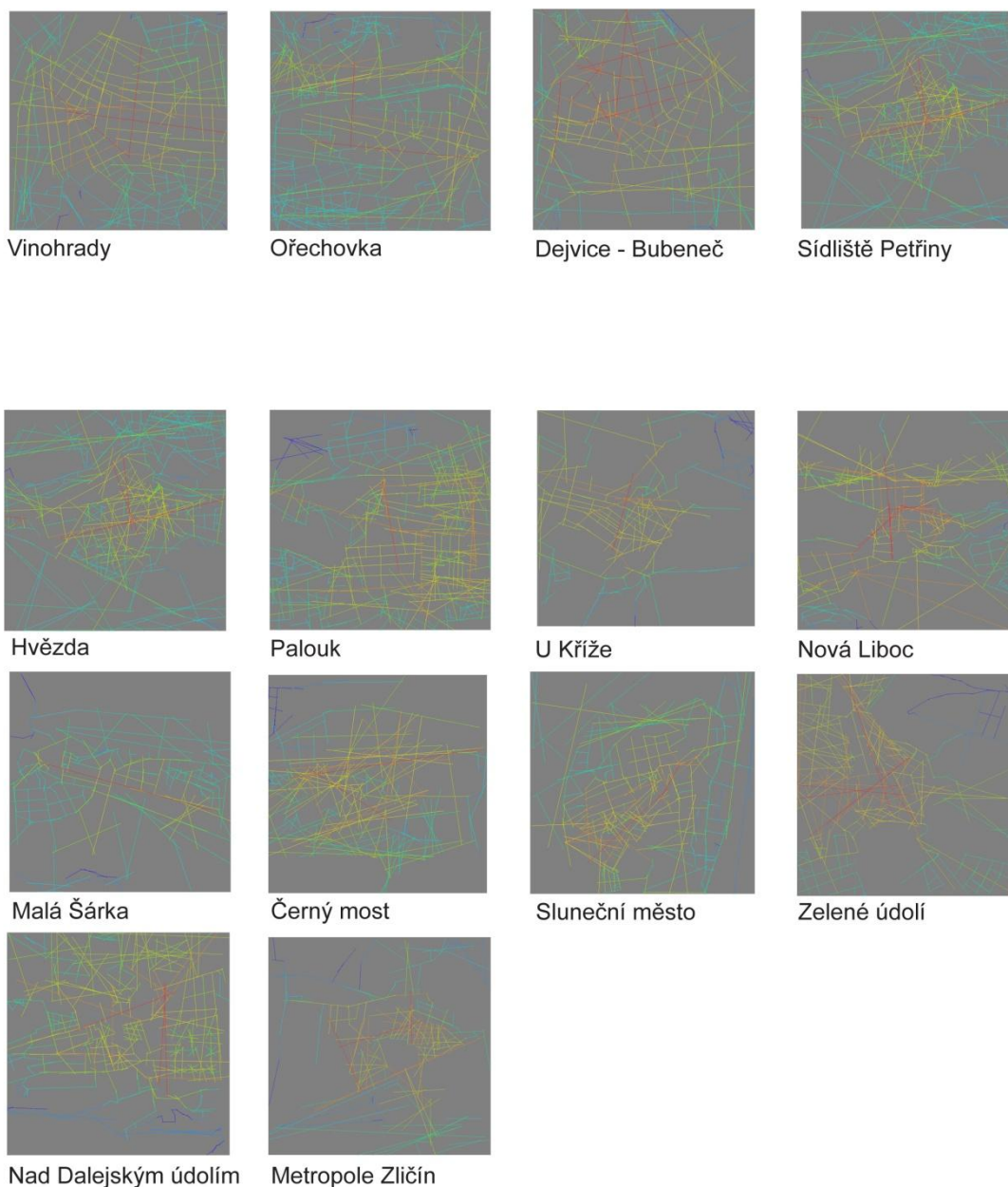
Nad Dalejským údolím

Metropole Zličín

Přehled zobrazení veřejného prostranství jasně ukazuje, jak jsou nové obytné soubory snadno rozeznatelné ve struktuře města a jak jsou velmi podobné modernistické zástavbě, např. i zástavbě sídliště Petřiny. Jasně a čitelné oddělení od okolí působí až zarážejícím dojmem. Na druhou stranu ale nevytvářejí podobnost ve svém vzorci prostorového uspořádání ani v celkovém obrazu svého rozvržení.

Obr. č. 29: Soutisk obytných souborů – zobrazení analýzy globálního propojení
(Zdroj: autor, 2015)

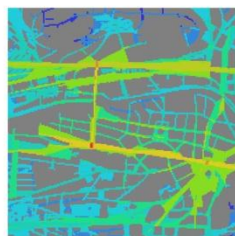
Míra globálního propojení provedená pomocí axiálních linií ukazuje místa s velkým potenciálem pro obchod, živý parter i nezbytnou míru aktivit v prostoru. Porovnáme-li situace mezi sebou, vidíme, že historické cesty vykazují vždy vysokou míru. Nové obytné soubory by měly být z podstaty svého využití (jsou určeny pro bydlení) stát trochu mimo tyto potenciální městské třídy a obchodní ulice. V případě Prahy se ale ukazuje, že ne vždy tomu tak je, že i nové obytné soubory dokážou generovat ze svého prostorového uspořádání takovýto potenciál. Ten ale zpravidla není podpořen řešením objektů nebo parteru v těchto místech (např. Metropole Zličín, Zelené Údolí).

Obr. č. 30: Soutisk obytných souborů – zobrazení veřejných prostranství

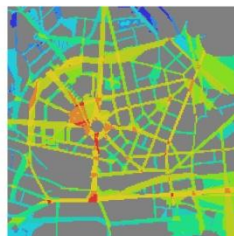
(Zdroj: autor, 2015)

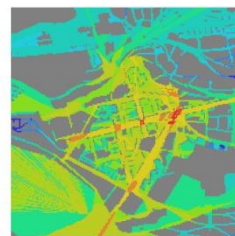
Vinohrady

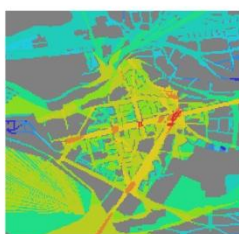
Ořechovka

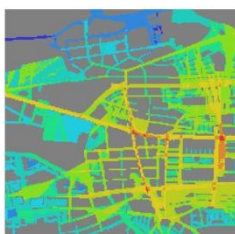
Dejvice - Bubeneč

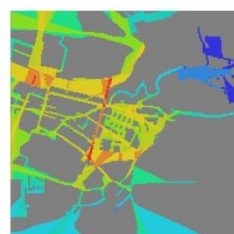
Sídliště Petřiny

Hvězda

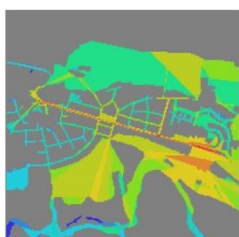
Palouk

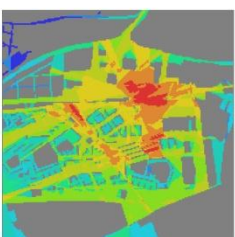
U Kříže

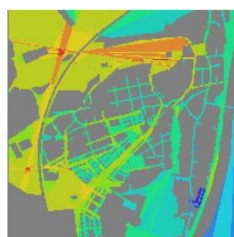
Nová Libeň

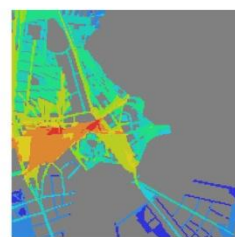
Malá Šárka

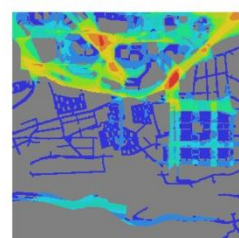
Černý most

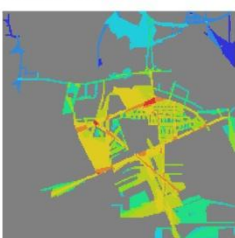
Sluneční město

Zelené údolí

Nad Dalejským údolím

Metropole Zličín

Náměstí, nádvoří, uličky i ulice obytných souborů vykazují o něco menší potenciál a menší rozlišení jednotlivých částí je patrné i z těchto náhledů. Dle významu a geometrického potenciálu patří nové obytné soubory na stranu málo propojených částí. To prokazuje ještě více graf, ve kterém jsou z jednotlivých území vybrány jen ty, které procházejí souborem a zároveň jsou zobrazeny jejich číselné hodnoty propojení a napojení. Většina obytných souborů má vyšší hodnotu, což implikuje nižší míru propojení.

7. 5. EXPERIMENTÁLNÍ OVĚŘENÍ DÍLČÍCH ASPEKTŮ

Některé soubory byly prověřeny, jak zapadají a jak potenciálně ovlivňují svoje okolí tím, že bylo experimentálně analyzováno prostředí bez jejich vlivu – tzn. bylo hypoteticky předpokládáno, že místo obytného souboru jsou nepřístupné parcely, pokud územím pochází významnější ulice, její trasování a bylo zachováno.

Dále byla experimentálně provedena úprava vymezení veřejných prostranství s cílem zjistit, mohou-li mít tyto úpravy vliv na zlepšení míry propojení celé čtvrti.

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

POROVNÁNÍ SITUACE SE SOUBORY A BEZ SOUBORŮ

(GLOBÁLNÍ INTEGRACE (n))

Obrázek č. 31: stávající stav a zobrazení veřejných prostranství

Obrázek č. 32: Situace bez souborů a zobrazení veřejných prostranství

Obrázek č. 33: stávající stav- axiální analýza míry globálního propojení

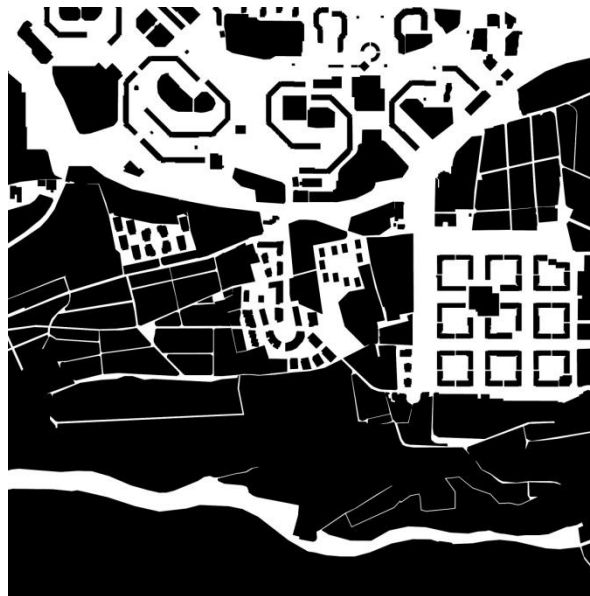
Obrázek č. 34: situace bez souborů – axiální analýza míry globálního propojení

Z porovnání obou situací vyplývá, že nové obytné soubory situaci nezhoršily, ale také nezvýšily míru integrace. Lze říci, že tvoří svoje světy, které nereagují na okolí.

NÁVRH – POROVNÁNÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE SE S NAVRŽENOU ÚPRAVOU
(GLOBÁLNÍ INTEGRACE (n))

Obrázek č. 35: stávající stav a zobrazení veřejných prostranství

Obrázek č. 36: Situace upravený a zobrazení veřejných prostranství

Obrázek č. 37 - stávající stav- axiální analýza míry globálního propojení

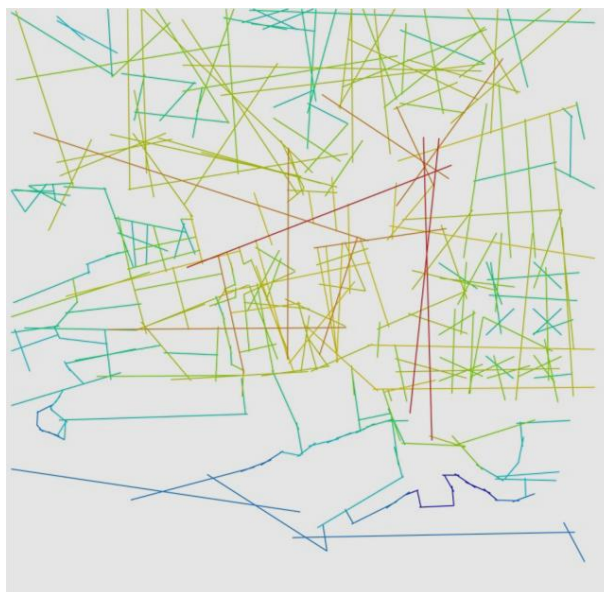

Obrázek č. 38 – návrhová situace- axiální analýza míry globálního propojení

Propojením uzavřených částí a zamezení slepým ulicím přineslo v tomto experimentálním návrhu změnu, která se projevila ve větší míře propojení mezi jednotlivými soubory a také tato situace ukazuje vhodnost umístění aktivit, které zachovávají prostupnost parku

Obrázek č 39: Situace se soubory

Obrázek č 40: Nový návrh

U zkoumaného obytného souboru došlo k zahuštění sítě. To se odrazilo na zvýšené míře propojení souboru Rotavská.

Je ke zvážení, zdali další propojení a vazby nezlepší situaci natolik, že by se mohla blížit situaci v referenčních souborech.

DEJVICE - BUBENEČ

Navržená experimentální úprava vychází z následujících dílčích a existujících materiálů

- vyřešení uzavření prostoru uprostřed Kulatého náměstí
- Projety – Boulevard Hradčanská – Prašný most
- Revitalizace armádního areálu a „by-pass“ Vítězného náměstí

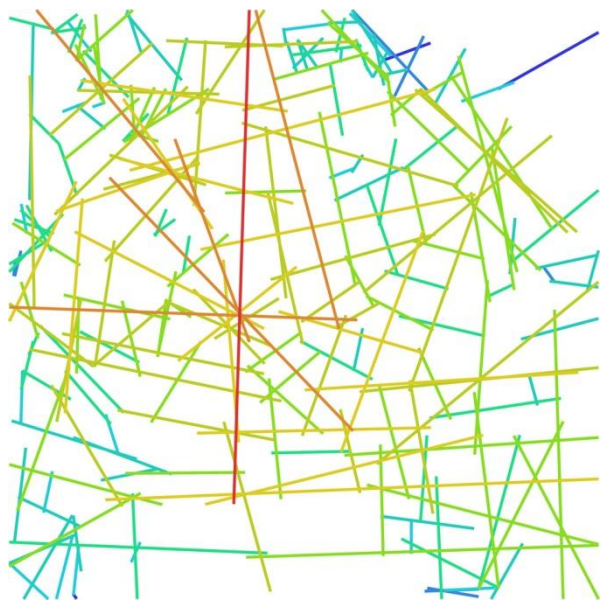
Obrázek č 40: Situace se soubory a zobrazení veřejného prostoru

Obrázek č 41: Návrh úprav a zobrazení veřejného prostoru

Obrázek č 42: Stávající stav, hodnota globální propojení je 1,68 (n)

Obrázek č 43: Návrh úprav
Globální integrace, průměrná hodnota je 1,96 (n)

Tento experiment dokládá, jak je důležité dbát o každý detail rozvržení. Dnešní situace je záměrně zvýrazněna naprosto nepřístupným Vítězným náměstím v jeho středu. To přidává na důležitosti a potenciálu ulicím, které k tomu nebyly možná zamýšleny, a umrtvuje se ulice Dejvická. Avšak celkově má celé území vysokou míru propojení (pozor, ale nízkou hodnotu ukazatele).

Oproti tomu experimentální návrh ukazuje s otevřením Vítězného náměstí v jeho středu oživení potenciálu Dejvické, jakož i hlavních os tak, jak je ve své hierarchii i kompozici prostor okol Vítězného náměstí zamýšlen.

8. DOKAZOVACÍ PROCES A JEHO LIMITY

8. 1. TEZE – ANTITEZE - SYNTENZE

Disertační práce je ukotvena v evropském kulturním prostředí a evropské tradici stavitelství a architektury. Pracuje s pojmy a nástroji uplatňovanými v kontextu Evropy a v kontextu právního řádu České republiky. Odhlíží od omezení, které to může implikovat.

Cílem práce je analyzovat stav a moci nahlédnout na uspořádání uliční sítě. I když některá současná stavební řešení, která jsou speciálně uzpůsobena stavbám pro bydlení, vycházejí z požadavků na ochranu zdraví obyvatel, z požadavků bezpečnosti (dopravní, požární) a z dalších limitů. Od těchto aspektů tvorby práce záměrně odhlíží a věnuje se jen prostorové skladbě.

Formulace dokazovacího procesu

Dokazovací proces je založen na porovnání výsledků analýzy a odborné interpretaci vedoucí k zajištění zkoumaných jevů. Cílem je zjištění, zda nové soubory vykazují znaky vnitřních periferií. To je nutné dokázat sérií analýz, kde je z různých pohledů, ale vždy s ohledem a pomocí nástrojů pracujících s hmotou.

Předložená práce kombinuje kvalitativně kvantitativní přístup uplatněný na větším množství vzorků obytných souborů. Proto není možná generalizace, ale je možné zobecnění určitého fenoménu pro případy obdobné, které jsou postihnuty vzorky s komentářem v této práci obsaženými.

Práce pracuje jak při výzkumu a sbírání poznatků, tak při samotném vyhodnocování s dvourozměrnou reprezentací. To může být pro někoho omezující způsob. Proto je práce opatřena častými komentáři, které se snaží syntetizovat poznání provedené na základě zkoumání a zobrazení reprezentativních vzorků. Může se stát, že pro někoho nebudou některé komentáře dostatečné.

Případová studie Prahy

Práce pracuje s pražskými příklady a nestaví je do kontrastu či je hlavní zvolenou metodou komparativní analýzy nesleduje. Je to z důvodu velké odlišnosti jednotlivých měst i způsobů stavění. Šlo by tak o téma, které není a priori tématem této disertační práce, i když by bylo velmi lákavé porovnávat obdobné celky v obdobném počtu z jiných měst Evropy. Praha je topograficky i topologicky velmi členitá a proto také velmi specifická.

Pro zjištění odlišností byly analyzovány historické části měst, které ve své době vznikaly obdobným způsobem jako dnešní obytné soubory staveb. Práce vychází z předpokladu, že význačné pražské čtvrtě – Vinohrady, Dejvice, Střešovice a Petřiny jsou kvalitními prostředími města. Vychází a nedokazuje postulát, že jejich kvalita je známa, a že reprezentují jistý opakující se typ zástavby a prostředí, které je bráno jako referenční a k němuž se odkazuje řada autorů. Za všechny lze jmenovat bratry Krierovi, ale také hnutí nového urbanismu. Jako dobrá místa pro bydlení jsou často zmiňována i v české literatuře (Sociální proměny pražských čtvrtí), odborném textu (studie IPR Praha, dílčí výzkumy) a

odráží to i skutečnost cenové mapy. Právě vzhled do problematiky na konkrétních případech a v území, které má velkou dynamiku i předpoklad dalších realizací, tudíž i předpoklad většího dopadu, vedou k přesvědčení o správnosti výběru případové studie Prahy.

Pozn.: Důvody pro výběr Prahy jsou popsány v kapitole 7.1

Přesto je potřeba upozornit na některé aspekty, které je potřeba mít na paměti při formulování výstupů z práce:

Vzorky a jejich interpretace

Vzorek 10 souborů představuje 7% z celkových 140 obytných souborů.

Celým procesem se vine dotazování a upřesňování, zda-li je dostačující experimentální přístup na vzorcích, nebo zda-li lze přistupovat k problematice spíše metodou několika případových studií, k nimž by bylo nutné komplexně připravit velmi široký záběr. Takovýto postup ba ale nemusel vést ke zjištěním, které jsou cílem této práce – a to prohloubení znalostí o prostorovém uspořádání obytných souborů, jejichž využití může mít i praktický dopad na plánovací a projekční praxi. Proto byl zvolen postup experimentu na vzorcích. Nejprve bylo uvažováno o 5 referenčních souborech a cca. 20 souborech nových. V průběhu práce se ukázalo, že některé zamýšlené soubory svojí polohou ve městě nebo rozsahem neposkytnou potřebnou vazbu. Proto byl počet zredukován na 15 a v poslední fázi před publikací na 10 vzorků

Limity pro závěry:

Mezi limity, které díky zvolené metodě a postupu práce má, jsou následujícího druhu:

- Limity vyplývající ze zvoleného přístupu, který se soustřeďuje na fyzické prostředí a jeho parametry, které zobrazuje, zkoumá a vyhodnocuje a záměrně opomíjí kognitivně behaviorální oblast vnímání prostředí.
- Limity vyplývající ze zvolených zobrazovacích metod dvourozměrného zobrazení – *Více v následující kapitole.*
- Limity vyplývající ze zvolené analytické metody a navržené analýzy stavu a jejího převedení do abstraktního schématu.
- Limity vyplývající z interpretace výsledků pomocí metody Space Syntax a její kritiky:

Kritika Space Syntax

O kritice, která odmítá teorii jako celek, nebudu podrobněji referovat.

Je to velká skupina vědců – matematiků, geografů a inženýrů, kteří pracují s analýzami, dnes již prováděnými v GIS na principu síti - tedy vyhodnocují

matematické modely založené na uzlech a jejich propojení. Je to velmi podobný způsob jako Space syntax, jenže zde nehraje roli dimenze veřejného prostoru, jeho tvar a srozumitelnost.

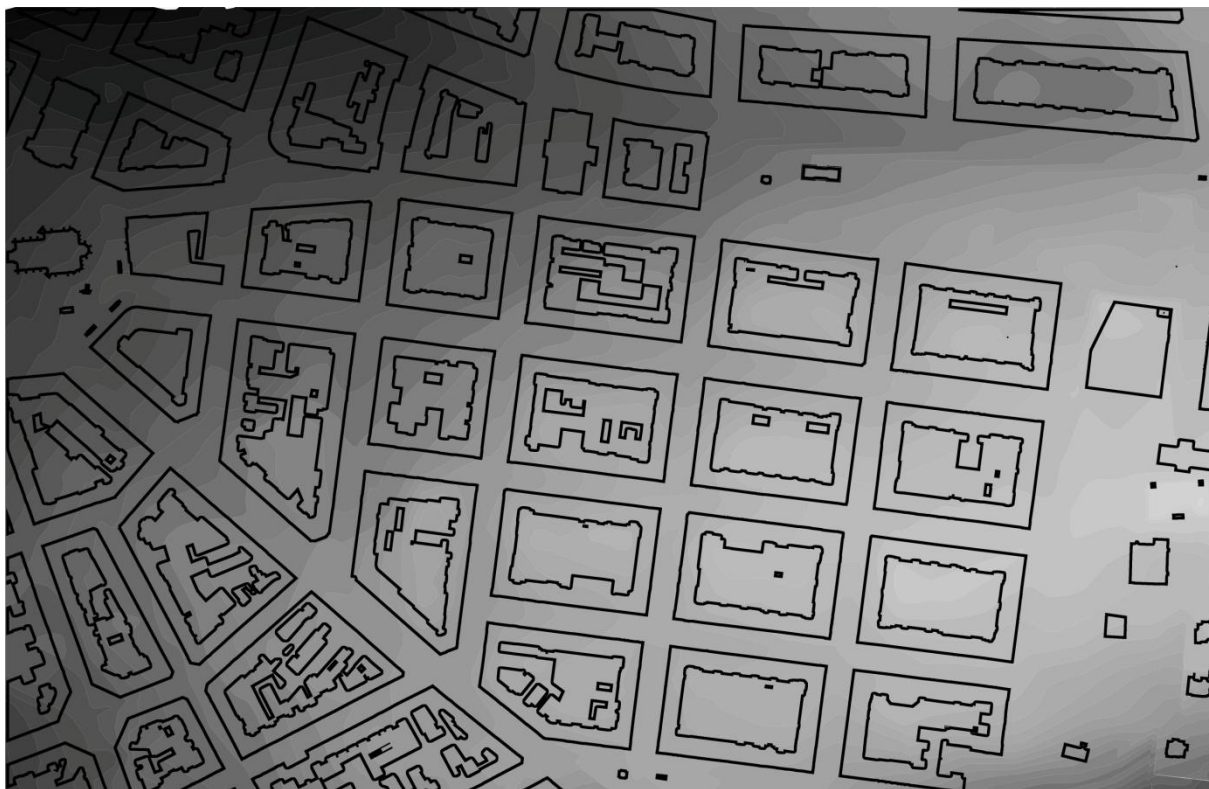
Vice zmíním kritiku, která směřuje, a to částečně oprávněně, k vybraným aspektům analýz Space Syntax. Kritiku je možné rozdělit do dvou hlavních okruhů. Jedním je kritika společenskovedních disciplín vztahující se ke kulturně sociálnímu kontextu (např. Osman, K.M.; Suliman, M. The Space Syntax Methodology: Fits and Misfits).

Druhým okruhem je kritika zaměřená na nástroje, jejich východiska a způsoby, jakými teorie uspořádání prostoru pracují s prostorem a jeho transformacemi pro potřeby výzkumu (např. Ratti, C. Urban texture and space syntax: some inconsistencies).

Analýza sleduje geometrii a potenciál uliční sítě a veřejných prostranství a záměrně odhlíží od kvality a možností parteru, velikosti uličních profilů, zatížení dopravou apod. Ovšem potenciál nacházející se v uliční síti a skladbě veřejných prostorů je něco, co má mnohem delší a trvalejší neměnnost.

8. 2. VZTAH MEZI ABSTRAKCI/ZOBRAZENÍM A REÁLNÝM PROSTŘEDÍM/SKUTEČNOSTÍ

Disertační práce pracuje s metodami zobrazení a analýzy, které jsou založeny na přenesení informací z reálného prostředí do prostředí přesného zobrazení. Každé zobrazení je abstrakcí, přenesením informace o objektech do dvourozměrného zobrazení ztrácíme informaci a nepoužíváme třetí rozměr objektů, nebo velmi omezeně. I tento omezený způsob zobrazení byl testován, ale nakonec nebyl použit ani využit v rámci výzkumu (viz ilustrace níže). Zobrazovací metody založené na morfologii pracující s černo-bílou interpretací objektů a volného prostranství mezi nimi. Dochází ke zjednodušení hranic, formy i zanedbání určitých detailů. To je ale nezbytné, protože každá úroveň podrobnosti (tedy jiné použité měřítko pro zobrazení) vyžaduje jinou míru přesnosti. Jasně rozlišení pomocí dvou kontrastů černé a bílé nutí k jasné definici obou kategorií. Nevzniká tak rozostřené rozhraní nebo postupný přechod ale jasné sdělení, ze kterého je možné odečítat vazby, vztahy a abstrahovat pomocí obrazců, vzorců a schémat. Jedná se o jeden ze způsobů, jakým zobrazit a zachytit komplikovaný a mnohvrstevnatý svět města.

Obrázek č. 44: Zobrazení terénu pod půdorysem objektů, Vinohrady (Zdroj: autor, 2014)

V případě Space Syntax, resp. konfigurační teorie prostoru, dochází k zobrazení a čtení místa ne pouze jako funkční, systémové části, ale do uvažování vstupují prvky, které konfiguruji a vztahově určují vnímání člověka i pohyb člověka v prostoru.

Metoda abstrahuje vztahy – zobrazuje pouze „pattern“, ten ale obsahuje vazby, vyjevuje proporce, vzdálenosti, uzly a umožňuje interpretovat z abstraktního vzorce podstatné skutečnosti. Vznikají tak zobrazení, která umožňují rozeznat segregovaná místa a diskontinuitu veřejného prostoru na úrovni města, čtvrti i sousedství. Ve skutečném reálném prostředí samozřejmě ovlivňují obyvatele i návštěvníka další znaky a vztahy.

V reálném prostředí stavby/architektura promlouvají mnohoznačně a ve více rovinách. Prostor je také utvářen nejen vnímáním jeho hranic pomocí zraku, ale také pomocí hmatu, sluchu, případně sluchu.

9. PRŮKAZ HYPOTÉZ

9. 1. PRŮKAZ VEDLEJŠÍCH HYPOTÉZ

Dílčí hypotéza (DH1):

Nové obytné soubory jsou limitovány v množství napojení na tkáň veřejných prostranství.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH1) BYLA PROKÁZÁNA.

Tato dílčí hypotéza DH1 je zkoumána zobrazením vzorků a určením napojovacích bodů, jak situace plánované a realizované, tak s přihlédnutím k analýze metody Space Syntax.

Ze zkoumaného vzorku bylo zjištěno, že nové obytné soubory se nacházejí na okraji zástavby nebo v oblasti málo prostupné a tak jsou jednoznačně napojeny jen několika body. Obytné soubory nacházející se blíže centru a v jeho blízkém okolí jsou napojeny lépe, většinou jsou napojeny na okolní významnější ulice.

Jedná se zpravidla o limitující napojení pro dopravu ale i pro pěší, která je zajišťován jedním či dvěma klíčovými uzly.

Dílčí hypotéza (DH2):

Neformální napojení veřejných prostranství na okolní síť je ve velké míře zastoupeno v nových obytných souborech.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH2) BYLA ČÁSTEČNĚ PROKÁZÁNA.

Tato dílčí hypotéza DH2 je zkoumána konfrontací stavu plánovaného od stavu skutečného a bude ilustrována na fotografiích, případně na satelitních rektifikovaných snímcích.

Tato hypotéza není potvrzena jednoznačně, ale u mnoha obytných souborů je prezence neformálních cest jediným způsobem, jak překonat bariéry.

Průkaz lze doložit sérií fotografií i satelitních snímků, kde je patrné, že při rozhodování o investici nebyla n propojenost a kontinuitu prostoru kladeny žádné nároky, neboť fungování obytných souborů nebylo podmíněno zajištěním dostatečné prostupnosti územím. Je potřeba věnovat pozornost tomuto fenoménu, který je velmi zastoupen v částech města s modernistickou zástavbou.

Průkaz dílčí hypotézy (DH3)

Půdorysné a na něj navazující prostorové uspořádání nových obytných souborů neumožňuje volný pohyb a výběr cesty, ale nutí jak obyvatele, tak návštěvníky jít jen určitou cestou.

Dílčí hypotéza DH3 je zkoumána výskyt různých způsobů napojení a propojení částí veřejného prostranství v jednotlivých lokalitách.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH3) BYLA PROKÁZÁNA.

Tato hypotéza byla prokázána pomocí série zobrazení, především však zobrazením hmot a schématem veřejného prostranství. Z něj je patrné, že obytné soubory tvořící zpravidla shluk objektů jsou utvořeny tak, aby limitovali počet vstupů do svého území. Schémata veřejného prostranství i zobrazení objektů domů, chodníků cesta a velké vegetace je obsaženo v příloze této práce.

Průkaz dílčí hypotézy (DH4):

U nových obytných souborů je podíl kvalitativně, a na základě pozorování zjištěných subjektivně nepřístupných ploch řádově vyšší, než v referenčních souborech.

Tato dílčí hypotéza DH4 je ověřována pomocí schémat a doplněna fotografiemi lokalit pro zvýraznění zjištěných a popsanych atributů nepřístupnosti veřejných prostorů.

Jedná se o interpretaci zjištění stavu.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH4) BYLA PROKÁZÁNA.

Tato hypotéza byla prokázána. Ve většině obytných souborů existují plochy a místa, jež jsou uspořádány tak, že není možné hovořit o jejich automatické přístupnosti, nebo jsou přímo opatřena nápisy o zákazu vstupu. To dokládají fotografie, úprava vegetačních pásů kolem chodníků apod.

Průkaz dílčí hypotézy (DH5)

Hypotéza (DH5):

U nových obytných souborů dochází k oslabení vztahu mezi soukromým a veřejným, což má za následek jev nejasného vymezení přední (štitové/vstupní hrany objektu/front) a oproti ní zadní fasády (dvorní části/back).

Tato dílčí hypotéza DH5 je zkoumána pomocí výsledků analýz Space Syntax pomocí plošných jednotek, na něž je aplikován nástroj zjištění jejich míry propojení.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH5) BYLA PROKÁZÁNA.

Jak je možné vidět na detailu analýzy ploch na vzorcích obytných souborů, není běžné mít jasněji odlišenu strany objektů, případně uvažovat o jiné přístupnosti k nim a vytvářet tak podporovat veřejné prostranství i orientaci v prostředí.

Průkaz dílčí hypotézy (DH6)

Nové obytné soubory nevytvářejí prostředí s rozdílným vzorcem veřejných prostranství, tudíž se opakují schémata uspořádání veřejných prostranství.

Dílčí hypotéza je zkoumána porovnáním vzorců veřejných prostranství jednotlivých vzorků ve výřezu.

DÍLČÍ HYPOTÉZA (DH6) NEBYLA PROKÁZÁNA.

Každé schéma i fungování obytného souboru je jiné, rozdílné a vykazuje jiné parametry, přesto že všechny soudobé zkoumané soubory mají velmi podobnou velikost a vznikaly přibližně ve stejné době. Toto zjištění přidává na kvalitě jednotlivých souborů a je v kontrastu s tím, že víceméně všechny soubory mají modernistický princip stavění..

9. 2. PRŮKAZ HLAVNÍ HYPOTÉZY

Hlavní hypotéza zní:

Soudobé obytné soubory nepřispívají ke zvyšování kvality veřejného prostoru města. Kvalita veřejného prostoru spočívá v míře propojení veřejných prostranství a jejich srozumitelnost.

HLAVNÍ HYPOTÉZA BYLA PROKÁZÁNA

Hlavní hypotéza byla prokázána, protože míra propojení v okolí obytných souborů je vždy vyšší, napojovací místa jsou limitována a při analýze a zjišťující srozumitelnost území je prokázáno, že nové obytné soubory mají zastoupení ve svém území nižší míru propojení.

U mnohých obytných souborů je možné identifikovat snahu o jasnou hierarchii prostorů, založenou na koncepčním přístupu, ale který se nepropisuje do navrženého rozmístění objektů v lokalitě.

Jednotlivé dílčí hypotézy potvrzují hypotézu hlavní. Zcela se nepotvrdila hypotéza v bodě, který se věnuje srozumitelnosti prostředí. Na základě vyzkoumaného vzorku není možné jednoznačně označit prostředí obytných souborů za málo srozumitelné

Hlavní hypotéza je zkoumána porovnáním parametrů propojenosti referenčních souborů, zkoumáním propojení souborů mezi sebou navzájem a porovnáním situace skutečného potenciálu propojené zkoumané lokality od plánovaného a realizovaného stavu

(souvisí s hierarchií veřejných prostranství, orientací a také s čitelností, která je provedena hodnocením a porovnáním vzorků lokalit na analýze použitím nástroje metody Space Syntax)

Pro vyhodnocení je použito porovnání mezi hodnotou míry propojení (Integration value) a čitelností (Intelligibility) mezi zkoumanými vzorky a referenčními soubory je provedeno v tabulce v předchozí kapitole.

Jako součást výstupu práce a součást průkazu hypotéz považuje autor práce také grafické výstupy – zobrazení zkoumaných vzorků. Na tomto zobrazení je možné mnohé výstupy z analýzy Space Syntax.

10. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Cílem práce je porozumět tomu, jak jsou nové obytné soubory napojeny na uliční síť a na strukturu věřených prostranství. Práce zjistila, že většina mezi podrobně (10 vzorků) zkoumanými obytnými soubory vytváří prostředí, které zůstává ve 20. století. Jsou to modernistické domy v parkově upravených plochách. Zdá se, že někde je problém v kódu a v přístupu k navrhování. Při pohledu zblízka (lokální míra propojení, základní orientace v souboru) vše funguje. Když přesuneme pozornost k fungování čtvrti, zjistíme, že nové soubory ačkoliv mají potenciál a jsou dobře přístupné, nejsou stavebně, organizačně a zřejmě ani majetkoprávně připraveny na tuto skutečnost neumožňují využít své přízemí nebo jiné prostory pro doplňkové aktivity. Aktuální trend návratu do více kompaktní zástavby tak zůstává stále mimo hlavní směr rozvoje v hl. m. Praze a soudobá výstavba obytných souborů pokračuje v reprodukci modelu 20. století. Toto není míněno jako kritika ale vyřčení stavu. Jen v některých případech (s ohledem na provedené analýzy) navržený polozavřený blok tak skutečně funguje a jeho vzorec tomu napomáhá.

Práce ale není schopna pokrýt neformální a kognitivně behaviorální aspekty využívání prostorů města. Současně s tím si je autor vědom omezení, která jsou dána používáním metody a nástrojů Space Syntax. Tato metoda umožňuje vždy jen zpětnou analýzu, neumí projekci ani preskripci postupu k dosažení co nejideálnějšího stavu. A právě proto, že nemá tuto snah, je metoda ověřována a její výstup pomáhají při čtení města jeho míst. To je i vedlejším cílem této práce, vidět město a jeho fyzickou strukturu z jiné perspektivy.

Využití získaných poznatků směřuje do dvou oblastí. Jedna souvisí s praxí a tvorbou obytného prostředí. Zde je možné z této práce čerpat teoretická východiska i zjistit analogie v případě potřeby pro nově navrhované obytné soubory nebo čtvrti města.

Práce splnila cíl a ověřila, že nové obytné soubory nepřispívají ke kvalitě veřejného prostoru města, tak jak byla kvalita pro potřeby této práce definována, to znamená že jsou málo propojená a srozumitelnost prostředí obytných souborů je průměrná. Současně se ale potvrdilo, že vykazují omezený přístup a vydělují se ze svého okolí již samotným rozvržením veřejného prostoru. Nakonec lze hovořit o některých obytných souborech jako o vnitřních periferiích (Nová Liboc, Zelené Údolí, Velká Skála).

Očekávatelná zjištění

Dalo se očekávat, že podíl veřejných prostranství na celkové ploše obytného souboru bude vysoký, ale jeho skutečná velikost, v tomto případě průměrně z deseti zkoumaných vzorků činí 70%. Jsou obytné soubory, které mají až 85% veřejného prostranství. Tuto skutečnost by bylo vhodné reflektovat, zejména s ohledem na požadavky vyváženého rozvoje a efektivního hospodaření a ochranu půdy i dalších vyčerpateľných zdrojů. Vágní a velká veřejná prostranství některých realizací při jasném zobrazení je až zarážející.

Zajímavá zjištění

Při překreslování situací a tvorbě schématu veřejného prostoru je možné zavnímat rozdíly v dimenzích a proporcích veřejného prostranství a jeho jednotlivých komponent, nejvíce patrné je to na chodnících. Jaký je rozdíl v šířce chodníku v jednotlivých částech města? Zatímco v Dejvicích jsou proporce mezi domy a šíří prostoru mezi nimi obdobné, v jiných částech města je situace mnohem méně velkorysá. A souvisí i tento faktor s tím, jak čtvrť města funguje z hlediska skladby prostorů a jejich přístupnosti? To jsou již otázky, které by bylo možné řešit v navazujícím výzkumu.

Doporučení

Představený výzkum dokládá důležitost prostorové skladby a zaměřuje se na měřítko, které zůstává mnohdy skryto mezi plánem domu a plánem města či čtvrti. Jde o sousedství, o správné rozvržení domů vůči sobě navzájem, což souvisí s počátečním investičním záměrem rozhodnutím stavět ve městě město.

Výzkum se záměrně nezabývá socio-ekonomickými aspekty a věnuje se tomu, co obor architektury, urbanismu a územního plánování může a má ovlivnit, tj. prostorové skladbě a jejímu vymezení, pro potřeby výzkumu redukované na výzkum propojení a čitelnosti veřejných prostranství. Výzkum a jeho závěry vybízí k navázání sousedními obory sociální geografie, geografie či sociologie; v ideálním případě je možné téma v těchto oborech a jejich disciplínách zpracovat a vytvořit tak komplexní analýzu a na ni navazující syntetické úvahy o způsobu stavění na přelomu miléníí (např. sociologickým výzkumem vnímání prostoru a vazeb na jednotlivých vzorcích obytných souborů, kognitivně behaviorálním přístupem k hledání vazeb a významů v území aj.).

Dále je možné podrobněji zkoumat výstavbu obytných souborů z pohledu historiografie a teorie architektury jako vývojovou etapu města či urbánního prostředí obecně.

Třetí oblastí, která se váže a mohla by vhodně rozšířit téma zpracované touto prací, je typologie bytů a domů související mj. se standardy bydlení a normami. Tomuto tématu se přímo na Fakultě architektury ČVUT věnuje doc. Michal Kohout se svým týmem. Věřím, že tento výzkum bude pro jeho tým podnětným pro další zkoumání souvislostí mezi jednotlivými

aspekty výstavby a to i v kontextu vzrůstajícího zájmu o výzkum a možnou přeměnu modernistických sídlišť.

Samotný výzkum předložený v této práci je možno rozvinout a navázat na něj v následujících bodech:

- a) studiem sousedících měřítek, to znamená detailem veřejného prostranství (v měřítku 1:1000 až 1:500) a zároveň začleněním souborů jako větších entit v rámci celého města (v měřítku 1:25000 až 1:50000). Zde vstupují do případného procesu měřítkové skoky v zobrazení i příslušných parametrech, objekty a měřítko detailu bude hrát mnohem větší roli.
- b) rozšířením tématu z veřejného prostranství, jež je v zásadě dvourozměrné, na téma veřejného prostoru trojrozměrného. Nabízí se použití trojrozměrného zobrazení i analýzy, které dnes umožňuje prostředí GIS i aplikace na bázi CAD³⁶.
- c) využití dalších nástrojů, kterými je možné rozšířit jednak metody Space Syntax a také analýzy v prostředí GIS.
- d) zapojení do mezinárodního kontextu například výzkumem

³⁶ CAD – Computer added design – Navrhování pomocí počítače

11. POUŽITÁ LITERATURA

ABRAMUSZIKOVA, P. et al. Inner peripheries from distance and a close. *In MPR paper*. 30624. [vid. September 2015]. MPRA Paper No. 30624, posted 2. May 2011 20:12 UTC. [vid. September 2015]. Dostupné z <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/30624/>

ALEXANDER, CH. et al. *A Pattern Language*. Oxford: Oxford University press, 1977. ISBN: 978-01-9501-919-3.

BANGS, H. *Návrat posvátné architektury*. Český Těšín: KMa s.r.o., 2008. s. 19-34. ISBN 978-80-7309-571-0.

CARMONA, M. - HEALTH, T. – Oc. T. -Tiesdell, S. *Urban spaces – public space*. Oxford: Architectural press, 2003. s. 130-183. ISBN 075-06-3632-7.

ČESKÁ KOMORA ARCHITEKTŮ. *Standardy a výkonové fáze profese architekta*. 2012. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cs/pro-architekty/legislativa/standardy-vykonu-a-dokumentace>

ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1737 - 1764. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

ČESKO. Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 76, s. 3946 - 3967. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

ČESKO. Zákon č. 114 ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1992 částka 28, s. 666 - 692. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

ČESKO. Zákon č. 183 ze dne 11. května 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 63, s. 2226 - 2290. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

DALTON, N. S. C. *Configuration and Neighbourhood: Is Place Measurable?* In Space Syntax and Spatial Cognition Workshop Proceedings. London: UCL, 2007. [vid. September 2015]. Dostupné z: <http://www.spacesyntaxistanbul.itu.edu.tr/papers%5Clongpapers%5C088%20-%20Dalton.pdf>

DAY, Ch. – PARNELL, R. *Consensus Design- Socially inclusive process*. Kent: Gray publishing, Tunbridge Wells, 2003. ISBN: 075-06-5605-0.

DE CERTEAU, M. *The practice of everyday life*. Oakland: University of California Press, 1988. 229 p. ISBN: 05-2004-750-8.

ESPON – UNIVERSITY OF GENEVA: European Perspective on Specific Types of Territories, Applied Research 2013/1/12, Inception Report | Version 02/09/2010 – staženo online. Dostupné z: http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Projects/AppliedResearch/GEOSPECS/2013-1-12_-_Inception_Report_xGEOSPECSx.pdf

GEHL, J. *Life between buildings/ Using public space*. Wiley, John & Sons. 1987. ISBN 13 - 9780442230111.

HÁJEK, P. *CESB13 – Central Europe towards Sustainable Building*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2013. ISBN 978-80-247-5018-7.

HABRAKEN, J. *Cultivating Complexity*, Delft: Technische Universiteit, Bouwkunde Fakulteit Delft, 2014. [vid. June 2015]. Dostupné z: <http://www.bk.tudelft.nl/en/about-faculty/departments/urbanism/organisation/environmental-technology-and-design/research/events-research-calls/complexity-cognition-urban-planning-and-design/speakers-abstracts-short-papers/john-habraken/>

HEALY, P. – BRUYNS, G. *De-/signing the Urban. Technogenesis and the urban image*. Rotterdam: 010 Publishers, 2006. 400s. ISBN 978-90-6450-611-6

HILLIER, B. - HANSON, H. *The Social Logic of Space*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. 296 s. ISBN 978-05-213-6784-4.

HILLIER, B. *Space is the Machine*. London: Space Syntax, 2007. 356 s. ISBN 978-0-9556224-0-3.

HRŮZA, J. *Slovník soudobého urbanismu*. Praha: Odeon, 1977. 341 s.

HRŮZA, J. *Charty moderního urbanismu*. Praha: Agora, 2002. 94 s. ISBN 80-902945-4-5.

HRŮZA, J. *Svět měst*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-1808-3.

CHANG, D. – PENN, A. Integrated multilevel circulation in dense urban areas: the effect of multiple interacting constraints on the use of complex urban area. In *Environment and Planning B: Planning and Design*. 1998, vol. 25. No 4. p. 507-538, ISBN 978-956-345-862-6.

IPR PRAHA (2014, KOUCKÝ, R. et al.) *Koncept odůvodnění Metropolitního plánu*. 2. vyd. Praha: Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, 2014. 1000 s. ISBN 978-80-87931-19-6

IPR PRAHA (2014, MELKOVÁ P. et al.) *Manuál tvorby veřejných prostranství*. Praha: Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, 2014. 294 s. ISBN 978-80-87931-11-0

Inventura urbanismu. 2014. Dostupné z <http://www.inventuraurbanismu.cz/rok/2014#info>

JACOBS, J. *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage Books, 1993. ISBN 9780679600473.

JEHLÍK, J. *Habilitační práce (Komentované vlastní projekty, Urbanismus a výuka)*. Praha: Fakulta architektury ČVUT v Praze, 2010.

JEHLÍK, J. *Tabulka Urbanismu [tabulka online]*. [citováno 2012-09-01]. Dostupné z <https://nit.felk.cvut.cz/~myrousz/uweb-test/public/ureportswithlectures?subject=U4&lpage=5>.

JEHLÍK, J. *Obec a sídlo. O krajině, urbanismu a architektuře*. Praha: Ausdruck Books, 2013. 160 s. ISBN 978-80-260-5399-6

KOHOUT, M. – TITTL F. Morfologie a adaptabilita pražských sídlišť. Separát. In *Stavba*. 2013. Vol. 1

KOUCKÝ, R. *Elementární urbanismus 2.0*. Praha: Zlatý řez, 2006. 263 s. ISBN 80-902810-6-0

KRATOCHVÍL, P. et al. *Architektura a veřejný prostor, texty o moderní a současné architektuře*. Praha: Zlatý řez, o. s. Praha, 2012. 164 s. ISBN 978-80-903826-4-0.

KOOLHAAS, R. *Arc en Rêve* Centre d'Architecture; Harvard Design School. Mutations. Barcelona: Actar. 2000. 720 p. ISBN: 8495273519.

KRIER, L. *Architektura - volba nebo osud*. Praha: Academia, 20001. 190 s. ISBN: 80-200-0012-7.

KUBAT, A.S. - Rab, S. - GÜNEY, Y. I. - ÖZER, Ö.; KAYA, S. Application of space syntax in developing a regeneration framework for Sharjah's heritage area. In: *Proceedings of Eight International Space Syntax Symposium*. Margarita Greene, José Reyes, Andrea Castro. Santiago de Chile. 2012. ISBN: 978-956-345-862-6

LAUDOVOÁ, V. *Obraz města v současném malířství*. Praha:Odeon, 1978. 72 s.

LAFRENZ, J. - ROSTOWSKI, A. Ch. *17th Conference International seminar on urban form – ISUF – Hamburg – Abstracts*. Hamburg: Universität Hamburg, 2010.

LAFRENZ, J. *Hamburg und Seine Partnerstädte*. Hamburg: Institut für Geographie der Universität Hamburg, 2011. p. 1-125. ISBN 3-98068651-5.

LEFEBVRE, H. *The urban revolution*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003. 196 s. ISBN 0816641609.

LYNCH, K. *Obraz města - The Image of the City*. Praha: MIT Press, Bova Polygon, 2004. 224 s. ISBN: 80-7273-094-0

MAIER, K. et al. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2012. 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7

MOUDON, A. V. Urban morphology as an emerging interdisciplinary field. In *Urban Morphology* 1, ISUF. vol. 1, no. 1 p. 3-10, 1997. ISSN 1027-4278.

MUSIL, J. CESES. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, Praha JAN MÜLLER ÚRS PRAHA, a.s., Praha. In Sociologický časopis/Czech Sociological Review. 2008. Vol. 44, No. 2. pp 321–348.

NARVEZ, L. - PENN, A.; GRIFFITHS, S. Space Syntax Economics: decoding accessibility using property value and housing in Cardiff, Wales. In *Proceedings of Eight International Space Syntax Symposium*. Margarita Greene, José Reyes, Andrea Castro. Santiago de Chile. 2012. ISBN: 978-956-345-862-6.

NES, A. VAN. (ed.) *Proceedings for the 5th Space Syntax Conference*. Amsterdam: Techne Press, 2005. 1537 s. ISBN 10 9085940028.

NES, A. VAN. - GREENE, M. - REYES, J. A. Castro Combination of Space Syntax with Space matrix and the Mixed Use: The Rotterdam South test case. In *Proceedings of Eight International Space Syntax Symposium*. Santiago de Chile: Berghauser Pont, Meta; Mashoodi, Bardia, 2012. ISBN: 978-956-345-862-6.

OECD (2015), *The Metropolitan Century: Understanding Urbanisation and its Consequences*, OECD Publishing, Paris. 2015.128 s. ISBN 9789264228726

OSMAN, K. M. - SULIMAN, M. The Space Syntax Methodology: Fits and Misfits. In *Arch. and Comport. / Architecture and Behaviour*. Volume 10, no. 2.1994.

OSN – UN Habitat III. 2015. Dostupné na <https://www.habitat3.org/the-new-urban-agenda/about>

OUŘEDNÍČEK, M. – TEMELOVÁ, J. *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Praha: Academia, 2012. 302 s. ISBN 978-80-200-2064-2

PLOS, J. - JEHLÍK, J. *Metodika zadávání územních plánů: B Metodika - normativní dokument týmu hlavního řešitele*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, 2015. 352 s. ISBN 978-80-01-05703-2

RATTI, C. Urban texture and space syntax: some inconsistencies. In *Environment and Planning B: Planning and Design*. 2004. vol. 31. p. 513 – 516. ISSN 0265-8135.

READ, S. CASTRO, P.. *Visualizing the Invisible: Towards an Urban Space*. Delft: Spacelab, 2006. 194 p. ISBN 90-8594-003-6.

READ, S. – ELDIJK, J. - ROSEMAN J. *Future City*. Amsterdam: Techne Press, 2004. 296 s. ISBN-10: 0415284511

SCHULZ, CH. N. *Genius Loci*. Praha: Odeon, 1994. 219 s. ISBN: 978-80-7363-303-5.

SITTE, C. *Der Städtebau nach Seinen künstlerischen Grundsätzen*. Braunschweig. 1983. 216 p. ISBN: 3-528-08695-5.

ŠEVČÍK, J.; BENDO VÁ I; BENDA, J. Obraz města Mostu. In: *Architektura a Urbanismus*. s. 12. Praha. 1978. č. 3.

ÚRM PRAHA (NĚMEC, M.). *Územní analýza aktuálních developerských projektů zaměřených na stavbu bytových domů na území hl. m. Prahy*. Praha: Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2009.

TURNER, A - PENN, A. - HILLIER, B. An algorithmic definition of the axial map. In *Environment and Planning B: Planning and Design*. 2005. vol. 32. s. 425-444, ISSN 0265-8135.

VALENA, T. *Město a topografie: evropské město v topografickém kontextu*. Praha: Národní technické muzeum, 1991.

VÁNĚ, P. Lidský a sociální kapitál vnitřních periferií Česka: Příklad tří mikroregionů Středočeského kraje. In *Geografický časopis*. Vol. 64. No 4. s. 357-381 ISSN 0016-7193.

ZDRÁHALOVÁ, J. Disertační práce: *Analýza sídla a sousedství Geografický, kognitivní a behaviorální prostor v urbanismu a architektuře*. FA ČVUT v Praze. 2008.

ZDRÁHALOVÁ, J. *Meaning of Space in the gentrified part of Prague*, Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2012. [vid. February 2015]. Dostupné z <http://www.habilab.cz/meaning-of-space-in-the-gentrified-part-of-prague/>

12. PŘÍLOHY

- 12. 1. SLOVNÍK POJMŮ
- 12. 2. ORIGINÁLNÍ CITACE
- 12. 3. SPACE SYNTAX ANALÝZA CENTRA PRAHY
- 12. 4. SEZNAM ZDROJŮ POUŽITÝCH DIGITÁLNÍCH DAT
- 12. 5. SEZNAM PRAŽSKÝCH OBYTNÝCH SOUBORŮ
- 12. 6. PŘEHLEDOVÁ MAPA PRAHY S VYZNAČENÍM OBYTNÝCH SOUBORŮ
- 12. 7. KRYCÍ LISTY OBYTNÝCH SOUBORŮ

12. 1. SLOVNÍK POJMŮ

Interpretace pojmů je důležitá pro pochopení této práce a výzkumu. Slovník sestává z pojmů definovaných autorem s uvedením zdrojů, ve vybraných případech přebírá ustálené definice a uvádí jejich zdroj. Pojmy jsou seřazeny abecedně.

axiální (osová) mapa - *Axial Map*

Axiální (Osová) mapa představuje zobrazení veřejných prostorů převedených pomocí axiálních linií - úseček. Axiální mapy slouží jako podklad pro další analýzy.

axiální (osová) linie - *Axial Line*

Axiální linie reprezentujících zpravidla osu prostoru (ulice). U náměstí se kreslí tak, že spojují jednotlivé vstupy do náměstí nebo kříží obvyklá rovnoběžná náměstí a další linie procházejí podél stěn náměstí. Zakřivené prostory se zjednodušují do série na sebe navazujících, resp. se protínajících úseček.

blok – urban bloc

Blok je zpravidla chápán jako jasně vymezený neveřejný prostor. Velikost bloku je v řádech 100 m, kolísá podle kultury, místa, ale zpravidla zahrnuje kolem 500 obyvatel.

černobílé zobrazení struktury/ zobrazení veřejného prostoru – Plan of built-up structure

Zobrazení struktury zobrazuje půdorysnou stopu objektů – staveb. Vychází z teorie urbanistické morfologie a středoevropských škol. Při zobrazení objektů vyplňuje uzavřené plochy půdorysné stopy a výsledkem je vzorec urbánní struktury se zobrazením zrnitosti jednotlivých struktur. Podle teorie urb. morfologie již samotná reprezentace tohoto zobrazení je relevantní informací, neboť zobrazuje a abstrahuje situaci v určitém měřítku.

čtvrť – *Quarter*

Čtvrť je odvozena od čtvrt hodiny chůze, tedy vzdálenosti cca. 1 kilometru. Jedná se o část města, která je tvořena zpravidla několika bloky a cca. 5000 obyvateli. (Jehlík, 2012)

lokalita - *Locality*

Lokalita je často definována v územních plánech. Jedná se o část města se stejným charakterem a podobnou strukturou zástavby. Charakterem je míněno měřítko staveb a prostorů, jejich využití, vzhled a tvar. Velikostí a počtem obyvatel se nachází mezi čtvrtí a blokem. Přesnou definici uvádí výzkum Metodika zadávání územních plánů a zároveň Koncept odůvodnění Metropolitního plánu.

město – *Town*

Město je podle J. Hrůzy „specifická forma osídlení – „ a „ vymezená a charakterizovaná souborem jistých znaků“ (J. Hrůza, 1977)

J. Jehlík obdobně píše o více o sídlech a osídlení a uvádí, že „město je vždy „táborem“ a „*Město bylo, je a bude projevem společenství.*“ (Jehlík, 2009, 2012)

metropole – *City*

Metropole znamená velkoměsto, je často používaným termínem ve spojení metropolitní oblast pro označení větších aglomerací – regionů.

J. Hrůza zdůrazňuje uplatnění tohoto termínu v územním plánování – koordinace plánování přesahující hranice jednoho města (J. Hrůza, 1977)

obytný soubor – *Residential Complex (Ensamble)*

Obytný soubor je soubor staveb sloužící převážně pro bydlení, a to bydlení trvalého charakteru.

periferie – *Periphery*

„ – Cílem vymezení periferií je nalezení oblastí, které nedosahují určité úrovně funkčně - prostorových a sociálně – prostorových vztahů, - přičemž mohou existovat různé druhy perifernosti. - „(Novotná ed., 2005)

soubor (staveb) – *Complex (Building Complex)*

Souborem staveb se rozumí skupina staveb postavená jako jeden celek, developerský počín, v jednom období a podle společného plánu. Obvyklá plošná velikost území souboru je v rozmezí 2-10 ha pro potřeby tohoto výzkumu.

parcela – *plot (lot in Am. Eng.)*

Parcela je základní jednotkou, ze které je možné seskládat celou plochu osídlení. Určuje a vymezuje vlastnické vztahy, které se promítají do fyzického prostředí sídla.

prostorová skladba - *Space Syntax – (skladebnost prostorů)*

Space Syntax je souborným názvem pro označení analýz a metod založených na teorii konfigurace prostoru (Configurational Theory of Space). Zároveň se používá i pro označení celé větve nebo školy v architektonicko – urbanistickém diskursu. Zakladatelem a hlavním teoretikem Space Syntax je Bill Hillier, který se svými spolupracovníky na Bartlett University Collage London (UCL) od 80. let pracuje na metodách, technikách a analýzách vhodných pro pochopení vztahu mezi orientací a tvarem prostorů. Space syntax se vyvinul díky počítačovým aplikacím (softwarovým) do užitečného nástroje, který umožňuje uživateli vytvořit analýzy s jasnými a čitelnými výstupy pro různá měřítka. Používá se od interiérů až po městské regiony. Výsledky analýz poskytují informace o území, ty je ale potřeba správně interpretovat. Space syntax se zaměřuje na analýzu jasně vymezeného (většinou fyzicky ohraničeného) prostoru. Následují základní používaná terminologie Space Syntax.

přístupnost – *Accessibility*

Hanson uvádí, že přístupnost vyjadřuje blízkost – tedy vztah jednoho místa ke všem ostatním. Tedy, je to námaha, kterou musíme vykonat, abychom se dostali z určitého místa jinam.

napojenost – *Connectivity*

vyjadřuje míru propojení, tedy velikost vzdálenosti jednotlivých míst.

síť středního měřítka- *Super Grid/Middle Scale Network*

Super grid je síť středního měřítka, propojující rozdílné centrality, je to síť nad sítí lokálního měřítka, která svádí hlavní dopravu a je to hlavní spojující síť evropských měst a sídel; dynamické procesy a výměna všeho druhu probíhá právě na této úrovni. Zajišťuje výměnu mezi lokálním a globálním měřítkem (Read, 2006)

sousedství – *Neighbourhood*

Sousedství je nejmenší sídlo. Jedná se zpravidla o skupinu cca. 50 lidí.

struktura města – *city/ town structure*

Struktura města je vyjádřena vzorcem, a to např. vzorcem veřejných prostorů, nebo hmotami domů či zobrazením jiných důležitých prvků. S. m. je prostorové uspořádání města.

vnitřní periferie – *Inner Periphery*

Vnitřní periferie je oblastí, která se obrací dovnitř, je uzavřená od okolí - nekomunikuje a má jiný charakter či měřítko zástavby oproti svému okolí; chybí jí jasná hierarchie a diferencované veřejné prostory. (Na základě Hilliera, 1984, 2006)

uliční síť – *street pattern*

Uliční síť je liniovým zobrazením ulic, náměstí, veřejných prostranství a dalších prvků veřejného prostoru. Uliční síť je charakterizována hustotou sítě, vzdáleností křižovatek a uzlů s jejich četností a intenzitou. Zobrazení uliční sítě může být různé.

teorie konfigurace prostoru – *Configurational Theory of Space*

viz. Space Syntax

urbánní struktura – urban grid

Pojem, který může v různém měřítku vypovídat o zrnitosti prvků, ze kterých sestává sídlo. Může jít o strukturu staveb, veřejných prostorů, vybraných prvků apod. (Pozn. : velmi blízké struktuře města).

uzel (uzlové místo) – node

V angličtině často používaný termín v urbanistické teorii i praxi. Uzel je tak chápán širěji a znamená místo ve městě, které je významným průsečíkem více aktivit a dějů na něm se odehrávajících. Zpravidla je spojen s dopravním uzlem nebo křižovatkou, ale není to podmínkou.

veřejné prostranství – public place

Veřejné prostranství definuje Zákon o obcích – 128/2000 Sb. § 34:

„Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“

veřejný prostor – public space

Veřejný prostor je chápán jako rozšíření definice veřejného prostranství; jsou to všechny ulice, náměstí, parky a další volné plochy ve městě i na jeho okraji. Zpravidla tyto plochy, které jsou ve veřejném i soukromém vlastnictví, mají režim takový, který umožňuje volný přístup a volné využívání těchto prostorů obyvateli města.

Veřejný prostor se často zobrazuje pomocí tzv. negativního Schwarzplanu.

vzorec – pattern

Vzorec charakterizuje strukturu a vypovídá o ní. Zpravidla, nebo spíš nejčastěji se uvádí uliční vzorec. Ve výzkumu souborů pomocí Space Syntax se bude sledovat vzorce vycházející z různých typů analýz.

12. 2. **ORIGINÁLNÍ CITACE**

Citace 1

Hillier, 1984, s. 28-29:

“ - For the first time, we have a problem of a „designed“ environment that does not „work“ socially, or even one that generates social problems that in other circumstances might not exist: problems of isolation, physical danger, community decay and ghettoisation. The manifest existence of this pathology has called into question all assumptions on which the new urban transformation was based: assumptions that separation was good for community, that hierarchisation of space was good for relations between groups, and that space could only be important to society by virtue of being identified with a particular, preferably small group, who would prefer to keep their domain free of strangers. – “

Citace 4

Gløersen, 2010, s. 24

„Instead, the defining features of inner peripheries could include local differentials of accessibility, of connectivity and possibly also of population density.“

Citace 3

ESPON – GEOSPECS, 2011:

“ Inner peripheries are typically: close to urban settlements of different sizes (from large to small metropolitan areas) and located in different geographical areas (border regions, mountainous areas etc.); with a relatively low accessibility to services compared to the surrounding urban areas. „

Citace 4

Moduon, 1997, p. 7-8

The morphological analysis is based on the tree principles according to:

„1. Urban form is defined by three fundamental physical elements.

buildings and their related open spaces, plots or lots, and streets.

2. Urban form can be understood at different levels or resolution.

3. Urban form can only be understood historically since the elements of which it is comprised undergo continuous transformation and replacement. “

Citace 5

Stephen Read, 2006:

“-Centrality is in the first place distributed rather than centred, and dominant centralities have at various times in our histories and in line with changes in the capacities of humans to mobilize themselves, their goods, ideas and money, shifted to other distributive grids. -The centrality is an effect of interface between different scaled grids, and is never simply an historical and geographical given.-”

12. 3. SPACE SYNTAX ANALÝZA CENTRA PRAHY

Analýza centrální části Prahy

Zpracoval: Ing. arch. Jaromír Hainc (Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav urbanismu), 2012

Podklady: Ing. arch. Dominik Aleš (Útvar rozvoje magistrátu hl. m. Prahy)

Popis

Analýza byla provedena pomocí nástrojů tzv. Space Syntax (Prostorové skladby). Cílem bylo zjištění vztahů mezi magistrálou v centrální části území hl. m. Prahy.

Space Syntax představuje školu a přístup k analyzování prostorových vztahů v území bez ohledu na využití objektů, dopravní vztahy a napojení na infrastruktury. Zabývá se geometrií prostoru a orientací v něm. Metoda je založena na teorii Configurational Theory of Space popsanou B. Hillierem (2006).

Podklady byly poskytnuty v podobě modifikovaného plánu uliční sítě v rámci řešeného území. Zpracování podkladu bylo provedeno v Autocadu a analýzy v programu UCL Depthmap 10. Výsledky analýz jsou prezentovány pomocí grafických výstupů.

Analýza

1. **Analýza z podkladu URM** – modifikovaný plán uličních os řešeného území.

Analýza pomocí tzv. Axila Lines (Osy ulic a prostranství) – axiální linie. Tato analýza ukazuje, že ulice jsou nakresleny pomocí velkého množství segmentů. Výsledek není relevantní.

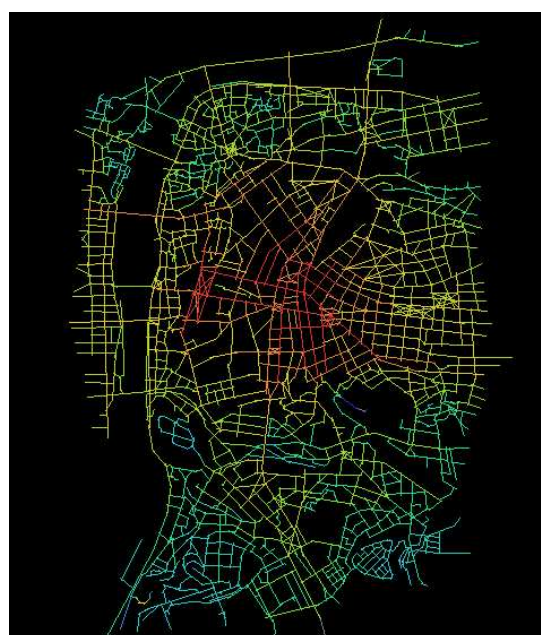
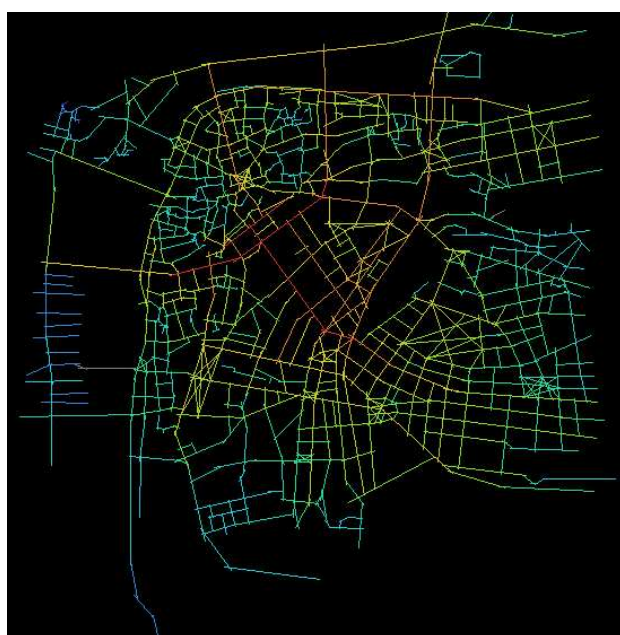
Obrázek 1: Analýza Global Integration Value na podkladě modifikované uliční sítě. Uliční síť je nakreslena pomocí segmentů. Výsledek není relevantní.

2. Analýza ručně zpracovaného plánu tzv. axilních linií (Axial Lines)

Na základě předchozího zjištění byla nakreslena na modifikovaný plán uličních os nová síť uličních os. Nová síť uličních os byla kreslena ručně a je tedy nutné počítat s jistou mírou nepřesnosti, která ale pro potřeby analýzy velkého měřítka je zanedbatelná. Na podkladě nového plánu uličních os byla zpracována analýza Global Integration Value. Ta ukazuje maximální míru propojení částí k celku. Čím více je ulice zabarvena červeně, tím větší má hodnotu míry propojení. To znamená, že má velký potenciál návštěvnosti a propojenosti v daném území vyplývající z jejího umístění v uliční síti a její geometrie. U okrajových částí je nutno počítat se zkreslením kvůli ukončení analyzované oblasti. Doporučuji provést další analýzu se zahrnutím i levého břehu Vltavy.⁷

Obrázek 2: Global Integration Value – Staré a Nové Město

Tzv. Zlatý kříž vykazuje nejvyšší míru propojení spolu s Václavským náměstím a částí nábřeží.

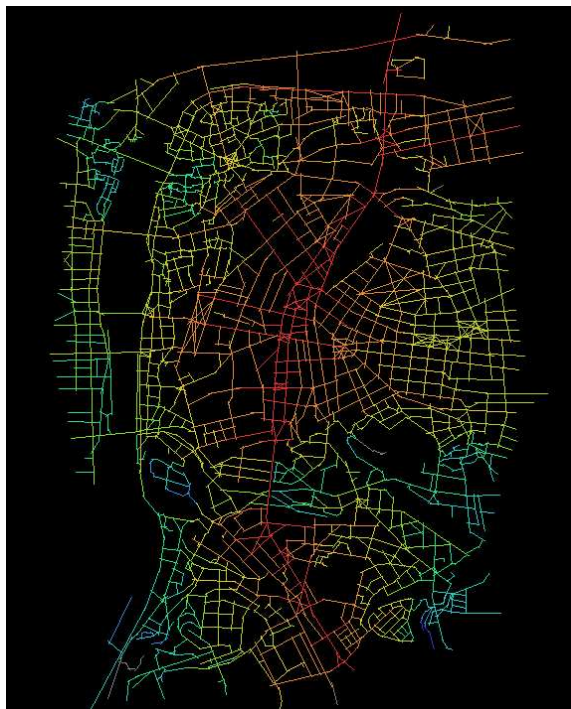
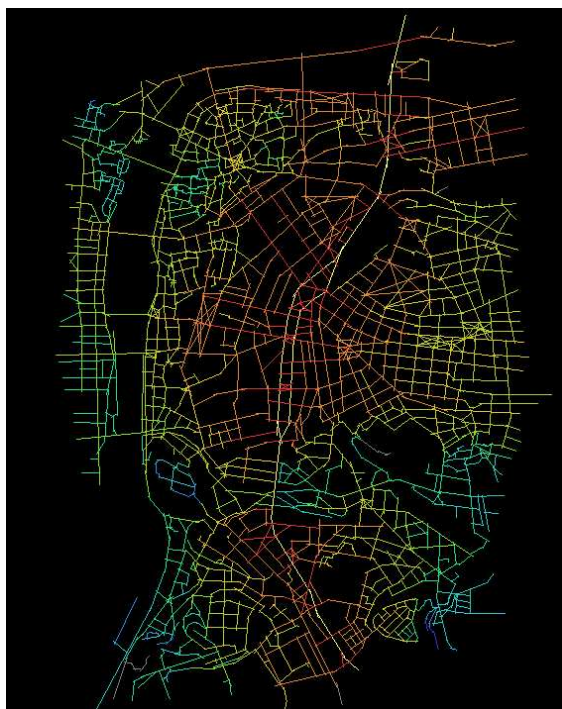
Obrázek 3: Global Integration - Magistrála

Analýza Magistrály ukazuje velkou míru integrace a propojení se Starým Městem a Vinohrady a i když chybí levý břeh Vltavy, dokládá analýza velký potenciál a překvapivě velké hodnoty míry integrace od Karlova Náměstí až po Náměstí míru.

3. Analýza „Depth Step“

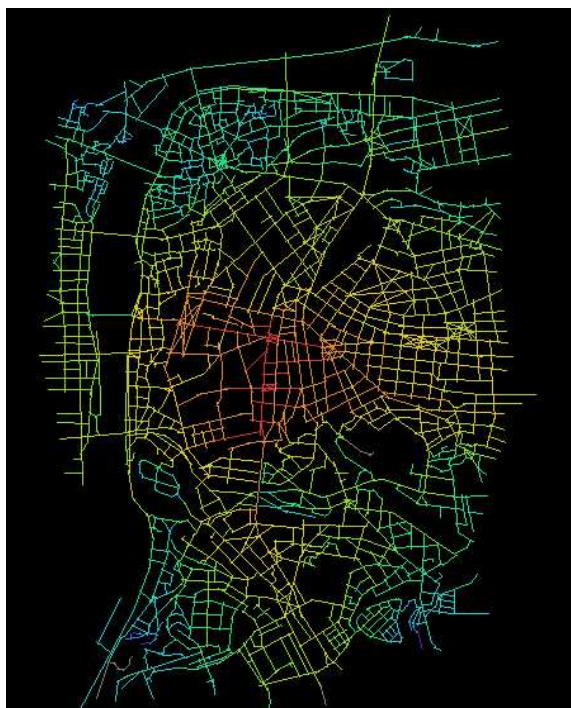
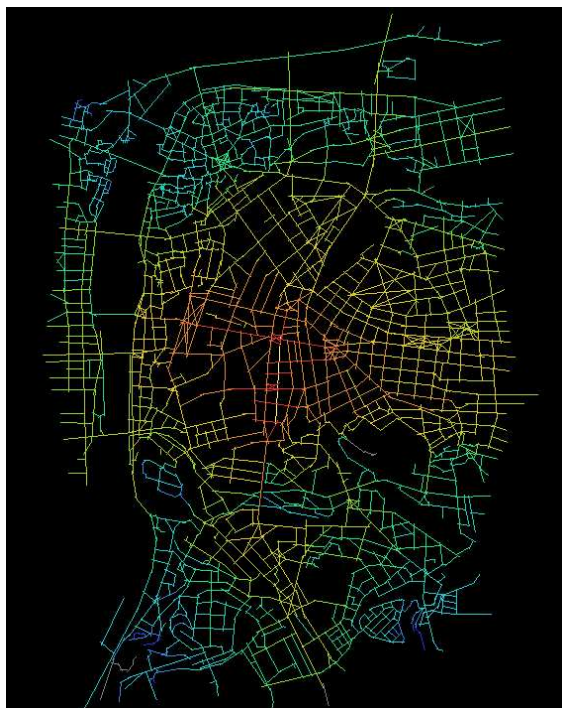
Tato analýza umožňuje zkoumání potenciálu jednotlivých ulic vzhledem k okolí. Tj. do jaké míry a v kolika krocích dosáhnou z vytipované ulice co největší oblast. Tato vlastnost se ukazuje být rozhodující pro potenciální umístění aktivit v území, neboť dokládá rozsah území, ze kterého je aktivita nacházející se v dané ulici (veřejného prostoru obecně) relativně snadno dostupná.

Červené zabarvení znamená krok 1, oranžové krok 2 atd. Do kroku 2 – tj. oblast červeně a oranžově zabarvená je oblast snadného přístupu a dosahu z vybrané ulice.

Obrázek 4 a 5: Magistrála – Depth Step Analyses

Na obrázku 4 je zvýrazněna vybraná ulice (série segmentů Magistrály). Je vidět velmi rozsáhlé území, které jsme schopni pouhým dvojitým zábočením dosáhnout z Magistrály. V historickém jádru Prahy a Vinohrad je tato vzdálenost mezi 0,5 až 1 km!

Obrázek 6 a 7: Dostupnost z Legerovy a Sokolské ulice

Závěr a interpretace výsledků

Tato analýza je pouze předběžná (popsáno výše). Ukazuje ve výseku města jeho uliční síť a vztahy, které vycházejí z geometrického potenciálu ulic a náměstí (veřejných prostorů obecně).

Z provedených předběžných analýz vyplývá, že Magistrála má v úseku Nového Města, části Vinohrad a části Pankráce potenciál bulváru jak díky velké míře globální integrace (propojení částí k celku), tak velikosti oblasti (Catchment area) do /nebo z které se pěší dostane velmi snadno ke vzdálenějšímu cíli (změnou směru – např. doleva, doprava). Tato geometrická charakteristika uliční sítě je důležitá pro živé město s živým parterem a usnadňuje orientaci a pohyb ve městě. Je typická pro blokové zastavění s vhodnou dimenzí bloků a jasnou formulací hierarchie veřejných prostranství. V případě Magistrály ilustruje analýza velmi velkou oblast s takovýmto potenciálem.

Analýza sleduje geometrii a potenciál uliční sítě a veřejných prostranství a záměrně odhlíží od kvality a možností parteru, velikosti uličních profilů, zatížení dopravou apod. Ovšem potenciál nacházející se v uliční síti a skladbě veřejných prostorů je něco, co má mnohem delší a trvalejší neměnnost. Nabízí se hypotéza, že Magistrála svojí polohou může mít potenciál obdobný Národní třídě, Příkopům a Revoluční (také vznikla ve spáře a navazuje na všechny radiální směry jdoucí z centra města) s ohledem na růst zastavěného území v okrajových částech. Předpokládám, že intenzita globálního propojení bude v případě Magistrály obdobná tzv. Zlatému Kříži. Tento předpoklad bude nutné ověřit.

Do budoucna je možné stanovit podrobnější a jasnější definování potenciálu na jednotlivých úsecích Magistrály. K tomu je nutno provést další podrobnější analýzy. Podrobnější a přesnější analýzy by byly vhodné i k ověření předkládaných zjištění a interpretací.

V Praze dne 28.6 2012

Ing. arch. Jaromír Hainc

Ústav urbanismu

Fakulta architektury ČVUT v Praze

haincjar@fa.cvut.cz

Zdroje:

Hillier, Bill. Space is the Machine. London: Space Syntax. 2007. 356 s. ISBN: 978-0-9556224-0-3

Read, Stephen; Pinilla, Camilo. Visualizing the Invisible: Towards an Urban Space. Delft:

Spacelab. 2006. 194 s. ISBN: 90-8594-003-6.

www.spacesyntax.com

www.spacesyntax.org

12. 4. SEZNAM ZDROJŮ POUŽITÝCH DIGITÁLNÍCH DAT A SOFTWARE

A. DATA

Data pro zobrazení a analýzu obytných souborů a pro zobrazení případové studie Prahy poskytl Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, dříve Útvar rozvoje hlavního města Prahy, v období 2012 – 2015 na základě žádostí i smluvní spolupráce mezi Institutem a Fakultou architektury ČVUT v Praze a za podmínek stanovených podmínkách ze strany Institutu.

Vektorové vrstvy geografických reprezentací:

1. MTVU
2. DMP
3. SKP
4. Hranice Prahy a MČ

Rastrové vrstvy geografických reprezentací:

1. Satelitní snímek 2010, 2014
2. MTVU mapa a její výřezy (2010)

B. SOFTWARE

Software pro provádění analýzy Space Syntax:

UCL DepthMap 10, University Collage London

(volně dostupné odkazem z www.spacesyntax.org, staženo v r. 2011 z www.spacesyntax.net)

Software použitý pro zhotovení vektorových dat veřejných prostranství:

Autodesk Autocad

Software pro grafické úpravy a exporty zobrazení:

Adobe Illustartor

Adobe Photoshop

Adobe Reader

Adobe Professional

12. 5. SEZNAM PRAŽSKÝCH OBYTNÝCH SOUBORŮ

Seznam obytných souborů je uveden v tabulce. Seznam vznikl v rámci řešení projektu FRVŠ, čerpá z databáze autorů A. E|wiga, J. Jaroše aj. Haince.

Pozn.: ID je zkratka pro identifikační číslo, AO je zkratka pro administrativní obvod Prahy

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
001	Nový Anděl	5	150 00 Praha 5, Randova / Ostrovského / Astlova	2005	PAK, s.r.o. / Petr Kordovský, Pavla Kordovská, Petr Průša	CaJ Prague sr.o
002	Mrázovka	5	150 00 Praha 5, Tomkova / Ostrovského / Randova	2000	PAK, s.r.o. / Petr Kordovský, Pavla Kordovská, Petr Průša	A-Trade, s.r.o.
003	Obytný areál Hvězda	6	162 00 Praha 6, Předvoje / Na Okraji / Pláničkova / Křenova	1999	Vlado Milunić	Rodop, a.s. (B & C); Areass, a.s. (D); Vosarea, a.s. (A)
004	BD Poštovka	5	150 00 Praha 5- Košíře, Zahradníčkova 1220/20a–c	1998	Aleš Lang, Miroslav Špinar	AT Development, a.s.
005	Kavčí Hory 2	4	140 00 Praha 4, K sídlišti 1166/25 & 1167/27, Na vrstvách 1168/49, V rovinách 1169/56 & 1170/58	2004	KAAMA / Karel Mrázek	Rentalkon, a.s.
006	BD Nedvědovo náměstí	4	147 00 Praha 4, Nedvědovo náměstí 1164/14, Podolská 122, 124, 126	2004	Šafer Hájek architekti, s.r.o.	ATC Development, a.s.
007	BD Mazanka	8	182 00 Praha 8, Nad Okrouhlíkem 2365/17	2006	ABM architekti / Petr Bouřil; Atelier 90 / Ladislav Vlachynský	FINEP
008	Cornlofts Palmovka	8	186 00 Praha 8, Pernerova / Šaldova	2009	Baumschlager & Eberle / Wien ZT GmbH	Real Estate Karlín Group

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
009	Vinice-Palouk 1. etapa: JV-K, I1, I2 1,5. etapa: G1, G2 2. etapa: A, B 3. etapa: C, F 4. etapa: D, E, G	10	100 00 Praha 10, Počernická / Názovská / Na Palouku	2003	CASUA / Oleg Haman 1. etapa: O. H., Rostislav Maňák, Š. Hájková 1,5. etapa: Karel Mrázek 2. etapa: O. H., Š. Hájková, Kateřina Müllerová 3. etapa: Leona Horská, Petr Housa 4. etapa: O. H., K. Müllerová, Veronika Sajnerová	IPB Real, a.s.
010	Rezidence Zvonařka	2	120 00 Praha 2, U Zvonařky 2536/1a–h	2001	R-Projekt 07 / Petr Bašta, Jiří Pavedět, Ivo Oberstein, Jiří Zavadil	UBM Bohemia
011	Bytový Areál Villa Bianca	6	160 00 Praha 6, Pod Kaštany 1106/17 & 1107/19	2003	Erick van Egeraat, Petra Rudloff, János Tiba; (Jan Kotěra)	ING Real Estate / National Nederlanden Praha Real Estate V.O.S.
012 = 062 = 063	Kaskady Barrandov I	5	152 00 Praha 5, Voskovcova 1075/39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61	1998	ARTERA / Ladislav Opletal	Kopprea Invest
013	PD Pod Parukářkou	3	130 00 Praha 3, Jeseniova 56, 56a–f	1997	Eliška Michalíková	nezjištěno
014	Prague Marina	7	170 00 Praha 7, Jankovcova 1587/8, 8a–d	1999	A.D.N.S.	AHI group, Europolis Invest
015	Rezidence Riegrový Sady	2	120 00 Praha 2, Italská 2519/45 & 2561/45	2007	AUKETT, s.r.o. / Jan Kostrian, Hynek Vlach, atd.	CR-City, a.s. / RS Residence, sr.o.
016	Obytný park AMADE	1	149 00 Praha-Újezd, Na Formance 3–6	2006	GAMA s.r.o. / Zbýšek Stýblo, Marek Povolný	I.G.D., s.r.o.
017	Bydlení Cibulka	5	150 00 Praha 5-Košíře, Na pomezí 1228/15 & 1228/17, 1229/19, Naskové 1230/1a, 1231/1b & 1231/1c	2001	AHK / Jan Kerel	Metrostav Intertrade, a.s.

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
018	Na Vyhlídce	9	190 00 Praha 9, Valečovská	2009	KAAMA / Karel Mrázek	Vivus, s.r.o.
019	BD Na Dolínách	4	147 00 Praha 4, Brabcova 1159/2 & 2b	2002	Šafer Hájek architekti, s.r.o.	AT Development, a.s.
020	Pivovar A7	7	170 00 Praha 7, Na Maninách / U Uranie / Komunardů	2008	CMC architects, a.s.	ING Real Estate Development CR
021	Korunní Dvůr (Kanceláře a byty)	10	101 00 Praha 10, Korunní / Sobotecká	2005	CMC architects, a.s. / David Chrisholm	AFI & Adler and Son Investment
022	K Lesu / U Lesa	12	142 00 Praha 12, K lesu 345/8, 8a, 10, 10a, 12, 12a, 14, 16, 18	2006	ABV / Jan Viktorin, Jan Strcula	AKRO DEVELOPMENT, s.r.o.
23	Slunečný Vršek	10	102 00 Praha 10, Bratislavská	2004	Héta / Jan Stašek; Martin Hlváček & Partner	ORCO
024	River Diamond	8	186 00 Praha 8, Rohanské nábřeží 657/7, 9, & 11	2007	Šafer Hájek architekti, s.r.o.	Riverbank Development, s.r.o.
025	BD Kubišova	8	182 00 Praha 8, Bublíkova	1996	A+R System, s.r.o. / Pavel Obermann, Milan Hrůza, Petr Dufek, Aleš Volf	Pražské bytové družstvo, Na Humance, Praha
026	Vysočany	9	190 00 Praha 9, Paříkova / Pešlova / Bratři Dohalských / ...	2005	Emanuela Boháčová, František Prayer, Jiří Vasiluk	Mgr. Jana Dymířová a další
027	OS Velká Skála	8	181 00 Praha 8, Velká Skála / Vřesová / K Haltýři / Nad Vravrouškou	1998	Arkáda; DaM; KAAMA	IPB Real, a.s.
028	PD Barrandov	5	152 00 Praha 5, Högerova 1098/9, 11, 13, 15	1999	AHK / Zdeněk Hölzel, Jan Kerel, Irena Hölzelová, Luděk Hruška, Jan Chramosta	A-Trade, s.r.o.
029	U Trojice / Trinity Garden	5	150 00 Praha 5, Holečkova 3149/25a–3151/25c	1998	A Projekt / Jan Čejka, Jan Kasl, David R. Chrisholm, Jan Nieslanik, Martin Novák	DDC, s.r.o.
030	Domy u Kríže	5	158 00 Praha 5, U Kríže 1–9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28	2001	GAMA s.r.o. / Karel Prager; Zbyšek Stýblo, Zdeněk Janeček	Metrostav, s.r.o.
031	Rezidence Havlíčkovy Sady	10	101 00 Praha 10, Vršovická 1525/1a & c	2005	A2 / David Benda, Robert Štefka	BAU – INVEST spol. s r.o.

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
032	Výhledy	6	165 00 Praha-Suchbát, Holubí 1–7 (č.p. 1235–41)	2005	Central Group / Petr Veverka, Eva Kolářková	Central Group
033	Anděl City	5	150 00 Praha 5, Karla Engliše 3211/1 & 3211/3; Klicperova 3211/10; Karla Engliše 3221/2;	2005	Tomáš Krejčí, David Lukas	UBM Bohemia
034	Na Krutci	6	160 00 Praha 6, Nobelova / Coriových / Suttnerové	2004	Kuba Pilař; DRNH; Rudiš-Rudiš; ABM architekti	Metrostav Krutec, s.r.o.
035	Sacre Coeur	5	150 00 Praha 5, Švédská 1010/15	2009	4A architekti	Satpo
036	Revitalizace Osady Budanka	5	150 00 Praha 5, Pod Budánkou / U Zámečnice	2006	Studio p-h-a, s.r.o.	Geosan Alfa
037	Villa Park Strahov	6	169 00 Praha 6, Šermířská / Vaničkova	2003	A 69 / B. Redčenkova, P. Tomášek, J. Wertig	Metrostav-Navatyp, a.s.
038	Rezidenční čtvrť Nová Liboc	6	162 00 Praha 6, Naardenská	2007	AA Kosek, s.r.o.	ING First Real Estate Development, s.r.o.
039	Obytné domy Barrandov	5	52 00 Praha 5, Do Klukovic 1163/4, 1164/4a–1168/4e	2007	AA Kosek, s.r.o.	A.P. Capital, s.r.o.
040	OS Flora	4	148 00 Praha-Kunratice, Jana Růžičky	1993	Agora, arch. kancelář	Hl. m. Praha, bytové družstvo, stát a další
041 = 049	Nový Prosek I	18	190 00 Praha 18, Chotěšovská / Kostomlatská	2003	KAAMA / Karel Mrázek	IPS Skanska, a.s.
042	OS Terasy Červenný Vrch	6	160 00 Praha 6, Tibetská / Nepalská / Skotská / Irská	2001	Studio A / Jan Aulík, Jakub Fišer, Petr Kahoun, Jan Holna, M. Holnová	Skanska Program DOMOV, s.r.o.
043	Pod Kozincem	15	109 00 Praha 15, Sudkova / Drtikolova / Háková	2002	ADR, s.r.o. / Aleš Lapka, Petr Kolař	RODOP, a.s.
044	Nová Harfa	9	190 00 Praha 9, Poděbradská / Podkovářská / Pod Harfou	2008	AHK / Jan Kerel, Zdeněk Hölzel	
045	Areál Sympatie	8	182 00 Praha 8, Pod vodárenskou věží / Lhotáková / Rakousova	2004	ADR, s.r.o. / Aleš Lapka, Petr Kolař, Ivan Bartoněk	Skanska CZ, a.s., Divize Project Development

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
046	Nový Bohdalec	10	101 00 Praha 10, U Slatin, Elektrárenská	2005	nezjištěno	M-Invest Bohdalec, a.s.
047	Krásná Hůrka	13	158 00 Praha 13, Petržilkova 30, 32, 34, 38 (č.p. 2704–2707)	2009	ABM architekti / Petr Bouřil, Jakub Murla	SIDI Czech Republic s.r.o.
048	OS Císařka	5	150 00 Praha 5, Na Císařce 5, 7, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32 (č.p. 3222–3226)	2007	ABM architekti / Petr Bouřil	FINEP
049 = 041	Nový Prosek II	18	190 00 Praha 18, Zlonická / Bechlinská	2004	ABM architekti	Skanska Reality
050	Malá Šárka	6	164 00 Praha-Nebošice, Na Malé Šárce	1998	GAMA s.r.o. & franc. architekti	Nebušice Development Company s.r.o.
051 = 077	Harmonie	13	158 00 Praha 13, Operetní	2006	GAMA s.r.o. / Zbyšek Stýblo	Skanska CZ a.s.
052	Nové Kateřinky	1	149 00 Praha-Újezd, Kateřinské náměstí	2004	GAMA s.r.o. / Zbyšek Stýblo, Kovář	ČS Reality a.s.
053	Galerie nad Vltavou	8	182 00 Praha 8, Nad Okrouhlíkem 1–14, 16	2003	GAMA s.r.o. / Zbyšek Stýblo	Metrostav-Invest a.s.
054	Zelený Vrch	10	108 00 Praha 10, Univerzitní / Prorektorská	2008	Hlaváček & Partner, s.r.o. / Martin Hlaváček	nezjištěno
055 = 023	Slunečný Vršek	10	102 00 Praha 10, Bratislavská	2007	Hlaváček & Partner, s.r.o. / Martin Hlaváček	Orco Property Group
056	Central Park Praha	3	130 00 Praha 3, Ke kapslovně 2855/3	2010	A 69	Central Park Praha Development
057	Modřanský Háj	12	143 00 Praha 12, Do koutů	2010	A 69	Avestus Capital Partners
058	OS Černý Most II	14	198 00 Praha 14, Ocelkova / Marešova / Arnošta Valenty / Bryksova	1999	Héta	Skanska Reality, a.s.
059	OS Černý Most	14	198 00 Praha 14, Bobkova/Bryksova/. ..	2005	Héta	Magistrát hl.m. Prahy
060	Kulatý Chodovec	11	149 00 Praha 11, Divišovská	2003	AA Kosek, s.r.o.	P+T s.r.o.
061	Vidoule (jako součást OS Botanica)	5	158 00 Praha 5, Hlubocká	2004	AHK	Rozvojové projekty Praha, a.s.

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
062 = 012 = 063	Kaskady Barrandov II	5	152 00 Praha 5, Voskovcova 1130/26, 28, 30, 32, 34	2003	AHK	FINEP
063 = 012 = 062	Kaskady Barrandov III	5	152 00 Praha 5, Werichova 1145/23–35	2004	AHK	FINEP
064	Na Hvězdárně	16	159 00 Praha-Velká Chuchle, Na hvězdárně	2007	AHK	FINEP
065	Prosek II	9	190 00 Praha 9, Zakšinská	2007	AHK	Skanska Reality
066	Zelené Město (1. etapa)	9	190 00 Praha 9, Učňovská	2010	CASUA	Zelené Město a.s. (Lighthouse Group)
067	Zahradní čtvrť	16	156 00 Praha- Zbraslav, Na Baních / Faltysova / Neumannova / Karla Černého	2006	Dům a Město	Wadia a. s.
068	Sluneční město	16	156 00 Praha- Zbraslav, Žabovřeská / Paškova / Elišky Přemyslovny / U Včely	2008	Dům a Město	BOHEMIA Real Invest
069	Osadní	7	170 00 Praha 7, Poupětova 869/8 & 10, Osadní 869/30 & 32, U měšťanského pivovaru 869/1	2006	Héta	nezjištěno
070 = 071	Prosecká	9	190 00 Praha 9, Zubnická / Prosecká	2002	KAAMA / Karel Mrázek	SICOM
071 = 070	Starý Prosek	9	190 00 Praha 9, Zubnická / Na Proseku	2004	KAAMA / Karel Mrázek	Central Group
072	Bělohorské Zahrady	17	163 00 Praha 17, Čistovická 1700/62	2005	Loxia a.s.	White Hill Development s.r.o.
073	Nad Vltavským Údolím	6	160 00 Praha- Suchdol, Kamýcká 243/4, 244/4a– 247/4d	2005	Loxia a.s.	Rosekeen s.r.o.
074	Zličínské Zahrady	17	155 21 Praha-Zličín, Vřesovická 429/1–7	2007	Loxia a.s.	White Hill Development s.r.o.

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
075	River Lofts	7	170 00 Praha 7, Varhulíkové 1578/14	2008	Loxia a.s.	Steady Financial a.s.
076	Zelené údolí	4	148 00 Praha-Kunratice, V Zeleném údolí,	2005	AA Kosek, s.r.o.	PB Real
077 = 051	Harmonie	13	158 00 Praha 13, Smetáčkova 1484/2, 1485/4, 1486/6, 1487/8	2006	Dům a Město	Skanska reality, Skanska Program Domov, spol. s r.o., Praha
078	Zličínský Dvůr	17	155 21 Praha-Zličín, Věstonická 431/1–434/4, Lipovská 436/8, 437/11, 438/13, 439/15, 440/17	2003	Loxia a.s.	Hollycourt Developments Czech, s.r.o.
079	Nové Zahradní Město	10	106 00 Praha 10, Mikanova / Mattioliho	2007	nezjištěno	Central Group
080	Na Lhotech	4	148 00 Praha-Kunratice, Herrova / Šťastného	2009	ADR, s.r.o. / Aleš Lapka, Petr Kolař	RODOP, a.s.
081	Bytové družstvo Rotavská	13	155 00 Praha 13, Jaroslava Foglara, Rotavská	2003	Doma a.s. / Ivo Slamják	MČ Praha 13, Hl. m. Praha a Bytové družstvo Rotavská
082	Botanica Vidoule	5	158 00 Praha 5, Pod stolovou horou / Otopašská / Pekařská / Vidoulská	2006	A.D.N.S.	Rozvojové projekty Praha, a.s.
083	Hanzelkova	6	160 00 Praha 6, Hanzelkova / Štiplova	2005	ATELIER 8000 spol. s r.o.	ING Real Estate Development, s.r.o.
084	Podbaba	6	160 00 Praha 6, Lindleyova / atd.	2010	Mediapolis - Sergio Porcellini	Crestyl
085	Kovanecká	9	190 00 Praha 9, Kovanecká 9, 11, ..., 25	2000	nezjištěno	nezjištěno
086	Podvinný mlýn	9	190 00 Praha 9, Podvinný mlýn	2004	nezjištěno	ICKM Real Estate, s.r.o.
087	Bytový soubor Horní Počernice	20	193 00 Praha 20, K Palečku / V Lukách	2008	Hlaváček & Partner, s.r.o. / Martin Hlaváček; a ostatní	nezjištěno
088	Pod Nouzovem	19	197 00 Praha 19, Pod Nouzovem / Herlíkovická	2006	nezjištěno	nezjištěno

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
089	Bočanovy apartmány	7	Trojská, Na Kazance	1991	Jan Bočan	Stát
090	BD Ke dvoru	6	160 00, Ke dvoru	1992	nezjištěno	nezjištěno
091	Panorama na Malvazinkách	5	Klímová	2007	nezjištěno	Central Group
092	BD Romance II	22	K Uhříněvsi (II. etapa)	2009	ADR s.r.o., KOSI s.r.o.	Skanska CZ a.s.
093	Bytový Areál Jahodnice	14	U Hostavického potoka	2008	HANS - PAUL ARCHITEKTI s.r.o.	Skanska CZ a.s.
094	Rezidence Sadová	13	Jeremiášova, Radunova	2008	nezjištěno	Central Group
095	Prague Towers	13	Tlumačovská	2011	nezjištěno	Central Group
096	Rezidence Dalejský park	13	Anny Rybníčkové	2007	nezjištěno	Central Group
097	Lokalita Metropole	17	Prušánecká	2007	nezjištěno	Central Group
098	Lokalita Pod Hvězdárnou	8	Ďáblická	2010	nezjištěno	Central Group
099	Lokalita Nové Pitkovice	10	U Panského dvora, Pečárkova	2006	nezjištěno	Central Group
100	Centrum Modřany	12	Na hupech	2008	nezjištěno	Sekyra Group
101	Belarie Park	12	Mezi Vodami	2009	nezjištěno	Sekyra Group
102	Bytový areál Semtínská	9	Semtínská	2008	nezjištěno	Sekyra Group
103	Bytové domy Klausova	13	Klausova	2001	nezjištěno	Svoboda-Williams
104	Bytový Areál Poupětova	7	Poupětova	2007	nezjištěno	Sekyra Group
105	Marina Holešovice	7	V přístavu	2009	Chapman Taylor, A.D.N.S.	Lighthouse Group
106	Řadové RD Klausova	13	Klausova	2003	nezjištěno	Central Group
107	Obytný soubor Záběhlce I,II	10	Ve Slatinách	2005	Ing. arch. Vlastislav Rubek	Sekyra Group
108	Bytový Komplex Kbely	19	Martinická	2006	nezjištěno	Sekyra Group
109	Výhledy I	6	K Horoměřicům	1999	nezjištěno	Ekospol

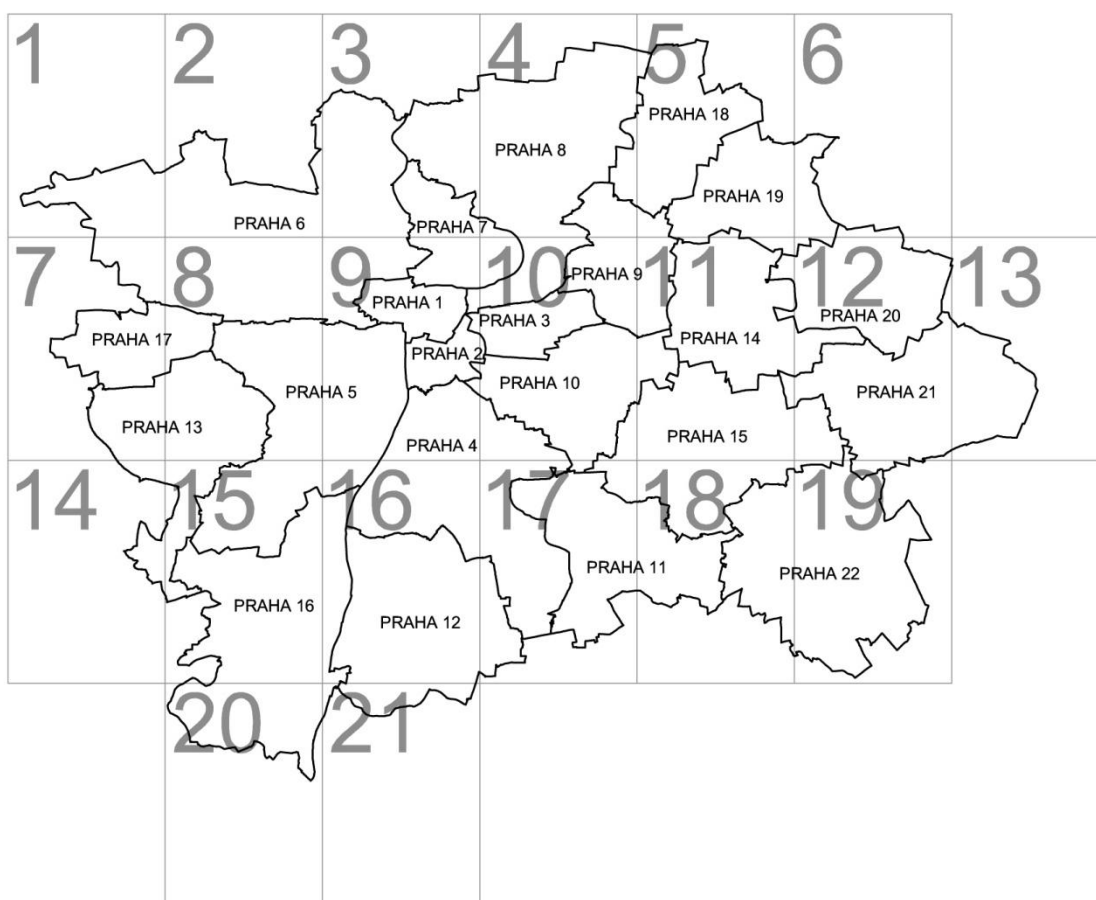
ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
110	Bytový Areál Počernická	10	Počernická	2002	nezjištěno	Ekospol
111	Bytový Areál Boloňská	10	Boloňská	2007	nezjištěno	Ekospol
112	Panorama Kyje	14	Sycehrova, Farkašova	2009	nezjištěno	Ekospol
113	Arboreum	5	Beníškové	2008	Petr Suske, Michal Havelka, Jiří Jakeš / SEA	Geosan Development
114	Barrandov Hills	5	Chlupáčova	2008	KRR Architektura (Karim Rachidi), Chmelař architekti	Crestyl
115	Bydlení Smetanka	9	Mezitrašová	2010	nezjištěno	BCD Group s.r.o.
116	Obytný soubor Šafránka	13	Kakosova, Dělená, Wiesentaholva	2007	nezjištěno	Engel East Europe N.V.
117	Tulipa Modřany	12	Generála Šišky	2009	Loxia a. s., Martin Veselý	AFI EUROPE
118	Rezidence Jeseniova	3	Jeseniova	2010	Jiran Kohout architekti s.r.o.	Satpo
119	Rezidence Korunní	10	Korunní	2010	CASUA s.r.o.	Sekyra Group
120	Britská čtvrť	13	Jeremiášova	2010	ABM architekti s.r.o.	Finep
121	Pod Hanspaulkou	6	Šárecká	2007	Ing. arch. Radim Hubička	Codeco
122	Nové Náměstí	22	Nové náměstí	2008	ABM architekti s.r.o	Metrostav Alfa, s.r.o.
123	Nad Motolským hájem	5	Jindrova	2009	Daramis	Daramis Group
124	Neo Zličín	13	Strojírenská	2007	tým čes. a mez. architektů	Neocity group
125	Bytový projekt Nad Botičem	4	Ohradní	2007	nezjištěno	Codeco
126	Malý Háj	15	Kardausova	2011	ABM architekti	Arch. Design project, a.s
127	Kejřův mlýn	9	K Náhonu	2009	Loxia a. s., Martin Veselý	Star Group Ltd.
128	Bytové domy Fantazie	10	Heldova, U Tvrze	2007	nezjištěno	Skanska CZ a.s.
129	Rezidence Viva	18	Rýnská	2009	Nezjištěno	Ablon Group / CPI

ID	Název souboru	AO	Adresa	Rok	Autor návrhu	Klient
130	Bytové a Řadové RD	22	V Kuřatech	2004	ADR	Skanska Program Start, s. r. o.
131	Barevné Letňany	18	Chlebovická	2010	Ing. arch. Daniel Smitka	Trigema
132	Rezidence Veselská	18	Chotěšovská	2003	STRAET ARCHITECTS s.r.o.	Skanska CZ a.s.
133	Obytný soubor Uhřetěves	22	Františka Diviše	2010	Atelier 4, s.r.o.	Interma
134	Obytný soubor Újezd	11	Kateřinské náměstí	2003	nezjištěno	nezjištěno
135	Obytný soubor Milíčovský háj	11	Jurkovičova	2010	Ing. arch. Jakub Wyderka	Skanska CZ a.s.
136	Obytný soubor na Hutích	9	Lipnická, Za Černým Mostem	2001	Ing. arch. Josef Seman	nezjištěno
137	Obytný soubor Markupova	20	Markupova, Dandova	2005	nezjištěno	nezjištěno
138	Bytové domy Roanncce II, III	22	Rauchova	2009	Martin Jakeš	nezjištěno
139	Sídliště Velká ohrada	13	Borovanského	1993	Jan Bočan, arch. Hladík	Stát a hl. m. Praha
140	BD Volutová	13	Volutová	2003	Arkáda, architektonický atelier	nezjištěno

12. 6. PŘEHLEDOVÁ MAPA PRAHY

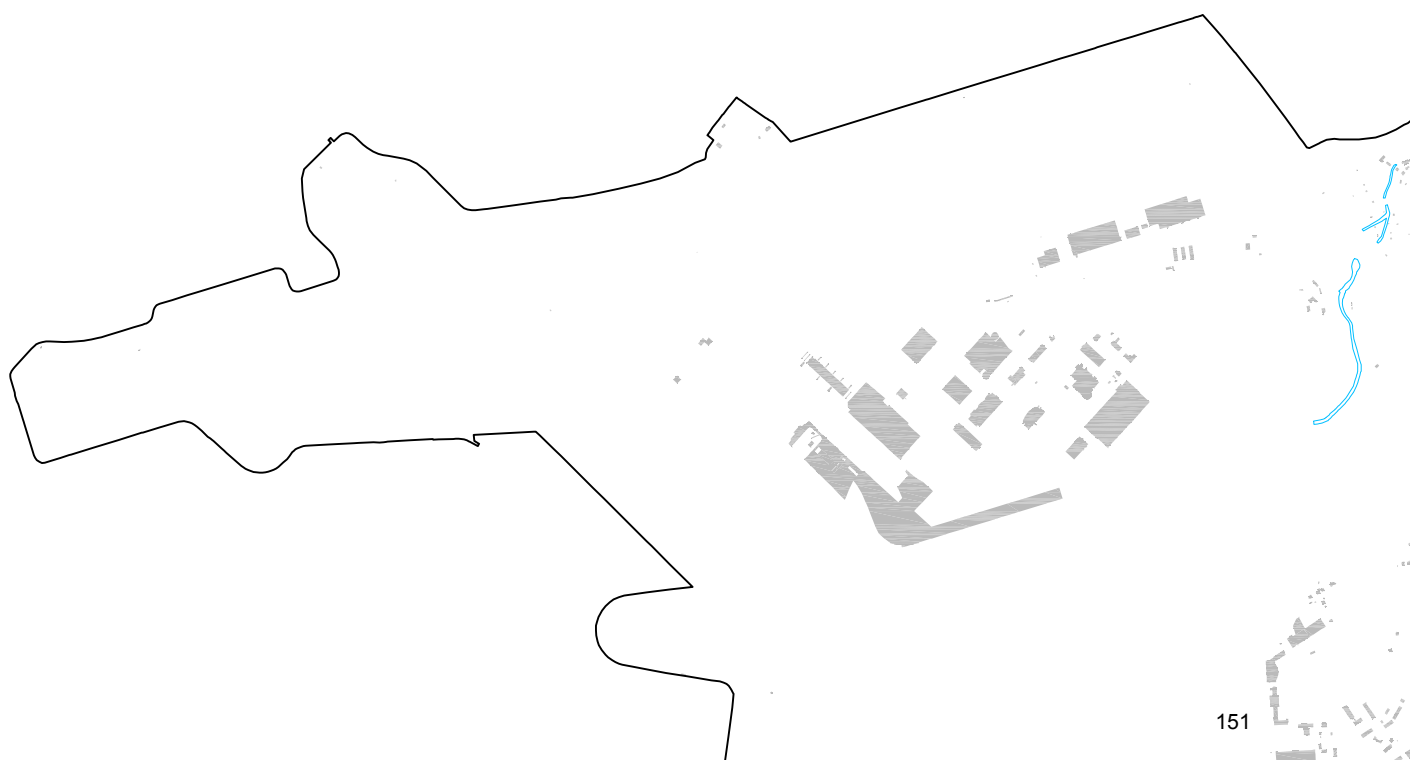
Přehledová mapa Prahy s vyznačením obytných souborů je zobrazena pomocí listů mapy odpovídající měřítku 1:25000.

Schéma kladu listů

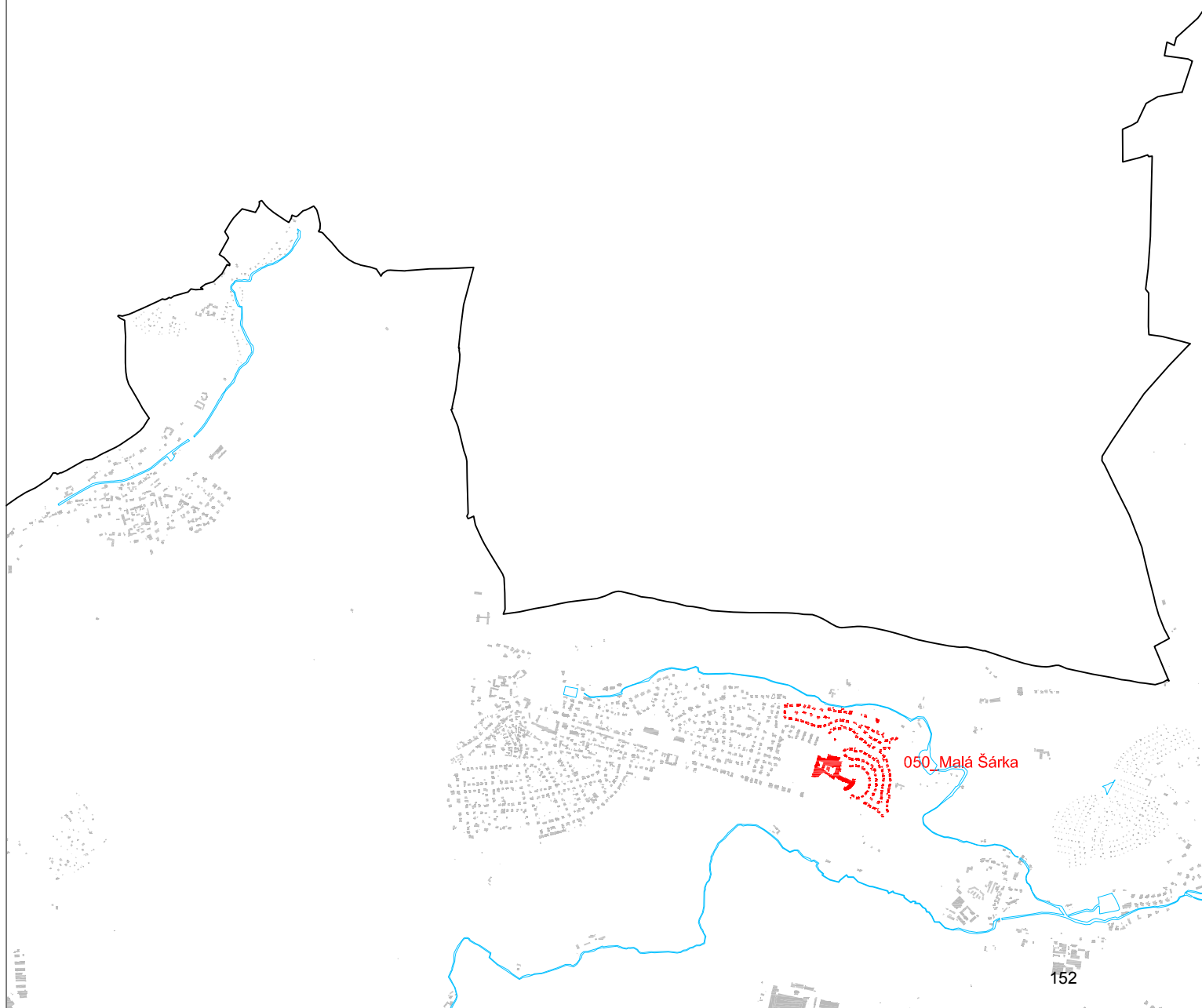
1

1 km

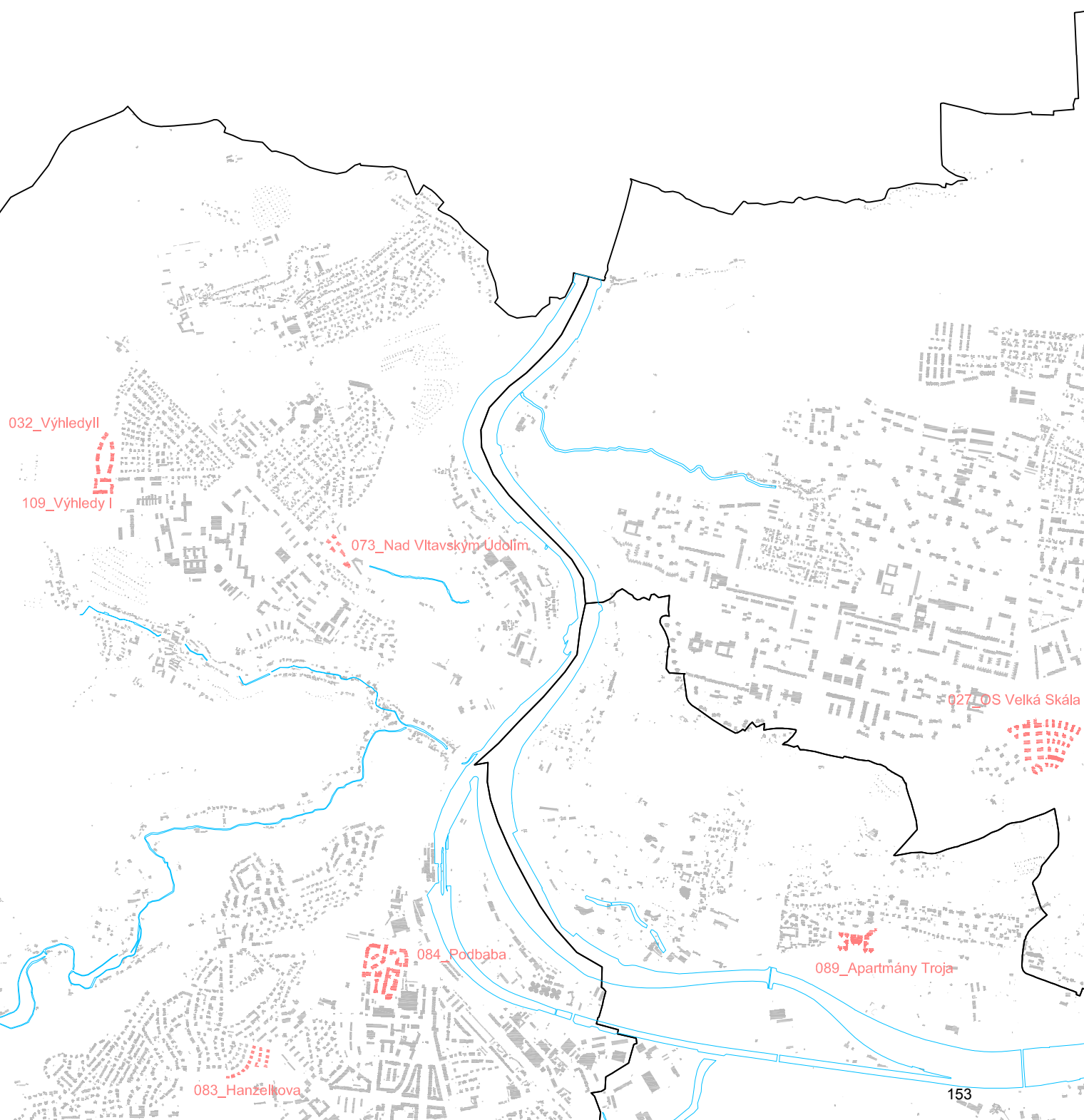
2

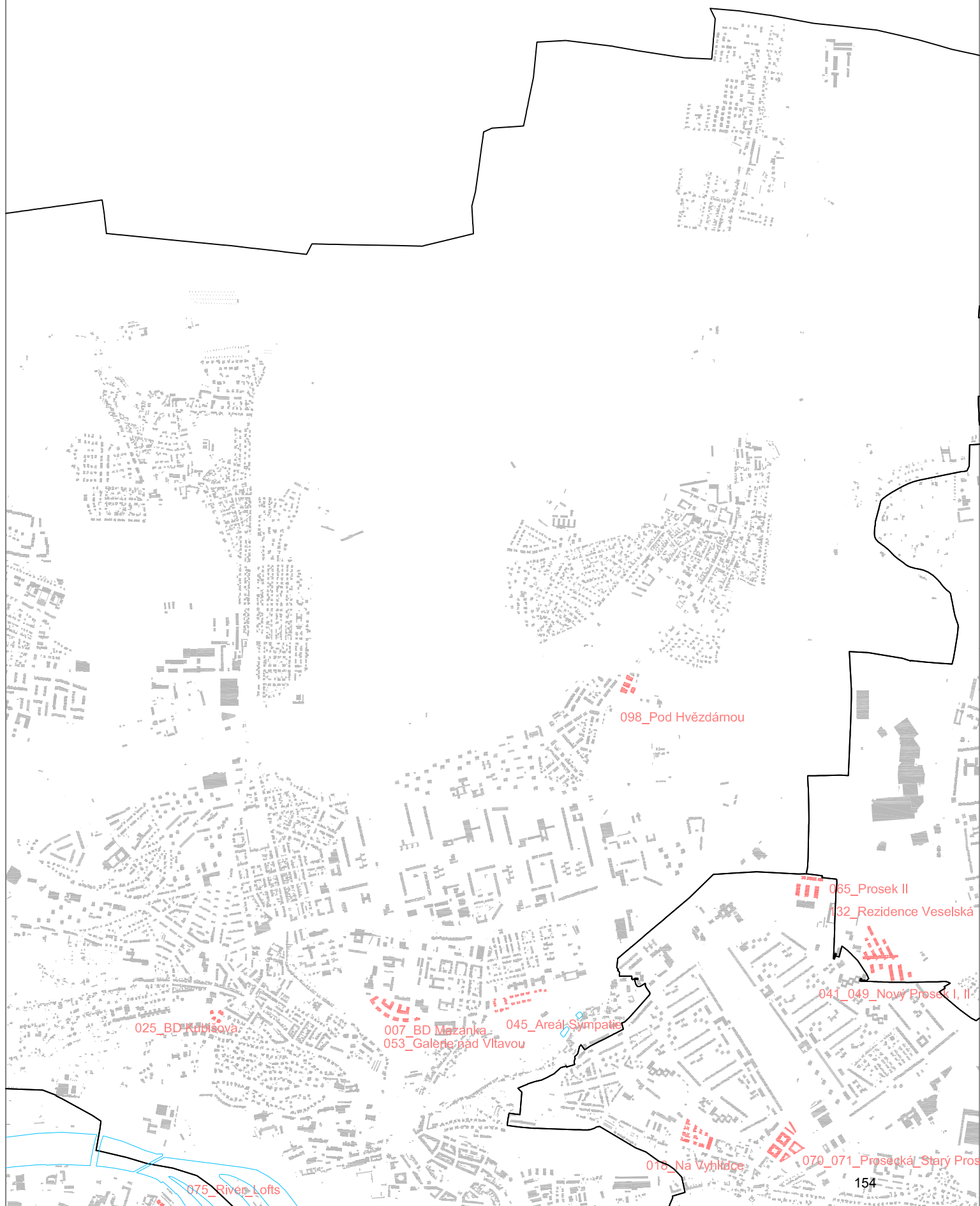
1 km

3

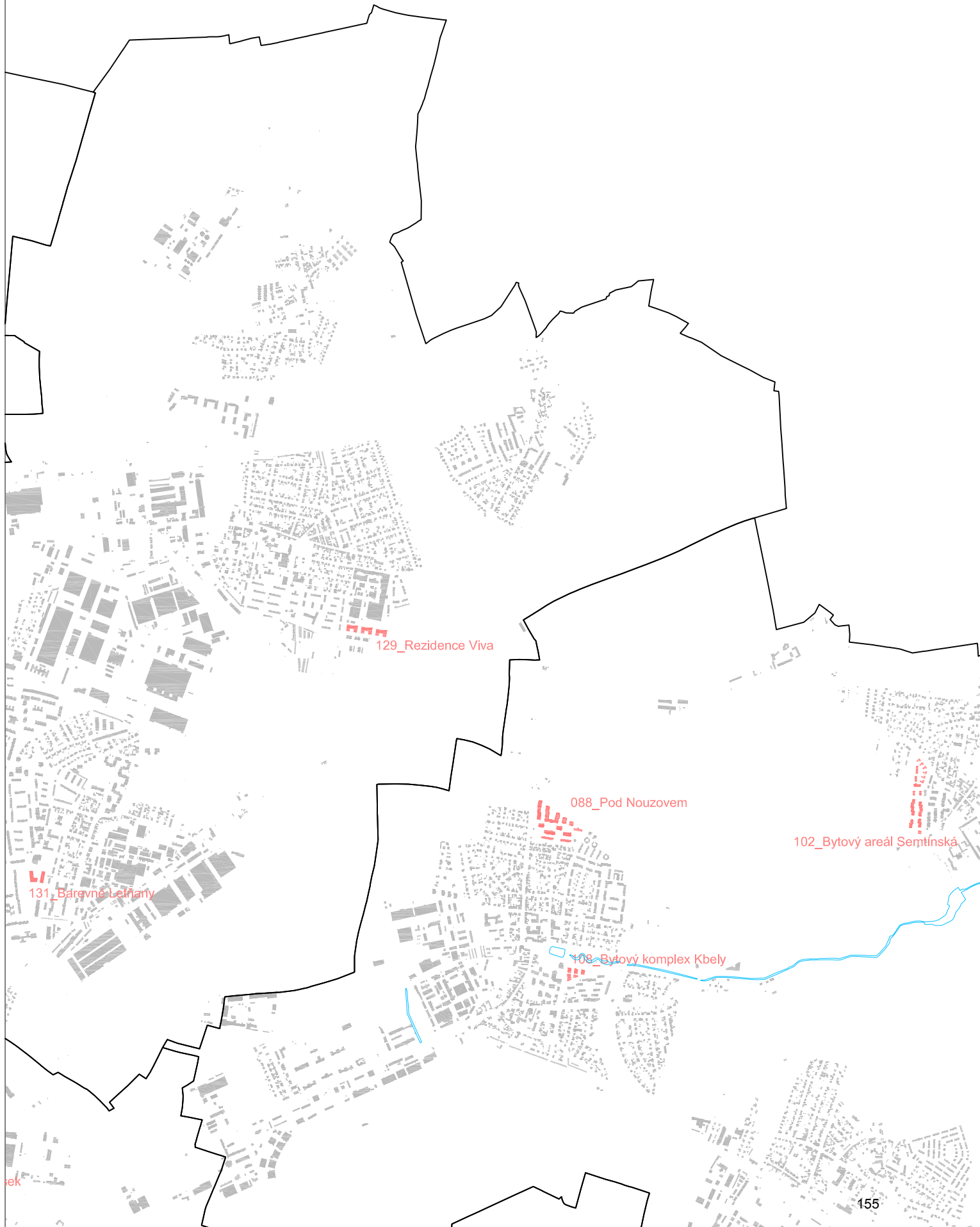
1 km

5

1 km

131_Bárevně Letňany

129_Rezidence Viva

088_Pod Nouzovem

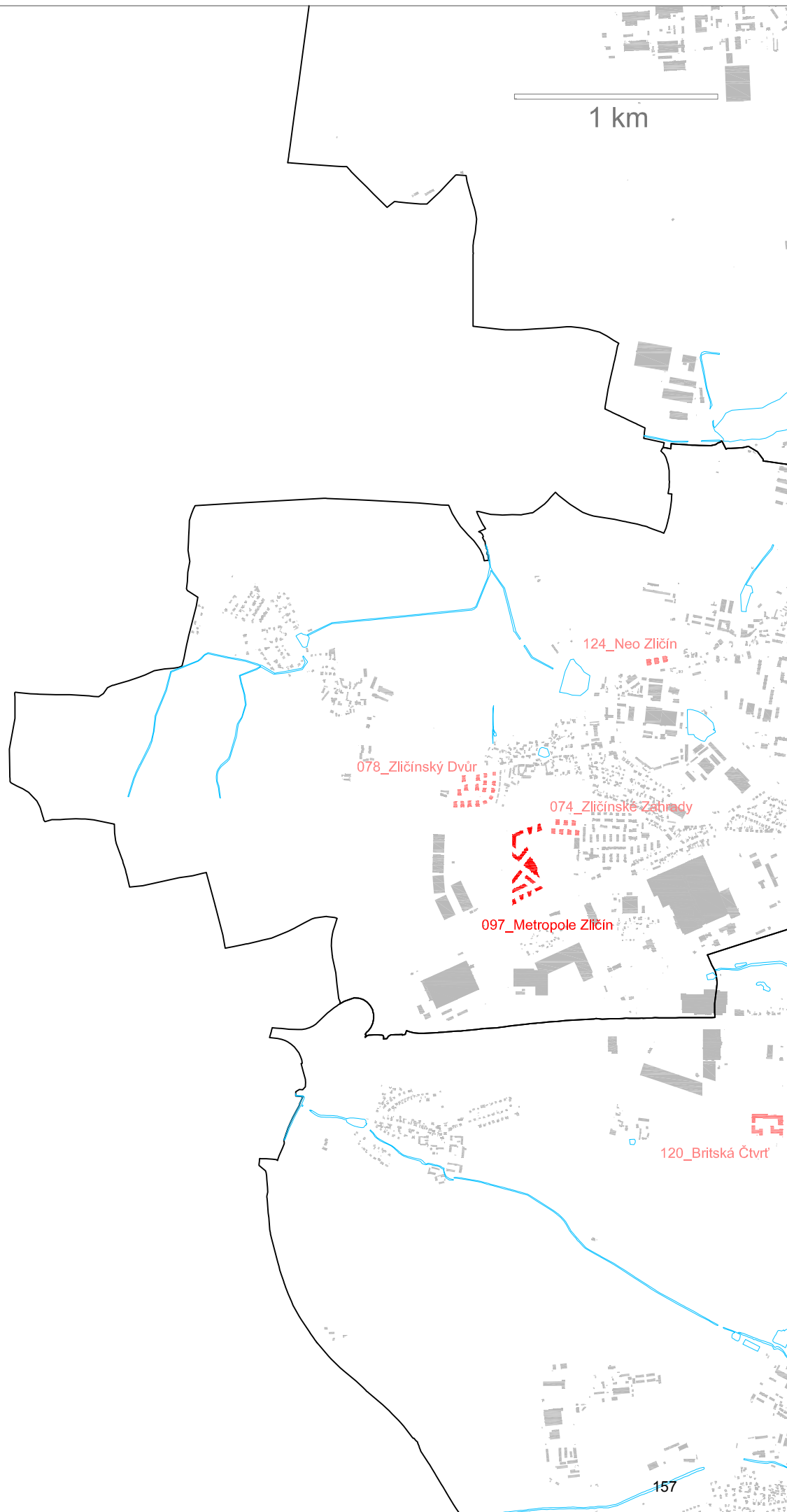
102_Bytový areál Semtínská

108_Bytový komplex Kbely

6

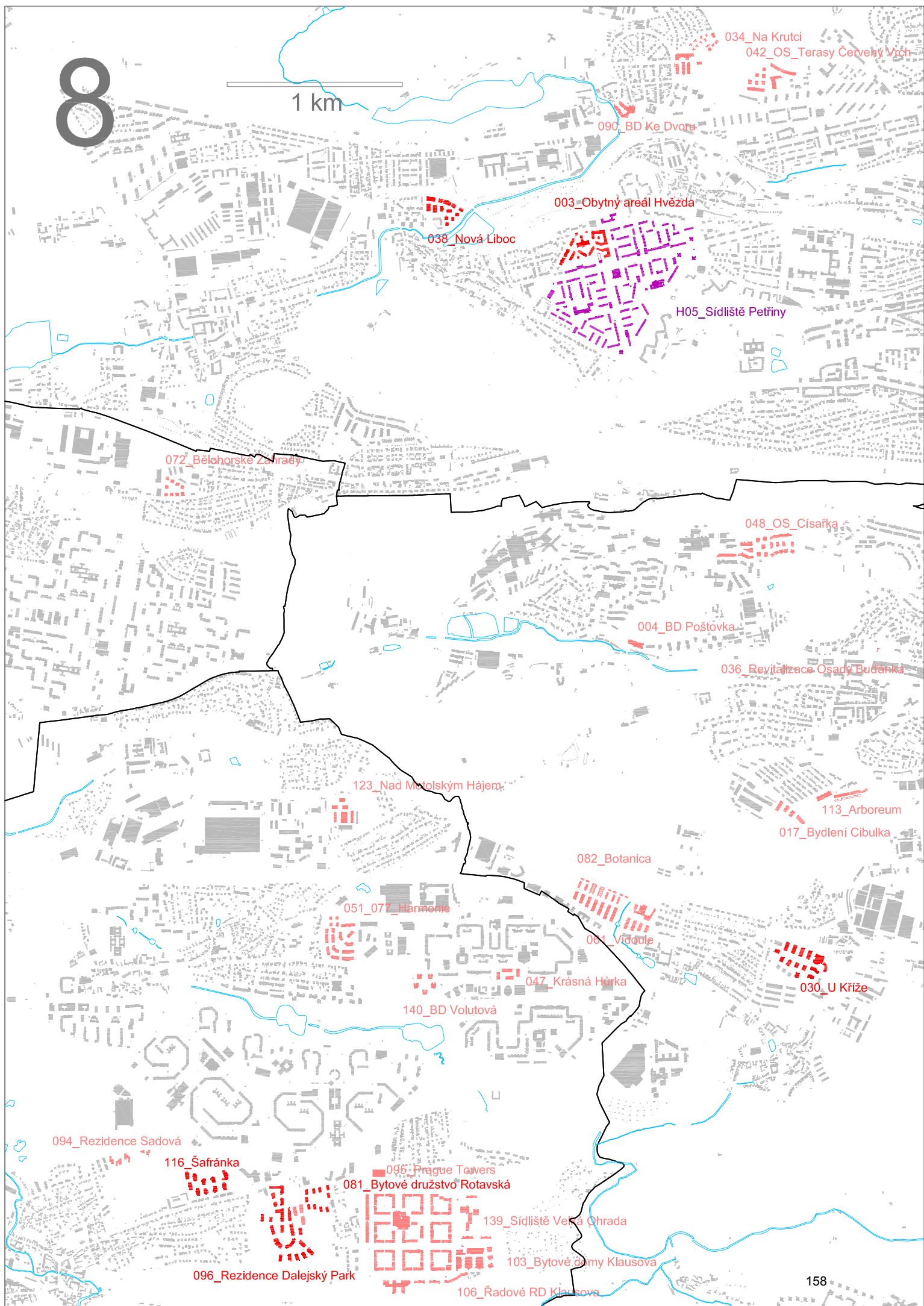
1 km

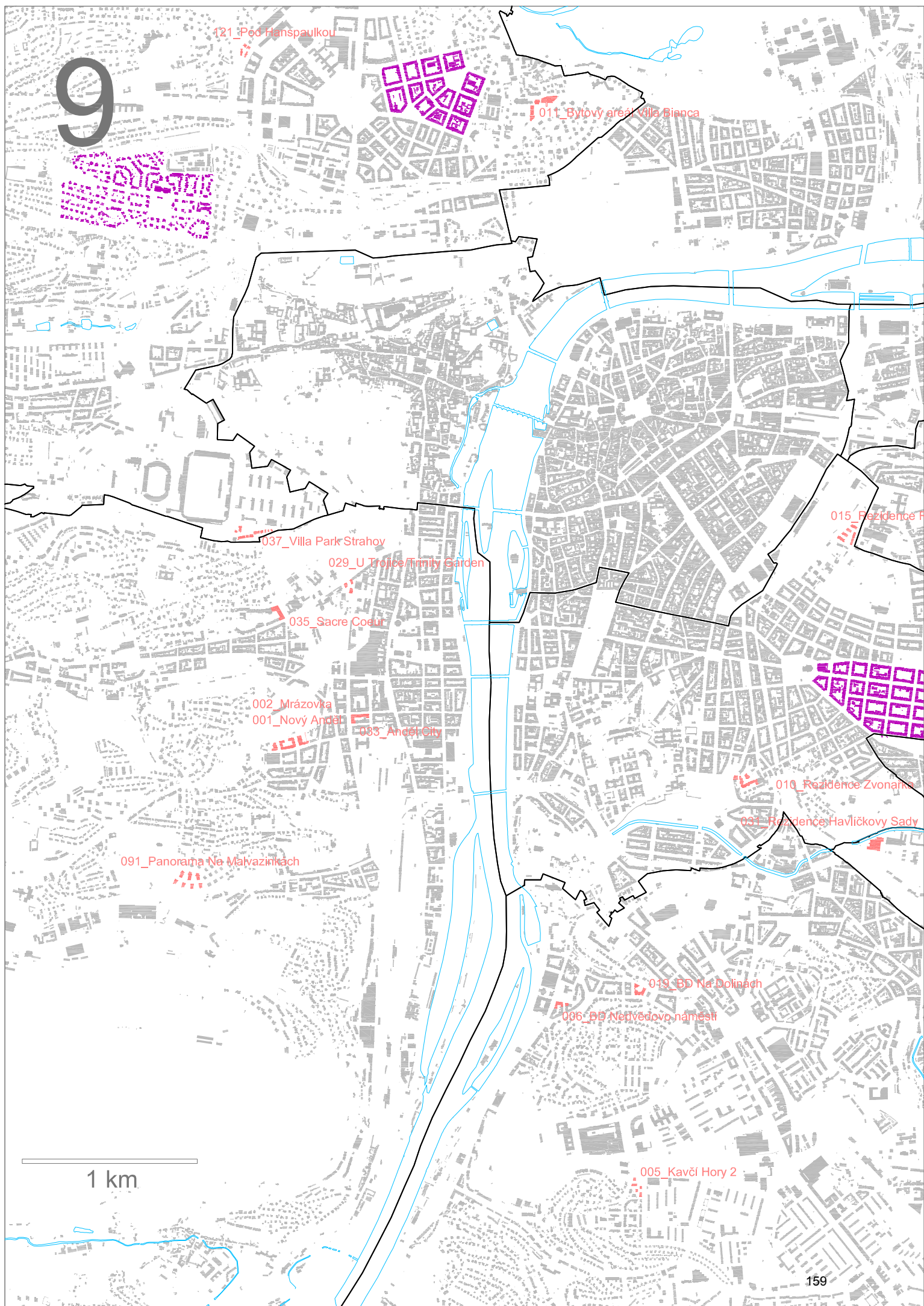

8

1 km

121_Pod Hlaspaulkou

011_Bytový areál Villa Bianca

015_Rezidence P

037_Villa Park Strahov

029_U Trojice/Triple Garden

035_Sacre Coeur

002_Mrázovka

001_Nový Anděl

033_Anděl City

010_Rezidence Zvonars

031_Rezidence Havlíčkovy Sady

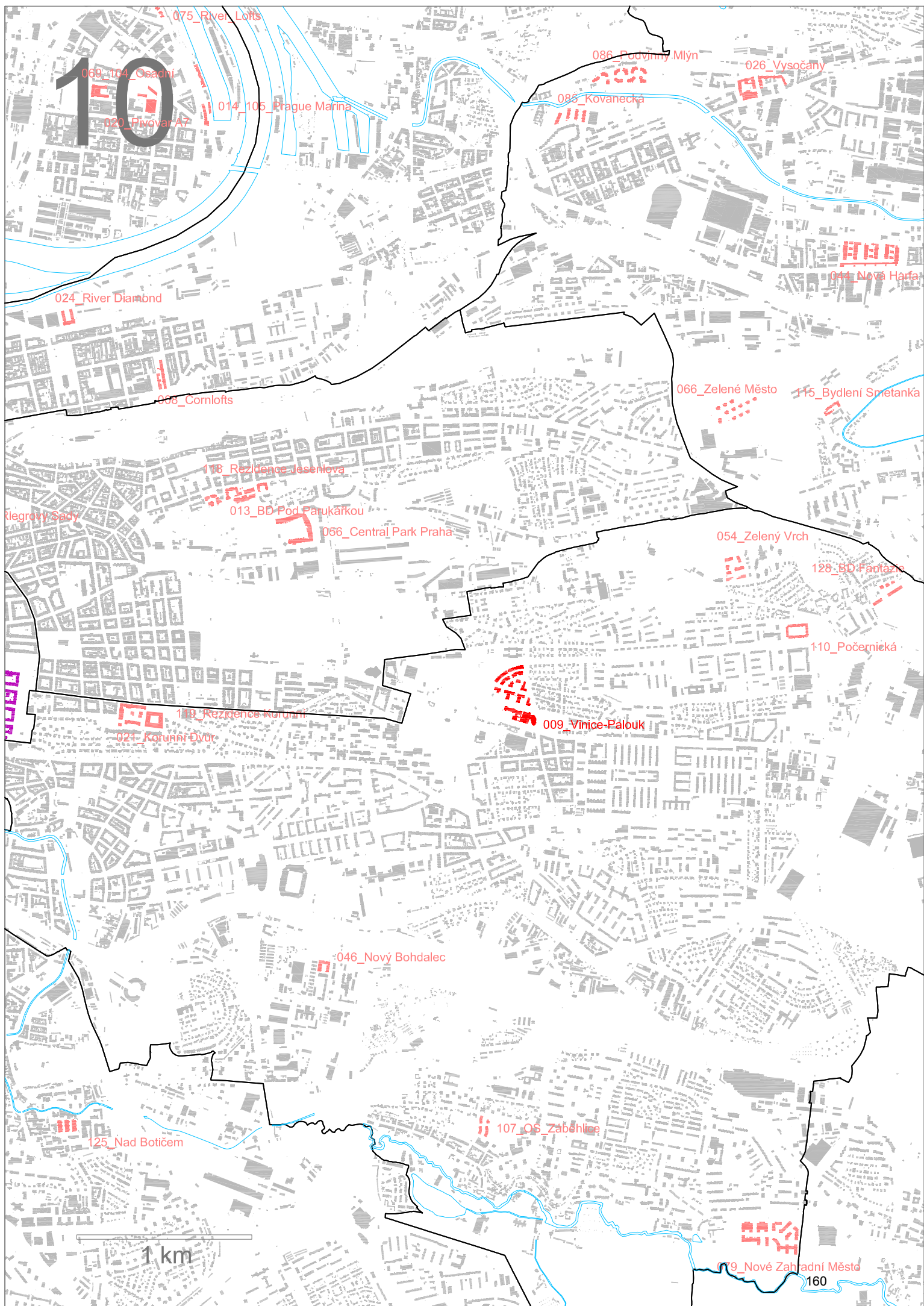
091_Panorama Na Malvazinkách

019_BD Na Dolinách

036_BD Nerýdovo náměstí

005_Kavčí Hory 2

1 km

10

1 km

11

127_Kejřky Mlýn

136_OS_Na Hutích

112_Panorama_Kyje

058 059 Černý Most I, II

093_Bytový areál Jahodnice

126_Malý Háj

4 km

161

12

084_BS_Horní Počernice

137_OS Markupova

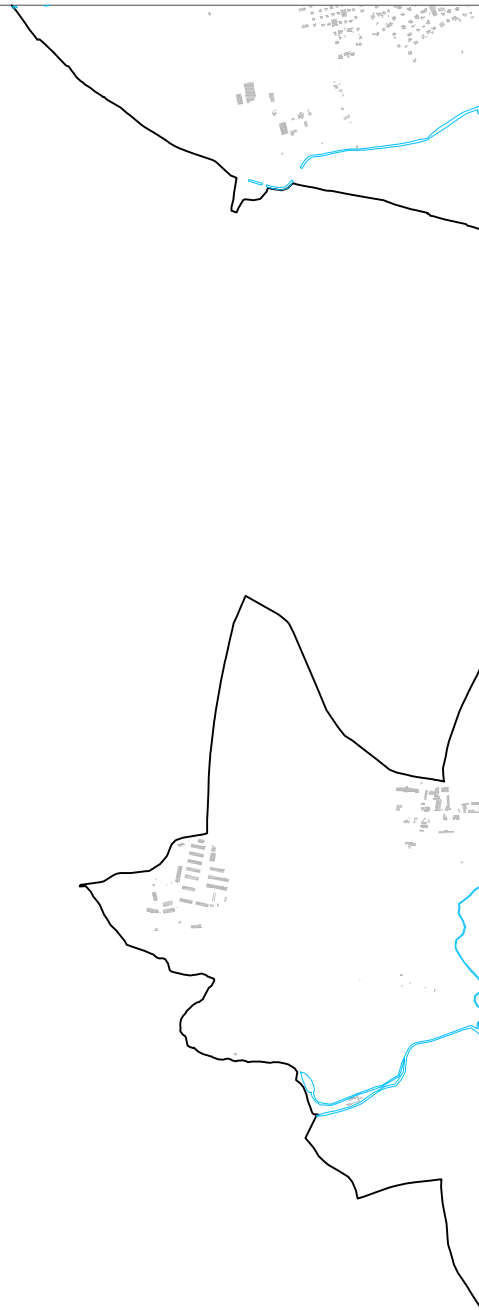
1 km

13

1 km

14

1 km

15

039_Obytné domy Barrandov

012_062_063_Kaskády Barrandov I, II, III

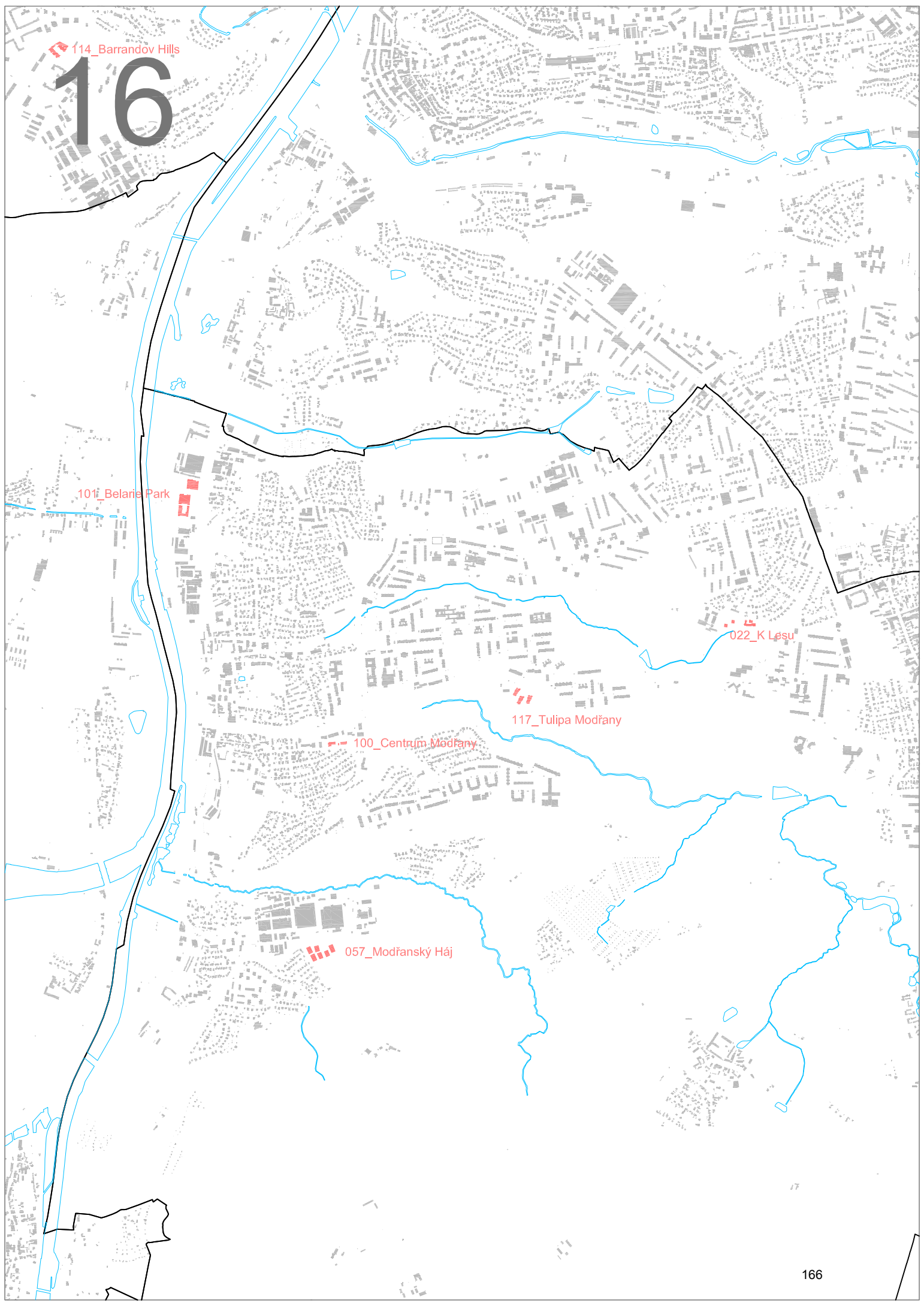

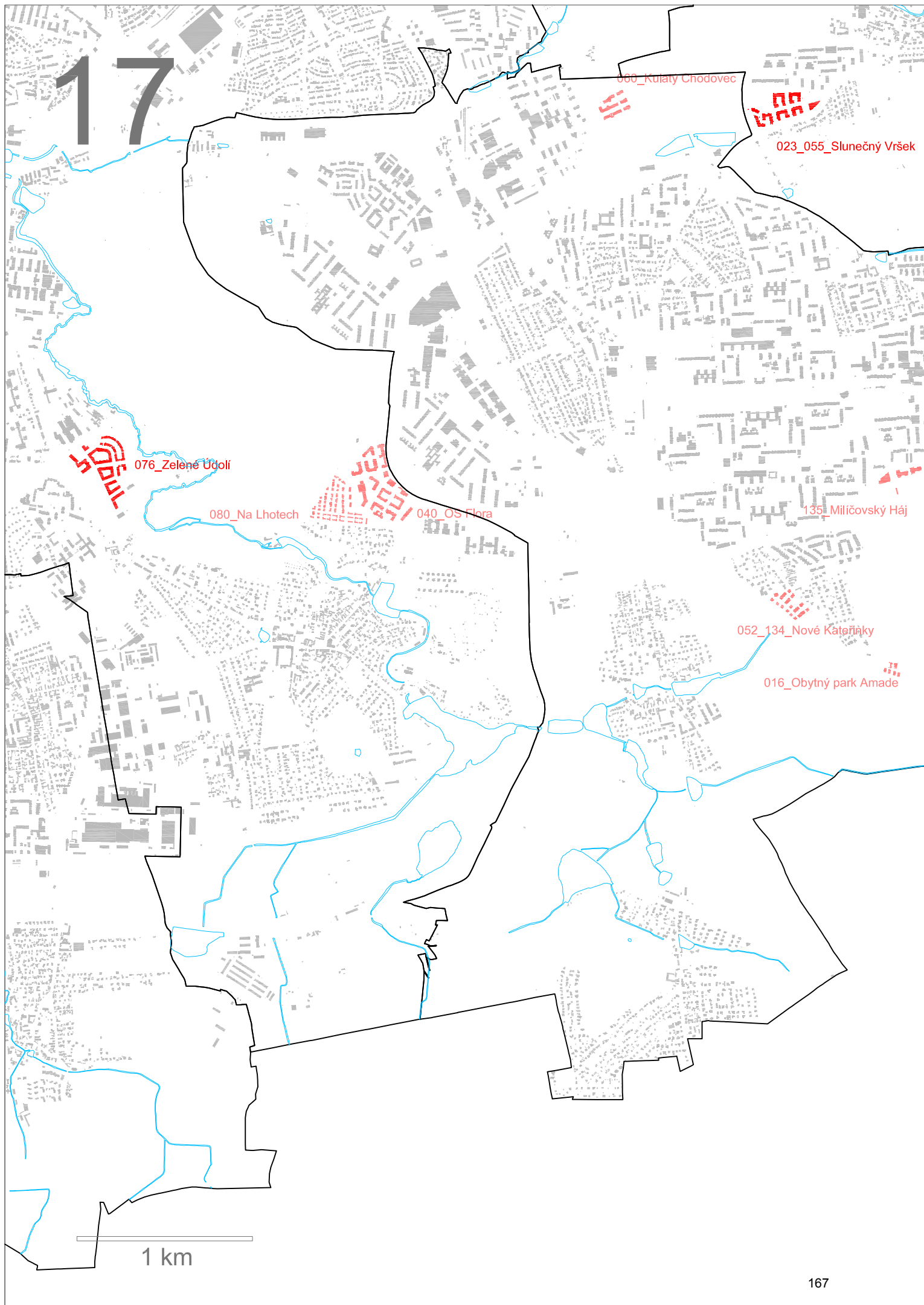
028_BD Barrandov (Hogerova)

064_Na Hvězdámě

1 km

165

17

000_Kulaty Chodovec

023_055_Slunečný Vršek

076_Zelené Údolí

080_Na Lhotech

040_OS Flora

135_Miličovský Háj

052_134_Nové Kateřinky

016_Obytný park Amade

1 km

18

043_Pod Kozincem

111_Boloňská

133_Františka Diviše

122_Nové Náměstí

099_Nové Pitkovice

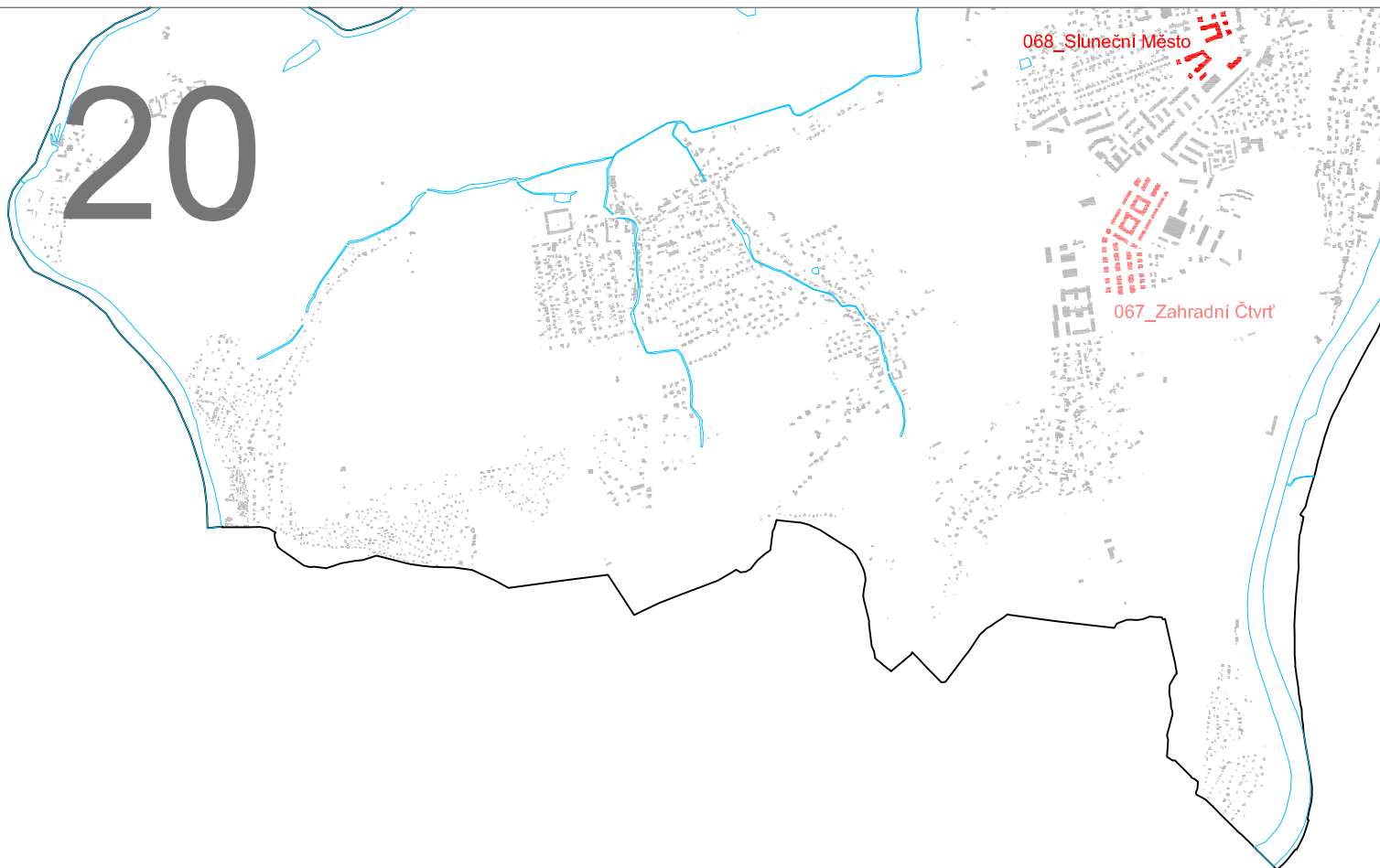
1 km

19

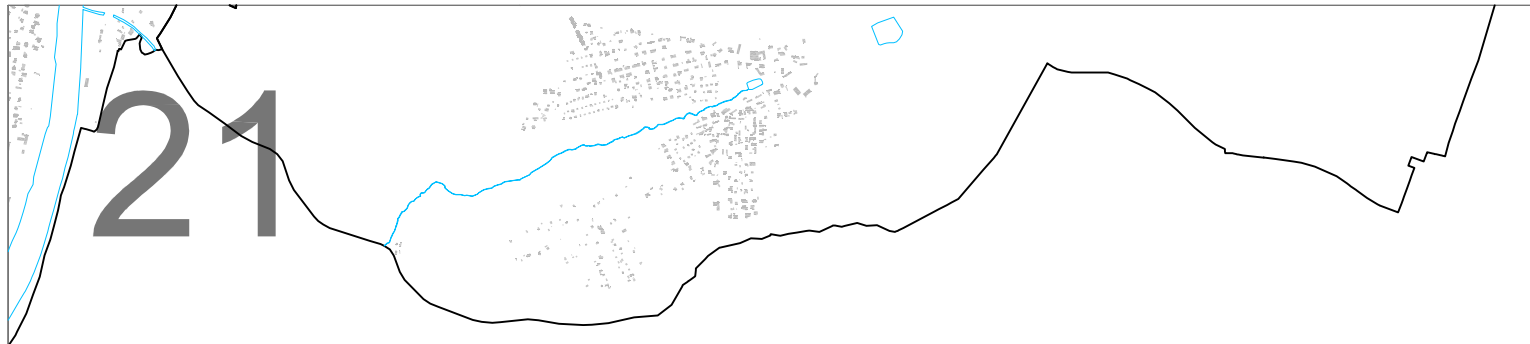
092_138_BD_Romance I, II, III

130_BD a RD_V Kut'atech

1 km

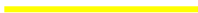

1 km

1 km

12. 7. KRYCÍ LISTY OBYTNÝCH SOUBORŮ

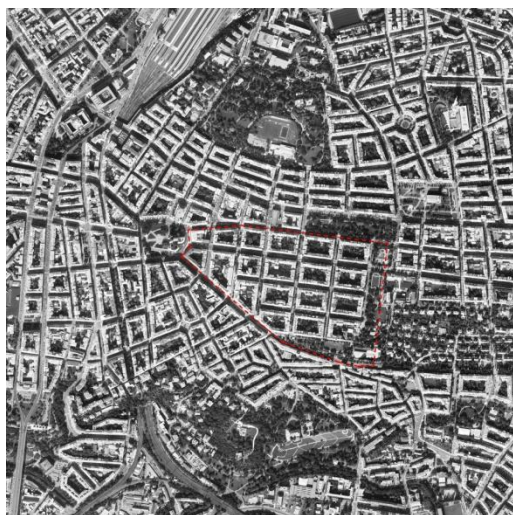
Legenda

	Červená (úroveň 1) – zobrazuje hlavní městské třídy
	Oranžová (úroveň 2) – zobrazuje na ni navazující hlavní ulice
	Žlutá (úroveň 3) – zobrazuje významné ulice propojující jednotlivé části v rámci čtvrti, dopravně umožňující spíše nižší zátěž
	Světle zelená (úroveň 4) – zobrazují ulice přímo navazující na předchozí a sloužící jako ulice pro obsluhu vymezené části území
	Světle modrá (úroveň 5) – ostatní ulice (všechny místní komunikace)
	Tmavě modrá (úroveň 6) – zobrazuje samostatné pěší propojení, které není součástí jiných místních nebo účelových komunikací

VINOHRADY

Souřadnice	50°4'30"N., 14°27'5"E
Doba vzniku	1895 - 1925
Architekt	-
Adresa	Francouzská, Kladská, Slezská
Katastrální území	Vinohrady
Správní obvod	Praha 2
Rozloha	2,91 ha
Zastavěná plocha (m²)	-
Obytná plocha (m²)	-
Počet podlaží	6 - 7
Počet byt. jednotek	-
Rozvržení	uzavřené bloky
Typ	bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	43,8	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	7,17	25,0
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,72	1,47	2,47
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,50	2,40	3,75
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,71	-

VINOHRADY

VINOHRADY

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

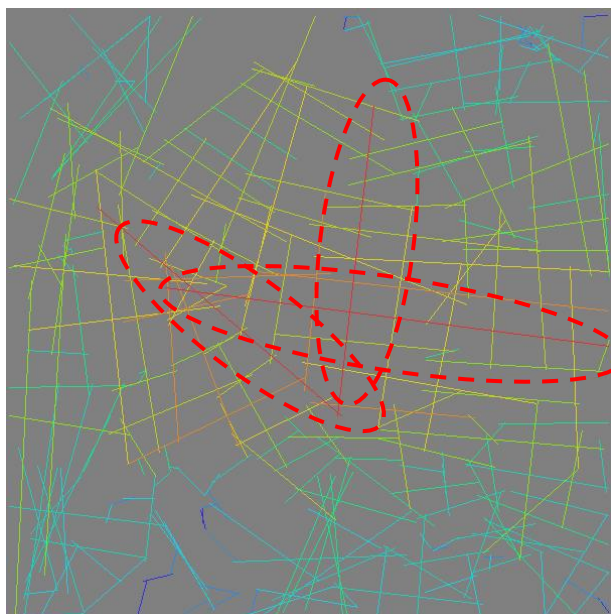
Zobrazení veřejného prostranství

Axiální analýza napojení

Zobrazení ukazuje, nakolik je která linie napojena na ostatní

VINOHRADY

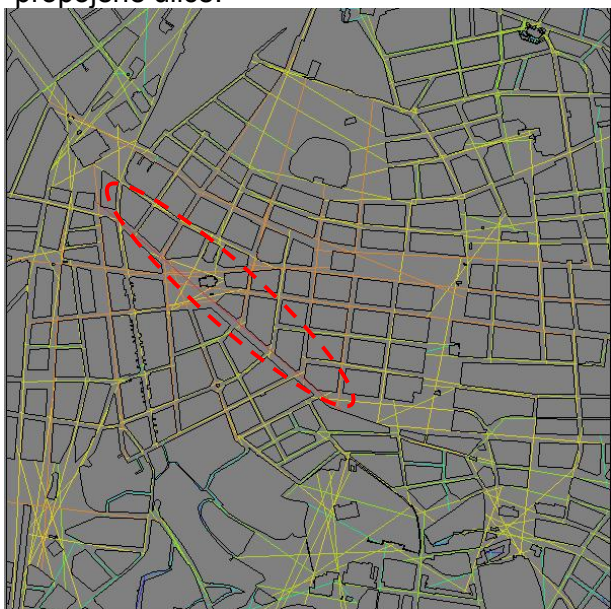
Axiální analýza globálního propojení (n)

Analýza ukazuje, že historická stopa původní trasy z Nového Města má stále svoji sílu. A také, že Korunní ulice s tramvají má velký potenciál spolu s ulicí Budečskou. Kolem náměstí Míru převažují velmi propojené ulice.

Plošná analýza globálního propojení (n)

Plošná analýza propojení ukazuje typickou situaci blokového uspořádání, s největším potenciálem na nárožích, zde v případě Vinohrad s velmi vysokým potenciálem.

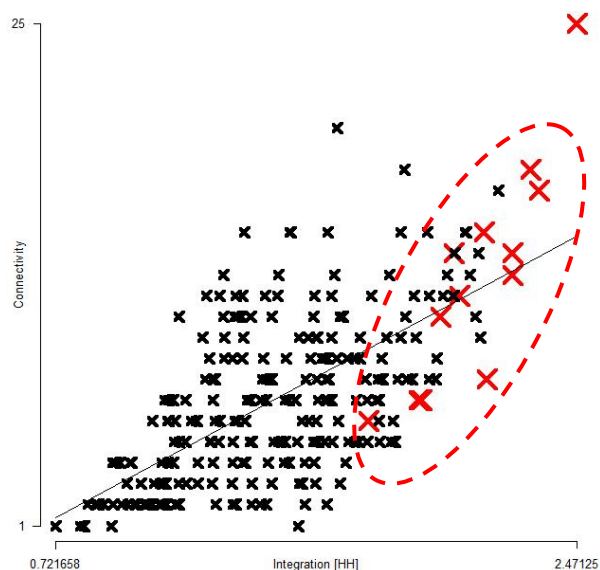
Axiální analýza lokálního propojení (3)

Jednoznačně nejatraktivnější jsou ulice Anglická a Francouzská, následovány dalšími známými ulicemi s obchody – Vinohradská, Italská, Bělehradská.

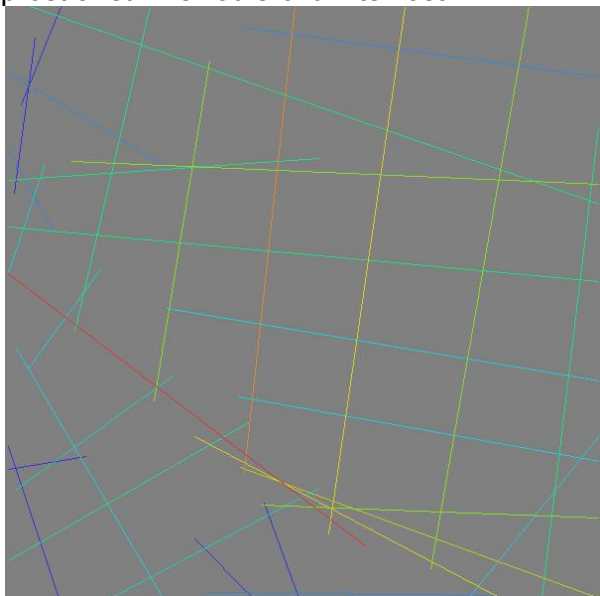

Význam naplánovaného rozvržení

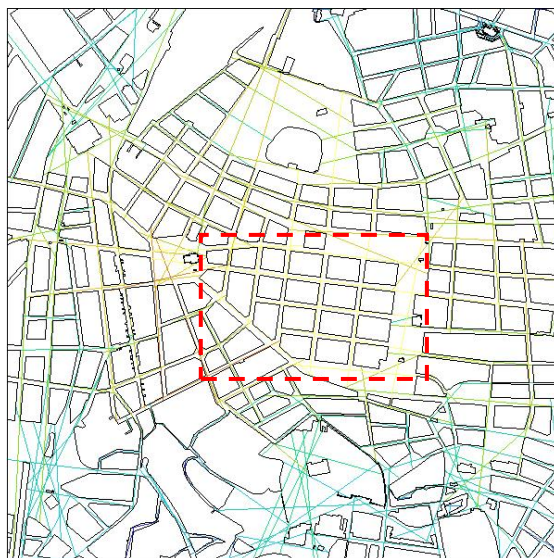
VINOHRADY

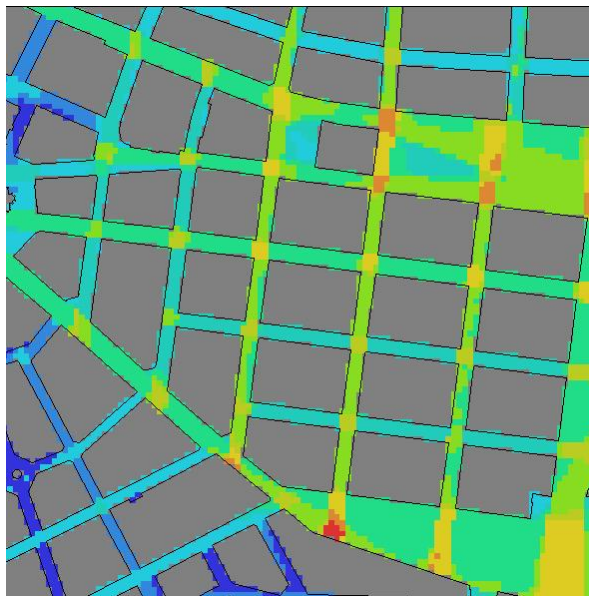
–Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Ulice vyznačené na tomto grafu dokazují, že prostředí vinohradských bloků má z hlediska uspořádání prostoru a vzorce veřejných prostranství velkou srozumitelnost.

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru
Opět i ve výřezu vychází jako nejvíc propojená Francouzská ulice.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

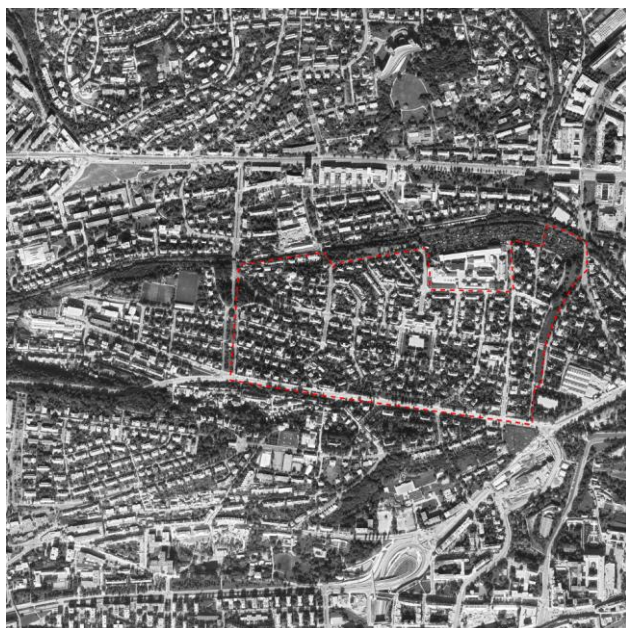

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru
Výřez o velikosti 750 x 750 m ukazuje potenciál nároží v klasické blokové zástavbě.

OŘECHOVKA

Souřadnice	50° 5' 40.89"N 14° 22' 51.42"E
Doba vzniku	1919 - 1929
Architekt	Jaroslav Vondrák, Jan Šenkýř
Adresa	Střešovická, Slunná, V Průhledu, Pod Ořechovkou
Katastrální území	Střešovice
Správní obvod	Praha 6
Rozloha (ha)	46,98
Zastavěná plocha (m²)	-
Obytná plocha (m²)	-
Počet podlaží	2 - 3
Počet byt. jednotek	224 (1. etapa)
Rozvržení	uzavřené bloky
Typ	rodinné a řadové rodinné domy

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	34,3	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	7,62	37,0
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,78	1,54	2,69
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,64	2,49	4,10
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,68	-

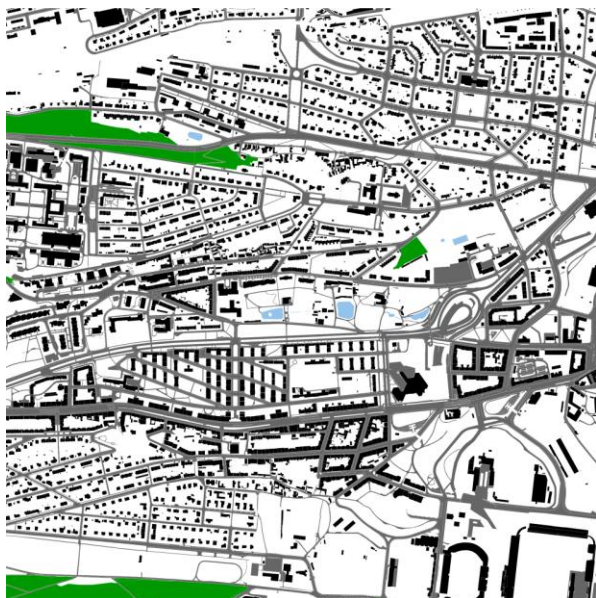

Fotodokumentace

OŘECHOVKA

OŘECHOVKA

Zobrazení staveb a objemné vegetace

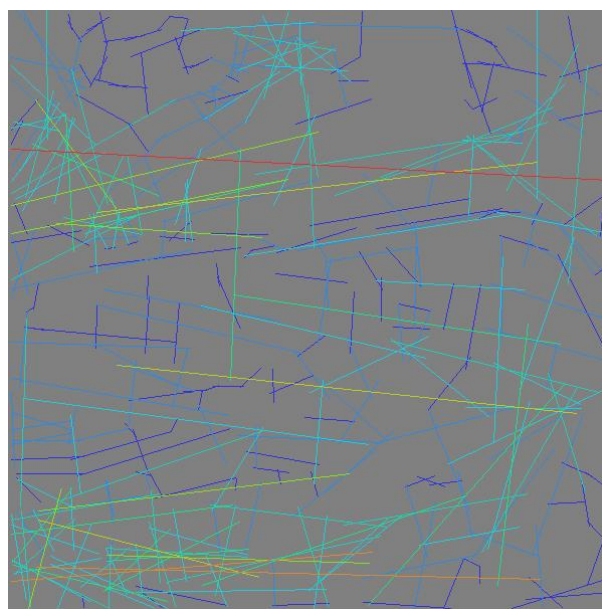
Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde řečeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

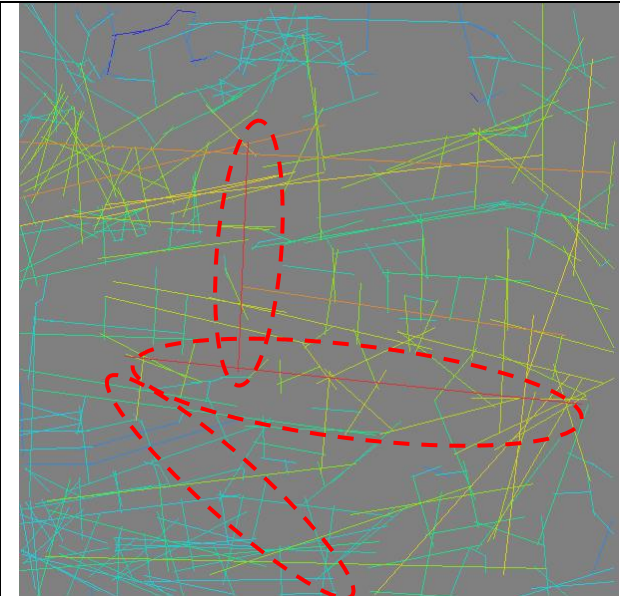
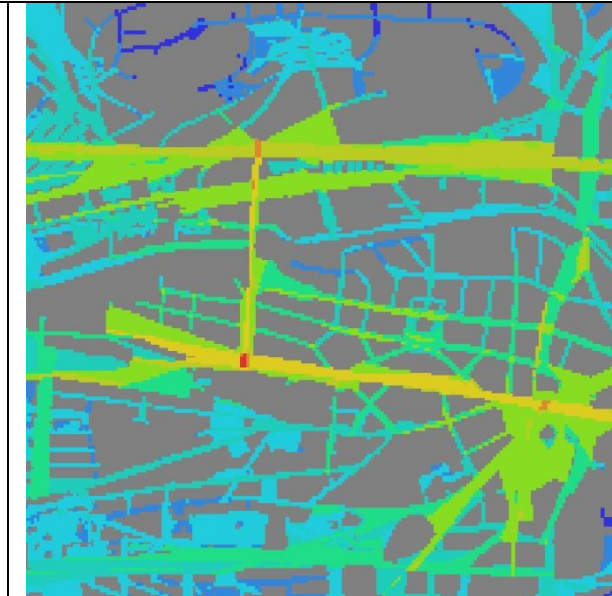
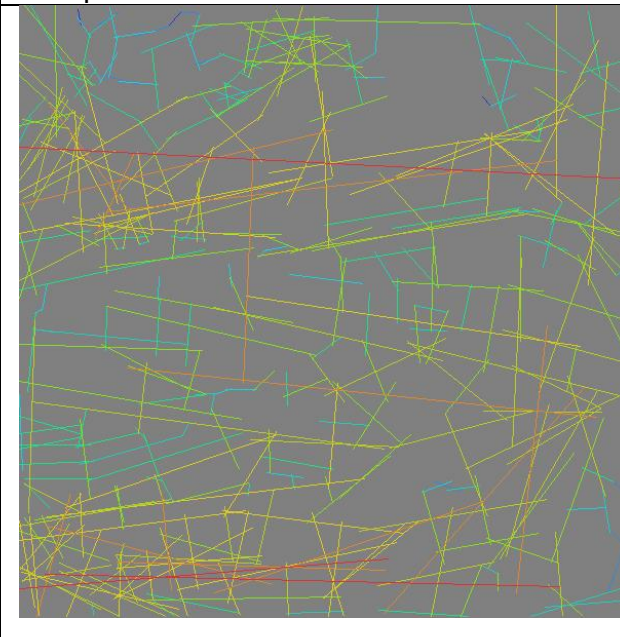

Zobrazení veřejného prostranství

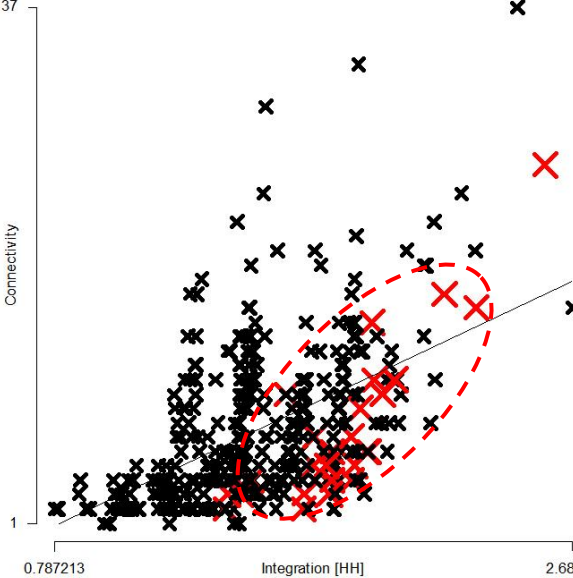
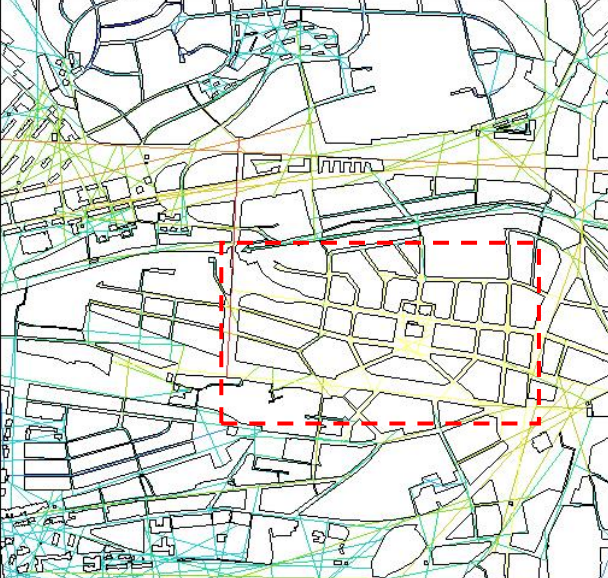
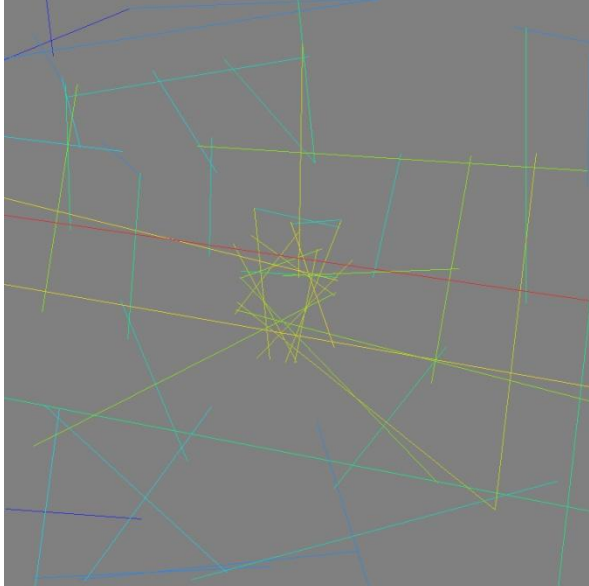
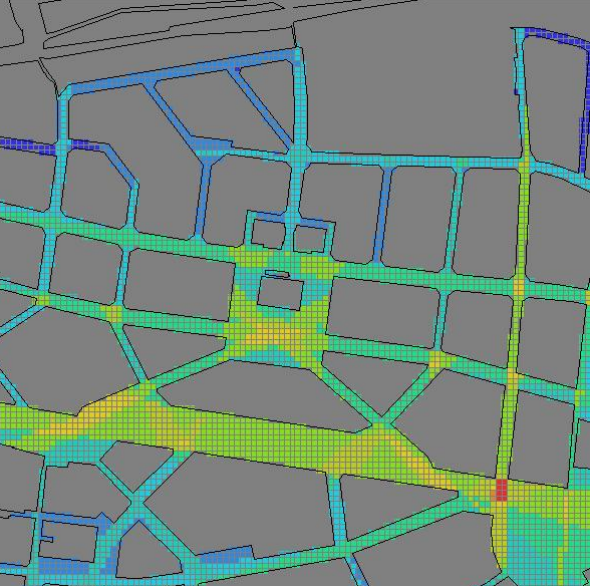
Axiální analýza napojení

Zobrazení ukazuje, nakolik je která linie napojena na ostatní, zde dominuje Evropsklá

OŘECHOVKA

	
<p>Axiální analýza globálního propojení (n) Analýza ukazuje, že historické trasy mají i dnes svůj význam v uliční síti města. Starodejvická a Střešovická vykazují nejvyšší potenciál propojení, jinak je vidět relativně nižší potenciál v této čtvrti.</p>	<p>Plošná analýza globálního propojení (n) Plošná analýza ukazuje, že místy s největším potenciálem jsou křižovatky, které dnes slouží především pro změnu trasy při pohybu automobilem v této části Prahy.</p>
	
<p>Axiální analýza lokálního propojení (3) Oproti globálnímu propojení vykazuje v této analýze tato část města mnohem větší potenciál. Jde především o výraznou Evropskou a Patočkovu třídu. Ořechovka se nachází hned výraznější osy.</p>	<p>Význam naplánovaného rozvržení Toto schéma se téměř shoduje s tím, jaký potenciál pro lokální propojení vykazují Střešovice. Jedná se o čitelné schéma a a je možné hovořit o srozumitelném prostředí Střešovic.</p>

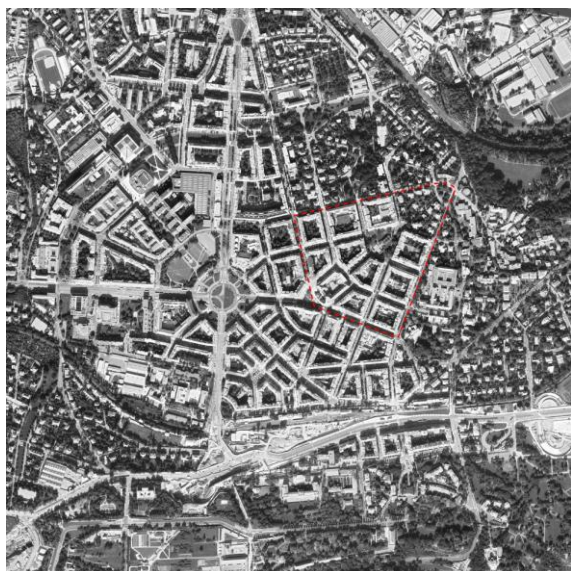
OŘECHOVKA

	
<p>–Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru</p> <p>Ulice vyznačené na tomto grafu dokazují, že prostředí Ořechovky má z hlediska uspořádání prostoru a vzorce veřejných prostranství menší srozumitelnost vůči svému okolí.</p>	<p>Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu</p>
	
<p>Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru</p> <p>V lokálním měřítku má největší potenciál pro propojení do okolí jedna z hlavních „os“ – ulice Na Ořechovce.</p>	<p>Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru</p> <p>Při zjišťování potenciálu pomocí ploch opět vidíme, že nároží jsou nejvíce atraktivní a je možné rozeznat klidnější a uzavřenější části, čemuž odpovídá i proporce veřejného prostranství.</p>

DEJVICE - BUBENEČ

Souřadnice	50°6'27" N, 14°24'16" E
Doba vzniku	1920 - 1938
Architekt	Antonín Engel (regulační plán)
Adresa	Terronská, Rooseveltova, Českomalinská, Bubenečská
Katastrální území	Bubeneč
Správní obvod	Praha 6
Rozloha (ha)	19,28
Zastavěná plocha (m²)	-
Obytná plocha (m²)	-
Počet podlaží	6 - 7
Počet byt. jednotek	-
Rozvržení	uzavřené bloky
Typ	bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	35,9	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	7,24	28,0
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,90	1,68	2,44
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,91	2,44	3,54
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,68	-

DEJVICE - BUBENEČ

DEJVICE - BUBENEČ

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

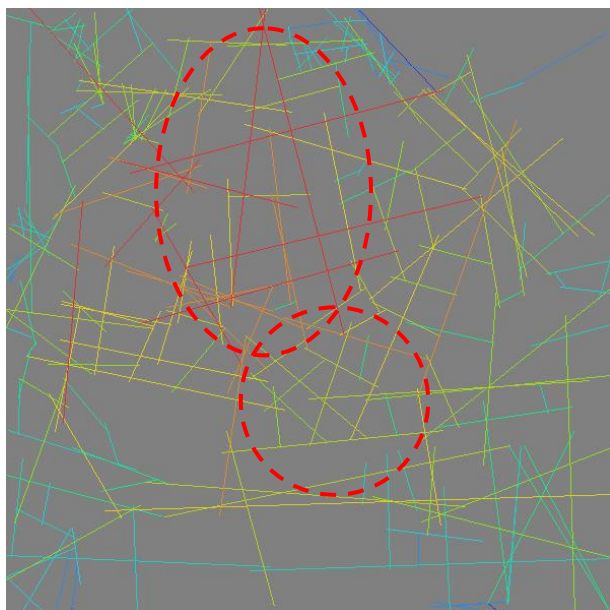
Zobrazení veřejného prostranství

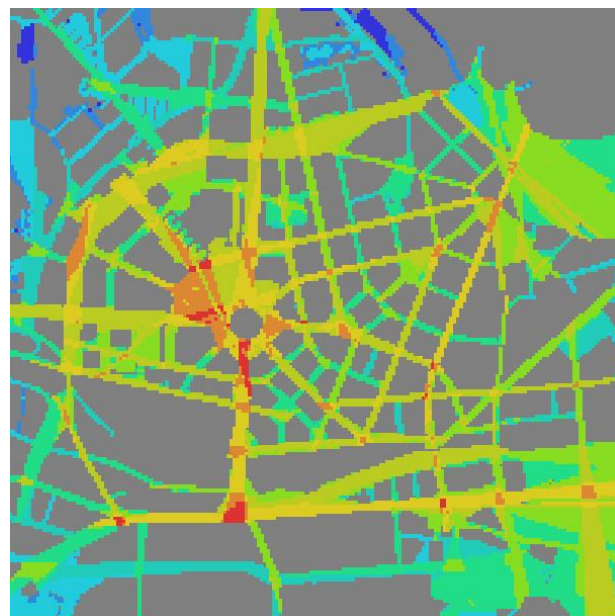
Axiální analýza napojení

Zobrazení ukazuje, nakolik je která linie napojena na ostatní

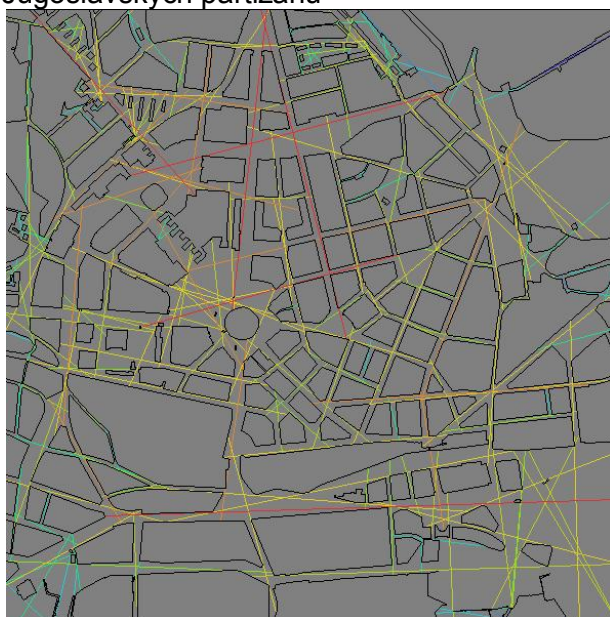
DEJVICE - BUBENEČ

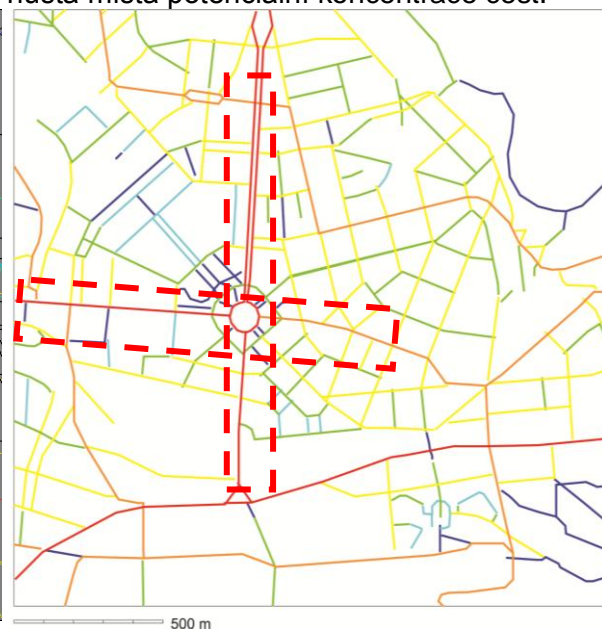
Axiální analýza globálního propojení (n)
Zde je vidět deaktivovanou Dejvickou a naopak s velkým potenciál ulice kolmé k Jugoslávských partizánů

Plošná analýza globálního propojení (n)
Plošná analýza propojení ukazuje typickou situaci blokového uspořádání a relativně hustá místa potenciální koncentrace cest.

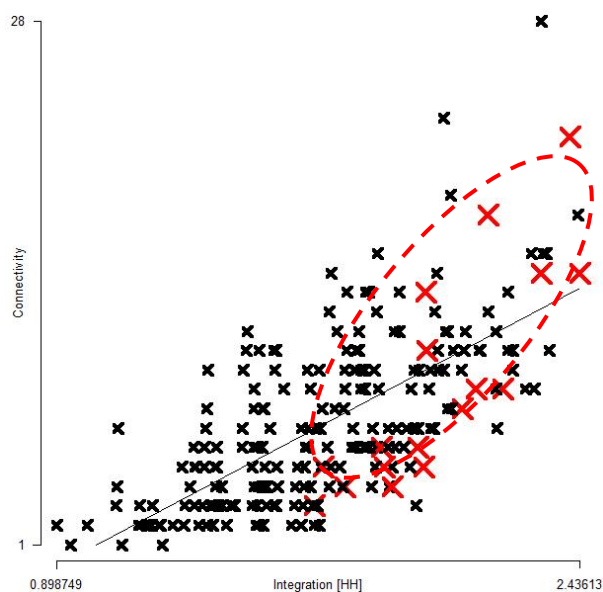

Axiální analýza lokálního propojení (3)

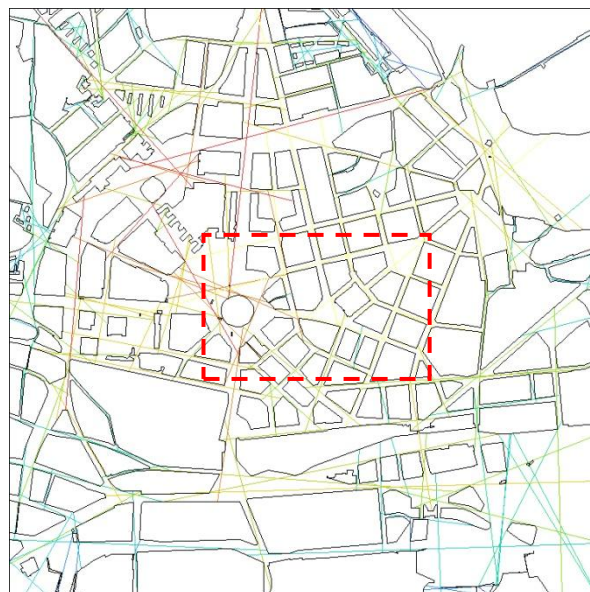

Význam naplánovaného rozvržení
Plánované s nesetkává s reálným potenciálem vyjádřeným v protějším ríohu.

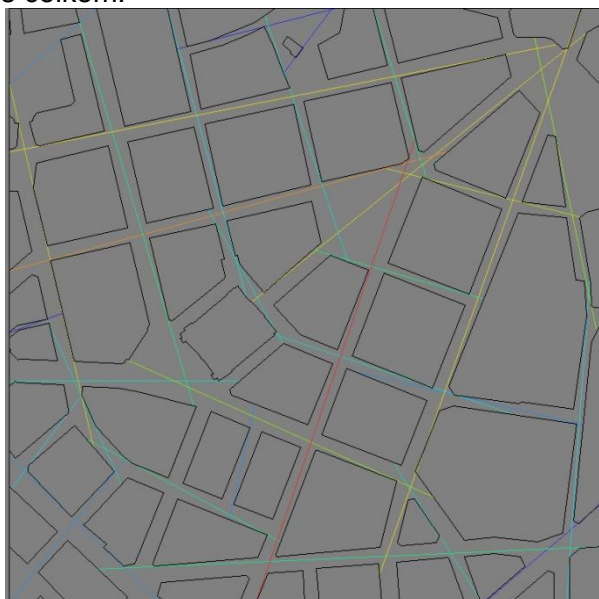
DEJVICE - BUBENEČ

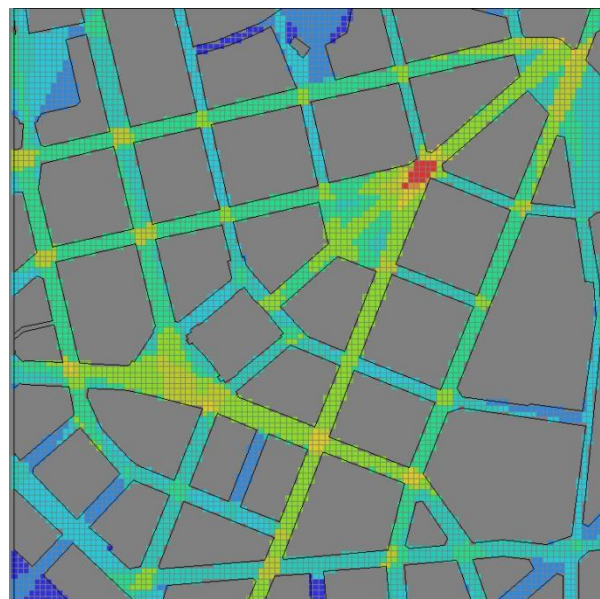
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Velká míra napojení ale malá propojenost s celkem.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru
Výřez o velikosti 750 x 750 m ukazuje potenciál nároží v klasické blokové zástavbě.

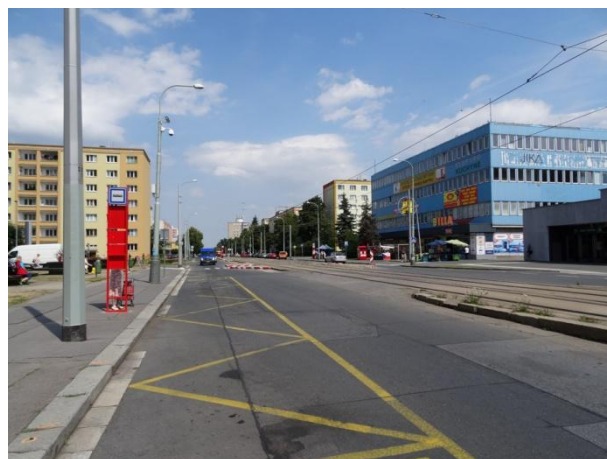
SÍDLIŠTĚ PETŘINY

Souřadnice	50°5'26" N, 14°21'24" E
Doba vzniku	1959 - 1969
Architekt	Evžen Bedna, Vojtěch Mixa
Adresa	Na Okraji, Na Větrníku, Ankarská, Zeyerova alej, Plojharova, Předvoje
Katastrální území	Břevnov, Veleslavín
Správní obvod	Praha 6
Rozloha (ha)	49,07
Zastavěná plocha (m²)	-
Obytná plocha (m²)	-
Počet podlaží	5, 7 až 12
Počet byt. jednotek	-
Rozvržení	objekty v parku
Typ	bytový dům, zastoupen i rodinný dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	75,1	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	8,9	49
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,72	1,57	2,75
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	2,63	5,75
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,34	-

SÍDLIŠTĚ PETŘINY

SÍDLIŠTĚ PETŘINY

Zobrazení staveb a objemné vegetace

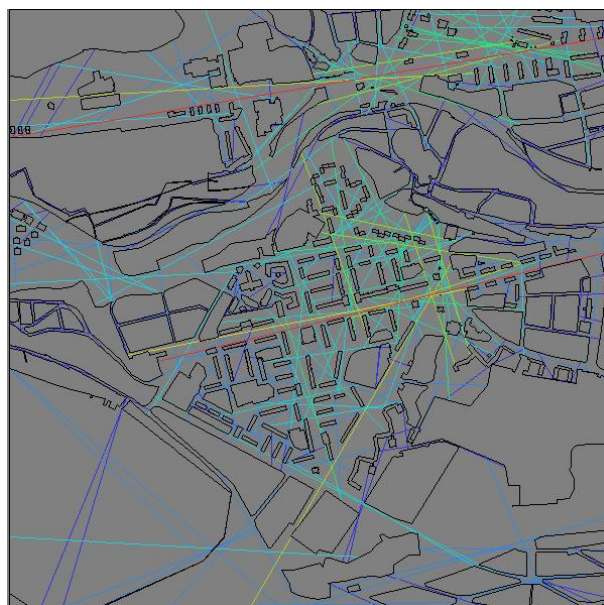
Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

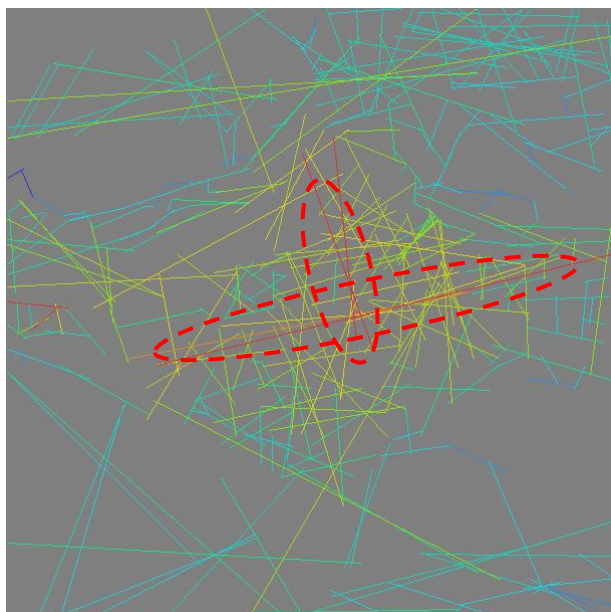
Zobrazení veřejného prostranství

Axiální analýza napojení

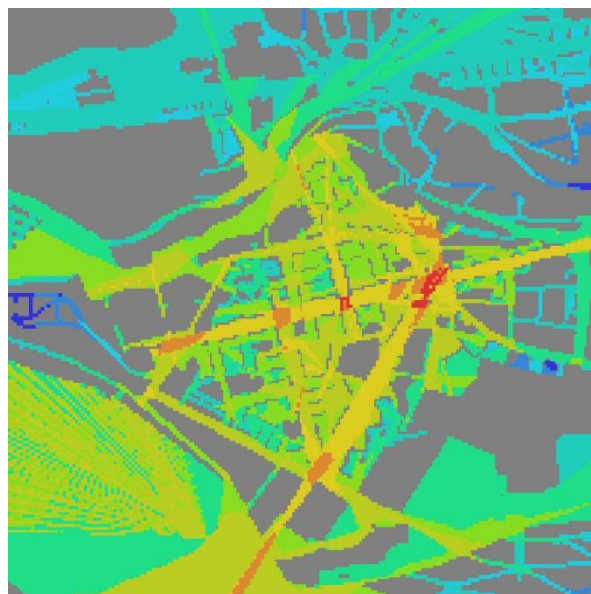
Zobrazení ukazuje, nakolik je která linie napojena na ostatní, ze zobrazení vynikají Evropská a Na Petřinách

SÍDLIŠTĚ PETŘINY

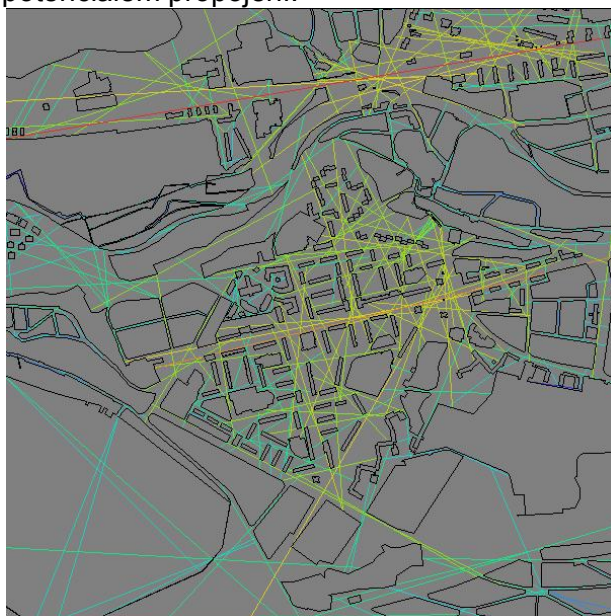
Axiální analýza globálního propojení (n)

Analýza ukazuje, že ačkoliv se jedná o modernistické sídliště, hlavní osa a na ni křížící se vedlejší jsou místy s největším potenciálem propojení.

Plošná analýza globálního propojení (n)

Plošná analýza propojení ukazuje, že nechybí hlavním prostranstvím na sídlišti větší potenciál.

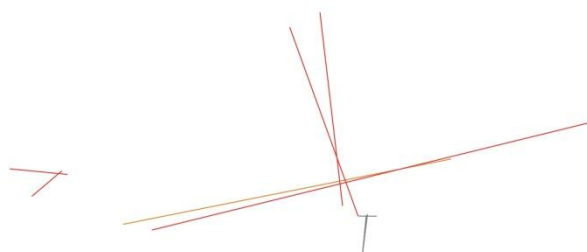
Axiální analýza lokálního propojení (3)

Ulice Na Petřinách má největší potenciál být, a také je, obchodní ulicí.

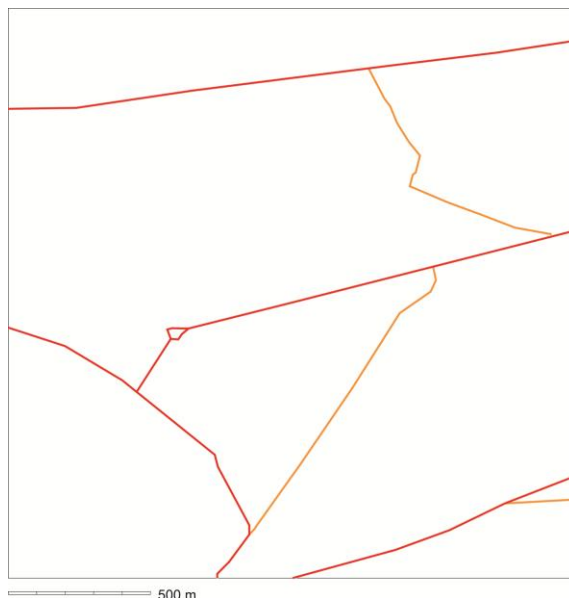

Význam naplánovaného rozvržení

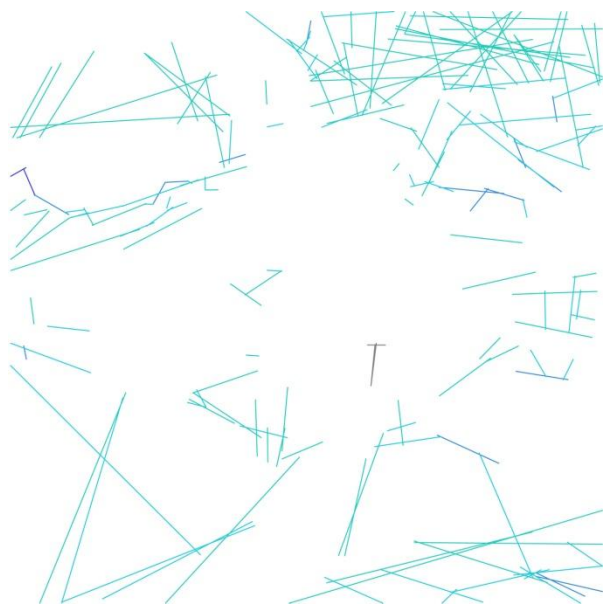
SÍDLIŠTĚ PETŘINY

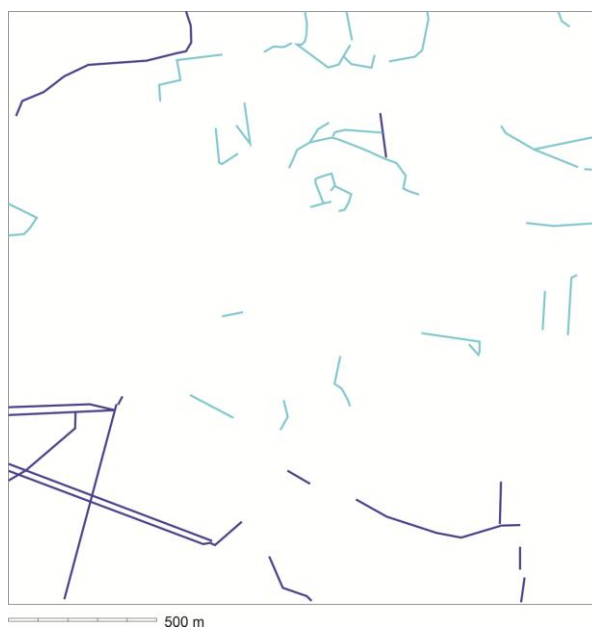
Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s vysokou mírou propojení)

Analýza významu naplánovaného rozvržení (linie s vys. mírou propojení)
Je patrný rozdíl, ale v počtu a zastoupení obou typů panuje podobnost.

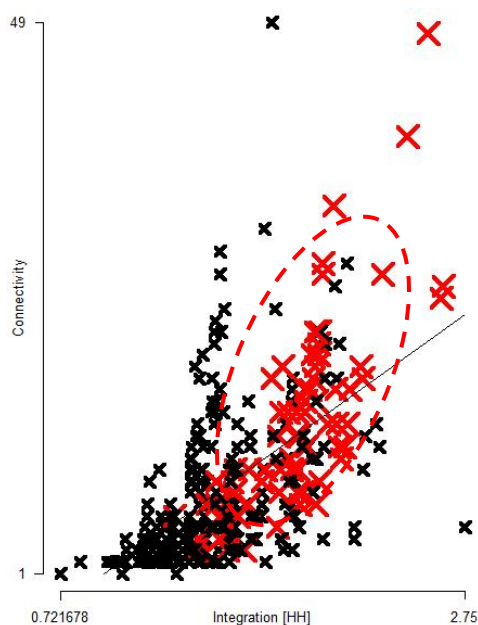

Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s nízkou mírou propojení)

Analýza významu naplánovaného rozvržení (linie s nízkou mírou propojení)
Je patrný rozdíl, ale v počtu a zastoupení obou typů panuje podobnost. Sídliště až na pár výjimek prakticky neobsahuje ulice s nejnižším potenciálem nebo nejnižším významem.

SÍDLIŠTĚ PETŘINY

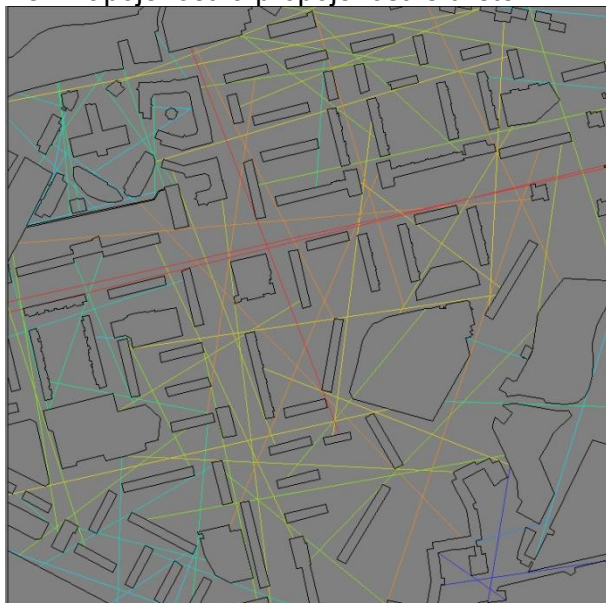

Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru

Překvapivě mnoho ulic je umístěno tak, že je kolem regresní křivky, což je optimální poměr mezi napojeností a propojeností sídliště.

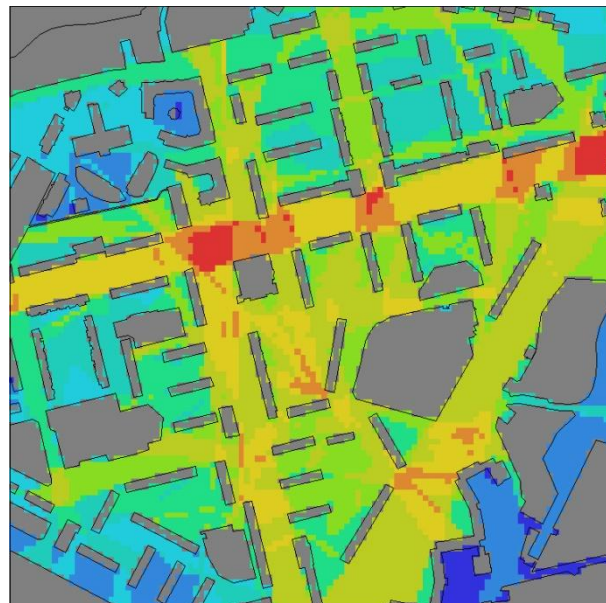

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Opět i ve výřezu vychází jako nejvíc propojená Francouzská ulice.

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru

Výřez o velikosti 750 x 750 m ukazuje potenciál nároží v klasické blokové zástavbě.

HVĚZDA

Souřadnice	50°05'19.59"N, 14°20'32.46"E
Doba vzniku	1996–1999
Architekt	Vlado Milunić
Adresa	Předvoje / Na Okraji / Pláničkova / Křenova
Katastrální území	Veleslavín
Správní obvod	Praha 6

Plocha pozemku (m²)	42000
Zastavěná plocha (m²)	10786
Obytná plocha (m²)	40406
Podlažnost	5 - 10
Počet byt. jednotek	325
Uspořádání	otevřený blok
Typ	bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	67,1	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	8,9	49
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,72	1,57	2,75
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	2,63	5,75
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,34	-

HVĚZDA

HVĚZDA

Zobrazení staveb a objemné vegetace

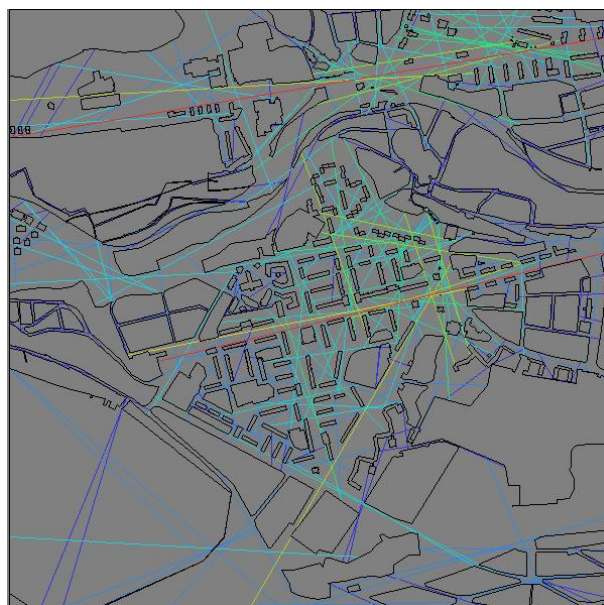
Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

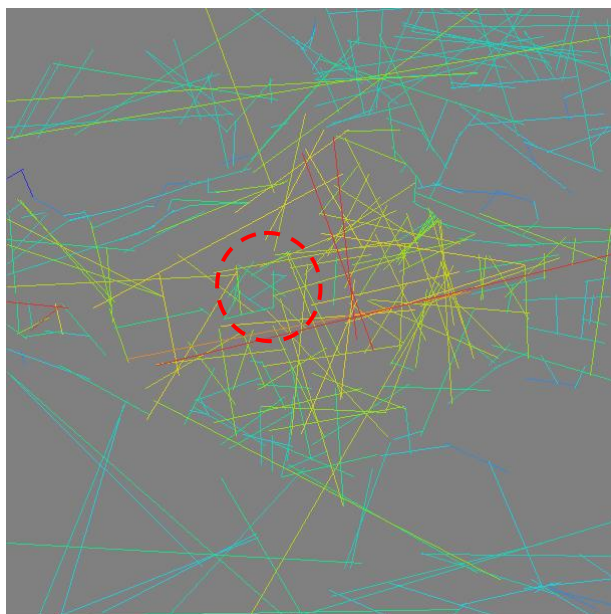
Zobrazení veřejného prostranství

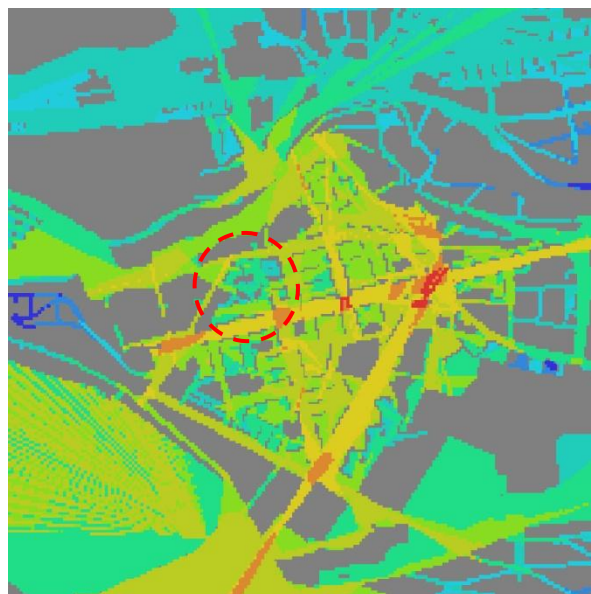
Axiální analýza napojení

Zobrazení ukazuje, nakolik je která linie napojena na ostatní, ze zobrazení vynikají Evropská a Na Petřínách

HVĚZDA

Axiální analýza globálního propojení (n)

Plošná analýza globálního propojení (n)

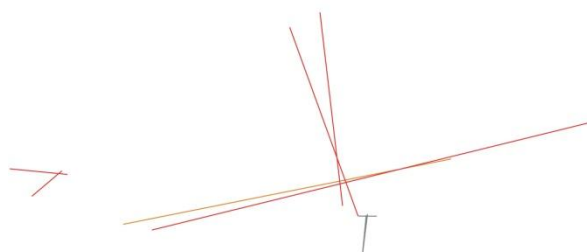

Axiální analýza lokálního propojení (3)

Význam naplánovaného rozvržení

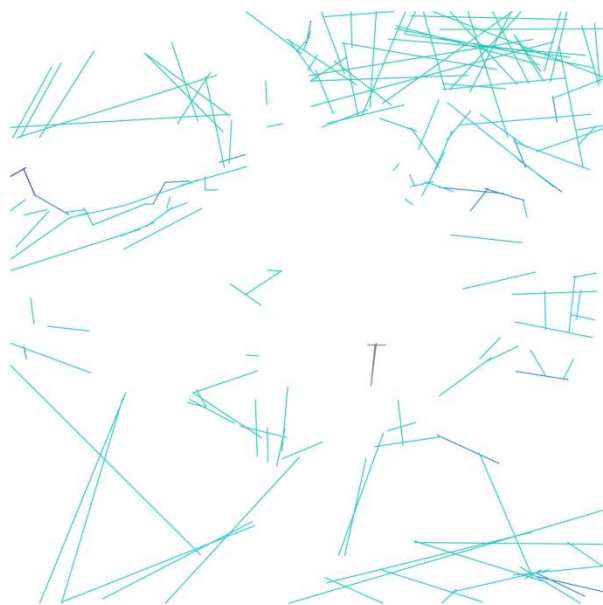
HVĚZDA

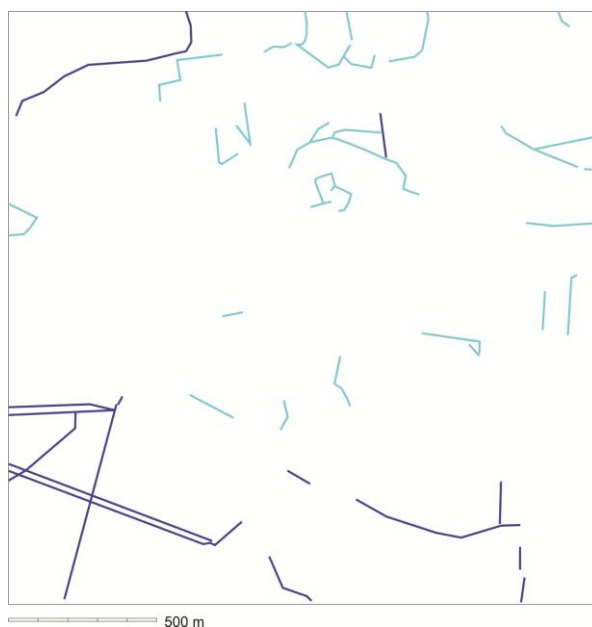
Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s vysokou mírou propojení)

Analýza významu naplánovaného rozvržení (linie s vys. mírou propojení)
Je patrný rozdíl, ale v počtu a zastoupení obou typů panuje podobnost.

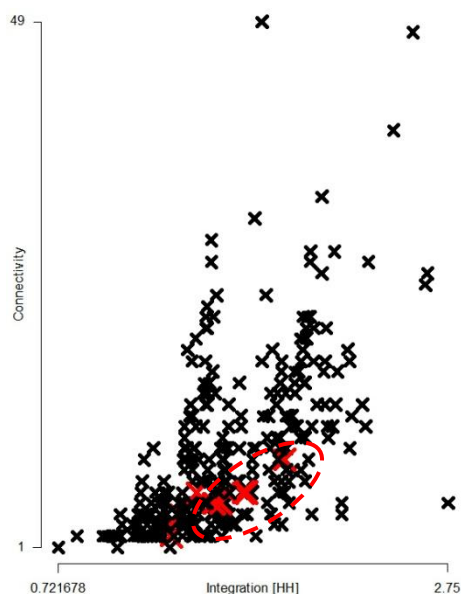

Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s nízkou mírou propojení)

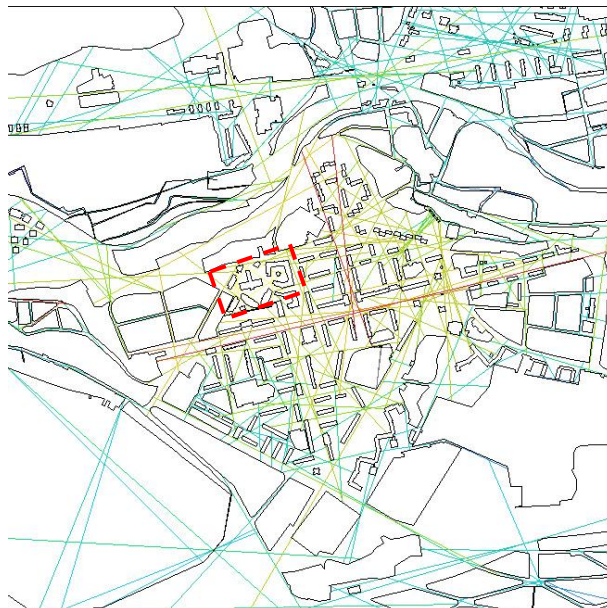

Analýza významu naplánovaného rozvržení (linie s nízkou mírou propojení)
Je patrný rozdíl, ale v počtu a zastoupení obou typů panuje podobnost. Sídliště až na pár výjimek prakticky neobsahuje ulice s nejnižším potenciálem nebo nejnižším významem.

HVĚZDA

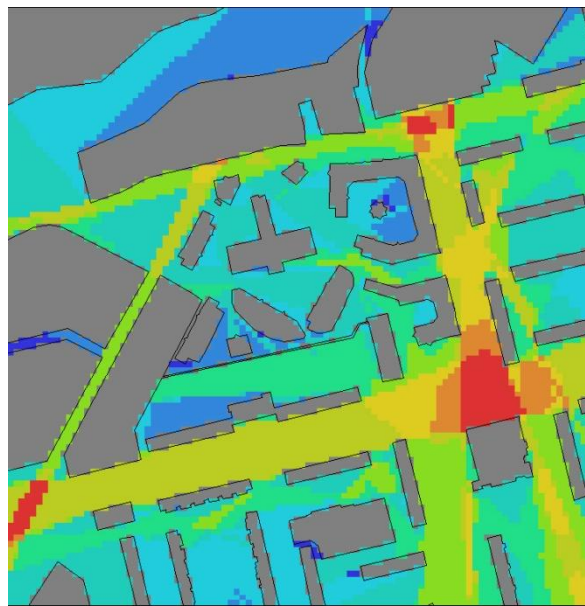
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Oproti celému sídlišti je obytný soubor mnohem více propojen a napojen. Zdá se, že i čitelnost prostředí je dobrá.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru

Výřez o velikosti 500 x 500 m ukazuje, že soubor vytváří místa skrytá i místa s vysokou mírou přístupnosti. A že tedy pro bydlení vytváří klidná místa a zároveň u uliční fronty pracuje s parterem.

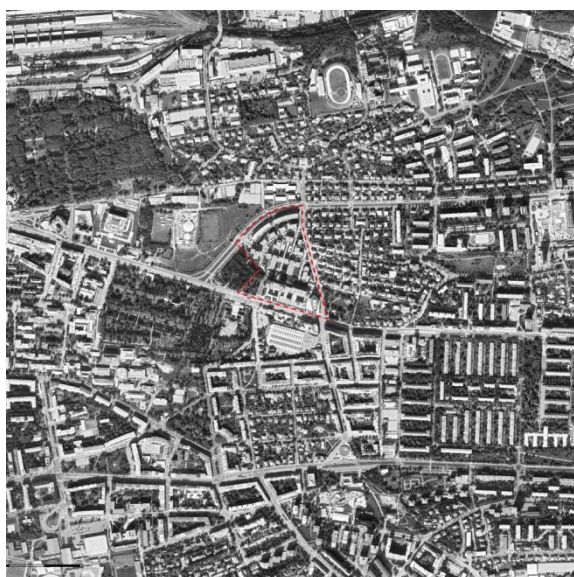
PALOUK

Souřadnice 50°04'44.14"N, 14°29'13.30"E
Doba vzniku 1996–1999
Architekt CASUA / Oleg Haman
 1. etapa: O. H., Rostislav Maňák, Š. Hájková
 1,5. etapa: Karel Mrázek
 2. etapa: O. H., Š. Hájková, Kateřina Müllerová
 3. etapa: Leona Horská, Petr Housa
 4. etapa: O. H., K. Müllerová, Veronika Sajnerová

Adresa
Katastrální území Strašnice
Praha 100 00 Praha 10

Plocha pozemku (m²) 65000
Podlažnost 6
Uspořádání deska bod
Typ bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	74,1	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	8,78	32
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,67	1,74	2,86
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,78	2,62	4,06
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,53	-

PALOUK

PALOUK

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

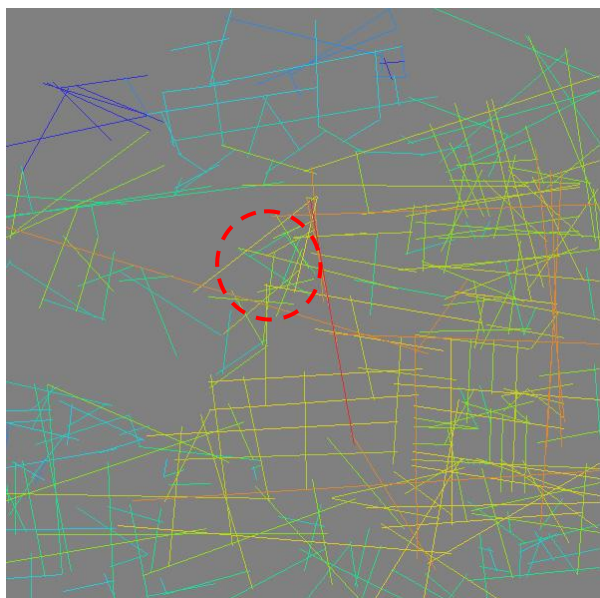

Zobrazení veřejného prostranství

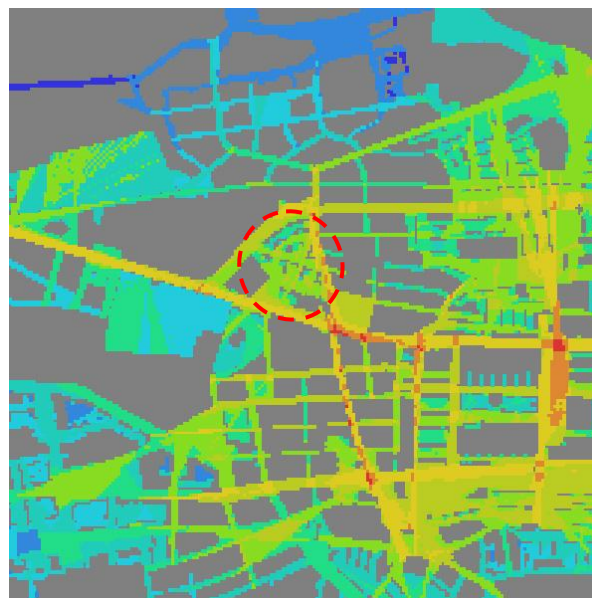

Axiální analýza napojení

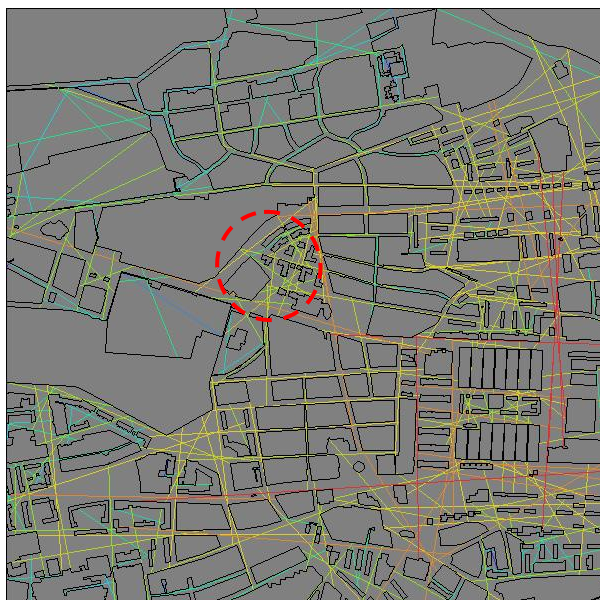
PALOUK

Axiální analýza globálního propojení (n)

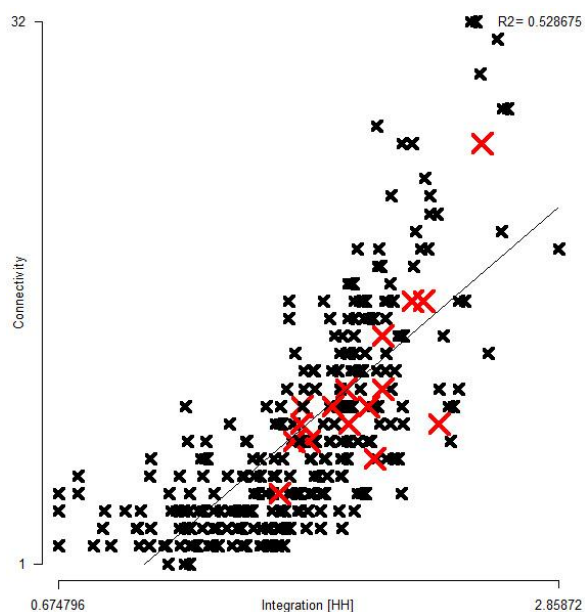
Plošná analýza globálního propojení (n)

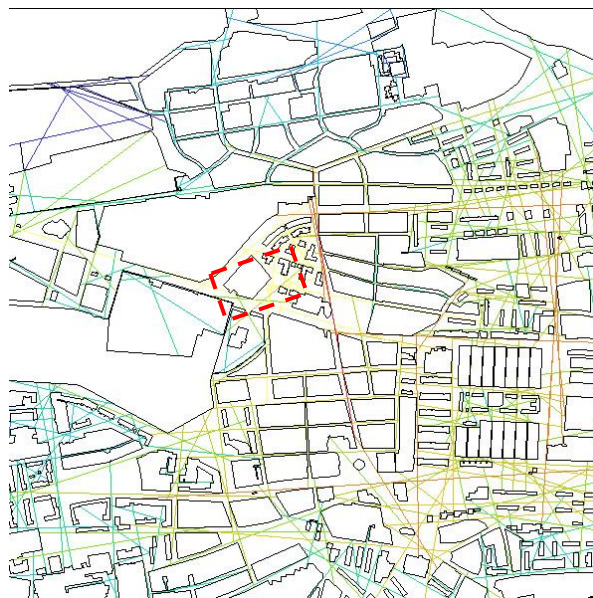
Axiální analýza lokálního propojení (3)

X

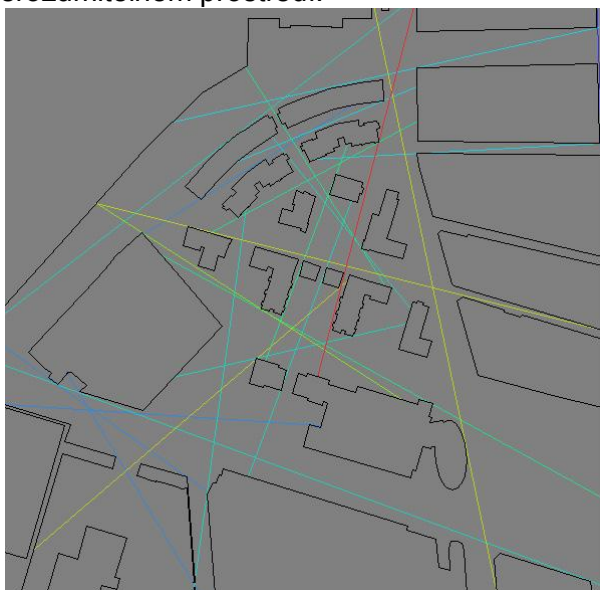
PALOUK

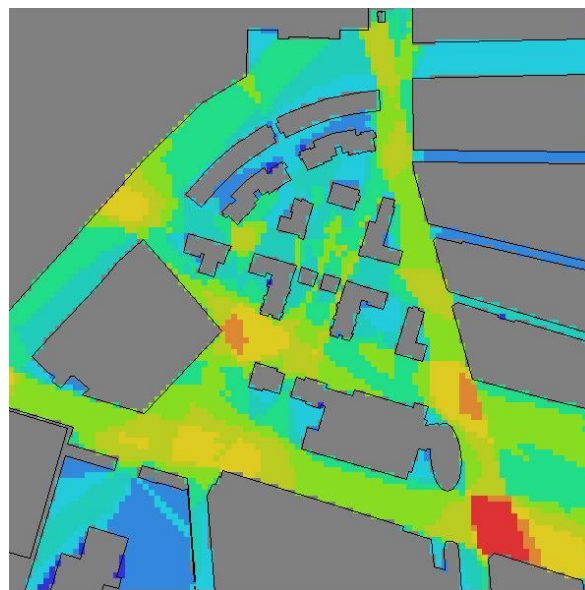
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Rozmístění kolem regresní křivky hovoří o srozumitelném prostředí.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru
I v detailu je vidět rozdělení potenciálu v ploše .

U KŘÍŽE

Název	U Kříže
Souřadnice	50°03'15.18"N, 14°22'00.03"E
Doba vzniku	1997–2001
Architekt	GAMA s.r.o. / Karel Prager; Zbyšek Stýblo, Zdeněk Janeček
Adresa	U Kříže 1–9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28
Část Prahy	Jinonice
Praha	158 00 Praha 5

Plocha pozemku (ha)	6,90
Podlažnost	5,6,7
Počet byt. Jednotek	480
Tvar domů	deska
Typ	bytový dům

bod

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	70,9	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	5,12	19
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,45	1,04	1,73
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	1,91	3,55
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,49	-

Fotodokumentace

U KŘÍŽE

U KŘÍŽE

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

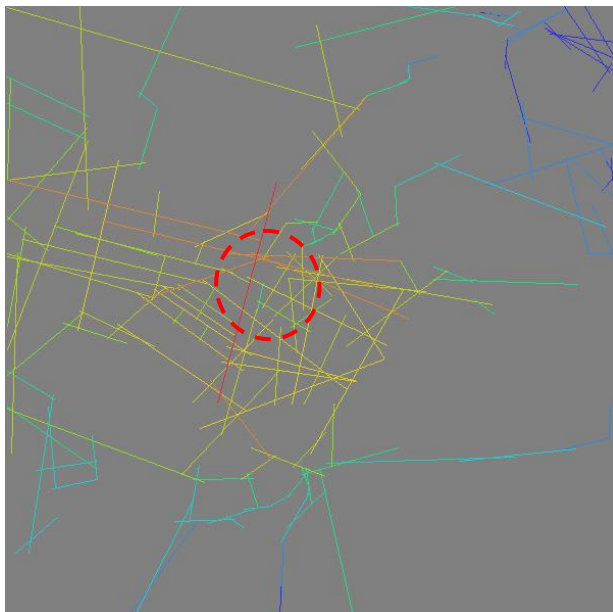

Zobrazení veřejného prostranství

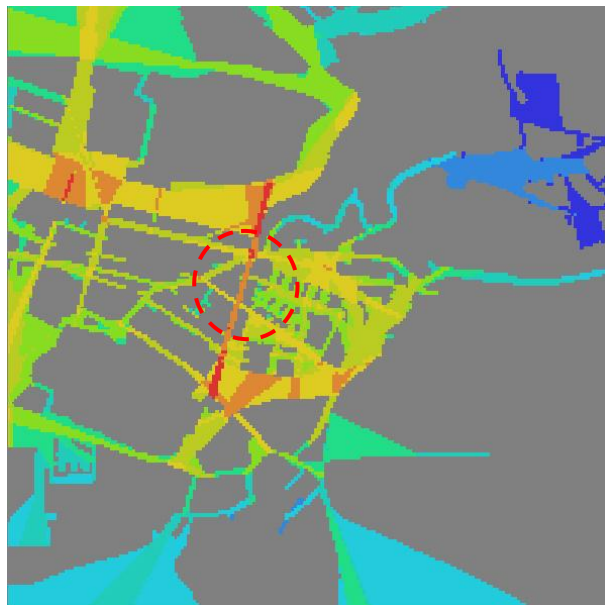

Axiální analýza napojení

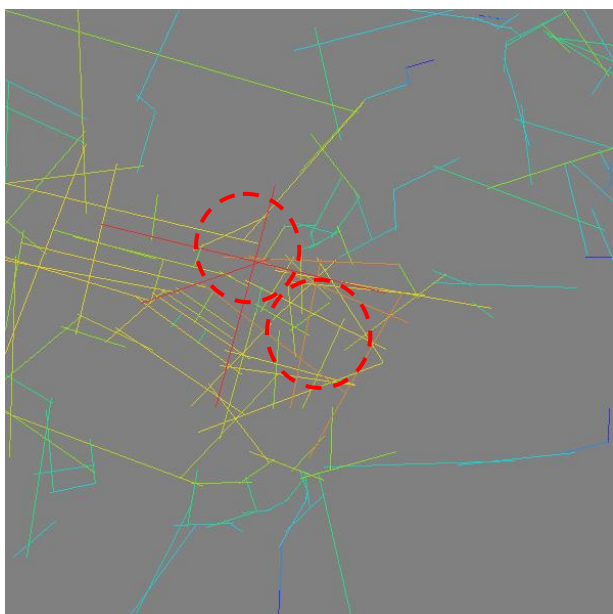
U KŘÍŽE

Axiální analýza globálního propojení (n)
Ke křížení dochází na křižovatce kousek od obytného souboru, potom už ale je znát, že v okolí je obytná zástavba rodinnými nebo řadovými domy.

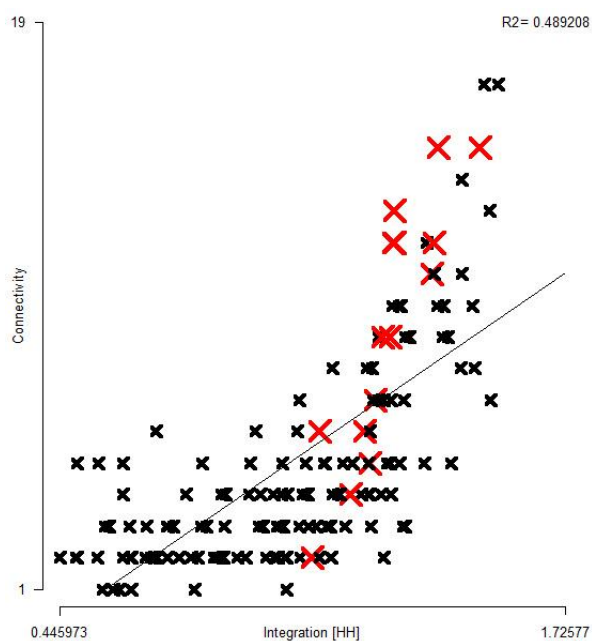
Plošná analýza globálního propojení (n)
Prostor mezi obytnými domy je skutečně klidný – viz. fotodokumentace.

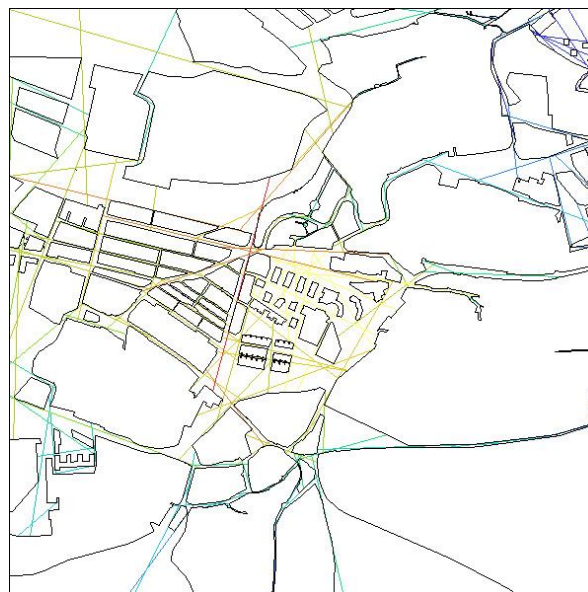
Axiální analýza lokálního propojení (3)

Význam naplánovaného rozvržení

U KŘÍŽE

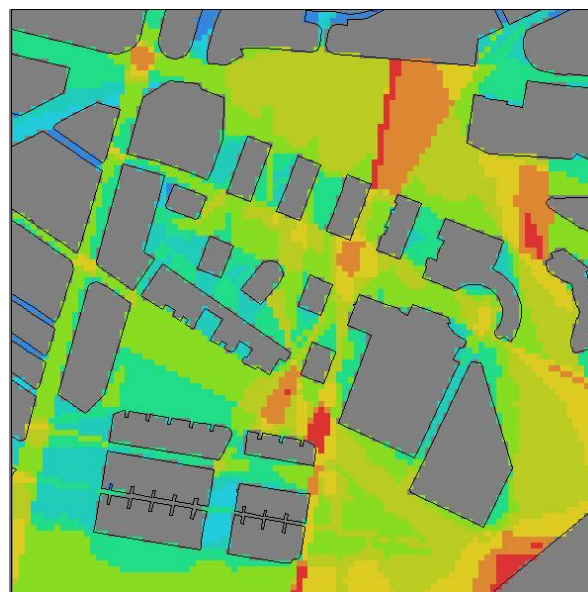
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Z hlediska čitelnosti vykazuje nejednoznačný výsledek – různé ulice mají různou míru propojení.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru
Soubor má svůj geometrický střed i řád.

NOVÁ LIBOC

Název Nová Liboc
Souřadnice 50°05'22.45"N, 14°19'52.50"E
Doba vzniku 2007
Architekt AA Kosek, s.r.o.
Adresa Naardenská
Část Prahy Liboc
Praha 162 00 Praha 6

Plocha pozemku (ha) 3,87
Podlažnost 3-5
Počet byt. Jednotek 184
Tvar domů deska bod
Typ bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	78,8	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	5,98	30
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,33	1,06	1,77
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	2,04	4,38
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,71	-

Fotodokumentace

NOVÁ LIBOČ

NOVÁ LIBOC

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

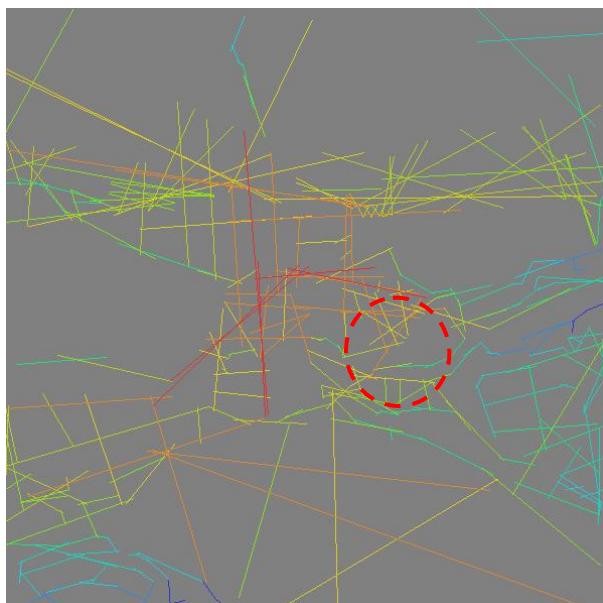
Zobrazení veřejného prostoru

Nová Liboc má úplně jinou strukturu a na tomto zobrazení je jasné, že jde o solitérně stojící objekty v parku.

Axiální analýza napojení

NOVÁ LIBOC

Axiální analýza globálního propojení (n)
Zde je možné vidět potenciál stále využívané ulice mezi Evropskou a Bílou horou, případně Vypichem. Obytný soubor je schován.

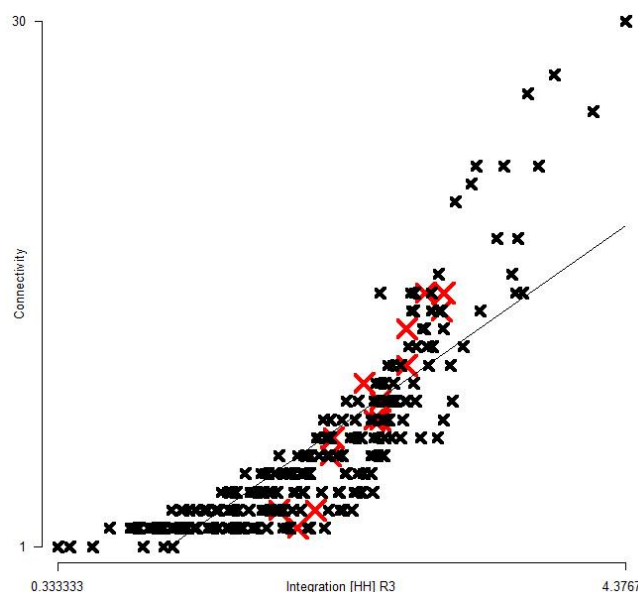
Plošná analýza globálního propojení (n)

Axiální analýza lokálního propojení (3)

Význam naplánovaného rozvržení

NOVÁ LIBOC

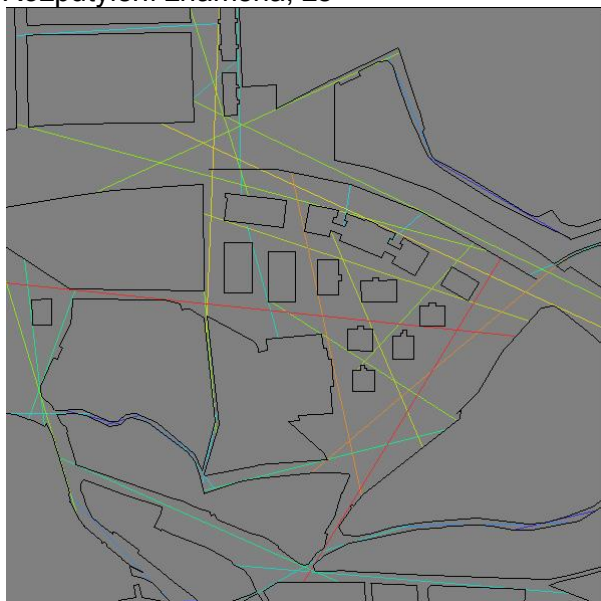

Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru

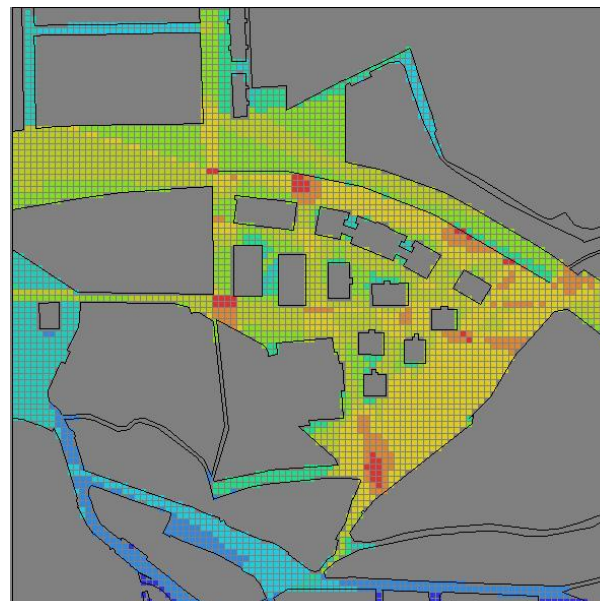
Srozumitelnost prostředí – žlutě vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu zvýraznění

Rozpútýlení znamená, že

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Hlavní přístupová ulice odpovídá ulici s největší mírou propojení.

Plošná analýza míry lokálního propojení (3) - detail obytného souboru

MALÁ ŠÁRKA

Název Malá Šárka
Souřadnice 50°06'43.77"N, 14°20'32.11"E
Doba vzniku 1995–98
Architekt GAMA s.r.o. & franc. architekti
Adresa Na Malé Šárce
Část Prahy Nebušice
Praha 164 00 Praha-Nebušice,

Plocha pozemku (ha) 17,74
Podlažnost 2
Počet byt. Jednotek 180
Tvar domů -
Typ rodinný dům, dvojdom, řadový rodinný dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	44,2	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	4,63	20
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,64	1,32	2,50
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,42	1,90	3,52
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,54	-

Fotodokumentace

MALÁ ŠÁRKA

MALÁ ŠÁRKA

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

Zobrazení veřejného prostranství

Ačkoliv se jedná stejnou typologii, nepřináší do obce stejný typ veřejného prostranství.

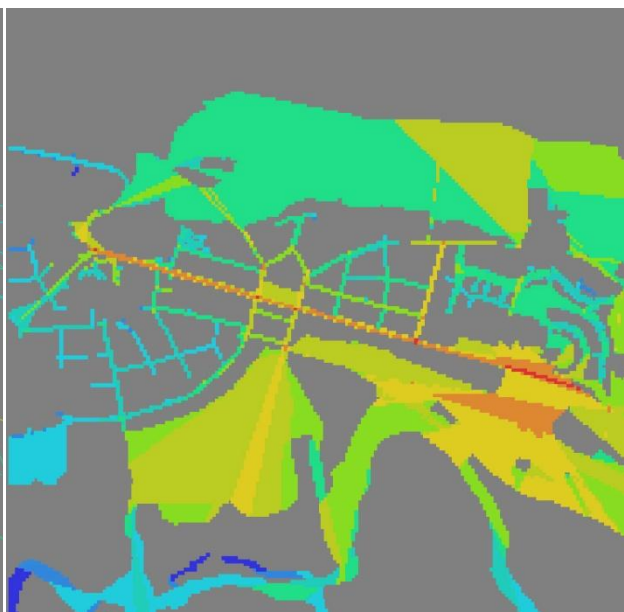

Axiální analýza napojení

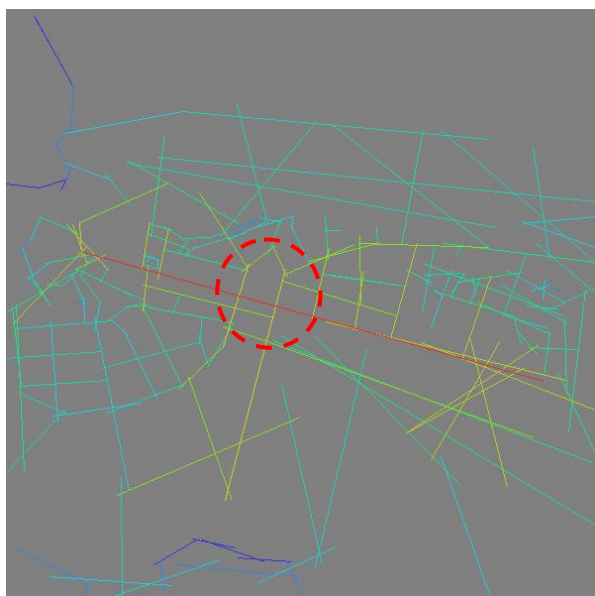
MALÁ ŠÁRKA

Axiální analýza globálního propojení (n)
Zdá se, že Malá Šárka má ještě menší potenciál než okolní ulice a uličky v Nebuších. V tomto případě ale lze hovořit o chtěném záměru pro soubor RD.

Plošná analýza globálního propojení (n)
Je zajímavé, jak distribuce potenciálu probíhá u historických tras, že i přes veškerý rozvoj neztrácejí nic ze svého potenciálu.

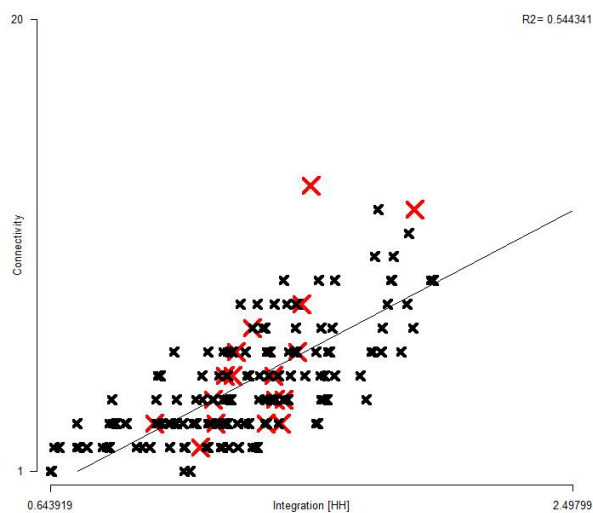

Axiální analýza lokálního propojení (3)

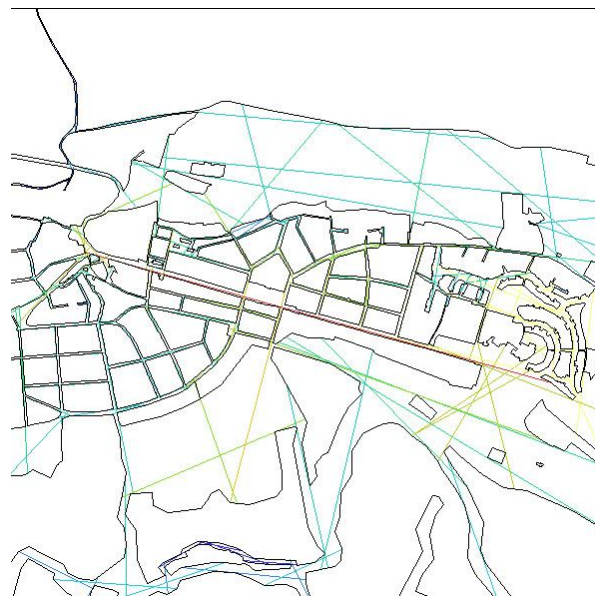

Význam naplánovaného rozvržení
Zde je možné vidět odpovídající navrženou i reálnou významnost jednotlivých ulic v Nebuších.

MALÁ ŠÁRKA

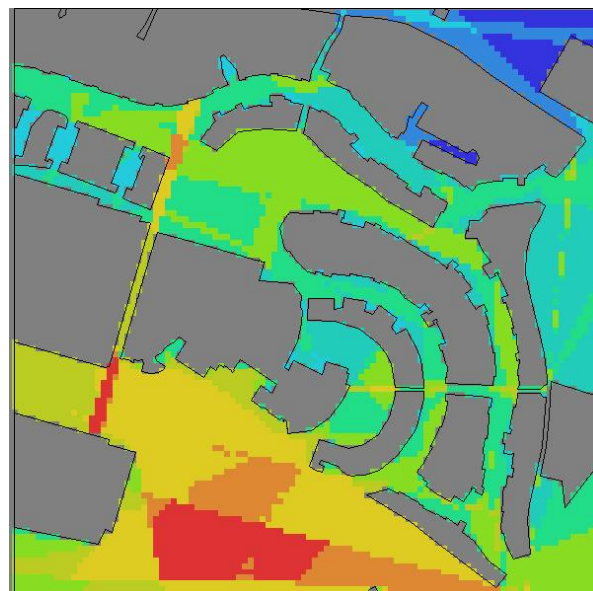
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

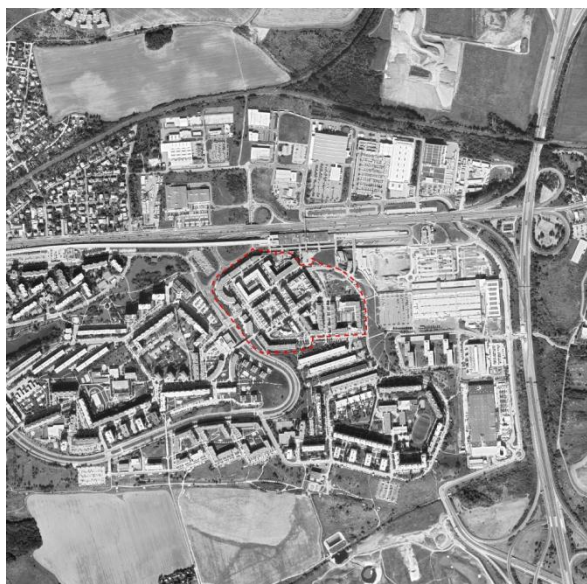
Plošná analýza míry globálního propojení - detail obytného souboru
Detail

ČERNÝ MOST

Název	Černý Most
Souřadnice	50°06'15.43"N, 14°34'19.55"E
Doba vzniku	2005
Architekt	Héta
Adresa	Bryksova/Mansfeldova/Bobkova
Část Prahy	Černý Most
Praha	198 00 Praha 14

Plocha (ha)	13,30			
Podlažnost	5-6			
Počet byt. Jednotek	1480			
Tvar domů	otevřený blok	deska		bod
Typ	bytový dům			

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	76,5	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	12,27	43
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,89	2,34	3,9
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,62	2,94	4,86
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,78	-

CERNÝ MOST

Fotografie z obytného souboru Černý Most jsou staženy z <http://www.habilab.cz/obytny-soubor-cerny-most/> (staženo 20. 9. 2015)

CERNÝ MOST

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

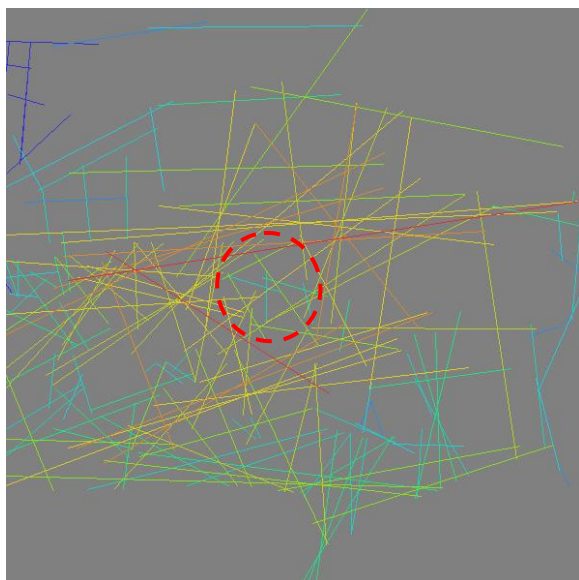

Zobrazení veřejného prostranství

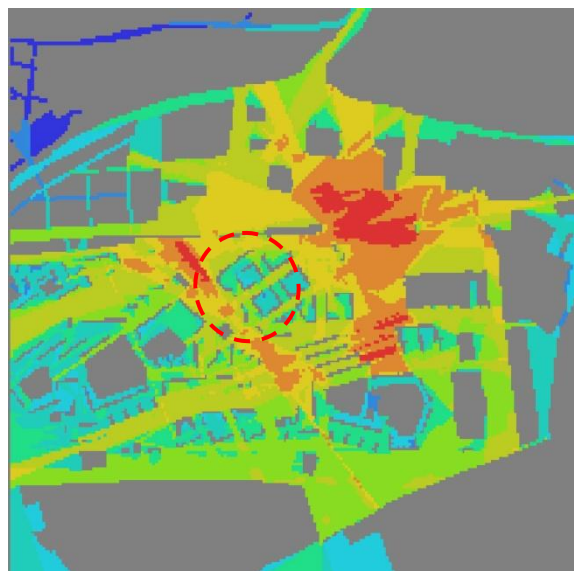

Axiální analýza napojení

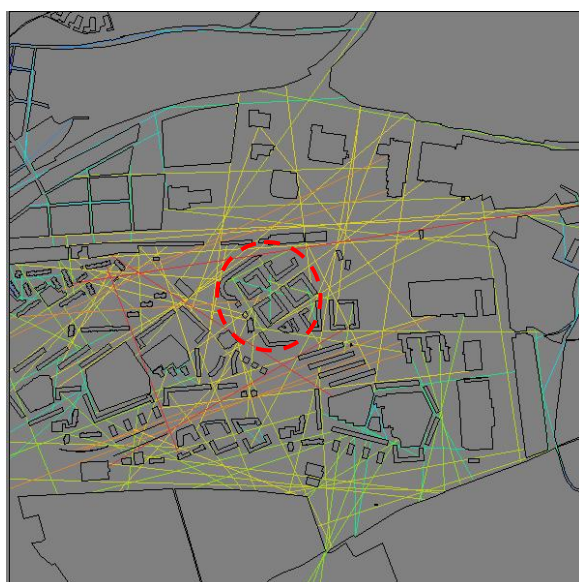
ČERNÝ MOST

Axiální analýza globálního propojení (n)

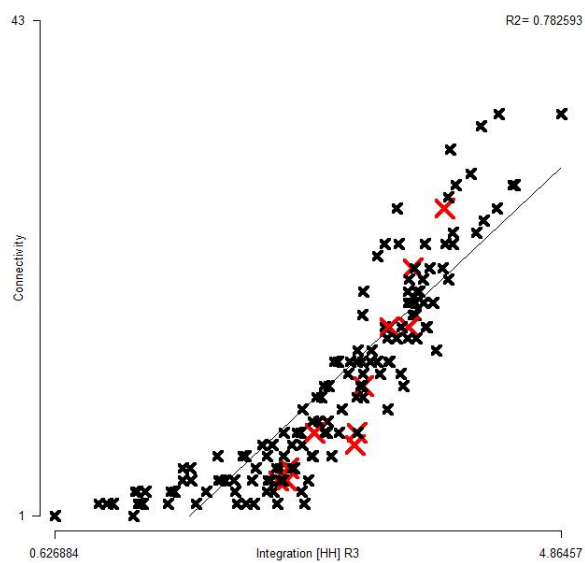

Plošná analýza globálního propojení (n)

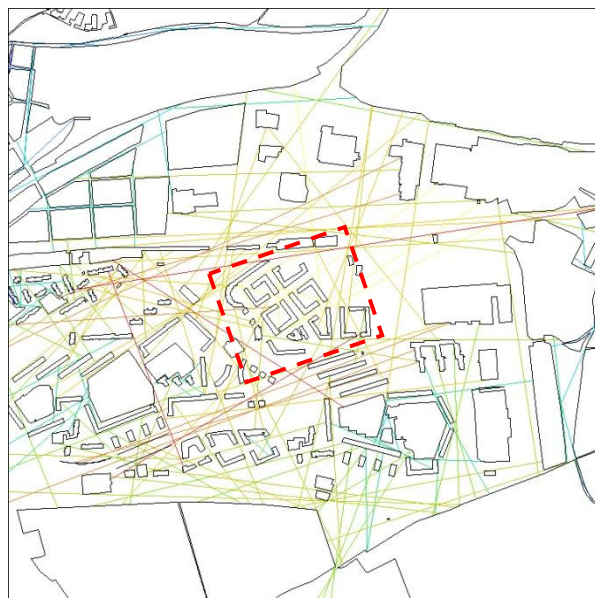

Axiální analýza lokálního propojení (3)

ČERNÝ MOST

Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Sídliště – resp. modernistická zástavba má jiný průběh křivky.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

SLUNEČNÍ MĚSTO

Název	Sluneční Město
Souřadnice	49°58'08.94"N, 14°23'09.27"E
Doba vzniku	2002–2008
Architekt	Dům a Město
Adresa	Žabovřeská / Paškova / Elišky Přemyslovny / U Včely
Část Prahy	Zbraslav
Praha	156 00 Praha-Zbraslav

Plocha pozemku (m ²)	5,35
Podlažnost	5
Počet byt. Jednotek	116
Tvar domů	otevřený blok
Typ	bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	72,0	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	7,07	26
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,81	1,52	2,18
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,57	2,40	3,99
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,76	-

SLUNEČNÍ MĚSTO

SLUNEČNÍ MĚSTO

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

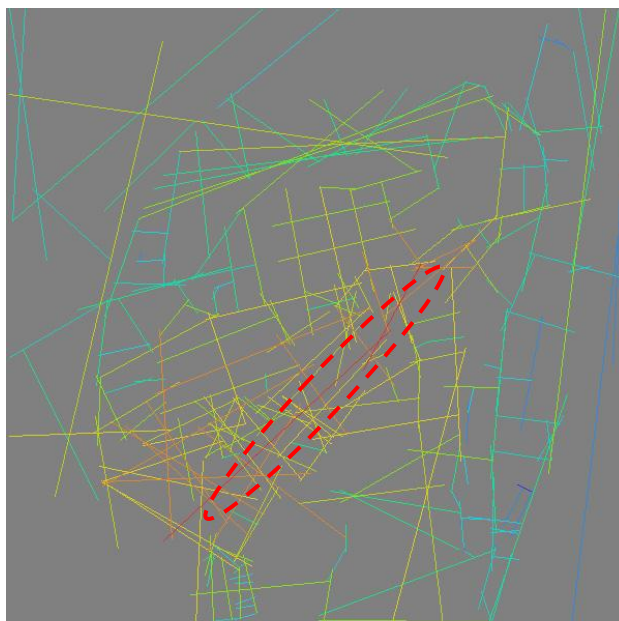

Zobrazení veřejného prostranství

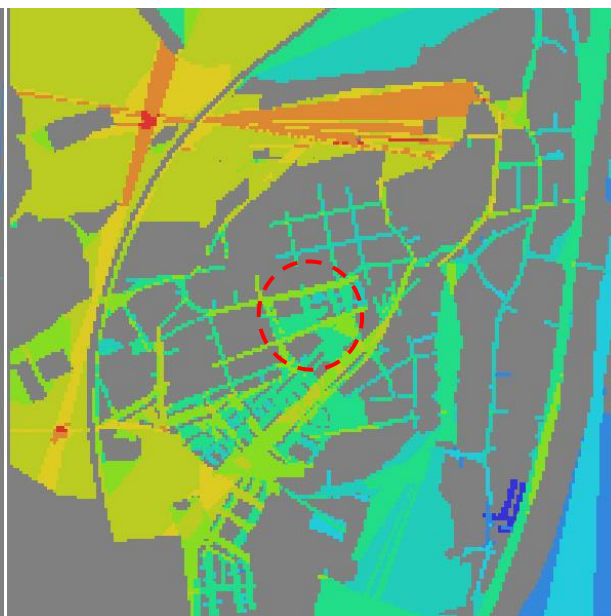

Axiální analýza napojení

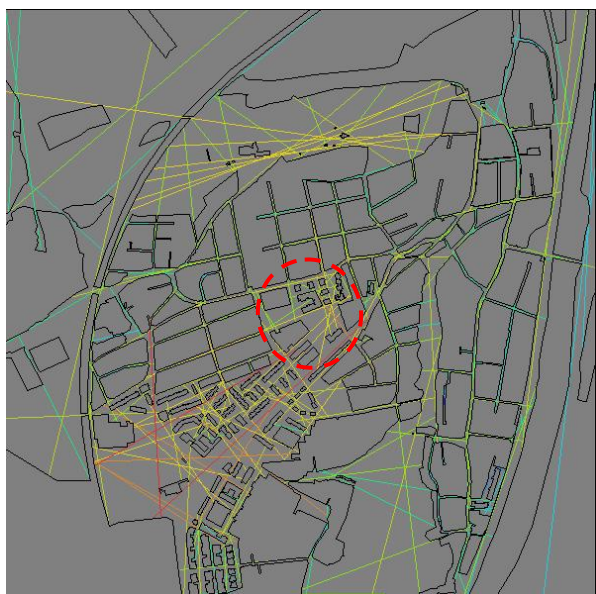
SLUNEČNÍ MĚSTO

Axiální analýza globálního propojení (n)

Plošná analýza globálního propojení (n)

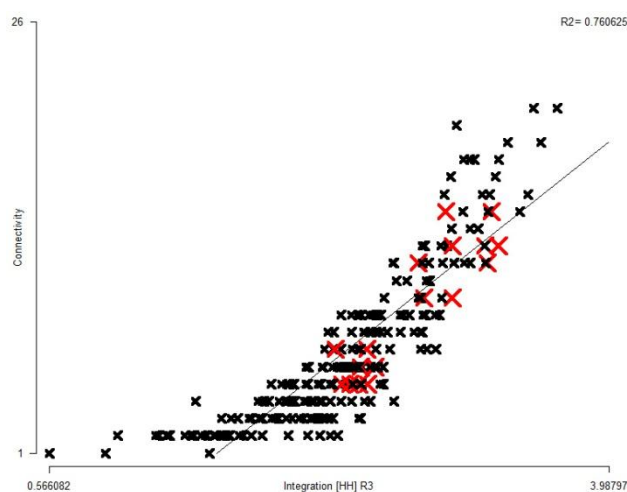

Axiální analýza lokálního propojení (3)

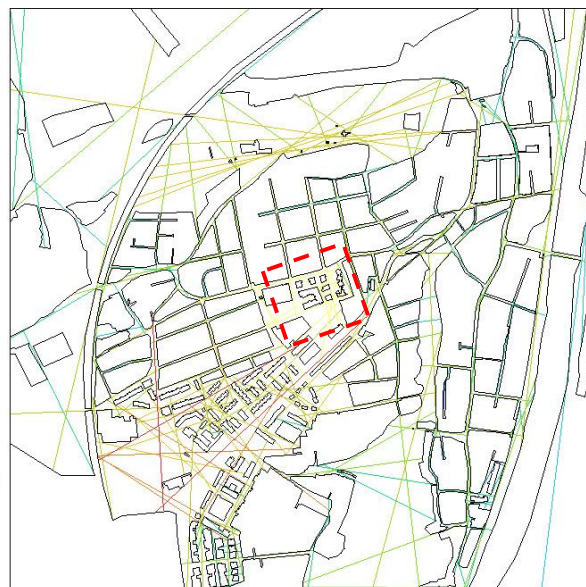

Význam naplánovaného rozvržení

SLUNEČNÍ MĚSTO

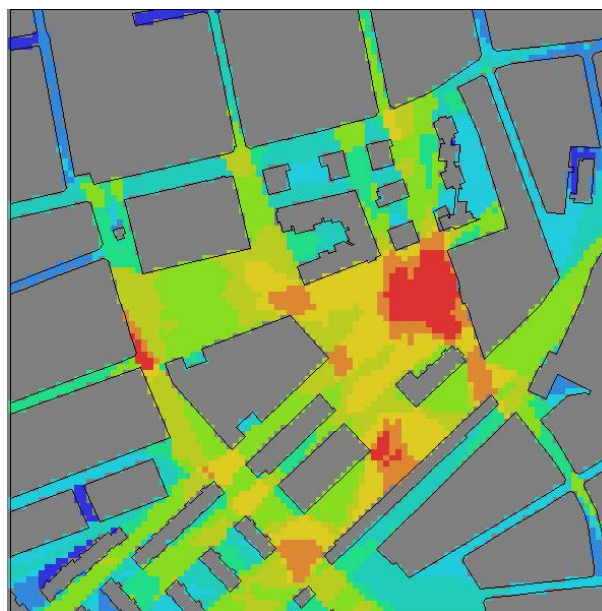
Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

Axiální analýza míry globálního propojení (n) - detail obytného souboru

Plošná analýza míry globálního propojení - detail obytného souboru

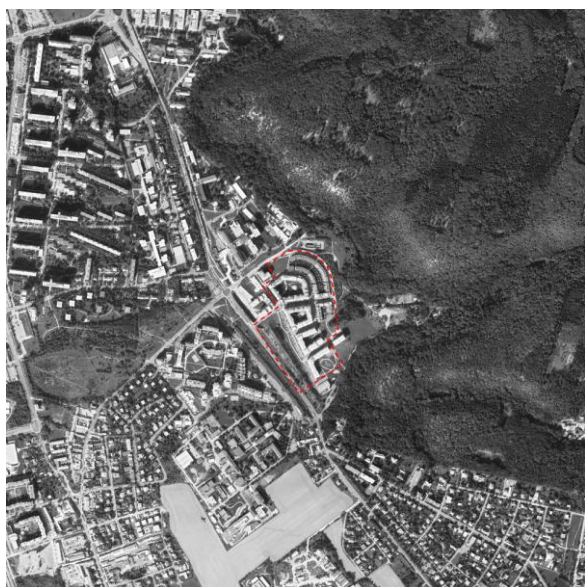
Je vidět, že ačkoliv se jedná o soudobou výstavbu, vytváří akcenty a různý potenciál., který se odráží i ve využití jednotlivých částí území.

ZELENÉ ÚDOLÍ

Souřadnice 50°01'16.71"N,
14°28'00.63"E
Doba vzniku 2005
Architekt AA Kosek, s.r.o.
Adresa V Zeleném údolí
Část Prahy Kunratice
Praha 148 00 Praha-Kunratice

Plocha (ha) 9,48
Podlažnost 2 - 8
Počet byt. Jednotek -
Tvar domů deska
Typ bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	65,8	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	7,72	31
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,30	1,12	1,77
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	2,27	4,28
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R ²)	-	0,52	-

Fotodokumentace

ZELENÉ ÚDOLÍ

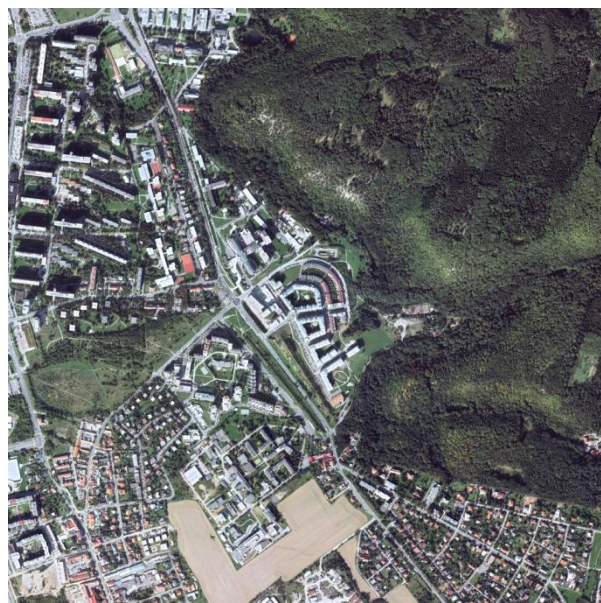

ZELENÉ ÚDOLÍ

Zobrazení staveb a objemné vegetace

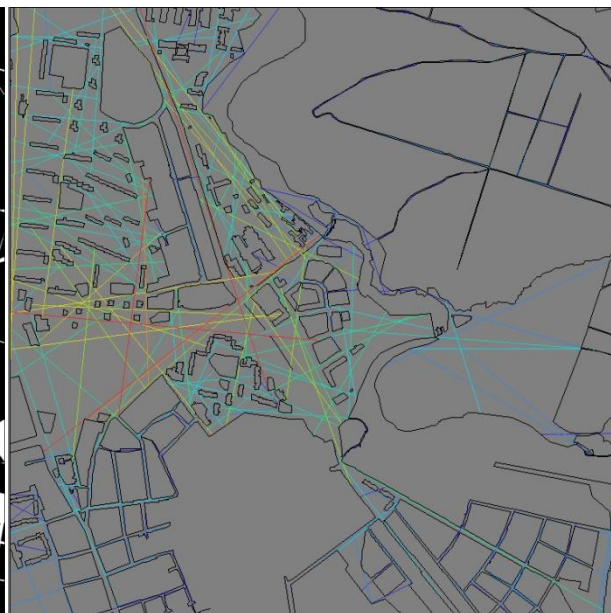
Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

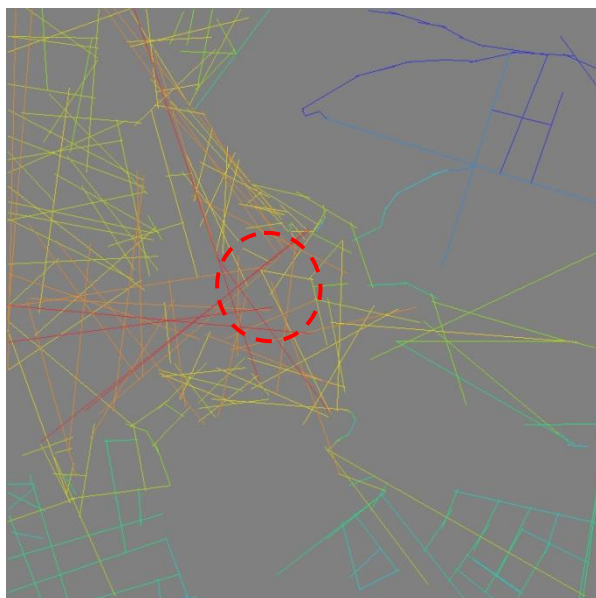

Zobrazení veřejného prostoru

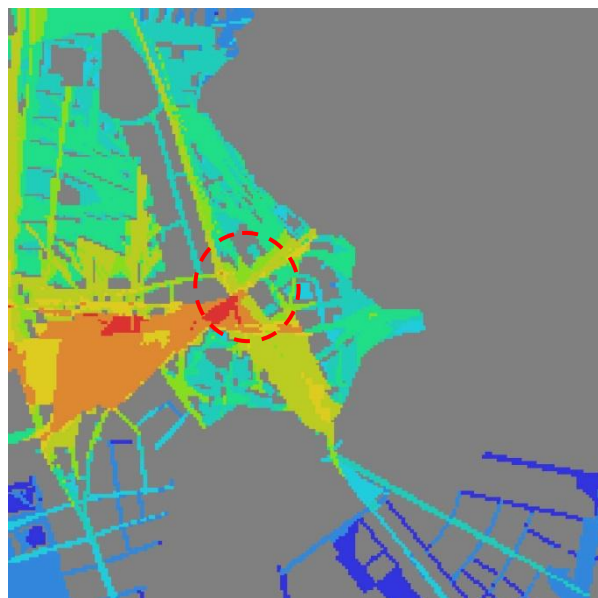

Axiální analýza napojení

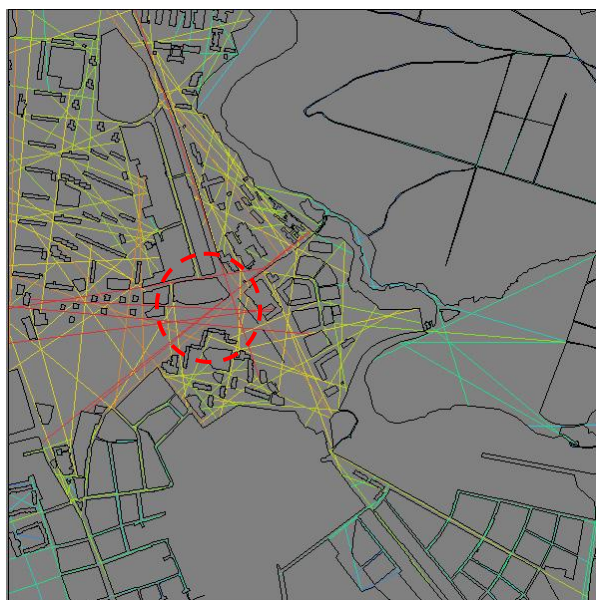
ZELENÉ ÚDOLÍ

Axiální analýza globálního propojení (n)

Plošná analýza globálního propojení (n)

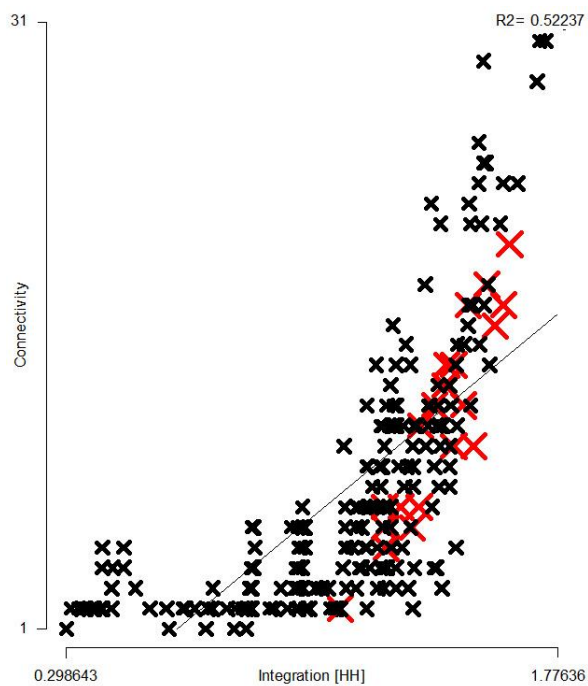

Axiální analýza lokálního propojení (3)

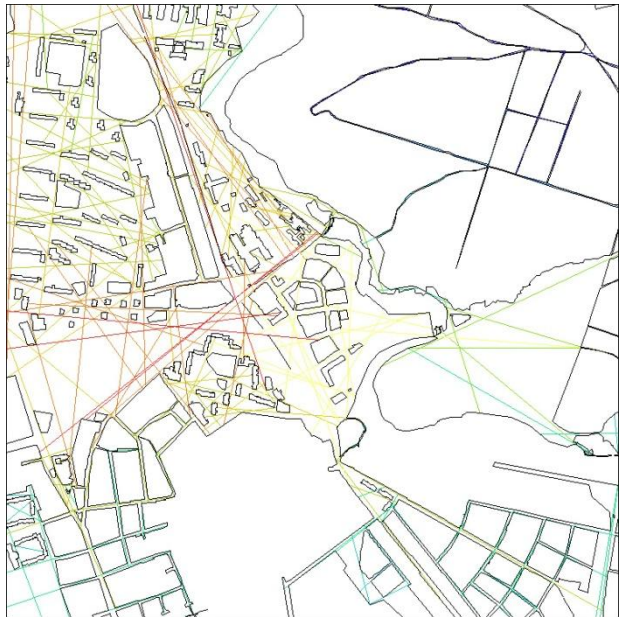

Význam naplánovaného rozvržení

ZELENÉ ÚDOLÍ

Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru
Velmi málo propojené území ulic souboru Zeleného údolí.

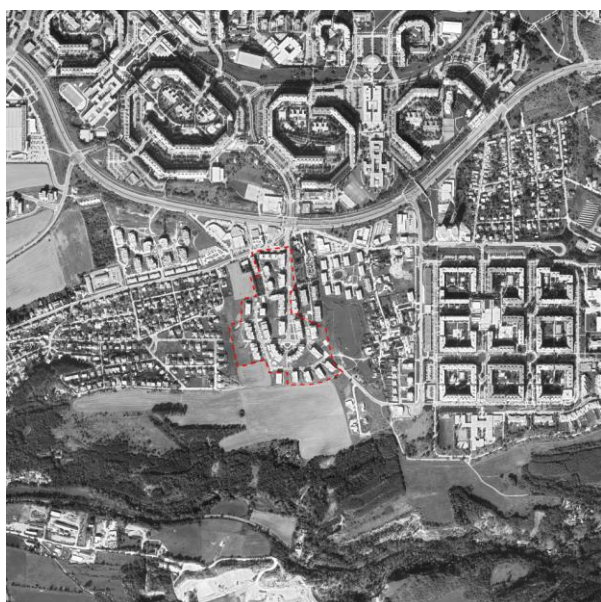
Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

Doba vzniku 2007 - 2012
Architekt -
Adresa Raichlova, Anny Rybníčkové
Část Prahy Praha 13
Praha Praha 13

Plocha pozemku (m²) 4,92
Podlažnost 4-7
Počet byt. Jednotek 116
Tvar domů otevřený blok bodové domy
Typ bytový dům rodinný

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	76,1	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	6,18	23
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,42	1,24	2,01
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0.33	2,15	3,65
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,34	-

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

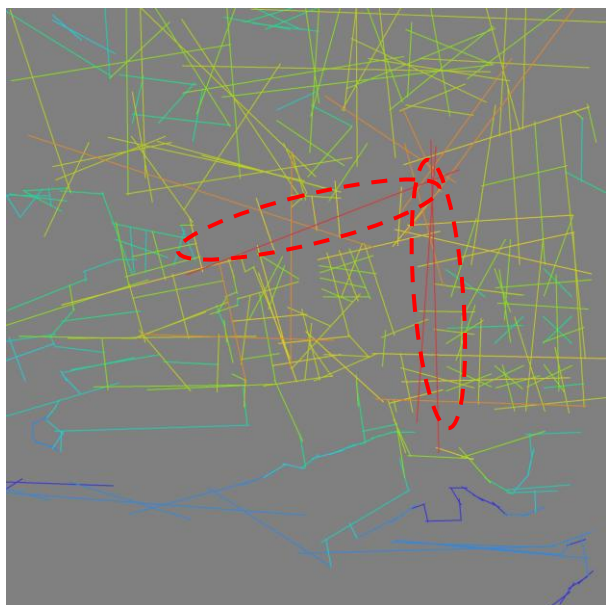

Zobrazení veřejného prostranství

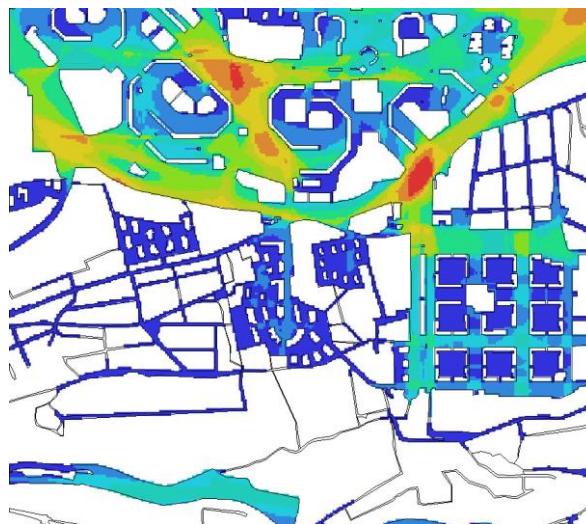

Významový stav

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

Axiální analýza globálního propojení (n)
Nejvíce propojenými částmi je původní stopa historické cesty z Butovic do Řeporyj a na ni navazující hlavní vstupní ulice k sídlišti Velká Ohrada

Plošná analýza globálního propojení (n)

Axiální analýza lokálního propojení (3)
Lokální integrace zobrazuje lokálně nejvíce přístupné, dostupné a tedy pro místní část města i sousedství důležitá místa s potenciálem pro vytvoření lokálních jader a

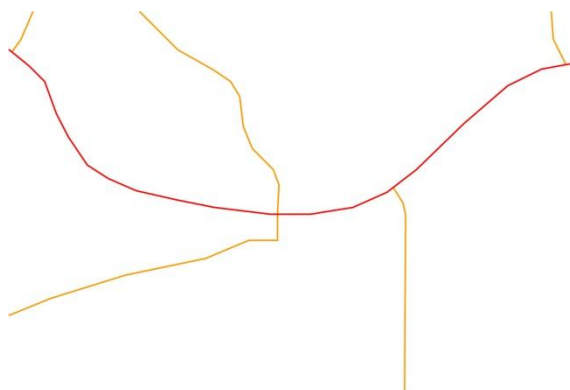
Význam naplánovaného rozvržení

obchodních ulic. Z analýzy je patrné, že se počet ulic s lokálním potenciálem oproti globálnímu navýšil a zahrnuje osu prostoru nad trasou metra (I), kde jsou umístěny obchodní aktivity a toto místo je uvažováno jako místo pro další rozvíjení charakteru významného veřejného prostranství. Dále je to kříž v osách obytného souboru Nad Dalejským údolím (II) a také překvapivě Jeremiášova ulice – je tedy možné o ní uvažovat jako o městské třídě již ve stávající situaci.

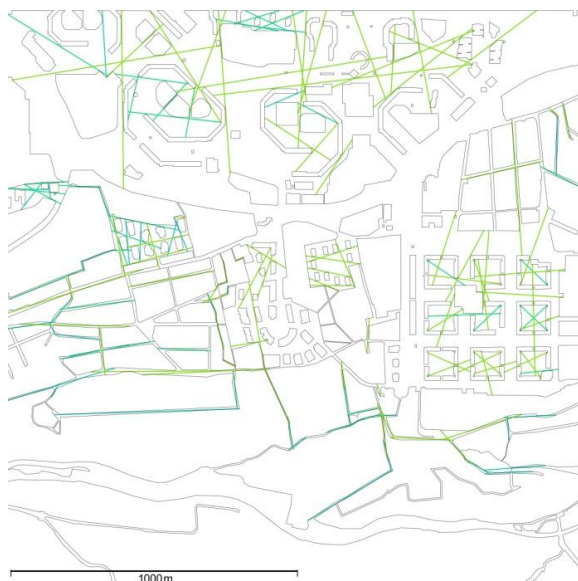
NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

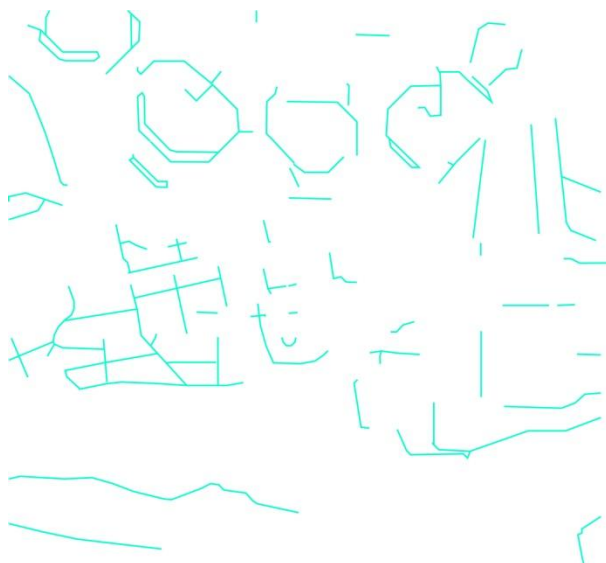
Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s vysokou mírou propojení)

Analýza významu naplánovaného rozvržení
(linie s vys. mírou propojení)

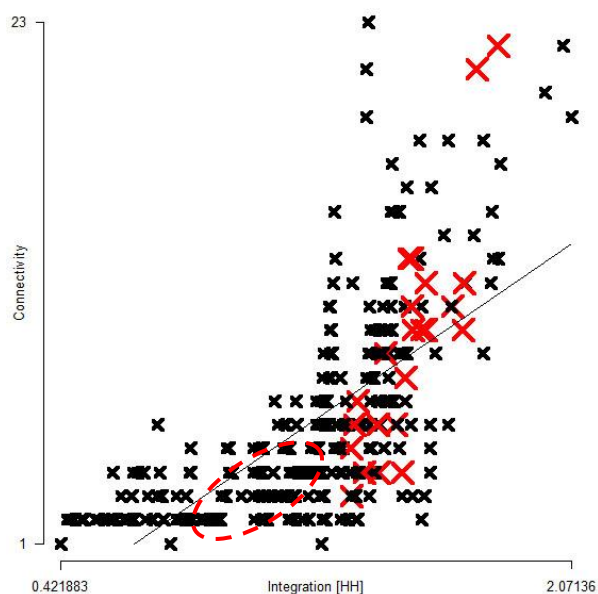
Axiální analýza globálního propojení (n)
(linie s nízkou mírou propojení)

Analýza významu naplánovaného rozvržení
(linie s nízkou mírou propojení)

Zobrazení a analýzy obytného souboru s komentářem

NAD DALEJSKÝM ÚDOLÍM

Srozumitelnost prostředí – graf
s vyznačením linií v obytném souboru

METROPOLE ZLIČÍN

Souřadnice 50°3'11"N 14°17'14"E
Doba vzniku 2007 - 2012
Architekt -
Adresa Prušánecká
Část Prahy Zličín
Praha Praha 17

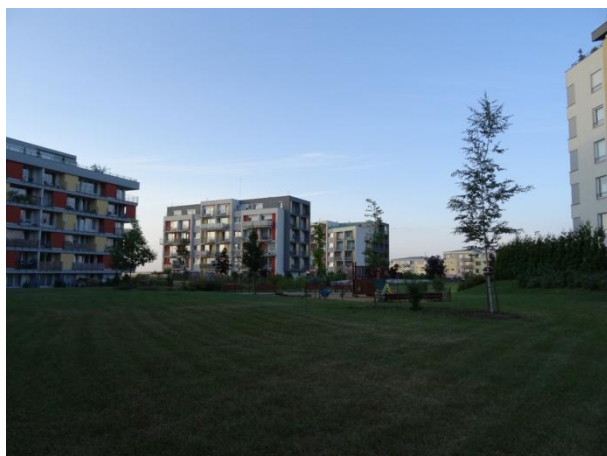
Plocha (ha) 10,24
Podlažnost 6-8
Počet byt. Jednotek -
Tvar domů deska, bloky
Typ bytový dům

Hodnoty analýzy	minimum	průměr	maximum
Podíl veřejných ploch v souboru (v %)	-	73,7	-
Míra napojení / Connectivity	1,00	8,9	49
Míra globálního propojení / Globa Integration (n)	0,72	1,57	2,75
Míra lokálního propojení / Local Integration (3)	0,33	2,63	5,75
Srozumitelnost prostředí / Intelligibility (R²)	-	0,34	-

Fotodokumentace

METROPOLE ZLIČÍN

METROPOLE ZLIČÍN

Zobrazení staveb a objemné vegetace

Všechny zobrazení jsou výřezy mapy o velikosti 2 km x 2 km a analýzy byly provedeny v tomto výřezu, pokud není jinde uvedeno jinak.

Zobrazení satelitního snímku

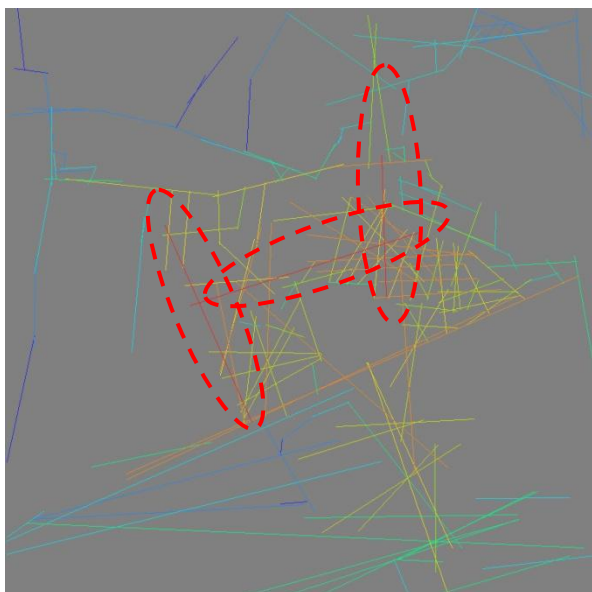

Zobrazení veřejného prostranství

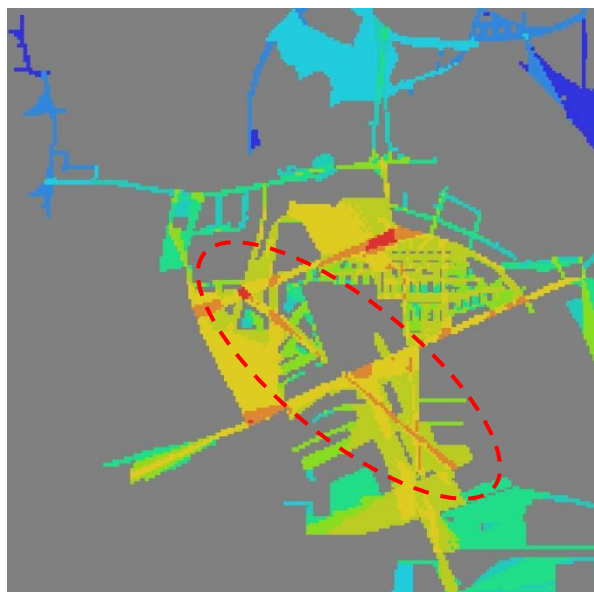

Axiální analýza napojení

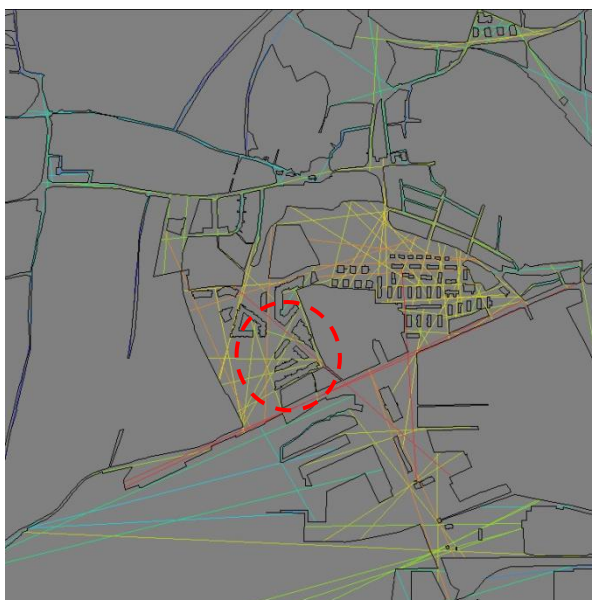
METROPOLE ZLIČÍN

Axiální analýza globálního propojení (n)
Nejvíce propojené jsou příjezdové ulic do souboru a parkové propojení se Starým Zličínem.

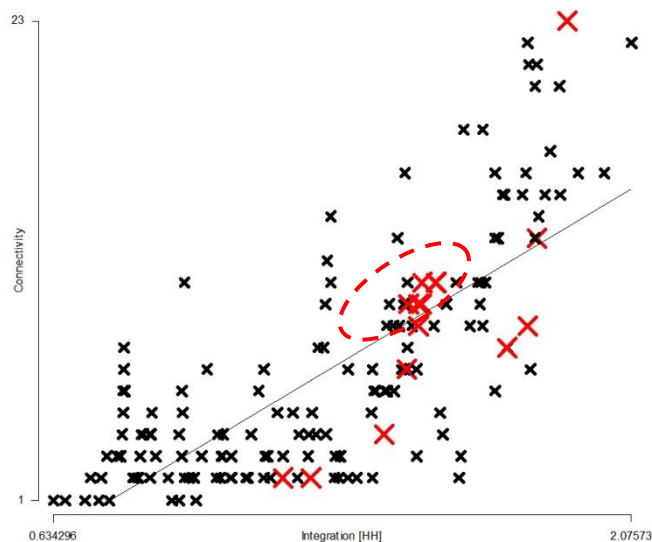

Plošná analýza globálního propojení (n)
Zajímavá je situace s osou, která jde pod stanice metra na jihovýchodě směrem na severozápad přes pěšinu, kterou vychodili obyvatelé Metropole. J překvapivé, jak silná geometrie může být.

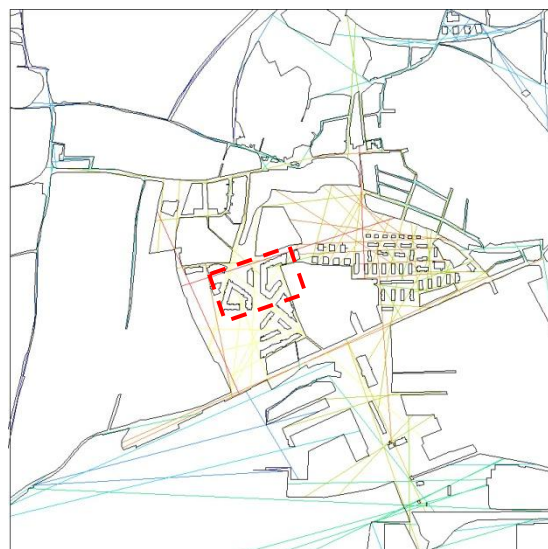
Axiální analýza lokálního propojení (3)

METROPOLE ZLIČÍN

Srozumitelnost prostředí – graf s vyznačením linií v obytném souboru

Málo propojené ale dobře čitelné, protože jsou údaje kolem regresní křivky.

Srozumitelnost prostředí – vyznačeny stejné linie jako ve vedlejším grafu

